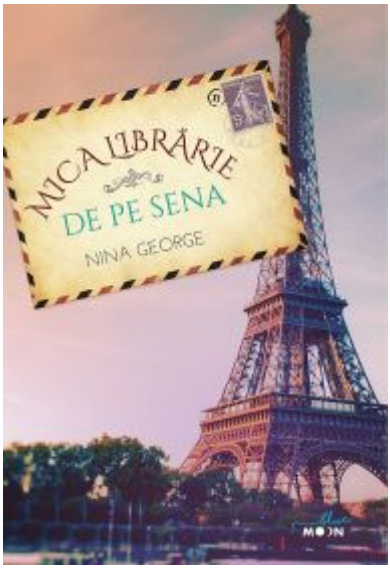
MICA LIBRĂRIE
DE PE SENA
NINA GEORGE
MOON

Nina George

Mica librărie de pe Sena

Traducere din limba germană de
Miruna Bolocan
Editura Litera
Bucureşti, 2019

Nina George
Das Lavendelzimmer
Copyright © 2013

Toate drepturile rezervate
Ediție publicată pentru prima dată
de Droemer Knaur, München, Germania

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777
email: comenzi@litera.ro
Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Mica librărie de pe Sena
Nina George
Copyright © 2019 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactori: Monica Grecu, Mihaela Serea
Copertă: Alexandra Baciu
Tehnoredactare şi prepress: Bogdan Coscaru
Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată de
Cristina Vidraşcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GEORGE, NINA
Mica librărie de pe Sena / Nina George;
trad. din lb. germană: Miruna Bolocan
Bucureşti: Litera, 2019
ISBN 978-606-33-4310-0
ISBN EPUB 978-606-33-5755-8
I. Bolocan, Miruna (trad.)
821.111

Dedic acest roman tatălui meu,
JOACHIM ALBERT WOLFGANG GEORGE,
numit JO CEL MARE.
20 martie 1938, Sawade/Eichwaldau –
4 aprilie 2011, Hamelin

Papa,
odată cu tine a murit unicul om care a citit tot ce am scris vreodată, de când am învățat să scriu. Îmi vei lipsi mereu. Te văd în fiecare lumină a serii şi în fiecare val al tuturor mărilor. M-ai părăsit în mijlocul propoziției.

Nina George,
ianuarie 2013

Dedicată celor plecați dintre noi.
.....
Şi acelora care încă îi mai iubesc.

Capitolul 1

Cum naiba de m-am lăsat convins?
Cele două generălese din casa de la numărul 27 – Madame Bernard, proprietara, şi Madame Rosalette, portăreasa –, îl prinseseră ca într-o menghină pe Monsieur Perdu între locuinţele lor, aşezate faţă în faţă, la parter.
— Le P. ăla şi-a tratat foarte rău soţia.
— Îngrozitor. Ca molia care se aşază pe un văl de mireasă.
— Nici nu poţi să-i condamni pe unii, când te uiţi la soţiile lor. Maşini de făcut cuburi de gheaţă înţolite în Chanel. Dar bărbaţii? Nişte monştri cu toţii.
— Doamnele mele, nu ştiu ce...
— A, nu e vorba despre dumneavoastră, Monsieur Perdu! Dumneavoastră sunteţi precum caşmirul printre stofele din care sunt croiţi ceilalţi bărbaţi.
— În orice caz, vom primi o chiriaşă nouă. La etajul patru, la dumneavoastră adică.
— Dar doamna nu mai are nimic în afară de iluzii destrămate. Are nevoie de orice i se poate oferi.
— Şi aici interveniţi dumneavoastră, Monsieur. Daţi-i ce puteţi. Orice donaţie este binevenită.
— Bineînţeles. Aş putea, probabil, o carte bună...
— Ei bine, ne gândeam mai degrabă la ceva mai practic. La o masă, de exemplu. Doamna nu are...
— Nimic, da, am înţeles.

Librarul nu ştia însă ce-ar putea fi mai practic decât o carte. Dar promise să-i doneze noii chiriaşe o masă. Chiar mai avea una.
Monsieur Perdu îşi băgă cravata între nasturii de sus ai cămăşii albe, călcate energic, şi îşi suflecă cu grijă mânecile. Spre interior, pliu peste pliu, până la cot. Fixa cu privirea peretele din hol, plin cu cărți. În spatele bibliotecii se afla o cameră pe care nu o mai deschisese de douăzeci şi unu de ani.
Douăzeci şi unu de ani, şi de veri, şi de dimineți de întâi ianuarie.
Dar în camera aceea se găsea masa.
A respirat, a pipăit orbeşte cărțile din bibliotecă şi a apucat „1984" de Orwell. Nu s-a dezmembrat. Nici nu l-a muşcat de mână, ca o pisică rănită.
A scos următorul roman, apoi încă două, şi-a băgat ambele mâini pe raft şi a apucat rânduri întregi de cărți pe care le-a aşezat în grămezi pe lângă el.
Din teancuri au ieşit copaci. Turnuri. Munți vrăjiți. A privit ultima carte pe care o avea în mână: „Când orologiul a bătut de 13 ori". O poveste despre o călătorie în timp.
Dacă ar fi crezut în semne, acesta ar fi fost cu siguranță un semn.
A lovit cu pumnii sub rafturi, ca să le scoată din locurile unde erau prinse. Apoi s-a dat un pas în spate.
Aşa. Acum a început să se ivească, din spatele zidului din cuvinte. Uşa către camera în care...
Aş putea să cumpăr pur şi simplu o masă.
Monsieur Perdu şi-a trecut mâna peste gură. Da. Să şteargă cărțile de praf, să le aşeze din nou la locul lor, să uite de uşă. Să cumpere o masă, să facă totul mai departe aşa, simplu, ca în ultimele două decenii. În douăzeci de ani ar împlini şaptezeci şi de atunci înainte s-ar descurca cu restul, poate ar muri totuşi, mai devreme.

Laşul.

Şi-a încleştat pe clanță pumnul care îi tremura.

Încet, bărbatul cel înalt a deschis uşa. A împins-o uşor spre interior, şi-a îngustat ochii şi...

Doar lumina lunii şi aerul uscat. A inspirat, a cercetat, dar n-a găsit nimic.

*Mirosul lui *** dispăruse*.

Monsieur Perdu devenise, în douăzeci şi una de veri, expert în a o ocoli pe *** în gânduri, aşa cum era priceput în a ocoli canalele din carosabil cu capacele desfăcute.

În gând, o numea mai ales ***. Ca pe o pauză în curgerea gândurilor lui, ca pe spațiul alb din imaginile trecutului, ca pe întunericul din mijlocul sentimentelor. Se pricepea să iscodească goluri de tot felul.

Monsieur Perdu se uită în jur. Cât de liniştită părea să fie camera! Şi palidă, în ciuda tapetului albastru de nuanța lavandei. Anii din spatele uşii zăvorâte storseseră culoarea din pereți.

Pe hol erau puține obiecte care să facă umbră în lumina din tavan. Un scaun de bistro. O masă de bucătărie. O vază cu levănțică, furată cu peste douăzeci de ani în urmă de pe câmpia din Valensole. Şi un bărbat de cincizeci de ani, care se aşeza acum pe un scaun, înconjurându-se cu brațele.

Acolo în față fuseseră mai demult perdele. Dincolo, tablouri, flori şi cărți, un motan pe nume Castor, care dormea pe divan. Existaseră lumânări şi şoapte, pahare cu vin roşu şi muzică. Umbre dansând pe perete, una înaltă, alta extraordinar de frumoasă. Existase dragoste în această cameră.

Acum nu mai sunt decât eu.

Şi-a strâns pumnii şi i-a apăsat pe ochii care îl usturau.

Monsieur Perdu a înghițit în sec o dată şi încă o dată, ca să-şi oprească lacrimile. Gâtul i se încordase prea tare şi nu

mai putea respira, iar spinarea părea să-i mocnească de arşiță şi de durere.
Când a putut înghiți din nou fără să simtă vreo durere, Monsieur Perdu s-a ridicat şi a deschis fereastra batantă. Din curtea din spate veneau tot felul de mirosuri.
Ierburile aromatice din grădina cea mică a lui Goldenberg. Parfum de rozmarin şi cimbru, amestecat cu uleiurile de masaj ale lui Che, podologul orb şi „îmblânzitorul de picioare". Printre ele, o aromă de clătite, care se amesteca cu damful iute de carne la grătar de la mâncărurile africane ale lui Kofi. Şi, peste toate, plutea mirosul Parisului în iunie, miros de flori de tei şi de aşteptare.
Dar Monsieur Perdu nu a permis acestor arome să-l atingă. S-a împotrivit din răsputeri vrăjii lor. Devenise specialist în a ignora tot ce i-ar fi putut provoca vreun sentiment de dor. Aromele. Melodiile. Frumusețea lucrurilor.
Din cămara de lângă bucătăria rudimentară a luat apă şi un săpun verde şi a început să curețe masa de lemn.
A îndepărtat din minte imaginea estompată a lui însuşi, stând la această masă, dar nu singur, ci cu ***.
Spăla şi freca, ignorând întrebarea persistentă, şi anume ce s-ar presupune că ar putea să facă el acum că deschisese uşa camerei în care îşi îngropase toată dragostea, propriile visuri şi propriul trecut.
Amintirile sunt ca lupii. Nu poți să le închizi în cuşcă şi să speri că o să te lase în pace.
Monsieur Perdu a dus masa îngustă spre uşă, a împins-o printre rafturile cu cărți, pe lângă munții magici de hârtie, până la palier şi, mai departe, la locuința de vizavi.
Când a vrut să ciocănească, un sunet trist i-a ajuns la urechi.
Un oftat sufocat, care părea să vină din spatele unei perne.
Cineva plângea după uşa de culoare verde.

O femeie. Şi plângea ca şi cum nu şi-ar fi dorit s-o audă nimeni.

Capitolul 2

— Era soția lui Ştim-noi-cine, Monsieur Le P.
Perdu habar n-avea, pentru că nu citea foile de scandal din Paris. Madame Catherine Le P. – Ştim-noi-cine, venise târziu într-o seară de joi de la agenția soțului său, artist, unde se ocupa de relații publice. Cheia ei nu se mai potrivea în broască, iar pe casa scării era o valiză, peste care se găseau actele de divorț. Soțul ei se mutase la o adresă necunoscută, luând cu sine mobila veche şi o nevastă nouă.
Catherine, în curând fosta soție a lui Le-Porc-împuțit, nu mai avea nimic în afară de hainele cu care venise când se căsătoriseră. Înțelesese că fusese prea naivă să creadă că iubirea de odinioară îi va garanta că va fi tratată cumsecade după despărțire şi să presupună că îşi cunoştea atât de bine soțul încât să nu o mai poată surprinde cu nimic.
— O greşeală prea răspândită, declamase Madame Bernard, proprietăreasa, între două fumuri trase din pipă. Îți cunoşti soțul cu adevărat abia atunci când te părăseşte.

Monsieur Perdu nu avusese ocazia s-o zărească încă pe femeia care fusese expulzată cu atâta răceală din propria ei viață.

Trăgea cu urechea la plânsul ei în singurătate, pe care încerca să-l înăbuşe, probabil cu mâinile sau cu un şervet de bucătărie. Oare să-şi facă simțită prezența şi s-o facă să se ruşineze? A luat decizia să aducă mai întâi vaza şi scaunul.

A făcut mai multe drumuri pe vârfuri între locuința lui şi a ei. Ştia precis că această casă veche şi mândră îi trăda orice mişcare, ştia care podele scârțâiau, care pereți erau refăcuți şi subțiri şi ce găuri ascunse din zid acționau ca nişte difuzoare.

Când se apleca peste puzzle-ul de optsprezece mii de piese care reprezenta harta lumii şi era singurul obiect dintr-o cameră altfel goală, sunetele pe care le scoteau ceilalți locatari în viața lor de zi cu zi i se transmiteau prin țesătura casei.

Cum se mai certau cei din familia Goldenberg (El: „Nu poți şi tu...? De ce eşti...? Nu am...?" Ea: „ Mereu trebuie să... Niciodată nu faci... Vreau să..."). Îi cunoştea pe amândoi de când erau proaspăt căsătoriți. Pe atunci râdeau unul cu celălalt mai des. Apoi au venit copiii, iar părinții s-au îndepărtat ca nişte întinderi de uscat pe ocean.

Asculta cum scaunul electric cu rotile al Clarei Violette se rostogolea peste marginile covorului, peste duşumele şi praguri de uşă. Îşi aminti că odinioară o văzuse pe pianistă dansând veselă.

Îi auzea pe Che şi pe tânărul Kofi gătind. Che amesteca îndelung în oale. Bărbatul fusese dintotdeauna orb, dar spunea că vedea lumea bazându-se pe mirosurile şi ecourile lăsate în urmă de oameni cu propriile lor sentimente şi gânduri. Che putea să spună, după miros, dacă într-o încăpere se făcuse dragoste, se trăise sau avusese loc o ceartă.

Perdu asculta în fiecare duminică cum Madame Bomme şi clubul văduvelor chicoteau ca nişte fetişcane citind cărțile porcoase pe care chiar el le procurase fără să ştie acriturile lor de rude.

Casa de la numărul 27 de pe Rue Montagnard era o mare de semne de viață, care lovea cu valurile țărmurile insulei tăcute a lui Perdu.

De mai bine de douăzeci de ani tot asculta. Îşi cunoştea vecinii aşa de bine, încât uneori se şi minuna cât de puţine lucruri ştiau ei despre el (nu că ar fi avut ceva împotriva acestei stări de fapt). Nici măcar nu bănuiau că el nu avea nimic amenajat în afară de pat, scaun şi o bară de agăţat haine. Nu avea nici un bibelou, nici o muzică, nici un tablou, nici o fotografie, nu avea canapea cu fotolii sau veselă (în afară de cea necesară pentru o persoană). Alesese de bunăvoie această simplitate. Cele două camere în care locuia încă erau aşa de goale, încât se auzea ecoul când tuşea. În living se găsea doar puzzle-ul uriaş cu harta, aşezat pe podea. În dormitor avea un pat, scândura de călcat, o veioză şi un suport mobil pentru haine, unde se găseau trei seturi identice de îmbrăcăminte: pantaloni gri, cămaşă albă, un pulover maro cu anchior. În bucătărie se găseau o cafetieră, o cutie cu cafea şi un dulap cu alimente. Ordonate alfabetic. Poate că era mai bine că nu vedea nimeni toate acestea.

Şi totuşi, nutrea o afecţiune ciudată pentru locuitorii casei de la numărul 27. În mod inexplicabil, se simţea mai bine dacă ştia că lor le merge bine. Şi încerca să contribuie cumva la asta, fără a ieşi prea mult în evidenţă. Cărţile îl ajutau în acest scop. Altfel, el se mişca permanent în plan secund, o siluetă mică făcând parte din peisaj, în timp ce în prim plan se desfăşura viaţa.

Doar chiriaşul cel nou de la etajul al treilea, Maximilian Jordan, nu-l lăsa în pace pe Monsieur Perdu. Jordan purta nişte dopuri speciale pentru urechi, cu căşti peste ele, şi în zilele reci, o căciulă de lână. Un scriitor tânăr, devenit peste noapte celebru cu prima sa operă şi care de atunci evita fanii care voiau foarte tare să se mute la el. Jordan îşi dezvoltase un interes deosebit pentru Monsieur Perdu.

Pe când Perdu aranja scaunul în faţa uşii de la intrare şi vaza pe masa din bucătărie, plânsul a încetat. În locul

acestuia a auzit trosnind o scândură, pe care cineva încerca să păşească fără s-o facă să scârţâie. S-a uitat prin ochiul de geam mat al uşii verzi. Apoi a ciocănit de două ori cu grijă.
De uşă s-a apropiat un chip. Un contur oval imprecis şi luminos.
— Da? a şoptit ovalul.
— Am un scaun şi o masă pentru dumneavoastră.
Ovalul n-a mai spus nimic.
Trebuie să vorbesc delicat cu ea. A plâns atât de mult, încât probabil este extenuată şi o să se spargă în bucăţi dacă vorbesc prea tare.
— Şi o vază. Pentru flori. Nişte flori roşii, de exemplu, ar arăta foarte frumos pe masa albă.
Şi-a apropiat obrazul, aproape lipindu-l de geam, şi a şoptit:
— Pot să vă dau şi o carte.
Lumina din casa scării s-a stins.
— Ce carte? a întrebat în şoaptă ovalul.
— Una care să vă aline.
— Dar trebuie să mai plâng. Altfel mă înec. Înţelegeţi asta?
— Bineînţeles. Uneori înoţi printre lacrimile neplânse şi te scufunzi, dacă le ţii în tine. *Şi eu mă aflu acum pe fundul unei astfel de mări.* Atunci, vă aduc o carte care să vă facă să plângeţi.
— Când?
— Mâine. Îmi promiteţi însă că, până atunci, o să mâncaţi şi o să beţi câte ceva, înainte să plângeţi mai departe?
Nu ştia de ce spusese asta. Poate că uşa dintre ei era de vină. Vizorul se aburise din cauza respiraţiei ei.
— Da, a spus ea. Da!
Când lumina din casa scării s-a aprins din nou, ovalul s-a retras.
Monsieur Perdu şi-a lipit un moment palma pe vizor, unde tocmai fusese faţa ei.

Şi dacă ar mai avea nevoie de ceva, de vreo comodă, de un curăţător de cartofi, o să le cumpăr şi pe urmă o să-i spun că le aveam deja.

S-a îndreptat spre locuinţa sa goală şi a tras zăvorul. Uşa spre camera din spatele bibliotecii stătea încă deschisă. Cu cât se uita mai mult înăuntru, cu atât mai mult i se părea că vara anului 1992 răsărea din podea. Pisica sărea de pe divan cu lăbuţele ei albe, catifelate, întinzându-se. Soarele mângâia un spate gol, acesta se răsucea devenind chiar ***. Ea i-a zâmbit lui Monsieur Perdu, s-a ridicat din poziţia în care citea şi s-a îndreptat goală, cu o carte în mână spre el.

— Eşti gata în sfârşit? a întrebat ***.

Monsieur Perdu a trântit uşa.

— *Nu*.

Capitolul 3

— Nu, a spus Monsieur Perdu şi în dimineaţa următoare. Mai bine, nu vă vând această carte.
Cu delicateţe i-a luat clientei *Noaptea* din mână. Dintre toate romanele de pe vasul lui cu cărţi – vasul ancorat la cheiul Senei pe care îl numise *Farmacia literară* –, ea alesese tocmai bestsellerul lui Maximilian „Max" Jordan, purtătorul de căşti de la etajul al treilea din Rue Montagnard.
Acum clienta îl privea surprinsă pe librar.
— Dar de ce nu?
— Max Jordan nu vi se potriveşte.
— Max Jordan nu mi se potriveşte?
— Întocmai. Nu este genul dumneavoastră.
— Genul meu. Aha. Pardon, trebuie totuşi să vă atrag atenţia că eu am venit pe vasul dumneavoastră în căutarea unei cărţi şi nu a unui soţ, *mon cher* Monsieur.
— Cu tot respectul, ceea ce citiţi este de departe mai important pe termen lung decât ce bărbat luaţi în căsătorie, *ma chère* Madame.
Ea l-a privit printre gene.
— Daţi-mi cartea, luaţi-mi banii şi putem să zicem amândoi că am avut o zi frumoasă.
— *Este* o zi frumoasă, mâine va începe vara, dar nu veţi primi această carte. Nu de la mine. Îmi permiteţi să vă prezint altele?

— Adică să-mi băgați pe gât vreun clasic învechit, pe care din lene nu vreți să-l aruncați peste bord ca să otrăvească peştii?
La început, femeia vorbea destul de suav, dar a ridicat vocea pe măsură ce discuția s-a aprins.
— Totuşi cărțile nu sunt ouă. Doar pentru că o carte este veche de câțiva ani, asta nu înseamnă că este automat şi proastă. Chiar şi Monsieur Perdu îşi ascuțise timbrul vocii. Şi oricum, ce dacă e veche? Vârsta nu e o boală. Cu toții îmbătrânim, chiar şi cărțile. Dar sunteți dumneavoastră, este *cineva* mai puțin prețios, mai puțin important, doar pentru că există de ceva mai multă vreme pe pământ?
— E absurd, totuşi, cum răstălmăciți totul aici, doar pentru că nu vreți să-mi dați afurisita de *Noapte*.
Clienta – sau mai precis, cea care nu-i era clientă – şi-a azvârlit portofelul în geanta scumpă, a tras fermoarul, dar acesta s-a blocat.
Perdu a simțit cum creşte ceva în interiorul lui. Un sentiment sălbatic, mânie, tensiune – doar că nu avea nimic de-a face cu această femeie. Totuşi, nu se putea abține. S-a dus după ea, în timp ce striga furios prin interiorul bărcii cu cărți, printre şirurile de rafturi în lumina apusului:
— E alegerea dumneavoastră, Madame! Puteți să plecați şi să mă scuipați. Sau puteți, chiar începând din acest moment, să economisiți mii de ore din suferința viitoare.
— Mulțumesc, exact asta fac.
— Lăsați-vă protejată de cărți, în loc să vă aventurați în relații inutile cu bărbații, care vă tratează cu nepăsare, sau în cure prosteşti de slăbire, pentru că nu sunteți suficient de slabă pentru un bărbat sau suficient de proastă pentru un altul.
Ea a rămas ca trăsnită în picioare lângă fereastra prin care se vedea Sena şi l-a fulgerat cu privirea pe Perdu.
— Cum vă permiteți?

— Cărțile vă apără de prostie. De false speranțe. De bărbații falși. Ele vă dezbracă cu dragoste, cu putere, cu știință. Este viața din interior. Alegeți. Cartea sau...

Înainte să-și poată termina propoziția, pe râu a trecut un vaporaș de croazieră cu un grup de chinezoaice adăpostite sub umbrele. Au început să fotografieze din greu, când au văzut renumita librărie plutitoare a Parisului, *Farmacia literară*. Vaporașul lăsa în urmă valuri verzi-maronii care se izbeau de mal, iar vasul cu cărți s-a legănat.

Clienta s-a clătinat pe tocurile ei înalte și elegante. Dar, în loc să-i întindă o mână, Perdu i-a întins *Eleganța aricelului.* Ea a apucat romanul din instinct și l-a ținut strâns.

Perdu n-a dat drumul cărții ci, pe un ton liniștitor, delicat și nu prea tare, i-a vorbit străinei.

— Aveți nevoie de o cameră doar pentru dumneavoastră. Nu prea luminoasă, cu un pisoi care să vă asigure companie. Și de această carte, pe care să o citiți încet, vă rog. Ca să puteți face pauze. Veți reflecta mult asupra ei și poate chiar veți plânge. Pentru dumneavoastră. Pentru anii trecuți. Dar apoi o să vă simțiți mai bine. Vă veți da seama că nu trebuie să muriți acum, chiar dacă așa vi se pare, pentru că individul nu s-a purtat frumos cu dumneavoastră. Și o să vă împăcați din nou cu dumneavoastră și n-o să vă mai considerați proastă sau naivă.

Abia după această indicație a dat drumul volumului.

Clienta l-a fixat cu privirea. După cât de înfricoșată îl privea, a știut că lovise fix la țintă. Destul de precis.

Atunci, ea a lăsat cartea să cadă.

— Sunteți de-a dreptul nebun, a spus ea, s-a răsucit pe tocuri și a plecat cu capul în jos, prin interiorul burdușit cu cărți, până la debarcader.

Monsieur Perdu a ridicat *Ariciul*. Cotorul cărții se stricase în cădere. Acum se vedea nevoit să ofere romanul lui Muriel Barbery pentru doar un euro sau

doi unuia dintre anticarii de la debarcader, cu cutiile lor cu chilipiruri.

Apoi s-a uitat după clientă. Cum se mai lupta să treacă prin mulțimea de pe promenadă. Cum îi tresăreau umerii în costum.

Plângea. Plângea ca un om care ştie că nu va fi iremediabil distrus de această mică dramă, dar e rănit profund de nedreptatea din fața lui. Tocmai i se provocase o rană adâncă, într-un mod brutal. Nu-i era de ajuns? Chiar trebuia să mai intervină şi acest librar nesimțit?

Monsieur Perdu presupunea că, pe scara ei personală de măsurat prostia, acest tigru de hârtie idiot de pe idioțenia de *Farmacie literară* atingea scorul de aproximativ doisprezece din zece.

Iar el era de acord cu ea. Răbufnirea lui, simțul lui justițiar complet lipsit de sensibilitate trebuia să aibă ceva de-a face cu noaptea trecută şi cu camera aceea. De obicei era mai răbdător.

În principiu nu-l putea mişca nici o dorință, nici un țipăt şi nici o ciudățenie de-a clienților săi. Îi împărțise în trei categorii. Primii erau cei pentru care cărțile însemnau acea boare unică de aer proaspăt în aerul închis al existenței lor. Cei mai iubiți clienți ai săi. Aveau încredere în el să le spună de ce aveau nevoie. Sau ei îi împărtăşeau din punctele lor vulnerabile, precum: „Vă rog, nu romane în care apar munți sau drumuri cu liftul sau panorame – eu am rău de înălțime.” Unii îi cântau, sau mai corect spus îi mormăiau, lui Monsieur Perdu cântece pentru copii „ Mmhmm, mmh, dadada – ştiți asta?”, plini de speranță că marele librar şi-ar putea aminti în locul lor şi ar putea să le dea o carte în care să apară şi melodiile copilăriei lor. De cele mai multe ori găsea câte o carte potrivită cu cântecul respectiv. Existase o perioadă în viața lui când el cânta mult.

A doua categorie de clienți venea doar spre *Lulu*, adevăratul nume al vasului lui cu cărți din portul Champs-Elýsees, pentru că erau atraşi de numele librăriei: la *pharmacie littéraire – Farmacia literară*.
Intrau ca să cumpere cărți poştale trăsnite („Cititul periclitează prejudecățile" sau „Cine citeşte, nu minte – cel puțin nu simultan"), să îşi cumpere cărți miniaturale în sticluțe maro de medicamente sau să facă fotografii.
Iar aceştia erau chiar o sursă de amuzament, prin comparație cu cea de-a treia categorie, cei care se considerau regi, dar din păcate nu se comportau aşa. Îl întrebau pe Perdu plini de reproş, fără să-i zică nici măcar *Bonjour!* fără să-l privească şi pipăind fiecare carte cu degetele murdare de grăsime, cu care mâncaseră mai înainte cartofi prăjiți:
— Nu aveți plasturi cu poezii? Nici hârtie igienică tipărită cu romane polițiste? Cum de nu aveți perne de voiaj gonflabile, ar avea mai mult sens în *Farmacia literară*.
Mama lui Perdu, Lirabelle Bernier fostă Perdu, îl încurajase să vândă alcool medicinal şi şosete anti tromboză. Doamnele de o anumită vârstă aveau deseori senzația de picioare grele, atunci când stăteau şi citeau în fotoliu.
În unele zile, şosetele aveau succes mai mare decât beletristica.
El a oftat.
Cum de clienta care era într-o situație sentimentală atât de sensibilă voia să citească *Noaptea*?
Bine, nu i-ar fi dăunat.
Nu foarte mult, în fine.
Ziarul *Le Monde* prezentase romanul şi pe Max Jordan ca pe „noua voce a tineretului rebel". Revistele pentru femei se dădeau în vânt după „băiatul cu inimă înfometată" şi tipăriseră poze în format mare ale autorului, mai mari decât

coperta cărții. Max Jordan avea mereu un aer surprins în aceste imagini.
Arăta confuz şi suferind, gândea Perdu.
Romanul de debut al lui Jordan abunda de personaje masculine care, de frica pierderii propriei individualități, răspundeau cu ură şi indiferență cinică la iubirea care li se arăta. Un critic lăudase *Noaptea* numind-o „manifestul noului tip masculin".
Perdu considera că la mijloc era ceva mai puțin pretențios. Era o încercare disperată a unui tânăr care se îndrăgostise pentru prima dată să îşi evalueze viața interioară. Tânărul nu înțelegea cum îşi poate pierde controlul când iubeşte, pentru ca mai apoi, la fel de brusc, iubirea să înceteze. Cât de tare îl nedumereşte faptul că nu se poate decide pe cine iubeşte şi cine îl iubeşte pe el, unde începe şi unde se termină dragostea şi toate întâmplările înfiorător de imprevizibile dintre început şi sfârşit.
Dragostea, temuta dictatoare care îi înfricoşează teribil pe bărbați. Nu e de mirare că, bărbați fiind, o întâmpină fugind cât văd cu ochii.
Milioane de femei au citit cartea în speranța că vor înțelege de ce bărbații se purtau înfiorător cu ele. De ce schimbau încuietorile de la uşi, de ce încheiau relațiile prin SMS, de ce se culcau cu cea mai bună prietenă. Totul, doar pentru a o lua în râs pe dictatoare: *Sâc, că pe mine nu mă prinzi! Nu, pe mine nu.*
Dar îşi găseau femeile alinarea cu adevărat în această carte? *Noaptea* fusese tradusă în douăzeci şi nouă de limbi. Vândută chiar şi în Belgia, ceea se portăresei Rosalette nu-i scăpase din vedere. Franțuzoaică sadea, îi plăcea să sublinieze faptul că nu se ştie niciodată cum e cu belgienii ăştia.
În urmă cu şapte săptămâni, Max Jordan se mutase în casa de la numărul 27 de pe strada Montagnard. Față în față cu

familia Goldenberg, la etajul trei. Nici unul dintre fanii săi, care îl urmăreau cu scrisori de dragoste, cu apeluri sau jurăminte pe viață, nu-l descoperise încă. Schimbaseră impresii şi veşti chiar şi pe internet, pe un Wikiforum despre *Noaptea*, despre fostele lui prietene (necunoscute, de altfel marea întrebare fiind: era Jordan încă virgin?), hobby-uri excentrice (purta căşti cu protecție pentru urechi) şi posibilele adrese (Paris, Antibes, Londra).
Perdu văzuse destui fani înnebuniți ai *Nopții* în *Farmacia literară*. Purtau şi ei protecții pentru urechi şi îl rugaseră în genunchi pe Monsieur Perdu să organizeze o lectură publică a cărții, cu idolul lor. Când Perdu i-a propus asta vecinului său, tânărul în vârstă 21 ani s-a făcut palid. Trac, a apreciat Perdu.
Îl considera pe Jordan un tânăr urmărit, un copil devenit literat peste noapte, fără să fie întrebat. Şi cu siguranță era pentru mulți chiar o sursă de informații despre turbulența trăirilor sentimentale masculine. Existau chiar şi forumuri pline de ură, în care scriitori anonimi luau peste picior romanul, făceau glume pe seama lui şi îi indicau autorului să facă exact ce făcuse şi protagonistul său bântuit de îndoieli, după ce îi devenise clar că nu avea să controleze niciodată dragostea: să se arunce în mare de pe o stâncă corsicană.
Lucrul cel mai fascinant la romanul *Noaptea* era modul în care autorul descria fragilitatea masculină: povestea despre lumea interioară a bărbaților în mod sincer, ca nici un alt bărbat înaintea lui. Distrugea toate idealurile şi reprezentările obişnuite ale bărbaților din literatură. Pe cele ale „băiatului de băiat”, ale „bărbatului fără emoții”, ale „bătrânului dement” sau pe ale „lupului singuratic”. Titlul bonom pus de o revistă feministă pentru recenzia romanului de debut al lui Jordan se potrivea de minune: „Bărbații sunt şi ei doar oameni”.

Perdu era impresionat de îndrăzneala lui Jordan. Pe de altă parte, romanul i se părea ca un gazpacho care se tot prelingea peste marginea unui castron umplut până la refuz. Şi creatorul său era la fel de lipsit de apărare şi de protecție în fața emoțiilor: era imaginea pozitivă derivată din negativul lui Perdu.
Perdu se întreba cum o fi să ai experiențe sufleteşti atât de intense şi totuşi să supraviețuieşti.

Capitolul 4

Următorul client al lui Perdu a fost un englez care l-a întrebat:
— Am văzut aici recent o carte cu copertă verde cu alb. Este deja tradusă?
Perdu a dedus de aici că era vorba de un roman clasic care se tipărise în urmă cu şaptesprezece ani. Aşa că i-a dat omului un volum de poezii. Pe urmă, a ajutat un comisionar să care de la cărucior la vas lăzile cu cărți pe care le comandase, apoi a adunat câteva cărți pentru copii tipărite recent pe care să i le ducă învățătoarei disperate de la şcoala elementară de pe celălalt mal al Senei.
Unei fetițe, Perdu îi ajută să-şi sufle nasul, pe care şi-l băgase în *Busola de aur* de care nu se mai desprindea. Mamei ei care muncea din răsputeri i-a scris o factură pentru reducere de impozit ca să-şi recupereze banii pe enciclopedia compusă din treizeci de volume, pe care o cumpăra în rate.
Femeia a făcut un semn către fetiță.
— Copila asta ciudată vrea să citească chestiile astea până face douăş'unu de ani. În regulă, i-am zis, primeşte cioclo... enci.... ei bine, cărțoaiele cu informații. Dar după aia, nici un cadou de ziua ei. Şi nimic de Crăciun.
Perdu a încuviințat din cap, privind la fata de şapte ani. Cea mică i-a răspuns aidoma, cu elan.

— Vi se pare că e normal? a întrebat mama îngrijorată. La vârsta ei?
— Mi se pare că este curajoasă, deşteaptă şi are dreptate.
— Atâta timp cât nu e prea isteață ca să n-o mai placă bărbații.
— Proştii, desigur, doamnă. Dar cine să-i vrea pe ei? Un bărbat prost este ruina oricărei femei.
Mama şi-a ridicat privirea de la mâinile înroşite, în continuă agitație.
— Mie de ce nu mi-a spus nimeni asta, mai demult? a întrebat ea, surâzând uşor.
— Ştiți ceva? a spus Perdu. Căutați totuşi o carte, pe care să i-o dăruiți fiicei dumneavoastră de ziua de naştere. *Farmacia* are astăzi zi de reduceri. Cumpărați-i o enciclopedie şi primiți gratis un roman.
Femeia i-a acceptat minciunica fără să clipească, apoi a oftat.
— Dar ne aşteaptă mama afară. Vrea să se mute la azil, spune ea, ca să nu mai fiu nevoită să mă ocup de ea. Dar eu nu pot să fac asta. Dumneavoastră ați putea?
— Mă ocup eu de mama dumneavoastră. Iar dumneavoastră uitați-vă după un cadou, da?
Doamna l-a ascultat cu un surâs recunoscător.
Perdu i-a adus bunicii un pahar cu apă la debarcader. Nu avea curaj să o ia peste pasarelă.
Librarul cunoştea prea bine neîncrederea bătrânilor, avea mulți clienți peste şaptezeci de ani, pe care îi sfătuia pe uscat, acolo, pe aceeaşi bancă din fier forjat pe care stătea acum şi doamna în vârstă. Cu cât mai înaintați în vârstă, cu atât mai protectori erau oamenii în privința zilelor bune: nu voiau să lase nimic să le pericliteze timpul rămas. De aceea nici nu mergeau în excursii, îşi tăiau copacii bătrâni din fața caselor, ca să nu le cadă pe acoperiş, şi nu mai traversau râul pe o pasarelă de oțel gros de cinci milimetri. Perdu i-a

adus bunicii şi un catalog al cărţilor în format de revistă, pe care ea a folosit-o ca evantai, pentru a se apăra de arşiţă. Bătrâna l-a invitat să se aşeze, bătând cu palma locul de lângă ea.
Lui Perdu îi amintea de mama sa, Lirabelle. Poate era din cauza ochilor. Păreau atenţi şi receptivi. Deci, se aşează. Sena strălucea, cerul albastru şi senin se arcuia deasupra lor. Din Place de la Concorde se auzeau zgomote şi claxoane, nu era nici măcar un moment de linişte.
După paisprezece iulie, oraşul avea să se golească puţin, fiindcă parizienii plecau la mare şi la munte în timpul vacanţei de vară. Cu toate acestea, oraşul rămânea zgomotos şi vorace.
— Faceţi şi dumneavoastră asta câteodată? a întrebat deodată bunica. Verificaţi în fotografiile vechi, dacă pe feţele celor morţi poate fi zărită senzaţia că vor muri în curând?
Monsieur Perdu a clătinat din cap.
— Nu.
Cu mâinile ei tremurânde, pătate de vârstă, doamna a deschis medalionul pe care îl purta pe lanţ.
— Aici e soţul meu. Fotografia a fost făcută cu două săptămâni înainte să moară. Şi după aceea să te trezeşti aşa, femeie tânără într-o cameră goală.
A mângâiat cu degetul poza soţului şi l-a apăsat cu delicateţe pe nas.
— Cât de relaxat pare! Ca şi când toate planurile lui ar putea deveni realitate. Ne uităm într-un obiectiv şi ne gândim că totul merge mai departe, dar apoi... *bonjour*, odihnă veşnică.
A făcut o pauză.
— Eu, în orice caz, nu mă mai las fotografiată, a continuat ea apoi, întorcându-se către soare. Aveţi vreo carte despre moarte?

— Chiar mai multe, a răspuns Perdu. Despre îmbătrânire, despre cum e să ai o boală incurabilă, despre moartea lentă, despre cea rapidă, despre moartea în singurătate undeva într-o secție de spital.
— M-am întrebat deseori, de ce nu se scriu mai multe cărți despre viață. Oricine poate muri. Dar să trăiască?
— Aveți dreptate, Madame. Ar fi aşa de multe de povestit despre viață. Viața cu cărțile, viața cu copiii, viața pentru începători.
— Scrieți dumneavoastră una.
Ca şi cum i-aş putea da eu sfaturi cuiva.
— Aş scrie mai degrabă o enciclopedie despre sentimentele obişnuite, a recunoscut el.
— De la F de la frică de autostopişti, până la M de la mândria de a fi primul care se trezeşte până la T de la timiditatea în fața degetelor de la picioare sau grija că iubirea poate să moară dacă partenerul îți vede picioarele.
Perdu se întreba de ce povestea asta unei străine.
Numai de n-ar fi deschis camera aia!
Bunica l-a bătut uşor pe genunchi. El s-a scuturat ca de un frison: atingerile erau periculoase.
— Enciclopedia sentimentelor, repetă ea zâmbind. Deci, problema aceea cu degetele de la picioare, o cunosc. Un lexicon al sentimentelor obişnuite... Îl cunoaşteți pe scriitorul german, Erich Kästner?
Perdu a încuviințat din cap. În 1936, puțin înainte ca Europa să se cufunde în întunericul cămăşilor brune, Kästner a publicat volumul *Cufărul cu leacuri lirice*, extras din dulăpiorul cu medicamente poetice al operelor sale. „Volumul de față este dedicat terapiei vieții private", scria poetul în prefață. „Se foloseşte, mai degrabă în doze mici, homeopatice, împotriva greutăților mai mici sau mai mari ale existenței şi ajută la tratamentul vieții interioare a omului mediu."

— Kästner a fost unul dintre motivele pentru care vasul mea cu cărți se numeşte *Farmacia literară*, a spus Perdu. Am vrut să tratez sentimente care nu sunt recunoscute ca suferință şi nu sunt diagnosticate niciodată de doctori. Toate aceste mici sentimente şi emoţii care nu sunt de interes pentru nici un terapeut, căci sunt aparent prea mici şi prea greu de atins. Sentimentul care te cuprinde când se termină vara din nou. Sau acela pe care îl ai când recunoşti că nu mai ai la dispoziție o viață întreagă ca să-ți găseşti locul. Sau mica durere atunci când o prietenie nu merge aşa cum ai fi crezut şi trebuie să cauți mai departe un partener de viață. Sau tristețea din dimineața aniversării zilei de naştere. Dorul de aerul copilăriei. Aşa ceva.
Îşi amintea că mama lui îi mărturisise o dată că avea o suferință pentru care nu exista antidot.
— Există femei care nu privesc decât la pantofii altor femei, niciodată nu se uită la chipurile lor. Şi altele care nu le privesc pe celelalte decât în ochi, fără să se uite decât rareori la pantofii lor.
Lirabelle le prefera pe cele din a doua categorie, fiindcă i se părea că cele din prima categorie o umilesc şi o judecă greşit.
Tocmai pentru a ameliora astfel de suferințe inexplicabile, dar reale cumpărase Perdu vasul, care la vremea aceea era în activitate şi se numea *Lulu*. O amenajase prin forțe proprii şi o umpluse cu cărți, care erau singurul medicament pentru bolile sufleteşti imposibil de numărat şi de determinat.
— Scrieți totuşi o enciclopedie a sentimentelor pentru farmaciştii literari.
Bătrâna doamnă îşi îndreptă spatele, devenind mai emoționată, mai plină de viață.
— Adăugați încrederea în străini, la litera Î. Sentimentul ciudat din trenuri, când îți deschizi sufletul în fața unui

necunoscut mai mult decât în fața propriei familii. Şi la A să puneți alinarea pe care ți-o dau nepoții. Senzația aceea că viața merge înainte...
A tăcut visătoare.
— Timiditatea degetelor de la picioare. Aşa am fost şi eu. Şi i-au plăcut... lui i-au plăcut picioarele mele totuşi.
Este o idee preconcepută, se gândea Perdu, când bunica, mama şi fiica îşi luau rămas bun de la el, că librarul se preocupă de cărți. Se preocupă de oameni.
Când şuvoiul de clienți s-a domolit la vremea prânzului – mâncarea îi era francezului mai sfântă decât statul, religia şi banii la un loc – Perdu a măturat pasarela cu o mătură solidă şi a deranjat un cuib de păianjeni. Atunci i-a zărit pe Kafka şi pe Lindgren pe sub copacii de pe aleea de pe mal, plimbându-se spre el. Pe cele două pisici vagabonde care îl vizitau zilnic le numise aşa după preferințele particulare pe car ele avea fiecare.
Motanul gri cu guler alb de preot îşi ascuțea cu plăcere ghearele pe *Investigațiile unui câine* a lui Franz Kafka, o fabulă care analizează lumea oamenilor prin ochii câinilor. Lindgren, o mâță roşcat cu alb, cu urechi lungi, adora să doarmă pe lângă cărțile cu Pippi Şosețica. Era o pisică frumoasă care se ițea din spatele rafturilor şi îl observa cu atenție pe fiecare vizitator în parte. Uneori, Lindgren şi Kafka îi făceau o favoare lui Perdu când săreau, fără vreun avertisment, de pe câte unul dintre rafturile de sus direct pe un client de categoria a treia, dintre cei cu degetele pătate de grăsime.
Ambele pisici vagabonde, dar citite, aşteptau până când puteau ajunge în siguranță la bord fără să se teamă de picioarele butucănoase care ar fi putut să le împiedice. Acolo se frecau delicat de picioarele librarului, mieunând uşor.
Monsieur Perdu stătea foarte liniştit. Accepta să-şi deschidă puțin, puțin carapacea: savura căldura pisicilor. Moliciunea

lor. Se abandona timp de câteva secunde, cu ochii închişi, senzației liniştitoare pe care o simțea în dreptul gambelor.
Aceste tentative de dezmierdări erau singurele atingeri din viața lui. Singurele pe care le accepta.
Momentul prețios s-a pierdut, însă, când în spatele bibliotecii în care Perdu aranjase cărți sortate pe cele cinci categorii de neplăceri din metropolă (agitația, indiferența, arşița, gălăgia şi, bineînțeles, mult prea întâlnitul şofer sadic de autobuz) cineva a avut un acces infernal de tuse.

Capitolul 5

Pisicile au sărit imediat în lumina apusului de soare să caute în bucătăria vasului conserva de ton pe care Perdu le-o pregătise deja.
— Bună! a strigat Monsieur Perdu. Pot să vă ajut cu ceva?
— Nu caut nimic, a răspuns Max Jordan, cu o voce răguşită.
Celebrul autor a făcut câțiva paşi ezitanți înainte, având în fiecare mână câte un pepene galben. Pe cap purta protecțiile obligatorii de urechi.
— Stați toți trei aici de multă vreme, Monsieur Jordan? a întrebat în glumă Perdu.
Jordan a încuviințat din cap, roşindu-se până la rădăcina părului brunet.
— Am venit când nu voiați să îi vindeți cartea mea doamnei, a spus el nefericit.
O-o, prost moment, într-adevăr.
— Vi se pare chiar atât de îngrozitoare?
— Nu, a răspuns Perdu imediat.
Jordan ar fi interpretat cea mai mică ezitare drept un „da”. Nu era nevoie să-i facă asta. Mai mult, lui Perdu cartea chiar nu i se părea îngrozitoare.
— Dar atunci, de ce i-ați spus că nu sunt potrivit pentru ea?
— Monsieur... a...
— Spuneți-mi Max.

*Asta ar însemna că şi băiatul mi-ar putea spune pe nume. Ultima care a făcut asta, cu vocea ei de ciocolată caldă, a fost ***!*

— Să rămânem totuşi mai degrabă la Monsieur Jordan, Monsieur Jordan, da? Vedeți dumneavoastră, eu vând cărțile ca pe medicamente. Există cărți care au efect pentru un milion de oameni. Unele doar pentru sute de oameni. Există chiar şi medicamente, pardon, cărți, scrise pentru un singur om.

— O, Doamne. Pentru un singur om? Doar pentru unul singur? Şi pentru acesta sunt toți anii de muncă?

— Da, dacă salvează o viață! Dar această clientă nu avea nevoie de *Noaptea* acum. N-ar fi putut să o suporte. Reacții adverse prea puternice.

Jordan cugeta. Privea miile de cărți de pe vas, din rândurile de rafturi, de pe fotolii şi de pe jos.

— Dar cum puteți şti ce problemă au oamenii şi ce reacții adverse pot apărea?

Ei, da. Cum ar putea să îi explice lui Jordan că nu ştia exact *cum* făcea asta?

Perdu îşi folosea urechile, ochii şi instinctul. Era capabil să deducă din orice conversație ce îi lipsea fiecărui suflet. Din postura adoptată, din mişcări, din gesturi, putea să desluşească pentru fiecare corp, într-o anumită măsură, ce sentimente îl copleşeau sau îl apăsau. Şi în cele din urmă, el poseda, ceea ce tatăl său numea „văz prin auz”.

— Tu vezi şi auzi lucruri pe care le ascund oamenii. Şi, în spatele camuflajului, vezi tot ceea ce îi îngrijorează, ce îi face să viseze şi ce le lipseşte.

Fiecare om are câte un talent, iar al lui s-a dovedit a fi „văzul prin auz”.

Unul dintre clienții săi obişnuiți, terapeutul Eric Lanson, care îşi avea cabinetul în apropierea Palatului Élysée şi îi trata pe funcționarii guvernului, îi declarase odată lui Perdu

că era gelos pe „capacitatea ta psihometrică de a măsura sufletul cu o precizie mult mai mare decât a unui terapeut căruia îi ţiuie urechile după treizeci de ani de ascultat”.
Lanson îşi petrecea fiecare după-amiază de vineri în *Farmacia literară*. Avea un apetit deosebit pentru jocul fantasy *Dungeons & Dragons* şi încerca să-l facă să zâmbească pe Perdu psihanalizând personajele.
Lanson trimitea la Perdu şi politicieni şi funcţionari administrativi suferinzi de stres – cu „reţete” pentru nevroze la care terapeutul făcea notiţe într-un cod beletristic „în stilul lui Kafka cu o adiere de Pynchon”, „Sherlock, foarte irațional” sau „un minunat sindrom Harry Potter în debaraua de sub scară”.
Perdu considera că era o provocare să-i iniţieze în lumea cărţilor pe oamenii (majoritatea bărbaţi), care se confruntau în fiecare zi cu lăcomia, abuzul de putere şi natura sisifică a muncii de birou. Şi cât era de mulţumit când unul dintre aceşti yesmeni îşi dădea demisia din slujba care îi furase până atunci fiecare urmă de individualitate! Deseori, în acest proces de eliberare era implicată şi o carte.
— Vedeţi dumneavoastră, Jordan, a încercat Perdu o nouă abordare, o carte este şi medic şi medicament totodată. Pune diagnostice şi oferă terapii. Aşa vând eu cărţile: prescriu romanele potrivite pentru suferinţele corespunzătoare.
— Înţeleg. Iar romanul meu era medicul stomatolog, deşi doamna avea nevoie de un ginecolog.
— Ăăă... nu.
— Nu?
— Cărţile nu sunt doar doctori, bineînţeles. Există romane care te însoţesc cu tandreţe prin viaţă. Unele îţi astupă urechile, altele sunt ca nişte prieteni care te învelesc în prosoape calde când te apucă melancolia de toamnă. Iar unele... ei bine, unele sunt ca vata de zahăr roz care îţi

gâdilă creierul pentru trei secunde şi lasă în urmă un nimic binevenit. Ca o aventură de-o noapte, scurtă şi toridă.
— Deci *Noaptea* e literatură efemeră? E o târfă?
La dracu'. Cu scriitorii n-ar trebui să vorbeşti despre cărți ale altor scriitori, regulă veche pentru librari.
— Nu. Cărțile sunt ca oamenii, oamenii sunt asemenea cărților. Vă spun cum procedez. Îmi pun întrebarea: este ea sau el protagonistul propriei vieți? Care este motivația sa? Sau joacă un rol secundar în propria-i poveste? Este ea gata să-şi scurteze rolul din povestea vieții personale, pentru că soțul, profesia, copiii, jobul îi mănâncă tot textul?
Ochii lui Jordan se căscară.
— Am aproximativ treizeci de mii de poveşti în cap, nu este foarte mult, ştiți, la peste un milion de titluri gata de livrare doar în Franța. Am aici o trusă de prim ajutor cu cele mai bune opt mii de titluri, dar eu alcătuiesc şi cure. Amestec, ca să zic aşa un medicament din litere: cartea de gătit cu rețete care se citesc la o minunată duminică în familie. Un roman a cărui eroină seamănă cu cititoarea; versuri care te fac să plângi, pentru că lacrimile pe care le înghiți te-ar putea otrăvi. Ascult, cu...
Perdu arătă spre plexul său solar.
— Şi la asta sunt atent, de asemenea.
Îşi frecă ceafa.
— Şi aici. Acum indica locul delicat de deasupra buzei superioare. Dacă te mănâncă aici...
— E, hai că nu se poate...
— Ba bine că nu!
Se potrivea cam la 99,99% dintre oameni. Dar existau şi câțiva pe care Perdu nu putea să îi vadă auzindu-i.
Pe sine însuşi, de exemplu.
Dar asta nu trebuie să ştie Monsieur Jordan chiar imediat.
În timp ce Perdu discuta cu Jordan, un gând periculos i-a venit în minte, în treacăt.

*Mi-ar fi plăcut să am un băiat. Cu ***. Cu ea aş fi făcut totul cu drag.*

Simțind că se sufocă, Perdu a tras aer în piept.

De când deschisese camera interzisă, se dezechilibrase ceva. O fisură străpunsese carapacea lui de sticlă – mai multe spărturi foarte fine – şi s-ar fi făcut fărâme dacă nu şi-ar fi regăsit controlul.

— Tocmai arătați foarte... lipsit de oxigen, a auzit Perdu vocea lui Max Jordan. Nu am vrut să vă jignesc, voiam doar să ştiu cum reacționează oamenii cărora dumneavoastră le spuneți: „Nu vă vând asta, nu vi se potriveşte".

— Acei oameni? Pleacă. Dar dumneavoastră? Cum staţi cu următorul dumneavoastră manuscris, Monsieur Jordan?

Tânărul scriitor se lăsă să alunece cu tot cu pepenii săi galbeni într-un fotoliu înconjurat de teancuri de cărți.

— Nimic. Nici un rând.

— Aha. Şi când trebuie să-l predați?

— Acum o jumătate de an.

— Aha! Şi ce spune editura în legătură cu asta?

— Editoarea mea nu ştie unde sunt. Nimeni nu ştie. Nimeni nu are voie să afle. Pur şi simplu nu mai pot. Nu mai pot să scriu.

— Of.

Jordan îşi sprijini fruntea de pepenii galbeni.

— Ce faceți când nu mai puteți continua, Monsieur Perdu? a întrebat el cu o voce plată.

— Eu? Nimic.

Aproape nimic.

Alerg noaptea prin Paris, până obosesc. Curăț motorul lui Lulu*, pereții exteriori, ferestrele şi țin vasul pregătită de plecare până la ultimul detaliu, deşi nu se mai deplasează de două decenii. Citesc cărți, douăzeci în acelaşi timp. Peste tot, pe wc, în bucătărie, în bistro, în metrou. Aşez puzzle-uri de dimensiunile unei camere, le distrug când sunt gata şi o iau*

*de la început. Hrănesc pisici fără stăpân. Ordonez alimentele alfabetic. Iau câteodată somnifere. Iau o doză de Rilke, ca să mă trezesc. Nu citesc cărți, în care apar femei ca ***. Împietresc. Merg mai departe. În fiecare zi acelaşi lucru. Doar aşa supraviețuiesc. Altfel, nu, nu fac nimic.*

Perdu şi-a dat silința. Băiatul îi ceruse ajutorul, nu voia să ştie cum îi mergea lui Perdu. Deci, să-l ajutăm.

Librarul şi-a luat comoara din mica lui tejghea demodată.

Luminile sudului de Sanary.

Singura carte publicată de Sanary. Cel puțin sub acest nume.

„Sanary" – după orăşelul preferat de scriitoarele şi scriitorii exilați, Sanary-sur-Mer pe țărmul provensal – era un pseudonim impenetrabil.

Editorul lui – sau al ei –, Duprés, stătea într-un cămin de bătrâni pe Île-de-France şi îşi îndura Alzheimerul cu bună dispoziție. Când îl vizitase Perdu, bătrânul Duprés îi înşirase pe masă zeci de posibile versiuni despre cine ar putea fi Sanary şi despre modalitatea prin care manuscrisul ajunsese în posesia sa.

Prin urmare, Monsieur Perdu cerceta mai departe. De două decenii el analiza tempoul vorbirii, alegerea cuvintelor şi ritmul propozițiilor, compara stilul şi subiectul cu ale altor autoare şi autori. Perdu redusese posibilitățile la unsprezece nume: şapte femei şi patru bărbați.

Ar fi vrut să mulțumească unuia dintre ei, cu mare drag, deoarece *Luminile sudului* a lui Sanary era singura care îl emoționa, fără să-l rănească. A citi *Luminile sudului* era o doză homeopată de fericire. Era singurul balsam care îi alina durerea lui Perdu, un pârâu mic şi rece pe pământul scorojit al sufletului său.

Nu era un roman în sensul clasic, ci o mică istorisire despre felurile diverse de iubire. Cu cuvinte inventate minunate, bine alese, impregnate de o mare bucurie de a trăi.

Melancolia cu care se povestea despre incapacitatea de a trăi cu adevărat în fiecare zi, de a lua fiecare zi aşa cum era, şi anume unică, irepetabilă şi valoroasă – o, această trăire îi era atât de familiară!
Acum el îi întinse lui Jordan ultimul exemplar pe care îl mai avea.
— Citiți asta. Trei pagini în fiecare dimineață, în pat, înainte de micul dejun. Trebuie să fie primul lucru care să pătrundă în ființa dumneavoastră. După câteva săptămâni nu vă veți mai simți atât de rănit. N-o să vă mai pedepsiți pentru succesul pe care îl aveți prin blocajul creativ.
Max şi-a azvârlit brațele în sus, încă ținând cei doi pepeni în mâini, şi l-a privit speriat prin spațiul dintre cele două sfere. Apoi a izbucnit:
— De unde ştiți asta? Chiar nu pot suporta banii şi această mistuitoare arşiță a succesului! Mi-am dorit să nu se fi întâmplat nimic din toate acestea. Oricine realizează ceva este urât de ceilalți sau, în orice caz, nu este iubit.
— Max Jordan, dacă aş fi fost tatăl dumneavoastră, v-aş fi pus în genunchi pentru aceste vorbe prosteşti. Este bine că ați publicat romanul, care şi-a meritat succesul şi şi-a câştigat din greu fiecare cent.
Jordan strălucea dintr-odată, cu o bucurie mândră şi jenată.
Ce? Ce am spus? „Dacă aş fi fost tatăl dumneavoastră”?
Max Jordan i-a întins ceremonios pepenii galbeni lui Perdu. Miroseau bine. Un miros periculos. Foarte apropiat de o vară cu ***.
— Mâncăm de prânz? a întrebat scriitorul.

Deşi individul cu protecții pentru urechi îl călca pe nervi, nu mai luase masa de multă vreme cu cineva.

*Iar *** l-ar fi plăcut.*
Când au tăiat ultimul pepene în felii, au auzit zgomotul tocurilor elegante pe pasarelă. În acel moment, clienta de

dimineață s-a ivit în uşa bucătăriei. Avea ochii plânşi, dar privirea clară.
— Bun, a spus ea. Dați-mi cărțile acelea care sunt bune pentru mine şi la naiba cu toți bărbații care nu dau doi bani pe mine.
Lui Max i-a căzut falca.

Capitolul 6

Perdu şi-a suflecat mânecile cămăşii sale albe, şi-a controlat nodul cravatei de culoare neagră, şi-a luat ochelarii de citit, de care avea nevoie de puțin timp şi şi-a îndrumat clienta cu un gest de respect spre inima lumii sale literare: fotoliul de piele cu banchetă pentru picioare, aşezat în dreptul ferestrei înalte de doi metri şi late de patru prin care se vedea Turnul Eiffel. Bineînțeles că se afla acolo şi o măsuță mobilă pentru poşete, donată de Lirabelle, mama lui Monsieur Perdu. Alături se afla un pian vechi, pe care Perdu îl acorda de două ori pe an, deşi el însuşi nu ştia să cânte.
Perdu i-a adresat clientei, pe nume Anna, câteva întrebări. Despre profesie, activitățile matinale, animalul preferat din copilărie, coşmarurile din ultimii ani, cărțile citite recent... Şi dacă mama ei i-a spus cu ce să se îmbrace.
Întrebări intime, dar nu foarte intime. Trebuia să pună aceste întrebări şi apoi să păstreze tăcerea. Ca să poată examina corect sufletul unui om, trebuia să asculte în tăcere.
Anna lucra în publicitate, pentru televiziune, îi povestea ea.
— Într-o agenție cu bărbați aproape expirați, care consideră că femeile sunt espressoare altoite cu canapele.
Ea îşi punea în fiecare dimineață trei ceasuri deşteptătoare, care s-o trezească brutal dintr-un somn adânc, şi îşi făcea câte un duş fierbinte, pentru a se încălzi înainte de a simți răceala zilei. Când era copil avusese o preferință pentru

maimuțicile loris, nişte animale de o lene provocatoare, cu nasul în permanență umed.
Tot în copilărie, Annei îi plăcea cel mai mult să poarte nişte pantaloni scurți de piele, roşii, care o scoteau din minți pe maică-sa. Visa deseori că se scufundă în nisipuri mişcătoare în fața unor bărbați importanți, îmbrăcată doar în maieu. Şi toți, toți trăgeau de cămăşuța ei, dar nici unul nu o ajuta să iasă din groapă.
— Nici unul nu m-a ajutat! şi-a repetat ea încet şi cu amărăciune. Se uita la Perdu cu ochii strălucitori.
— Deci, a spus ea, cât de proastă sunt?
— Nu foarte, i-a răspuns el.
În realitate, Anna citise ultima oară, când era studentă, *Eseu despre orbire* al lui José Saramago. O lăsase fără cuvinte.
— Nu e de mirare, a spus Perdu. Cartea nu este pentru cei care abia îşi încep viața. Este pentru cei aflați în floarea vârstei. Cei care se întreabă, unde dracu' s-a dus prima jumătate a vieții lor. Aceia care ridică privirea de la bombeurile pantofilor cu care au mers până atunci, un picior înaintea celuilalt, fără să vadă încotro au alergat de fapt, cu atâta spor şi atât de cumințI. Numai cei care sunt orbi în fața vieții au nevoie de fabula lui Saramago. Dumneavoastră, Anna, vedeți bine.
Mai târziu, Anna nu a mai citit, ci a lucrat. Prea multă muncă, prea mult timp, până la epuizare. Până astăzi nu reuşise să fie nici măcar o dată cu un bărbat într-o reclamă pentru materiale de curățenie sau scutece pentru bebeluşi.
— Publicitatea este ultimul bastion al patriarhatului, le-a comunicat ea lui Perdu şi lui Jordan, care căzuse în extaz. Mai mult chiar decât armata. Doar în publicitate se vede lumea aşa cum a fost întotdeauna.

După toate aceste confesiuni, ea s-a lăsat pe spate în fotoliu.

— Şi? se citea pe faţa ei. Sunt tratabilă? Spuneţi-mi adevărul, fără menajamente.

Răspunsurile ei nu-l influenţau nici cât negru sub unghie pe Perdu în alegerea cărţii.

Ele trebuiau să-l familiarizeze pe el cu vocea Annei, cu timbrul şi cu stilul ei de a vorbi.

Perdu aduna cuvintele care ieşeau în evidenţă în curentul frazelor generale. Cuvintele sclipitoare erau cele care îi desluşeau cum privea această femeie viaţa, cum o mirosea şi cum o simţea. Ce considera ea într-adevăr important, ce o preocupa şi cum îi mergea în acel moment. Ce voia să ascundă sub furtuna de cuvinte. Dureri şi dor.

Monsieur Perdu a pescuit câteva cuvinte. Scotea aceste cuvinte cu greu. Anna spunea deseori: „Nu ăsta a fost planul" şi „Asta nu am luat-o în calcul."

Ea vorbea despre încercările „nenumărate" şi despre acele coşmarurile care aveau legătură între ele.

Ea trăia într-o lume a matematicii, un mecanism elaborat care punea ordine în ceea ce era irațional şi personal. Îşi interzisese să judece intuitiv şi să considere imposibilul posibil.

Dar asta era doar o parte din ceea ce căuta Perdu să afle şi să observe: cea care face sufletul să fie nefericit. Apoi mai exista şi partea a doua. Cea care făcea sufletul fericit. Monsieur Perdu ştia că natura lucrurilor pe care un om le iubeşte îi colorează chiar limbajul. Madame Bernard, stăpâna casei de la numărul 27, împrăştia pasiunea ei pentru stofe asupra caselor şi persoanelor: „Maniere ca o cămaşă de poliester călcată prost", era una dintre propozițiile ei favorite. Pianista Clara Violette se exprima în termeni muzicali: „Cea mică din familia Goldenberg e vioara a treia în viaţa mamei". Comerciantul de alimente Goldenberg privea lumea prin

intermediul gustului, vorbea despre un caracter ca fiind „putrezit”, despre o avansare ca şi cum ar fi „foarte coaptă”. Cea mai mică dintre fetele lui, Brigitte, „vioara a treia”, iubea marea, magnetul personalităților sensibile. Avea paisprezece ani, era o frumusețe precoce şi îl comparase pe Max Jordan cu „priveliştea mării la Cassis, adâncă şi îndepărtată”. Bineînțeles că vioara a treia era îndrăgostită de scriitor. Până de curând, Brigitte voia să fie băiat. Dar acum voia să devină urgent femeie.

Perdu şi-a promis să-i aducă în curând lui Brigitte o carte care ar fi putut însemna pentru ea o insulă de salvare în marea primei iubiri.

— Vă cereți deseori iertare? a întrebat-o Perdu pe Anna acum. Femeile se simțeau întotdeauna mai vinovate decât erau.

— Adică, „scuzați-mă, nu am terminat ce am avut de spus”? Sau mai degrabă: „Scuză-mă, sunt îndrăgostită de tine şi îți fac numai greutăți”?

— Ambele. Orice situație în care vă cereți scuze. Poate că v-ați obişnuit să vă simțiți vinovată pentru tot ceea ce sunteți. Deseori nu noi dăm substanță vorbelor, ci vorbele pe care le folosim des ne formează pe noi.

— Sunteți un librar ciudat, ştiți asta?

— Da. Asta ştiu, mademoiselle Anna.

Monsieur Perdu l-a rugat pe Jordan să care duzini de cărți din „Biblioteca sentimentelor”.

— Aici, draga mea. Romane pentru voință, cărți de non-ficțiune care îți schimbă viața, poezii pentru demnitate.

Cărți despre visare, despre moarte, despre dragoste şi despre viața de artistă. I-a pus la picioare balade mistice, poveşti vechi şi dure despre prăpăstii, căderi, pericole şi trădare. În curând, Anna s-a trezit înconjurată de stive de

literatură, ca o femeie într-un magazin de pantofi înconjurată de cutii.
Perdu voia ca Anna să se simtă ca într-un cuib. Voia ca ea să conştientizeze nesfârşitele posibilităţi oferite de cărţi. Ar fi fost mereu destule. N-ar înceta niciodată să-şi iubească vreun cititor sau vreo cititoare. Erau un punct fix într-o lume altfel imprevizibilă. În viaţă. În dragoste. După moarte.
Atunci când Lindgren a aterizat cu un salt în poala Annei şi s-a făcut comodă torcând zgomotos şi punându-şi lăbuţă peste lăbuţă, directoarea de agenţie de publicitate, care lucra peste măsură, pe care o ocolise dragostea şi care era în permanenţă măcinată de vină, s-a lăsat pe spate în fotoliu. Tensiunea din umeri i-a dispărut, pumnii strânşi i s-au desfăcut. Chipul ei se relaxa.
Citea.
Monsieur Perdu observa cum ceea ce citea îi contura fiinţa din interior spre exterior. A văzut că Anna descoperise în ea însăşi o trambulină care reacţiona la cuvinte. Ea era o vioară care învăţa să cânte la propriul eu. Monsieur Perdu a recunoscut mica sclipire de bucurie a Annei şi a simţit un mic junghi în piept.
Chiar nu există totuşi nici o carte care să mă înveţe şi pe mine să cânt cântecul vieţii?

Capitolul 7

Pe când Monsieur Perdu îşi îndrepta paşii pe Rue Montagnard, se întreba cum i se părea lui Catherine această stradă atât de liniştită din mijlocul agitatului Marais.
— Catherine, a murmurat Perdu. Ca-the-ri-ne.
Era foarte uşor să-i rostească numele.
Cu adevărat de mirare.
Era numărul 27 un exil neplăcut pentru ea? Vedea ea lumea prin prisma neagră a abandonului, deoarece soțul ei îi spusese „Nu te mai vreau”?
Rareori se aventurau în acest cartier oameni care nu locuiau acolo. Casele nu erau mai înalte de cinci etaje şi fiecare avea o fațadă colorată diferit în tonuri pastelate.
În jos, pe Rue Montagnard flancau strada un frizer, un brutar, o comerciantă de vinuri şi vânzătorul algerian de tabac. Restul consta în locuințe, cabinete medicale şi birouri, până la sensul giratoriu. Acolo trona Ti Breizh, un bistro breton cu o marchiză roşie, ale cărei specialități, „galettes” – un fel de clătite sărate – erau delicate şi gustoase.
Monsieur Perdu i-a înmânat chelnerului Thierry un e-book pe care îl lăsase un agent de vânzări agitat al unei edituri. Pentru cititorii pasionați ca Thierry, care îşi băga nasul într-o carte chiar între două comenzi şi care avea spatele strâmb de la căratul cărților („Nu pot să respir dacă nu citesc,

Perdu”), aceste aparate erau descoperirea secolului. Pentru librari, un alt cui în sicriu.
Thierry îl invită pe Perdu la un pahar de Lambig, un brandy breton de mere.
— Astăzi nu, l-a refuzat Perdu.
Spunea asta de fiecare dată. Perdu nu bea alcool. Nu mai bea.
Asta pentru că, atunci când bea, deschidea cu fiecare înghiţitură câte o breşă în barajul şi aşa pus sub presiunea unui lac învolburat de gânduri şi sentimente. Ştia asta, încercase odinioară să bea. Fusese vremea mobilelor distruse.
Astăzi, însă, avea un motiv ieşit din comun să refuze invitaţia lui Thierry: voia să-i ducă pe cât de repede posibil lui Madame Catherine, fostă Le P., „ cărţile pentru plâns”.
Lângă Ti Breizh ieşea în evidenţă marchiza verde-albă a comerciantului de alimente Joshua Goldenberg. Când Goldenberg l-a văzut venind, i s-a pus lui Perdu în faţă.
— Nu vă supăraţi, Monsieur Perdu... începu Goldenberg jenat.
O, nu. Doar nu va întreba acum despre porno?
— Este vorba despre Brigitte. Cred că fata devine ăăă... femeie. Şi aduce desigur probleme, ştiţi ce vreau să spun? Aveţi vreo carte care să ajute în situaţia asta?
Din fericire, nu era vorba de o discuţie de la bărbat la bărbat despre cărţi care se ţin într-o singură mână. Era vorba doar despre un tată disperat, care se îngrijora de pubertatea fiicei sale şi se întreba cum să procedeze cu educaţia sexuală a fetei, înainte de a întâlni omul greşit.
— Veniţi odată la ora de consultaţii cu părinţii.
— Nu ştiu, poate ar trebui să vină soţia mea...?
— Bine, atunci veniţi împreună. În prima seară de miercuri din lună, la ora 20. Aţi putea merge apoi să mâncaţi ceva împreună.

— Eu? Cu soția mea? De ce?
— Presupun că s-ar bucura.
Monsieur Perdu a plecat mai departe, înainte ca Goldenberg să dea înapoi.
Asta va face oricum.
Bineînțeles că la ora de consultații ar fi venit, până la urmă, doar mamele şi nu ar fi discutat despre nimic important. Cele mai multe îşi doreau manuale de educație sexuală care să-i învețe pe bărbații lor câte ceva despre anatomia feminină. Perdu a introdus codul de intrare la uşa principală şi a deschis-o. Nici nu avansase un metru, când Madame Rosalette a apărut din apartamentul portarului cu mopsul ei sub braț. Mopsul Edith se ținea de ea, îmbufnată, sub bustul voluminos al lui Rosalette.
— Monsieur Perdu, în sfârşit sunteți aici!
— Aveți o culoare nouă la păr? a întrebat-o el, în timp ce apăsa butonul liftului.
Mâna ei înroşită din cauza detergenților de curățenie a planat pe deasupra coafurii.
— Rosé spaniol. Doar cu o nuanță mai închisă decât sherry. Dar mai elegantă, cred. Ce spirit de observație aveți! Dar, Monsieur, trebuie să vă mărturisesc ceva.
A clipit mărunt din gene. Mopsul gâfâia.
— Dacă este un secret, îl voi uita imediat, Madame.
Rosalette avea tendințe de cronicar. Îi plăcea să observe nevrozele, intimitățile şi obiceiurile oamenilor din jur, să le măsoare cu cântarul decenței şi să-şi expună părerile de cunoscătoare celorlalți oameni. Din acest punct de vedere era mărinimoasă.
— Vai, ce năstruşnic sunteți! Şi nici nu e treaba mea dacă Madame Gulliver va fi fericită cu aceşti tineri. Nu, nu. Este... atunci era... ei bine... o carte.
Perdu a apăsat din nou pe butonul liftului.

— Şi aţi cumpărat această carte de la un alt vânzător? Sunteţi iertată, Madame Rosalette, sunteţi iertată.
— Nu. Mai rău. Am pescuit-o dintr-o ladă cu cărţi în Montmartre, pentru doar 50 de cenţi. Dar dumneavoastră înşivă aţi spus că, dacă o carte este mai veche de douăzeci de ani, nu e cazul să cheltuiesc pe ea decât câteva centime, ca să nu ajungă în foc.
— Aşa e, am spus asta.
Ce-o fi cu liftul ăsta trădător?
Rosalette s-a înclinat, iar respiraţia ei impregnată de cafea şi coniac s-a amestecat cu cea a câinelui.
— Păi, îmi pare rău că am luat-o! Povestea aia cu gândaci de bucătărie, oribil! Cum îşi vâna mama propriul fiu cu mătura, groaznic. Zile întregi am fost obsedată de curăţenie. Este normal la acest Monsieur Kafka?
— Aţi surprins bine esenţa cărţii, Madame. Alţii trebuie să studieze decenii pentru a o pricepe.
Madame Rosalette zâmbi fără să înţeleagă, dar onorată.
— A, da, şi liftul este defect. Se blochează din nou între familia Goldenberg şi Madame Gulliver.
Asta însemna că vara venea chiar din noaptea aceasta. Sosea întotdeauna când liftul rămânea înţepenit.
Perdu a început să urce treptele, două câte două. Erau acoperite cu plăci bretone, mexicane şi portugheze. Madame Bernard, proprietăreasa, iubea modelele; ele erau pentru ea „pantofii casei şi, la fel ca în cazul unei doamne, desluşeşti caracterul pornind de la pantofi". Din acest punct de vedere, orice tâlhar care ar fi îndrăznit să intre ar fi presupus, judecând după treptele casei din Rue Montagnard nr. 27, că era vorba de o creatură spectaculos de capricioasă.
Perdu se apropia de primul etaj, când a apărut pe palier o pereche de pantofiori de satin de culoarea porumbului, cu pompoane de pene la vârfuri.

La primul etaj, deasupra lui Madame Rosalette, îşi avea reşedinţa Che, podologul orb. O însoţea deseori pe Madame Bomme (de la etajul unu), fosta secretară a unui ghicitor renumit, la cumpărături la comerciantul evreu Goldenberg (etajul al doilea) şi îi ducea geanta. Astfel se târau amândoi pe trotuar, orbul de braţ cu bătrâna doamnă care mergea cu cadrul.

Kofi – al cărui nume însemna „vineri" în unul dintre dialectele din Ghana – venise într-o zi în casa de la numărul 27, de la periferia Parisului. Avea pielea foarte neagră, purta lanţuri de aur peste tricourile sale cu glugă în stil hip-hop şi un cercel. Un băiat frumos, un amestec de Grace Jones şi un jaguar tânăr, după cum considera Madame Bomme.

Kofi îi ducea deseori geanta albă Chanel şi era ţinta privirilor neîncrezătoare din partea trecătorilor. El rezolva treburile administrativei sau făcea figurine din piele pe care picta simboluri de neînţeles pentru nimeni din casă.

Dar nici Che, nici Kofi, nici cadrul lui Madame Bomme nu îl opriseră pe Perdu din drum.

— A, Monsieur, ce bine că vă văd! Auziţi, cartea aceea despre Dorian Gray a fost de-a dreptul palpitantă. Ce drăguţ din partea dumneavoastră să mi-o recomandaţi când nu se mai găsea *Dorinţă arzătoare*.

— Mă bucur, Madame Gulliver.

— A, spuneţi-mi Claudine. Sau măcar Mademoiselle, nu-mi place să fiu aşa de protocolară. Deci, pentru Gray am avut nevoie doar de două ore, într-atât de amuzant a fost. Dar în locul lui Dorian nu m-aş fi uitat niciodată la acel tablou, este atât de deprimant. Şi nici nu aveau Botox pe vremea aceea.

— Madame Gulliver, Oscar Wilde a scris mai mult de şase ani la această carte. La puţin timp după publicare a fost condamnat la închisoare şi apoi a murit. N-ar fi meritat puţin mai mult de două ore din timpul dumneavoastră?

— A, fleacuri. Nu se va mai bucura în legătură cu asta.
Claudine Gulliver. O celibatară trecută de patruzeci de ani, cu dimensiuni rubensiene, funcționară la o mare casă de licitații. În fiecare zi avea de-a face cu colecționari extrem de bogați şi extrem de lacomi. O categorie aparte a speciei umane. Madame Gulliver colecționa chiar ea opere de artă, cu precădere cu tocuri şi în culori țipătoare. Colecția ei de pantofi cuprindea o sută şaizeci şi şapte de perechi şi era găzduită de o cameră separată.
Unul dintre hobby-urile acestei Madame Gulliver consta în a-l pândi pe Monsieur Perdu şi în a-l invita într-una dintre excursiile ei, în a-i povesti despre cel mai nou curs de formare la care participase sau despre restaurantele deschise recent în Paris. Al doilea hobby al lui Madame Gulliver erau romanele în care eroinele se lipeau de pieptul lat al unui personaj negativ şi rezistau avansurilor acestuia mult şi bine, până ce el... ăăă... acționa. De aici şi ciripitul:
— Spuneți-mi, veniți astă-seară cu mine la...
— Nu, nu-mi doresc asta.
— Ascultați-mă mai întâi! Este o petrecere cu talcioc, la Sorbona. Multe absolvente cu picioare lungi de la arte plastice, care pleacă din casele în care au stat şi lasă în urmă cărțile, piesele de mobilier şi, cine ştie, amanții.
Doamna Gulliver şi-a ridicat sugestiv sprâncenele.
— Ei?
El îşi închipuia nişte tineri ciuciți printre pendule şi cutii cu cărți, cu post-ituri pe frunte: „folosit doar o dată, aproape nou, abia atins. Inima are nevoie de reparații minore". Sau: „la mâna a treia, funcțiile de bază intacte".
— Chiar nu vreau.
Madame Gulliver a oftat adânc.
— Doamne, Doamne! Niciodată nu vă doriți nimic, ați remarcat asta?
— Asta este...

Adevărat.
— ... o problemă care nu are legătură cu dumneavoastră. Cu adevărat, nu. Sunteți încântătoare, curajoasă şi... eh...
Da, îi plăcea doamna Gulliver într-un fel. Îşi lua viața în piept. Mai mult decât avea probabil nevoie.
— ... o vecină foarte bună.
Cerule. Era atât de dezobişnuit să-i spună ceva drăguț unei persoane de genul feminin! Madame Gulliver începu să coboare scările, unduindu-şi şoldurile. Clic-clac, clic-clac făceau pantofii ei de culoarea porumbului. Ajungând la nivelul lui, şi-a ridicat mâna. A observat că Perdu s-a retras când a vrut să-i atingă brațul musculos şi şi-a pus resemnată mâna pe balustradă.
— Nu mai întinerim, Monsieur, a spus ea încet şi cu o voce uşor răguşită. Jumătatea a doua a vieții noastre a început deja.
Clic-clac, clic-clac.
Involuntar, Perdu şi-a trecut mâna prin păr, acolo, în creştet, unde mulți bărbați au acea chelie umilitoare. El nu avea – încă.
Da, era un bărbat de cincizeci de ani. Nu de treizeci. Părul închis la culoare era grizonant. Fața întunecată de riduri. Burta... şi-o sugea. Mai dădea încă rezultate. Şoldurile îi făceau probleme; în fiecare an puțin mai mari. Şi nici nu mai putea duce într-un singur drum două lăzi cu cărți, la naiba. Dar totul era irelevant; doamnele nu-l mai priveau cu interes – cu excepția lui Madame Gulliver, dar ea privea fiecare bărbat aşa, ca pe un iubit ipotetic.
S-a uitat pe furiş în sus, să observe dacă Madame Bomme ar fi vrut să-l implice acum în vreo conversație. Despre Anaïs Nin şi obsesiile ei sexuale, şi strigând de-a dreptul, pentru că îşi rătăcise aparatul auditiv într-o cutie de praline.

Perdu organizase un club de lectură pentru Madame Bomme şi văduvele din Rue Montagnard, pe care rareori le vizitau copiii sau nepoții lor şi care se uscau în fața televizoarelor. Ele iubeau cărțile; mai mult decât atât, literatura era un pretext ca să iasă din apartamente şi să-şi treacă de la una la alta lichiorurile colorate, pe care le examinau îndeaproape şi le degustau.

De cele mai mult multe ori, doamnele votau pentru opere erotice. Perdu le aducea cărțile în coperți protectoare discrete: *Flora Alpilor* pentru *Viața sexuală a Catherinei M.*, *Modele de broderie provinciale* pentru *Amantul* lui Duras, *Rețete de marmeladă din York* pentru *Delta lui Venus* de Anaïs Nin. Cercetătoarele de lichior ştiau să aprecieze camuflajul – în definitiv, văduvele îşi cunoşteau rudele apropiate, care considerau lectura drept un hobby excentric al celor care erau prea snobi ca să se uite la televizor şi care considerau erotismul ceva nenatural pentru doamnele trecute de şaizeci de ani.

Dar nici un cadru nu-i stătea acum în drum.

La etajul al doilea locuia pianista Clara Violette. Perdu o auzea exersând fugile lui Czerny. Chiar şi gamele sunau extraordinar sub degetele ei.

Se număra printre cele mai bune cinci pianiste ale lumii. Dar pentru că nu suporta să fie cineva cu ea în încăpere în timp ce cânta, faima îi era refuzată. Vara dădea concerte pe balcon. Atunci deschidea fiecare fereastră, iar Perdu îi împingea pianul Pleyel cu coadă lângă uşa balconului şi poziționa un microfon sub el. Atunci Clara cânta două ore întregi. Locuitorii de la numărul 27 stăteau pe treptele casei sau îşi puneau scaunele pliante pe trotuar, străinii se înghesuiau la mesele de la Ti Breizh. Când Clara apărea după concert pe balcon şi înclina timid din cap, numărul de oameni care o aplaudau atingea jumătate din populația unui orăşel.

Perdu a reuşit să parcurgă drumul până sus fără alte întreruperi. La etajul patru, a văzut că masa dispăruse; poate că o ajutase Kofi pe Catherine.
A bătut la uşa ei verde şi s-a gândit că aşteptase cu plăcere acest moment.
— Bună, a şoptit el. Am adus cărțile.
A sprijinit punga de hârtie de uşă.
Când tocmai se ridica, Catherine a deschis. Păr blond scurt, neîncrezătoare, dar cu privirea gri perlată pe sub sprâncenele delicate. Era desculță şi purta o rochie cu un decolteu care lăsa să se întrevadă doar clavicula.
Ținea un plic în mână.
— Monsieur. Am găsit scrisoarea.

Capitolul 8

Erau prea multe impresii dintr-odată. Catherine – ochii ei – plicul cu scrisul verde pal – apropierea lui Catherine – parfumul ei – clavicula – viața... *Scrisoarea*?

— O scrisoare nedeschisă. Era în sertarul mesei dumneavoastră de bucătărie, care a fost sigilat cu vopsea albă. L-am deschis. Scrisoarea se afla sub tirbuşon.

— Nu era nici un tirbuşon acolo, a răspuns politicos Perdu.

— Dar am găsit...

— N-ați găsit nimic!

Nu voise să strige, dar nici nu se putea hotărî să privească scrisoarea pe care ea o ținea în sus.

— Iertați-mă că am țipat la dumneavoastră.

Ea i-a întins scrisoarea.

— Dar nu-mi aparține.

Monsieur Perdu s-a retras înspre apartamentul lui.

— Cel mai bine o ardeți.

Catherine l-a urmat. L-a privit în ochi, iar o roşeață arzătoare a cuprins chipul bărbatului.

— Sau aruncați-o.

— Atunci, aş putea s-o citesc totuşi, a spus ea.

— Mi-e indiferent. Nu-mi aparține.

Ea a continuat să-l privească iar el a închis uşa şi a lăsat-o pe Catherine afară, cu tot cu scrisoare.

— Monsieur? Monsieur Perdu!

Catherine bătea la uşă.

— Monsieur, pe plic e numele dumneavoastră.
— Plecați. Vă rog! a strigat el.
Recunoscuse scrisoarea. Scrisul. Ceva s-a rupt în el.
*O femeie cu părul cârlionțat, închis la culoare, care împinge ușa compartimentului, privește îndelung afară și se îndreaptă spre el cu lacrimi în ochi. Ea înaintează prin Provence, prin Paris, prin Rue Montagnard și în fine pășește în locuința lui. Acolo își face duș și merge goală prin cameră. O gură, care se apropie de a lui, în semiîntuneric. Pielea udă, udă din cauza apei, buzele ude care lui îi taie respirația, care îi sorb buzele. Pentru mult timp. Luna pe burta ei mică și moale. Două umbre dansând între ramele roșietice ale ferestrei. Ea acoperindu-se cu corpul lui. *** doarme pe divan, în Camera cu lavandă, așa denumise ea camera interzisă, înfășurată în păturica ei provensală matlasată, pe care și-o cususe în vremea când fusese logodită.*
*Înainte ca *** să se mărite cu viticultorul și înainte...*
Să mă părăsească. Și apoi să mă mai părăsească o dată.
*** le dăduse nume tuturor camerelor în care se întâlniseră vreme de cinci ani scurți. Camera soarelui, Camera mierii, Camera grădinii. Erau camere care fuseseră totul pentru el – amantul ei secret, al doilea ei soț. Ea botezase camera din apartamentul lui „Camera cu lavandă", aceasta era căminul ei departe de casă.
Ultima noapte în care ea dormise acolo, fusese o noapte fierbinte de august, în 1992.
Făcuseră duș împreună, erau uzi și goi. Îl mângâiase plină de dragoste pe Perdu, cu mâna răcorită de apă, apoi se urcase pe el și îi țintuise mâinile pe spate, pe divanul acoperit cu un cearșaf. Apoi îi șoptise cu o privire sălbatică:
— Mi-aș dori să mori înaintea mea. Îmi promiți?
Corpul ei îl luase în stăpânire pe al său, fără vreo inhibiție ca mai înainte, în timp ce gemea:
— Promite-mi. Promite-mi!

El i-a promis.
Mai târziu în noapte, când nu îi mai putea vedea în întuneric albul ochilor, a întrebat-o de ce.
— Nu vreau să fii nevoit să mergi singur pe drumul de la parcare până la mormântul meu. Nu vreau să suferi. Mai degrabă îți duc dorul tot restul vieții mele.
— De ce nu ți-am spus niciodată că te iubesc? a şoptit librarul. De ce, Manon? Manon!
Nu fusese niciodată în stare să-i mărturisească sentimentele lui pentru ea. Ca să nu o pună în încurcătură. Ca să nu simtă degetul ei pe buze în timp ce şoptea „şşşş". Putea fi o piatră de mozaic în viața ei, gândea el odinioară. O piatră frumoasă, strălucitoare, dar totuşi doar o piatră, nu imaginea completă. Asta voia să facă pentru ea.
Manon. Provensala puternică, niciodată delicată, niciodată perfectă. Cea care îi spunea vorbe pe care el credea că le poate atinge. Ea nu-şi făcea niciodată planuri, era mereu acolo pe de-a-ntregul. Nu vorbea la felul principal despre desert, la culcare nu aducea vorba despre dimineață, la despărțire nu se gândea la revedere. Trăia întotdeauna în prezent.
În acea noapte, cu 7216 nopți în urmă, Perdu dormise bine pentru ultima oară; când s-a trezit, Manon plecase.
Nu prevăzuse asta. Se tot gândise, revăzuse de mii de ori gesturile, privirile şi vorbele lui Manon – dar nu găsise nici un indiciu că ea s-ar fi hotărât deja să plece.
Şi nu s-a mai întors. După câteva săptămâni a venit scrisoarea ei.
Această scrisoare.
Lăsase plicul pe masă două nopți. Îl privise, în timp ce mânca singur, bea singur, fuma singur. Şi în timp ce plângea. Lacrimile îi picurau de pe obraji, pe masă şi pe hârtie.
Nu deschisese scrisoarea.

Pe atunci era atât de obosit din cauza plânsului şi pentru că nu mai putea dormi în acel pat, care devenise în absenţa ei atât de mare şi de gol, atât de rece. Era extenuat de dor.
Aruncase scrisoarea în sertarul mesei din bucătărie cu furie, cu disperare şi, mai presus de orice, fără să o deschidă. Lângă tirbuşonul pe care ea îl „împrumutase" dintr-o braserie din Ménerbes şi îl făcuse dispărut la Paris. Ajunseseră acolo din Camargue, cu ochii luminoşi, glazuraţi de lumina sudului, şi se opriseră într-o pensiune din Luberon, lipită ca un stup de albine deasupra unei stânci abrupte, cu baia la jumătatea scării şi miere de lavandă la micul dejun. Manon voia să-i arate totul despre ea. De unde provenea, ce ţară avea în sânge, da, chiar pe soţul ei, Luc, voia să i-l prezinte lui Perdu, de departe, pe tractorul său înalt, între viile din valea de sub Bonnieux. Luc Basset, viticultorul.
Ca şi când şi-ar fi dorit ca toţi trei să devină prieteni. Şi fiecare să-i fie pe plac celuilalt, să-şi împărtăşească dorinţele şi dragostea. Perdu refuzase. Rămăseseră în Camera mierii.
Era ca şi cum puterea i se scurgea din braţe ca sângele dintr-o rană, ca şi cum nu ar fi putut face nimic altceva decât să stea acolo, în întuneric, în spatele uşii.
Lui Perdu îi era dor de corpul lui Manon. Îi era dor de mâna pe care Manon i-o punea pe fund când dormea. Îi era dor de respiraţia ei, de felul copilăresc în care mormăia dimineaţa, când el o trezea mult prea devreme, întotdeauna mult prea devreme, indiferent cât de târziu era.
Şi de ochii ei, care îl priveau plini de dragoste, de părul ei fin, moale, ondulat, când se cuibărea la gâtul lui – toate acestea îi lipseau atât de mult, încât corpul lui se convulsiona, când se întindea în patul gol. Şi în fiecare dimineaţă când se trezea. Ura să se trezească şi să trăiască viaţa fără ea.

Prima oară a distrus patul, apoi bibliotecile, bancheta pentru picioare, a tăiat covoarele, a ars fotografiile, a devastat camera. A dat toate hainele, a dăruit toate discurile.

Doar cărțile din care îi citise ei le-a păstrat. În fiecare seară îi citise cu voce tare versuri, scene, capitole, coloane din ziare, fragmente scurte din biografii şi cărți de specialitate, rugăciunile pentru copii ale lui Ringelnatz (o, cum o iubea pe aceea care se intitula *Ceapa cea mică*), totul pentru ca ea să poată adormi în lumea aceasta care ei i se părea atât de nefirească şi de stearpă din nordul rece, cu oamenii lui reci. Nu avusese destulă putere ca să arunce acele cărți. Le zidise doar, în camera cu lavandă.

Dar dorul nu plecase. Afurisitul nu se dădea dus.

Singurul mod în care reuşise să se descurce a fost să evite viața. Încuiase iubirea lor adânc în el, împreună cu dorul. Dar acum îl străbătea cu o putere imensă.

Monsieur Perdu s-a clătinat pe picioare spre baie şi şi-a ținut capul sub apa rece ca gheața.

O ura pe Catherine, îl ura pe blestematul ei de soț, infidel şi nemilos. *De ce trebuise nenorocitul de Le P. să o părăsească tocmai acum şi să nu-i dea nici măcar o masă de bucătărie? Idiotul!*

Le ura pe portăreasă şi pe Madame Bernard, îi ura pe Jordan, pe doamna Gulliver, pe toți, da, pe toți.

O ura pe Manon.

A trântit uşa de perete, cu părul şiroindu-i de apă. Dacă aşa voia Madame Catherine, atunci avea să-i spună:

— Da, pentru numele lui Dumnezeu, este scrisoarea mea! Nu am vrut să o deschid odinioară. Din mândrie. Din convingere.

Şi orice greşeală avea sensul ei, dacă o făceai din convingere. Voise să citească scrisoarea când avea să fie pregătit pentru asta. După un an. Sau după doi. Nu îşi

planificase să aştepte douăzeci de ani şi nici să ajungă la cincizeci de ani şi să devină ciudat.
Să nu deschidă scrisoarea lui Manon fusese singura lui forma de apărare la acel moment, când refuzul de a-i asculta justificările era singura armă pe care o avea la îndemână.
Cu siguranță.
Cine a fost părăsit trebuia să răspundă cu arma tăcerii. Nu era permis să-i dai ceva celui care pleca; trebuia să te închizi în tine, la fel cum cealaltă persoană închisese posibilitatea de a avea un viitor împreună. Da, hotărâse că aşa trebuiau să stea lucrurile.
— Nu, nu, nu! strigă Perdu.
Aici nu se potrivea ceva, simțea asta, dar ce? Îl înnebunea.
Monsieur Perdu s-a dus până la uşa de vizavi.
Şi a sunat.
Şi a mai ciocănit şi a continuat să sune din nou după un anumit interval de timp, cam cât avea nevoie un om normal să iasă de la duş şi să-şi scuture apa din urechi.
De ce nu era Catherine acolo? Acum un minut era.
A fugit înapoi în apartamentul lui, a smuls prima pagină din cea mai bună carte din grămezile de cărți şi mâzgăli pe ea:
Aş dori să vă rog să-mi aduceți scrisoarea imediat, indiferent cât de târziu este. Vă rog să nu o citiți. Scuzați deranjul. Cu salutări, Perdu.
S-a holbat la semnătură şi s-a întrebat dacă ar reuşi vreodată să se gândească la prenumele lui. Fiindcă de fiecare dată când se gândea la el, auzea şi vocea lui Manon. Cum putea să ofteze când îi rostea numele. Şi să râdă. Să şoptească, o, să şoptească.
A înghesuit inițiala între „salutări” şi „Perdu”: J.
J. de la Jean. Apoi a îndoit foaia pe mijloc şi a fixat-o cu o bandă adezivă pe uşa lui Catherine, la nivelul ochilor. Scrisoarea. Oricum ar fi fost genul de explicații pe care

femeile le dau iubiților când s-au săturat de ei. N-avea nici un motiv să se supere din pricina asta.
Nu, cu siguranță nu.
Apoi, s-a întors să aştepte în locuința goală.
Monsieur Perdu se simțea incredibil de singur, ca o barcă mică şi proastă cu vâsle pe o mare care o ridiculiza, disprețuitoare – fără velă, fără cârmă, fără nume.

Capitolul 9

Când noaptea a lăsat locul dimineții de sâmbătă care s-a lăsat peste Paris, Monsieur Perdu şi-a îndreptat spatele cu durere, şi-a scos ochelarii de citit şi şi-a masat nasul umflat. Stătuse în genunchi ore întregi, aplecat peste puzzle-ul aşezat pe podea şi aranjând piesele fără zgomot, pentru a nu-i scăpa momentul când Catherine s-ar fi mişcat în apartamentul de vizavi. Dar nu s-a auzit nici un zgomot.

Când şi-a scos cămaşa, îl dureau toate: pieptul, şalele şi ceafa. A făcut un duş rece, până ce pielea i s-a albăstrit, iar apoi i s-a înroşit ca racul, când s-a clătit cu apa fierbinte.

Prin aburii care îi ieşeau din corp, cu unul din cele două prosoape înfăşurate în jurul şoldurilor, a păşit spre fereastra bucătăriei. A făcut flotări şi genuflexiuni, în timp ce cafetiera fierbea cu bulbuci pe aragaz. Apoi Perdu şi-a clătit singura ceaşcă şi şi-a turnat cafeaua neagră.

Într-adevăr, peste noapte, vara se aşternuse deasupra Parisului. Aerul era cald ca o ceaşcă de ceai aburind.

Oare îi pusese scrisoarea în cutia de scrisori? După cum reacționase, Catherine probabil că nu va mai dori să-l vadă niciodată.

În picioarele goale, ținând prosopul înfăşurat în jurul şoldurilor, Perdu coborî scările cufundate în linişte spre cutiile de scrisori.

— Ascultați, aşa nu se merge... a, dumneavoastră sunteți?

Madame Rosalette, îmbrăcată într-un halat se uita la el, din loja ei. Îi simțea privirea pe piele, pe muşchi, alunecând peste prosopul care părea să fi intrat la apă.
Perdu găsea că Rosalette se holba un pic cam mult. Şi dădea din cap, mulțumită oarecum?
A urcat repede scările înapoi, îmbujorat.
Când s-a apropiat de uşă, a observat ceva ce nu fusese acolo înainte.
O scrisorică.
A desfăcut foaia, nerăbdător. Nodul s-a desfăcut şi prosopul a căzut pe podea. Monsieur Perdu n-a băgat de seamă că rămăsese gol-puşcă pe casa scărilor, fiindcă citea cu o supărare crescândă:
Dragă J., veniți astă-seară la mine, la cină. Veți citi scrisoarea. Trebuie să-mi promiteți asta. Altfel, nu v-o dau. Şi nu îmi pare rău.
Catherine
P.S.: Aduceți şi o farfurie. Ştiți să gătiți? Eu nu.
În timp ce se mânia din ce în ce mai tare, s-a petrecut ceva incredibil.
Colțul stâng al gurii i s-a mişcat.
Iar apoi... a izbucnit în râs.
Pe jumătate râzând, pe jumătate uluit, a început să bombăne: „Aduceți o farfurie. Citiți scrisoarea. Tu niciodată nu vrei nimic, Perdu. Promite-mi asta. Mori înaintea mea. Promite-mi!”
Promisiuni, toate femeile voiau întotdeauna promisiuni.
— Nu mai promit nimic, niciodată! a strigat el, gol şi devenind brusc nervos, în casa goală a scărilor.
Răspunsul a fost o linişte împietrită.
A trântit furios uşa în urma lui şi s-a bucurat de zgomot. Spera să îi fi sculat pe toți din pat cu această bufnitură puternică.

A mai deschis o dată uşa şi şi-a ridicat prosopul, puțin ruşinat.
Bummm, a doua bufnitură. Acum trebuie să se fi ridicat toți din pat.

*

Când Monsieur Perdu mergea în pas vioi pe Rue Montagnard, i se părea că ar vedea casele fără fațade, de parcă ar fi fost case pentru păpuşi, deschise.
Cunoştea fiecare bibliotecă din fiecare casă. În fond, el le alcătuise an după an.
La numărul 14: Clarissa Menepeche. Ce suflet delicat într-un corp greoi! O iubea pe luptătoarea Brienne din *Urzeala tronurilor.*
În spatele perdelei de la numărul 2: Arnaud Silette, care îşi dorea să fi trăit în anii 1920. La Berlin. Şi să fie artistă.
Peste drum, la numărul 5, cu spatele drept în fața laptopului: traducătoarea Nadira del Pappas. Îi plăceau romanele istorice în care femeile se îmbrăcau în haine bărbăteşti şi îşi depăşeau condiția.
Şi deasupra ei? Nu mai era nici o carte. Toate au fost date.
Perdu s-a oprit o secundă şi a privit în sus spre fațada de la numărul 5.
Văduva Margot, în vârstă de 82 ani. Odinioară, îndrăgostită de un soldat german, de aceeaşi vârstă cu ea, atunci când războiul le-a furat tinerețea – şaisprezece ani. Cum ar fi vrut să facă dragoste cu ea, înainte de a se întoarce în tranşee! El ştia că nu va supraviețui acolo; cât de mult se jenase ea să se dezbrace în fața lui... şi cât de mult şi-ar fi dorit să nu se fi ruşinat atât! Margot regreta şansa pierdută acum 67 de ani. Cu cât îmbătrânea, cu atât se estompa amintirea acelei după-amiezi, când ea şi băiatul stăteau întinşi unul lângă celălalt, tremurând şi ținându-se de mână.

Văd că am îmbătrânit şi nici nu mi-am dat seama. Cum trece timpul. Blestematul de timp pierdut. Mi-e frică, Manon, că am făcut o prostie îngrozitoare.
Am îmbătrânit atât de mult doar într-o noapte, iar tu îmi lipseşti.
Eu *îmi lipsesc. Nu mai ştiu cine sunt.*
Monsieur Perdu a continua să se plimbe. S-a oprit în faţa vitrinei vânzătoarei de vin, Liona. Uite-l reflectat în geam. Ăsta să fi fost el? Acolo, în oglinda geamului. Acesta era el? Bărbatul înalt, îmbrăcat în haine convenţionale, cu corpul nefolosit şi neatins, care se apleca încercând, parcă, să rămână invizibil?
Când a văzut-o pe Liona venind din spatele magazinului, pentru a-i da punga obişnuită de sâmbătă pentru tatăl lui, Perdu şi-a amintit cât de des trecuse pe aici şi refuzase să rămână la un pahar de vin. La o vorbă cu ea sau cu unul dintre clienţii ei, cu oameni prietenoşi şi normali. Cât de des trecuse în ultimii douăzeci şi unu de ani pe acolo şi mersese mai departe, în loc să rămână pe loc, să-şi caute prieteni sau să se apropie de vreo femeie?
O jumătate de oră mai târziu, Perdu stătea la o masă în barul Ourcq din Bassin de la Villette, deşi era închis încă. Aici îşi lăsau jucătorii de *boules* sticlele de apă şi baghetele cu brânză şi şuncă. Un bărbat mic şi rotofei l-a privit surprins.
— Ce faci aici atât de devreme, s-a întâmplat ceva cu Madame Bernier? Spune, este Lirab...
— Nu, lui Maman îi merge bine. Comandă un regiment de nemţi, care vor să înveţe de la un intelectual parizian autentic să facă o conversaţie. Nu-ţi face griji.
— Nemţi, spui? A, da. Mademoiselle Bernier va mai ţine predici lumii cu siguranţă încă multe decenii, dacă este sănătoasă, aşa cum ne ţinea nouă înainte.

Tatăl şi fiul tăceau, uniţi de amintirea felului în care Lirabelle Bernier, pe când Perdu era încă elev de şcoală, îi explica la micul dejun diferenţa dintre conjunctivul din limba germană şi starea de emoţie dată de subjunctiv în limba franceză. Cu degetul arătător ridicat, a cărui unghie dată cu lac auriu conferea fermitate vorbelor ei.

— Subjunctivul se foloseşte atunci când vorbeşte inima. Reţine asta.

Lirabelle Bernier. Tatăl lui vorbea din nou despre ea folosind numele de fată, după ce, în cei opt ani de căsnicie o numise mai întâi doamna Pisică Obraznică, apoi Madame Perdu.

— Şi cu ce mesaj te-a trimis de data asta, mă rog? şi-a întrebat Joaquin Perdu fiul.

— Că trebuie să mergi la urolog!

— Spune-i că mă duc. Nu este nevoie să-mi amintească la fiecare şase luni.

Se căsătoriseră la vârsta de 21 de ani, ca să-şi enerveze părinţii. Ea, intelectuala dintr-un mediu de filosofi şi economişti, care se întâlnea cu un oţelar – *dégoûtant*, revoltător. El, fiu de proletari, cu un tată poliţist de patrulă, cu mama croitoreasă în fabrică, credincioasă, care avea de-a face cu una din clasa superioară – trădător de clasă.

— Altceva? a întrebat Joaquin scoţând din pungă vinul muscat pe care Perdu i-l pusese acolo.

— Are nevoie de o altă maşină, second hand. Te roagă pe tine să-i cauţi una. Dar să nu aibă o culoare aşa de ciudată ca ultima.

— Ciudată? Era albă. Of, maică-ta asta...

— Deci, te ocupi?

— Da, sigur. Iar n-a vorbit vânzătorul de maşini cu ea?

— Nu. Întreabă tot timpul de soţul ei. Asta o înnebuneşte.

— Ştiu, Jeanno. Este un bun prieten de-al meu, Coco, care joacă în tripleta noastră de bocce, e un jucător foarte bun.

Joaquin a rânjit.

— Mai întreabă mama dacă noua ta prietenă ştie să gătească sau mănânci la noi pe 14 iulie?
— Poți să o anunți pe mama ta, că aşa numita mea prietenă nouă ştie să gătească foarte bine, dar avem altceva de făcut când ne întâlnim.
— Cred c-ar fi mai bine să-i spui tu asta mamei, papa.
— Pot să-i spun lui Mademoiselle Bernier chiar pe 14 iulie. Până la urmă, găteşte chiar bine. Creier cu limbă, nu?
Joaquin se scutura de râs.
De la despărțirea prematură a părinților săi, Jean Perdu îşi vizita în fiecare sâmbătă tatăl, aducând muscat şi diferite întrebări din partea mamei. În fiecare duminică mergea după aceea la mama sa şi îi ducea răspunsurile fostului soț, precum şi un raport corespunzător despre starea de sănătate şi cea a relațiilor lui.
— Dragul meu fiu, când o femeie se căsătoreşte, devine în mod ireversibil supraveghetorul de serviciu. Trebuie să fii atentă la tot ce face soțul tău şi cum îi merge. Şi mai târziu, când vin copiii, trebuie să îi ai pe ei în vedere. Eşti supraveghetoare, servitoare şi diplomată, toate trei într-o persoană. Şi asta nu se termină sigur cu ceva atât de banal ca un divorț. O, nu – dragostea poate vine şi pleacă, dar grija rămâne.
Perdu şi tatăl său au plecat la o scrută plimbare în josul canalului. Joaquin, cel mai scund, mergea drept, cu umerii lați în cămaşa sa în carouri mov cu alb, şi arunca priviri arzătoare fiecărei femei pe care o întâlneau în cale. În părul blond de pe antebrațele de oțelar ale lui Joaquin, dansa soarele. Era trecut de 70 de ani, dar se ținea ca la 20 şi fredona şlagăre, şi bea cât de mult îi convenea.
Mergând pe lângă el, Monsieur Perdu privea în jos.
— Bine, Jeanno, a spus brusc tatăl. Cum o cheamă?
— Ce? Cum aşa? Trebuie să fie întotdeauna vorba despre o femeie, Papa?

— Întotdeauna este la mijloc o femeie, Jeanno. Nimic altceva nu poate devia un bărbat de pe traiectorie. Iar tu arăți, pentru numele lui Dumnezeu, deviat de pe traiectorie.
— La tine trebuie să aibă totul legătură cu o femeie. Iar de cele mai multe ori nu doar cu una singură.
Joaquin a zâmbit larg.
— Îmi plac femeile, a zis el, scoțând un pachet de țigări din buzunarul de sus al cămăşii. Ție, nu?
— Ba da, oarecum...
— Oarecum? Ca elefanții? Sau eşti fan al bărbaților?
— A, las-o baltă! Nu sunt gay. Să vorbim despre cai.
— Bine, fiule, cum vrei. Femeile şi caii au multe în comun. Ai vrea să ştii ce?
— Nu.
— În regulă. Deci, când un cal refuză o comandă, ai pus greşit întrebarea. Exact la fel este şi cu femeile. Nu o întreba: „Mergem să mâncăm?" Ci: „Ce aş putea găti pentru tine?" Poate să spună nu la asta? Nu, nu poate.
Perdu se simțea ca un băiețel. Acum taică-său îl învăța despre femei.
Şi ce aş putea să gătesc în seara asta pentru Catherine?
— În loc să li se şoptească în ureche ca unui cal – întinde-te femeie, pune-ți hamul pe tine –, ar trebui să le asculți. Să asculți ce vor. De fapt, vor să fie libere şi să zboare până în înaltul cerului.
Catherine trebuie să se fi săturat de călăreții care o dresează şi vor să o oprească la a doua gardă.
— E nevoie de un singur cuvânt ca să le rănească, e treabă de secunde, o lovitură nerăbdătoare de cravaşă. Dar să-i recâştigi încrederea, asta cere ani. Uneori nu reuşeşti să faci asta la timp.
Este uimitor cât de puțin îi impresionează pe oameni faptul că sunt iubiți, atunci când asta nu se potriveşte planurilor lor.

Dragostea este atât de incomodă pentru ei, încât îşi schimbă încuietorile sau pleacă mai departe fără vreun avertisment.

— Iar când un cal te iubeşte, Jeanno... atunci meriţi această dragoste la fel de puţin ca atunci când te iubeşte o femeie. Sunt fiinţe superioare nouă, bărbaţilor. Când iubesc, atunci ne arată bunăvoinţă, căci noi le dăm rareori motive să ne iubească. Asta am învăţat de la maică-ta, care are dreptate. Din păcate, ea are dreptate.

Şi din acest motiv doare atât de tare. Când femeile încetează să-i mai iubească, bărbaţii se prăbuşesc în marele lor nimic.

— Jeanno, femeile ştiu să iubească mult mai inteligent decât noi, bărbaţii! Ele nu iubesc niciodată un bărbat pentru corpul lui. Chiar şi atunci când le place foarte mult, oho, şi-ncă cum! Joaquin a scos un oftat de plăcere. Dar femeile te iubesc pentru caracterul tău. Pentru puterea ta. Pentru inteligenţa ta. Sau pentru că poţi proteja un copil. Pentru că eşti un om bun, pentru că ai onoare şi demnitate. Ele nu iubesc bărbaţii niciodată atât de prosteşte cum le iubesc ei pe ele. Nu pentru că ai gambe deosebit de frumoase sau pentru că arăţi atât de bine în costum, încât te privesc cu invidie toate partenerele ei de afaceri, când ea face prezentările. Deşi există şi astfel de femei, ele servesc celorlalte doar ca model de precauţie.

> *Îmi plac picioarele lui Catherine. M-ar prezenta cuiva cu plăcere? Sunt pentru ea... suficient de deştept? Mă stimează? Am oare ceva valoros pentru femei?*

— Un cal îţi admiră pur şi simplu întreaga ta personalitate.

— Un cal? De ce vorbim despre cai? a întrebat Perdu, sincer iritat.

Asculta doar pe jumătate. Au mers după colţ şi s-au apropiat de jucătorii de bocce pe malul Canalului de l'Ourcq.

Joaquin a fost întâmpinat cu strângeri de mână, iar Jean cu un mic semn din cap.

L-a observat pe tatăl lui intrând în teren, chircindu-se pe vine şi mişcându-şi braţul drept înainte şi înapoi.
Un butoi vesel cu braţe. Am avut noroc să am un astfel de tată, m-a plăcut întotdeauna, chiar şi atunci când nu era perfect.
Fierul a întâlnit fierul. Cu abilitate, Joaquin Perdu a lovit într-una din bilele echipei adverse.
Murmur de aplauze.
Aş fi putut s-o văd şi să plâng şi să nu mă opresc niciodată. Cât de idiot am putut fi să nu mai am prieteni? Mi-a fost frică să nu plece toţi, la fel ca cel mai bun prieten, Vijaya, odinioară? Sau mi-a fost frică să nu râdă de mine că nu mi-am revenit după Manon?
S-a uitat la tatăl lui şi a vrut să-i spună:
— Lui Manon i-a plăcut de tine, îţi mai aminteşti de Manon?
Dar tocmai atunci i s-a adresat tatăl lui:
— Spune-i mamei tale, Jeanno... Spune-i că nici una nu e ca ea, nici una.
Pe faţă lui Joaquin a apărut o undă de regret că dragostea nu putea să oprească o femeie care voia să-l lege cu sfori pe bărbatul ei care pur şi simplu, o călca pe nervi îngrozitor.

Capitolul 10

Catherine inspectase barbunii, ierburile proaspete, smântâna de la vacile cu spinările late din Normandia, după aceea cartofii ei noi şi brânza, arătând spre perele aromate şi spre vin.

— Se poate face ceva cu astea?

— Da. Dar, folosindu-le succesiv, nu împreună, a spus el.

— M-am bucurat foarte mult cu gândul la această zi, a mărturisit ea. Şi am fost un pic înspăimântată. Şi dumneavoastră?

— Invers, a răspuns el. M-am temut foarte tare şi m-am bucurat puțin. Trebuie să-mi cer scuze.

— Nu. Nu trebuie. Vă roade ceva în momentul ăsta, aşa că de ce ați pretinde că nu e nici o problemă?

Cu aceste vorbe, i-a aruncat unul dintre prosoapele de bucătărie în carouri albastru cu gri, să-l folosească pe post de şorț. Ea purta o rochie albastră de vară şi îşi prinsese prosopul de cureaua roşie. Astăzi putea să-şi dea seama că părul ei blond era grizonant la tâmple şi că privirea ei nu mai era aşa de temătoare sau descumpănită.

În curând, geamurile se aburiseră, flăcările de sub oale şi tigăi şuierau, sosul de vin alb, şalote şi smântână fierbea, iar în tigaia cea mare se rumeneau în ulei de măsline cartofi cu rozmarin şi sare.

Vorbeau de parcă s-ar fi cunoscut de ani de zile şi pierduseră legătura o perioadă. Despre Carla Bruni şi

despre căluții de mare, la care masculii își poartă puii într-un pliu din burtă. Discutau despre modă, despre vânzările de sare cu diverse arome adăugate și bârfeau colocatarii, bineînțeles.
Subiectele, care mai dificile, care mai ușoare, ieșeau la iveală stând unul lângă celălalt în fața aragazului, în timp ce treceau de la vin la pește. Lui Perdu i se părea că el și Catherine descopereau propoziție cu propoziție un fel de comuniune interioară.
El făcea mai departe sosul, iar Catherine poșa în el câte o bucată de pește după alta. Au mâncat direct din tigăi, în picioare, căci Catherine nu avea decât un singur scaun.
Ea a turnat vinul, era un tapie ușor și auriu, din Gasconia. Primise vinul cadou, din soiul Tapie din Gascogne. Iar el îl băuse, cu înghițituri sorbite cu precauție.
Acesta era lucrul cel mai surprinzător la prima sa întâlnire din 1992: se simțise cuprins de siguranță, de când păşise în locuința lui Catherine. Toate gândurile care îi treceau de obicei prin minte, nu îl mai atingeau pe teritoriul ei. Ca și cum o vrajă le-ar fi împiedicat să intre în dreptul ușii.
— Cum vă petreceți timpul în prezent? a întrebat Perdu la un moment dat, după ce se exprimaseră cu privire la Dumnezeu, la lume și la croitorul președintelui.
— Eu? Cu căutarea.
S-a întins după o bucată de baghetă.
— Mă caut. Înainte... înainte de tot ce s-a întâmplat, eram asistenta, secretara, purtătoarea de cuvânt și admiratoarea soțului meu. Acum caut ce aș fi putut face, înainte de a-l întâlni. Mai exact, încerc să văd dacă mai sunt capabilă să fiu cum am fost. Cu asta mă ocup. Cu încercările.
Ea a început să scobească miezul alb din coajă și să îi dea o formă între degetele subțiri.
Librarul citea în interiorul lui Catherine, ca într-un roman.

Ea îi dăduse permisiunea să o răsfoiască şi să-i afle povestea.
— Azi, la 48 de ani, mă simt ca la 8. Odinioară uram să fiu ignorată, dar mă supăram foarte tare dacă cineva mă găsea interesantă. În afară de asta, trebuia să fiu băgată în seamă de oamenii „corecți”. Fata bogată, cu părul lucios, cu care voiam să fiu prietenă; profesorul drăguț care a fost uimit de cât de modest îmi ascundeam strălucirea sub obroc. Şi mama. Da, mama.
Catherine s-a oprit. Mâinile ei frământau bucățica de baghetă.
— Am vrut dintotdeauna să fiu observată de cei mai mari egoişti. Ceilalți îmi erau indiferenți, tata, dragul de el, Olga de la parter, cea grasă şi care transpira din abundență. Deşi erau mult mai drăguți. Dar când mă plăceau oamenii drăguți, mă simțeam penibil. Ce prostie, nu-i aşa? Am fost o toantă chiar şi în căsnicia mea. Voiam să mă remarce idiotul de bărbatu-meu şi am ascuns asta tuturor celorlalți. Dar sunt pregătită să schimb asta. Îmi dați piperul?
Dăduse aluatului de pâine o formă cu degetele ei subțiri: un căluț de mare, căruia îi presa acum doi ochi din boabe de piper, înainte să i-l întindă lui Perdu.
— Am fost sculptoriță. La un moment dat în viața mea. Am 48 de ani, doar că învăț totul de la început. Nu ştiu câți ani sunt de când n-am mai făcut dragoste cu bărbatul meu. Am fost fidelă, proasta de mine, şi atât de îngrozitor de singură, încât vă voi devora, dacă sunteți drăguț cu mine. Sau vă voi omorî, pentru că nu voi putea suporta.
Perdu găsea totul extrem de ciudat: el, singur cu o asemenea femeie, în spatele unei uşi închise.
Se pierduse în contemplarea feței lui Catherine, a capului ei, ca şi când ar fi avut voie să se furişeze înăuntrul ei şi să se uite în jur la ce mai era interesant acolo înăuntru.

Catherine avea găuri în urechi, dar nu purta cercei. („Pe cei cu rubine, îi poartă acum cea nouă. De fapt, e păcat, că i-aş fi azvârlit cu aşa de mare plăcere la picioare.”). Uneori îşi atingea gâtul, ca şi când căuta ceva, poate un lanţ, pe care îl purta acum cealaltă.

— Dar dumneavoastră cu ce vă ocupaţi? a întrebat ea.

El i-a descris *Farmacia literară*.

— O vas cu o anexă, cu bucătărie, două paturi, o baie şi opt mii de cărţi. Este o lume deosebită în această lume.

Şi o aventură întreruptă, ca orice vapor ancorat la ţărm, dar nu i-a spus asta.

— Şi regele acestei lumi este Monsieur Perdu, care prescrie câte ceva împotriva necazurilor în dragoste, farmacistul literar.

Catherine a indicat pachetul cu cărţi pe care i-l adusese cu o seară înainte.

— De fapt, ajută.

— Ce voiaţi să deveniţi când eraţi copil? a întrebat el, înainte de a fi cuprins de prea multă jenă.

— O, voiam să devin bibliotecară. Şi pirat. Vasul dumneavoastră cu cărţi ar fi fost exact ce-mi trebuia. Aş fi rezolvat toate mistere lumii citind.

Perdu o asculta cu afecţiune crescândă.

— Noaptea, aş fi furat de la oamenii răi toate lucrurile pe care le-au obţinut prin înşelăciune de la oamenii buni, prin minciună. Şi lor le-aş fi lăsat acolo doar o singură carte, care să-i purifice, să-i constrângă la pocăinţă, să-i transforme în oameni buni şi aşa mai departe – normal.

A izbucnit în râs.

— Normal, a confirmat el ironia.

Căci acesta era singurul lucru tragic la cărţi: ele schimbau oamenii. Cu excepţia celor cu adevărat răi. Aceştia nu deveneau taţi mai buni, soţi drăguţi, prietene mai iubitoare. Rămâneau tirani, îşi chinuiau mai departe angajaţii, copiii şi

câinii, erau răutăcioşi în cele mai mici detalii şi laşi în esenţă şi se bucurau de ruşinea victimelor lor.
— Cărţile au fost prietenele mele, a spus Catherine, răcorindu-şi obrazul înroşit de căldura aragazului cu paharul de vin. Cred că am învăţat toate sentimentele din cărţi. Am iubit, am râs şi am aflat mai multe decât în toată viaţa mea lipsită de lectură.
— Şi eu la fel, a murmurat Perdu.
Se priveau şi atunci s-a întâmplat totul pur şi simplu.
— De la ce vine J.? a întrebat Catherine cu o voce puţin mai răguşită.
El s-a văzut nevoit să-şi dreagă vocea, înainte de a putea răspunde.
— Jean, a şoptit el. Limba i se lovea de dinţi, aşa de străin îi era acest cuvânt. Mă numesc Jean. Jean Albert Victor Perdu. Albert după bunicul meu din partea tatălui. Victor după bunicul meu din partea mamei. Mama mea este profesoară, tatăl ei, Victor Bernier, a fost toxicolog, socialist şi primar. Am cincizeci de ani, Catherine, şi nu am cunoscut foarte multe femei, darămite să mă fi culcat cu multe. Pe una singură am iubit-o. M-a părăsit.
Catherine îl observa cu atenţie.
— Ieri. Ieri s-au făcut douăzeci şi unu de ani. De la ea este scrisoarea. Îmi este frică de ce este scris acolo.
Aştepta ca ea să-l dea afară. Să-i dea o palmă sau să-şi întoarcă privirea de la el. Dar ea nu a făcut nimic din toate astea.
— A, Jean, a şoptit Catherine dimpotrivă, plină de compasiune. Jean.
Atunci s-a întâmplat din nou.
Dulceaţa de a-şi auzi propriul nume rostit.
Se priveau şi el a remarcat o licărire în ochii ei, simţea că şi el se înmoaie, lăsând-o pe ea să pătrundă în interiorul lui şi

să-l înțeleagă – da, pătrundeau unul în celălalt prin intermediul privirilor şi al vorbelor lăsate nerostite.
Două bărcuțe mici pe o mare, care se gândeau că erau sortite să bântuie singure aici, de când îşi pierduseră ancora, dar acum...
Ea l-a mângâiat uşor pe obraz.
Mângâierea l-a lovit ca o palmă, o palmă minunată şi fabuloasă.
Încă o dată. Încă o dată!
Când ea şi-a lăsat jos paharul de vin, li s-au atins antebrațele goale.
Pielea. Puful. Căldura.
Nu era sigur cine se speriase mai tare – doar le-a fost imediat clar, amândurora, că nu era vorba despre frica de ceva străin, de intimitatea bruscă, de atingere.
S-au speriat, pentru că se simțeau atât de bine.

Capitolul 11

Jean a făcut un pas, până a ajuns în spatele ei şi a putut să-i miroasă părul lui Catherine, să-i simtă umerii sprijinindu-se de pieptul lui. Inima îi bătea nebuneşte. Nespus de încet şi extrem de calm, şi-a pus mâinile pe încheieturile ei subțiri. A cuprins delicat cu degetele, într-un inel de căldură brațul lui Catherine.

Ei i-a scăpat un sunet, ca un tril foarte jos – numele lui.

— Jean?

— Da, Catherine.

Jean Perdu intuia fiorul care se răspândea în ea. Pornea din pântecul ei, de sub buric, un cutremur şi un vârtej. Se răspândea ca undele pe suprafața apei. A îmbrățişat-o din spate, ținând-o strâns.

Corpul ei s-a cutremurat, trădând faptul că nu fusese atins de multă, foarte multă vreme. Era un mugure, presat într-o coajă uscată.

Aşa de singură. Aşa de izolată.

Catherine s-a sprijinit uşor de el. Părul ei scurt mirosea plăcut.

Jean Perdu a atins-o şi mai delicat, i-a mângâiat vârfurile şuvițelor de păr, aerul care plutea peste brațele ei.

Este atât de frumos.

Mai mult, implora corpul lui Catherine, o, te rog, mai mult, a trecut atât de multă vreme, mor de sete. Şi te rog, nu, nu cu atâta putere, este prea mult, prea mult. Nu pot îndura!

Mi-a lipsit atât de tare. M-am descurcat cu absența, până acum. Am fost prea dură cu mine – dar acum, mă sparg în bucăți, mă descompun ca nisipul, dispar, ajută-mă, continuă.

Pot să-i aud sentimentele?

Ce se auzea rostit de ea, erau doare variante ale numelui său.

Jean. Jean! Jean?

Catherine s-a lăsat cu totul pe el, în grija mâinilor lui. Arşița i-a năvălit printre degete. Simțea că e mână, şi mădular, şi sentiment, şi corp, şi suflet, şi bărbat, şi toți muşchii simultan, concentrate în fiecare deget.

I-a atins doar acele părți de piele care nu erau acoperite de rochie. Brațele ei, tari şi bronzate până la marginea mânecii, le-a pipăit repetat până când mâinile lui au luat forma brațelor. Îi mângâia ceafa bronzată, gâtul delicat şi moale, claviculele minunate, hipnotizante. Cu vârful degetului mare, simțea totul doar cu vârfurile degetelor, mergea după contururile muşchilor, dur, moale, totul doar prin pipăit.

Pielea ei devenea din ce în ce mai caldă. Intuia cum muşchii de sub piele deveneau mai proeminenți, cum întreg trupul lui Catherine devenea mai vioi, mai moale, mai suplu şi mai înfierbântat. O floare densă, grea, care porneşte dintr-un boboc. O regină a nopții.

Lăsă numele ei să se rostogolească de pe limbă.

— Catherine.

În sufletul lui, sentimente de mult uitate spărgeau crusta timpului. Perdu a simțit cum i se strângea partea de jos a corpului. Mâinile lui înțelegeau mai bine acum nu doar ce îi făceau lui Catherine, ci şi cum răspundea pielea ei, cum corpul ei îi dezmierda mâinile. Trupul ei îi săruta suprafața palmelor, vârfurile degetelor.

Cum face asta? Ce-mi face?

Ar fi putut s-o ducă acolo unde picioarele ei tremurânde s-ar fi putut odihni, unde voia să cerceteze senzația pe care i-o dădea atingerea ei, pielea de pe gambe şi din spatele genunchilor? Ar fi putut s-o stârnească să cânte şi alte melodii?

Voia să o vadă stând întinsă lângă el, cu privirea limpede, ochi în ochi; voia să îi atingă cu degetele buzele, apoi fața. Voia ca întreg corpul ei să-i sărute mâinile, fiecare părticică a corpului ei.

Catherine s-a răsucit, cu ochii cenuşii ca norii de furtună încărcați de ploaie, mari, sălbatici şi tulburători.

Aridicat-o, iar ea s-a cuibărit la pieptul lui. A purtat-o pe brațe spre dormitor, legănând-o uşor. Apartamentul ei era imaginea în oglindă a apartamentului său. O saltea pe podea, un cuier de haine într-un colț, cărți, o veioză şi un pick-up.

Imaginea lui în oglindă îl privea din ferestrele înalte, o siluetă fără chip. Dar dreaptă. Puternică. Cu o femeie în brațe – *şi ce femeie!*

Jean Perdu simțea cum corpul lui se scutura de ceva. De praful aşezat peste sentimente, de o orbire a propriei ființe. De dorința de a fi invizibil.

Sunt bărbat... sunt din nou bărbat.

A aşezat-o pe Catherine pe patul simplu, pe cearceaful neted şi alb. Ea stătea întinsă acolo, cu picioarele încrucişate, cu brațele drepte. El s-a întins lângă ea pe o parte, observând-o cum respira, cum îi tremura în anumite locuri corpul, ca şi cum pe sub piele ar fi vibrat mici cutremure.

Acolo, la baza gâtului, de exemplu. Între sâni şi bărbie, sub gât.

El s-a aplecat şi a atins cu buzele vibrațiile.

Din nou trilul de pasăre.

— Jean...

Pulsația ei. Bătaia inimii. Căldura ei. Prin buze, o simțea pe Catherine inundându-l. Mirosul ei, felul în care se contractau mușchii lui. Arșița care se răspândea din corpul ei se transfera asupra lui.
Și după aceea – *O, mor!* – l-a atins.
Degetele pe pânză. Mâinile pe piele. Ea și-a trecut mâinile peste cravata lui și i le-a strecurat pe sub cămașă.
Când mâna ei l-a atins, i s-a părut că o senzație din trecut și-a ridicat capul din adâncurile ființei lui. Se răspândea în el, îl umplea pe dinăuntru și răbufnea afară, tot mai sus, prin fiecare fibră și prin fiecare celulă, până când i-a ajuns la gât și i-a luat aerul cu totul.
Nemișcat, ca să nu deranjeze această minune, acest fior de uimire, această senzație acaparatoare, și-a ținut respirația.
Dorință. Dorință intensă. Și mai mult de atât...
Încercând să nu trădeze faptul că încântarea îl paraliza și să nu o neliniștească pe Catherine pe cât posibil fiindcă nu schița nici un gest, s-a chinuit să expire încet, extrem de încet.
Dragoste.
Cuvântul urca în el alături de o amintire a acestui sentiment; simțea lacrimi în ochi.
Mi-e așa de dor de ea!
Și din colțul ochiului lui Catherine se rostogoli o lacrimă – plângea pentru ea? Sau pentru el?
Și-a scos mâna din cămașa lui, i-a deschis toți nasturii și i-a scos cravata. El s-a ridicat, pe jumătate deasupra ei, ca să-i facă loc.
Atunci ea i-a atins ceafa. Nici nu l-a apăsat, nici nu l-a tras.
Buzele ei s-au deschis puțin, atât cât să poată rosti:
— Sărută-mă!
Și-a trecut degetele peste buzele ei, trasându-i iarăși și iarăși conturul gurii și explorând diversele grade de moliciune.

Ar fi fost simplu să continue.
Să-şi plece capul şi să acopere distanţa rămasă. S-o sărute pe Catherine. Jocul limbilor care transformă noutatea în încredere, curiozitatea în lăcomie, fericirea în....
Ruşine? Nefericire? Excitaţie?
Să o atingă sub rochie, să o dezbrace treptat, mai întâi de lenjerie, apoi de rochie, da, aşa ar fi făcut. Voia să o ştie goală sub rochie.
Dar nu a făcut nimic.
Catherine închisese ochii, pentru prima dată de când s-au atins. În momentul în care buzele ei s-au deschis, ochii i s-au închis. Îl lăsase pe Perdu pe dinafară. El nu mai putea vedea ce voia ea cu adevărat.
Intuia că se întâmplase ceva în interiorul lui Catherine, ceva stătea la pândă ca să-i facă rău.
Amintirea sărutărilor soţului ei? (Nu trecuse îngrozitor de multă vreme de atunci? Nu avusese el deja o amantă? Şi nu rostise el deja lucruri îngrozitoare, precum: „Mă dezgustă când eşti bolnavă" sau „Când un bărbat nu mai vrea să aibă o femeie în dormitorul său, atunci femeia are partea ei de vină"?) Oare corpul ei îşi amintea cât de tare fusese ignorat, nici o urmă de tandreţe, nici o mângâiere, nici un cuvânt de dragoste? Amintirea *felului* în care soţul ei făcea sex cu ea (niciodată destul, ca să nu se obişnuiască cu binele, după cum spunea el. Femeile răsfăţate nu mai sunt capabile de aceeaşi dragoste şi, oricum, ce naiba mai voia? Pentru el se terminase de mult). Amintirea nopţilor în care se îndoise că se va mai simţi vreodată o femeie întreagă, că va mai fi atinsă, că va mai fi considerată vreodată frumoasă şi că va mai fi singură cu un bărbat în spatele unei uşi închise?
Fantomele lui Catherine erau acolo şi le aduseseră şi pe ale lui la petrecere.
— Nu mai suntem singuri, Catherine.

Catherine a deschis ochii. Furtuna din ei se transformase dintr-o strălucire argintie într-o imagine palidă a resemnării. Ea a încuviințat din cap, iar ochii i s-au umplut de lacrimi.
— Da. Of, Jean. Idiotul a apărut chiar în momentul în care mă gândeam: „În sfârşit. În sfârşit mă atinge şi pe mine un bărbat, aşa cum mi-am dorit dintotdeauna". Nu aşa ca... ei bine, idiotul acela.
S-a răsucit pe o parte, departe de Jean.
— Chiar şi vechiul meu eu. Cathi cea proastă, mică şi umilă. Cea care a crezut întotdeauna că ea era de vină dacă soțul ei era aşa de respingător sau dacă mama ei o ignora zile întregi. Trebuie să fi trecut ceva cu vederea... să fi omis ceva... n-am fost suficient de tăcută, n-am fost destul de fericită. Nu i-am iubit suficient, nici pe el, nici pe ea, altfel n-ar fi fost atât de...
Catherine plângea.
La început a plâns mai încet, dar atunci când el a înfăşurat pilota în jurul ei şi a îmbrățişat-o strâns, punându-i mâna delicat la ceafă, suspinele ei s-au transformat în hohote. Îți rupea inima.
Ținând-o în brațe, o simțea cum păşeşte prin toate văile pe care le parcursese în zbor de mii de ori în gând. Terorizată de frica de a cădea, de a-şi pierde controlul, de a se îneca în durere – dar asta făcea acum.
Cădea. Învinsă de supărare, durere şi deznădejde, Catherine ajunsese în punctul cel mai de jos posibil.
— Nu mai aveam prieteni. El spunea că ei voiau doar să se bucure de gloria lui. A lui. Nu-şi putea imagina că ei mă găseau interesantă *pe mine*. Îmi spunea că are nevoie de mine, deşi chiar nu avea, nu m-a dorit niciodată... Voia să aibă arta doar pentru sine. Iar eu mi-am sacrificat cariera artistică pentru dragostea lui, dar şi asta era prea puțin pentru el. Ce-ar fi trebuit să fac, să mor ca să-i demonstrez

că el era totul pentru mine? Că însemna mai mult decât aş fi putut eu să fiu vreodată?
Şi apoi, în încheiere, Catherine a şoptit cu o voce răguşită:
— Douăzeci de ani, Jean. Douăzeci de ani, în care n-am trăit... Am scuipat pe propria mea viaţă şi le-am permis asta şi altora.
În cele din urmă, a început să respire mai liniştită. Apoi a adormit. Corpul ei devenise moale în îmbrăţişarea lui Perdu.
Deci, şi ea. Douăzeci de ani. În mod clar există mai multe moduri în care să-ţi distrugi viaţa.
Monsieur Perdu ştia că era rândul lui. Şi el trebuia să ajungă în punctul cel mai de jos.
În camera de zi, pe vechea lui masă de bucătărie vopsită în alb, se găsea scrisoarea lui Manon. Faptul că nu fusese singurul care pierduse timpul, netrăind cu adevărat, era o slabă consolare.
S-a întrebat preţ de o secundă ce ar fi fost dacă, la douăzeci şi unu de ani, Catherine nu l-ar fi cunoscut pe Le P., ci pe el.
S-a întrebat mai mult timp dacă era pregătit pentru scrisoare. Bineînţeles că nu era.
A rupt sigiliul, a mirosit hârtia îndelung. A închis ochii şi şi-a plecat capul, pentru un moment.
După aceea, Monsieur Perdu s-a aşezat pe un scaun de bistro şi a început să citească scrisoarea lui Manon, veche de douăzeci şi unu de ani.

Capitolul 12

Bonnieux, 30 august 1992
De o mie de ori ți-am scris, Jean, iar de fiecare dată a trebuit să încep cu acelaşi cuvânt, pentru că acesta este cel mai adevărat dintre toate:
„Iubitule!" Iubitul meu Jean, iubitul meu de departe, Jean.
Am comis o prostie. Nu ți-am explicat de ce te-am părăsit. Şi regret asta acum – două lucruri regret, de fapt: că am plecat şi tăcerea mea în legătură cu asta.
Te rog, citeşte mai departe, nu mă arde – nu te-am părăsit pentru că nu am vrut să rămân cu tine.
Voiam asta. Mai mult decât ce mi se întâmplă acum.
Jean, sunt pe moarte. O să se întâmple foarte curând, mi s-a spus că de Crăciun.
Când am plecat, mi-am dorit să mă urăşti.
Te văd dând din cap, mon amour. *Dar am vrut să fac tot ce este corect în dragoste. Şi nu se spune că aşa e frumos, să faci ce este bine pentru ceilalți? M-am gândit că ar fi bine dacă te-ai înfuria atât de tare încât să mă poți uita. Dacă nu ai fi îndurerat, dacă nu ți-ai face griji, neştiind nimic despre moarte. Incizie, furie, gata – şi viața continuă.*
Dar m-am înşelat. Nu se poate aşa, trebuie să îți mai spun încă ceva ce s-a întâmplat cu mine, cu tine, cu noi. Este frumos şi înfiorător deopotrivă, dar este prea mult pentru o scrisoare scurtă. Când vii, o să vorbim despre toate.
Deci, în legătură cu asta, vreau să te rog, Jean, să vii la mine.

Mi-e aşa de frică de moarte!
Dar te voi aştepta, cu toate acestea, până vei fi aici.
Te iubesc.
Manon
P.S. Dacă nu vrei să vii aici pentru că sentimentele tale nu sunt destul de puternice, voi accepta asta. Nu-mi datorezi nimic, nici măcar compasiune.
P.S.: Doctorii nu mă mai lasă să călătoresc. Luc te aşteaptă.
Monsieur Perdu stătea pe întuneric şi se simţea ca bătut.
Pieptul i s-a strâns.
Nu poate fi adevărat.
Întotdeauna când clipea se vedea pe sine, dar aşa cum arăta acum douăzeci şi unu de ani. Cum stătuse el exact la aceeaşi masă, ca împietrit, şi refuzase să deschidă scrisoarea.
Imposibil.
Nu se poate ca ea...?
Ea îl trădase de două ori. O dată fiindcă îl părăsise, a doua oară fiindcă murise. Era aşa de sigur de asta. Pe această concluzie îşi construise viaţa.
Îi venea să vomite. Acum trebuia să facă faţă ideii că el era cel care o trădase. Manon aşteptase zadarnic ca el să vină la ea, în timp ce ea...
Nu. Te rog, te rog, nu.
Făcuse totul greşit.
Scrisoarea, post scriptum-ul – probabil că ei i se păruse că sentimentele lui nu erau destul de puternice. Ca şi cum Jean Perdu nu ar fi iubit-o pe Manon suficient cât să îi îndeplinească această dorinţă sălbatică – ultima ei dorinţă intimă, aşa de înverşunată.
Şi odată cu această recunoaştere, ruşinea lui creştea până la cer.
O vedea în faţa ochilor, oră după oră şi săptămână după săptămână de când trimisese scrisoarea. Cum aştepta să

oprească o maşină în faţa casei ei şi pe Jean să bată la uşă. Vara trecea, toamna picta bruma pe frunzele căzute, iarna mătura palid copacii.
Dar el nu venise.
Şi-a lipit palmele de obraji, dar mai degrabă şi-ar fi tras singur câteva palme.
Acum e prea târziu.
Cu degetele tremurându-i necontrolat, Monsieur Perdu a împăturit scrisoarea fragilă, care într-un mod ciudat îi mai păstra mirosul, şi a pus-o înapoi în plic. După aceea şi-a încheiat cu o concentrare obsesivă cămaşa şi şi-a căutat agitat pantofii. Şi-a aranjat părul în oglinda ferestrei întunecate.
Hai, acum, sari, cretinule! Asta ar fi o soluţie.
Când a ridicat privirea, a văzut-o pe Catherine sprijinindu-se de tocul uşii.
— Ea m-a..., a început el, indicând scrisoarea. Am... Nu-şi mai găsea cuvintele. Dar s-a dovedit că totul era diferit.
Cum suna oare acel cuvânt potrivit?
— Iubit? a întrebat Catherine după un timp.
El a dat din cap. Exact. Acesta era cuvântul.
— E bine.
— E prea târziu, a spus el.
Distruge tot. Mă distruge pe mine.
— Se pare că ea cu adevărat m-a...
Spune-o.
— ...părăsit din dragoste. Da, din dragoste. Părăsit.
— Vă veţi revedea? a întrebat Catherine.
— Nu. Ea a murit. Manon a murit deja de multă vreme. Dar am refuzat să accept în toţi anii ăştia.
A închis ochii ca să n-o mai privească pe Catherine, să nu vadă cât de mult o rănea.
— Şi eu am iubit-o. Aşa de mult, încât am încetat să mai trăiesc, când ea a plecat. Ea a murit, dar eu nu m-am gândit

decât la cât de crudă a fost cu mine. Am fost un prost. Şi, Catherine, iartă-mă, mai sunt încă. Nu pot nici măcar să vorbesc cum trebuie despre asta. Trebuie să plec, înainte de a te răni mai tare, da?

— Bineînțeles că poți pleca. Şi nu-mi faci rău. Aşa e viața, iar noi nu mai avem paisprezece ani. Devenim ciudați când nu mai avem pe cine să iubim. Iar emoțiile vechi întotdeauna mai adastă puțin, printre cele noi. Aşa suntem făcuți, noi, oamenii, a şoptit Catherine, liniştită şi gânditoare.

Ea s-a uitat spre masa din bucătărie, cea care declanşase totul.

— Mi-aş fi dorit ca soțul meu să mă fi părăsit din dragoste. E cel mai bun motiv pentru a fi părăsit.

Perdu a păşit țeapăn spre Catherine şi a îmbrățişat-o neîndemânatic, deşi se simțea incredibil de ciudat.

Capitolul 13

A făcut o sută de flotări, în timp ce cafetiera fierbea pe aragaz. După prima înghiţitură de cafea, s-a forţat să facă două sute de abdomene, până ce i-au tremurat muşchii.
Şi-a făcut un duş scoţian, s-a bărbierit şi s-a tăiat adânc, în mai multe locuri. A aşteptat până ce sângerarea s-a oprit, şi-a călcat o cămaşă albă şi şi-a înnodat o cravată. Şi-a îndesat câteva bancnote în buzunarul de la pantaloni şi şi-a pus jacheta pe braţ.
La ieşire nu a privit spre uşa lui Catherine. Corpul lui tânjea atât de tare după îmbrăţişarea ei!
Şi apoi? Eu mă alin, ea se alină, la sfârşit suntem ca două prosoape folosite.
A luat comenzile de cărţi pe care vecinii săi i le puseseră în cutia de scrisori; l-a salutat pe Thierry, care ştergea mesele de rouă, din proprie iniţiativă.
Şi-a mâncat omleta cu brânză, fără să-i perceapă gustul sau să-i placă, pentru că citea concentrat ziarul de dimineaţă.
— Care-i treaba? a întrebat Thierry.
A pus o mână pe umărul lui Perdu, cu un gest aşa de uşor, aşa de prietenos, că Monsieur Perdu a trebuit să se forţeze să nu-l scuture puţin pe Thierry.
Cum a murit? Din ce cauză? A avut dureri, m-a strigat? S-a uitat în fiecare zi spre uşă? De ce am fost atât de orgolios?

De ce a trebuit să se întâmple totul aşa? Ce pedeapsă merit? N-ar trebui să mă sinucid mai bine? Să fac şi eu o dată ceea ce trebuie?

Perdu se holba la recenziile de carte şi le citea cu un efort şi o concentrare maximă, impunându-şi să nu lase să-i scape nici un cuvânt, nici o părere, nici o informaţie. Sublinia, scria comentarii şi uita ce citise.

Pe urmă o lua de la capăt.

Nu şi-a ridicat privirea nici măcar când Thierry i-a spus:

— Maşina aia de colo. A stat jumătate de noapte. O dormi cineva înăuntru? Sunt iarăşi din aceia veniţi să-l caute pe scriitor?

— Pe Max Jordan? a întrebat Perdu.

Ar fi mai bine ca băiatul să nu facă prostii din astea.

Când Thierry s-a apropiat de maşină, Perdu s-a ridicat repede de la masă.

Când moartea i-a bătut la uşă, i s-a făcut frică. Şi şi-a dorit s-o protejez. Dar nu eram acolo. Eram prea ocupat să-mi plâng de milă.

Perdu se simţea rău.

Manon. Mâinile ei. Scrisoarea ei, mirosul, scrisul ei aveau ceva atât de viu. Mi-e atât de dor de ea!

Mă detest. O detest!

De ce şi-a permis să moară? Trebuie să fi fost o neînţelegere. Ea trebuie să trăiască încă pe undeva.

S-a dus la toaletă şi a vomitat.

Nu era o duminică liniştită.

A măturat pasarela, a dus la locul lor cărţile pe care refuzase zilele trecute să le vândă. Le-a potrivit la milimetru. A pus o rolă nouă de hârtie în casa de marcat, dar tot nu ştia ce să mai facă cu mâinile.

Dacă supravieţuiesc zilei de astăzi, pot să supravieţuiesc tot restul zilelor mele.

L-a servit pe un italian.

— De curând am văzut o carte cu un corb cu ochelari pe copertă. Este deja tradusă?
S-a lăsat fotografiat de nişte turişti, a preluat comenzi de opere critice la adresa islamului din Siria, a vândut unei doamne din Spania ciorapi împotriva trombozei, le-a umplut lui Kafka şi lui Lindgren farfurioarele. În timp ce pisicile bântuiau pe vapor, Perdu răsfoia un catalog cu obiecte promoţionale care conţinea seturi pentru masă cu celebrele povestiri din şase cuvinte, de la Hemingway până la Murakami, precum şi solniţe sau râşniţe de piper şi de condimente de forma capetelor unor scriitori celebri: Schiller, Goethe, Colette, Balzac şi Virginia Woolf, din ale căror capete se scurgeau sare, piper sau zahăr.
La ce-or folosi astea?
— Un bestseller absolut, care nu este o carte: semnele noi de carte în fiecare librărie. Exclusiv: *Treptele* lui Hesse – faimoasele suporturi pentru cărţi pentru departamentul de poezie!
Perdu a încremenit cu privirea pe pagină.
Ştiţi ceva? Ajunge. La naiba cu râşniţele voastre cu Goethe. Şi cu romanele voastre poliţiste tipărite pe hârtie igienică. Şi cu Treptele *lui Hesse – „în fiecare început se află o forţă magică” – ca decor de raft, ajunge, vă rog! Ajunge!*
Librarul privea Sena pe fereastră. Cum strălucea apa, cum se curba cerul.
E chiar drăguţ, de fapt.
Dacă Manon era supărată pe mine, că a trebuit să mă părăsească în acest mod? Pentru că eu sunt aşa cum sunt şi de aceea nu mai exista altă posibilitate? Să discute cu mine, de exemplu. Pur şi simplu, să-mi spună cum stau lucrurile. Să mă roage s-o ajut. Să-mi spună adevărul.
— Nu sunt bărbatul potrivit pentru asta? Ce fel de bărbat sunt de fapt? s-a întrebat el cu voce tare.

Jean Perdu a închis catalogul cu zgomot, l-a rulat şi l-a băgat în buzunarul de la spate al pantalonilor săi gri.
Era ca şi când ultimii douăzeci şi unu de ani l-ar fi condus exact la acest moment, în care i-a devenit clar ce avea de făcut. Ce ar fi trebuit să facă de la început, chiar şi fără scrisoarea lui Manon.
În sala maşinilor, Monsieur Perdu şi-a deschis trusa de scule, în care domnea o ordine minuţioasă, a luat şurubelniţa cu acumulator, a băgat capul în cruce în buzunarul cămăşii şi s-a îndreptat spre pasarelă. Acolo a aşezat catalogul pe placa metalică, a îngenuncheat pe hârtia tipărită color şi lăcuită, a montat capul în cruce pe unealtă şi a început să desfacă şuruburile mari care prindeau pasarela de peretele debarcaderului. Unul după altul.
La sfârşit, desfăcut şi furtunul care ducea spre rezervorul cu apă potabilă al portului, a scos ştecherul din tabloul electric şi a eliberat parâmele, care ţinuseră la mal, timp de două decenii, *Farmacia literară*.
A tras câteva şuturi în pasarelă, care s-a desprins, în fine, de pământ. A ridicat traversa, a împins-o înspre intrarea în vasul cu cărţi, a sărit peste ea şi a închis trapa.
Perdu a mers apoi la pupa, unde era cârma, a trimis un gând spre Rue Montagnard – „Catherine, iartă-mă” – şi a răsucit cheia de pornire ca să încălzească motorul.
Apoi, după zece secunde, pe care Perdu le-a numărat plin de bucurie, a răsucit cheia la poziţia următoare.
Motorul a pornit fără ezitare.
— Monsieur Perdu! Monsieur Perdu! Alo! Aşteptaţi!
S-a uitat peste umăr.
Jordan? Da, era chiar Jordan! Pe lângă obişnuitele căşti, purta o pereche de ochelari de soare, pe care Perdu îi recunoscu ca fiind ai lui Madame Bomme, un model rotund şi mare, cu ştrasuri.

Jordan alerga spre vas, cu o geantă verde aruncată pe umăr, care sălta la fiecare pas, şi diverse alte genţi care i se bălăngăneau pe braţe. În urma lui alerga o pereche, amândoi cu aparate foto.
— Încotro vreţi să plecaţi? a răcnit Jordan panicat.
— Oriunde, dar nu aici! a urlat Perdu.
— Minunat, atunci vreau şi eu să vin!
Jordan şi-a aruncat bagajul cu elan la bord, când *Lulu* deja era la un metru de mal, tremurând şi clătinându-se din cauza vibraţiilor neobişnuite. Jumătate dintre bagaje au căzut în apă, printre ele, geanta lui Jordan cu telefonul mobil şi portofelul.
Motorul făcea zgomot, motorina ardea lăsând fum negru. Deja jumătate de râu era învăluit într-o pâclă albăstrie. Monsieur Perdu îl vedea pe căpitanul portului alergând spre el, înjurând.
A împins maneta la „viteză maximă”. Atunci, scriitorul şi-a luat avânt.
— Nu! ţipă Perdu, Monsieur Jordan! Nu, nici nu se pune problema! Nu e cazul...
Dar Max Jordan sărise deja.

Capitolul 14

— ...Vă rog!
Jean Perdu s-a uitat la Max Jordan cum s-a ridicat, frecționându-şi genunchiul, a privit cum jumătate din lucrurile lui s-au mai zărit o clipă la suprafața apei, pentru ca apoi să se scufunde – şi, zâmbind larg, a şchiopătat spre postul de comandă. Bineînțeles că avea protecțiile pentru urechi.
— Bună ziua, a spus fericit autorul vânat de public. Cu barca aceasta puteți să şi călătoriți?
Perdu şi-a dat ochii peste cap. Mai târziu o să-i frece ridichea lui Max Jordan şi o să-l arunce politicos peste bord. Acum trebuia să se concentreze pe ce îi venea din sens opus! Bărci de agrement, barje, case plutitoare, păsări, muşte, stropi de apă... Care erau regulile, de fapt? Cine avea prioritate şi cât de repede avea voie să circule? Şi ce însemnau acele romburi galbene de pe partea de jos a podului?
Max îl tot privea, aşteptând, parcă, să se întâmple ceva.
— Jordan, ai grijă de pisici şi cărți. Şi fă o cafea. Încerc pentru moment să nu omor pe nimeni.
— Ce? Pe cine vreți să omorâți? Pisicile? a întrebat autorul fără să înțeleagă prea multe.
— Scoate-ți chestiile astea, i-a spus Perdu, arătând spre protecțiile de urechi ale lui Jordan – şi fă câte o cafea pentru amândoi.

Când Max Jordan i-a pus mai târziu o ceaşcă de metal cu cafea tare în suportul de lângă cârmă, Perdu se obişnuise deja cu vibraţiile şi condusul contra curentului. Trecuse multă vreme de când fusese la cârma unei ambarcaţiuni. Doar să mâne măgăoaia pe râu – era lungă cât trei remorci de camion – îi cerea multă prudenţă. Vasul cu cărţi tăia apa în linişte.

Era mort de frică, dar şi atât de încântat! Îi venea să cânte şi să ţipe. Degetele sale se încordau pe cârmă. Era nebuneşte ce făcea, era prostesc, era... *le-gen-dar*!

— De unde ştiţi oare toate astea despre navigaţie? l-a întrebat scriitorul, indicând instrumentele de navigaţie.

— Tatăl meu mi-a arătat. Atunci aveam doisprezece ani. La şaisprezece ani mi-am luat un brevet de marinar pe ape interioare, pentru că m-am gândit că s-ar putea să transport într-o bună zi cărbuni spre nord.

Şi că voi deveni un om mare, liniştit, care nu va trebui să ajungă la destinaţie, pentru a fi fericit. O, Doamne, cât de mult se grăbeşte viaţa!

— Adevărat? Tatăl meu nu mi-a arătat nici măcar cum se fac vaporaşele de hârtie.

Parisul trecea prin faţa lor ca într-o rolă de film. Pont Neuf, Notre-Dame, Portul Arsenal.

— Asta a fost cu adevărat o evadare în stilul lui Bond. Doriţi lapte şi zahăr, Mister Bond? a întrebat Jordan. Şi ce v-a venit să faceţi asta?

— La ce te referi? Şi nu vreau zahăr, Miss Moneypenny.

— Ei, la cum v-aţi distrus viaţa. Cum aţi tăiat-o. Cum aţi ajuns Huckleberry Finn pe o luntre. Fordul Prefect...

— Din cauza unei femei.

— A unei femei? Mă gândeam că dumneavoastră nu le aveţi cu femeile.

— Cu majoritatea nici n-am avut de-a face. Doar cu una. Dar cu adevărat deosebită. Vreau să merg la ea.

— Aha. Grozav. Şi cum de nu aţi luat autobuzul?
— Crezi că doar oamenii din cărţi fac lucruri nebuneşti?
— Nu. Mă gândesc acum doar la faptul că nu ştiu să înot şi dumneavoastră eraţi un puşti când aţi mai condus un monstru ca ăsta. Şi mă mai gândesc că aţi ordonat alfabetic cele cinci cutii cu mâncare pentru pisici. Poate sunteţi nebun. Doamne, Dumnezeule! Aveaţi doar doisprezece ani? Aţi fost şi dumneavoastră mic? De neimaginat! După cum vă purtaţi, îmi păreţi aşa de...
— Aşa de...?
— Aşa de matur. Aşa de... controlat. Aşa stăpân pe situaţie.
Dacă ar şti el ce diletant sunt!
— N-aş fi reuşit să ajung nici măcar până la gară. Aş fi avut prea mult timp să reflectez pe drum, Monsieur Jordan. Şi aş fi găsit motive ca să nu plec. Apoi n-aş mai fi făcut nimic. Aş fi stat acolo sus.
Perdu arăta spre unul dintre podurile Senei, de pe care fete pe biciclete le făceau cu mâna.
— Şi aş fi rămas unde am stat întotdeauna. Nu m-aş fi mişcat din viaţa mea obişnuită. Care e de rahat, dar e sigură.
— Aţi spus „rahat”.
— Da, şi?
— Grozav. Acum îmi fac mai puţine griji din cauza lucrurilor ordonate alfabetic din frigider.
Perdu s-a întins după cafea. Câte griji şi-ar fi făcut Max Jordan dacă ar fi bănuit că femeia din cauza căreia Jean Perdu a deconectat parâmele într-un mod atât de brusc, murise în urmă cu douăzeci şi unu de ani? Perdu îşi imagina cum îi va spune asta lui Jordan. Curând. Dacă ar şti cum.
— Şi dumneavoastră? a întrebat el. Ce v-a gonit, Monsieur?
— Vreau... să caut o poveste, a explicat Jordan. Pentru că, în mine... nu mai este nimic. Nu mai vreau să mă întorc

acasă până n-o găsesc. De fapt, eram la chei doar ca să-mi iau rămas bun şi apoi aţi plecat... Îmi permiteţi să merg cu dumneavoastră, vă rog? Am voie?
Îl privea pe Perdu atât de plin de speranţă, încât acesta şi-a amânat intenţia de a-l lăsa pe Max Jordan în primul port din apropiere şi de a-i ura noroc.
În faţa lui lumea, în spate viaţa nedorită, se simţea dintr-odată băiatul care fusese cândva, chiar dacă acest lucru i se părea imposibil lui Max, din perspectiva lui tinerească.
Se simţea, de fapt, exact ca la doisprezece ani. Când Jean era rareori singur, dar singur de plăcere, sau împreună cu Vijaya, piticania slabă a familiei de matematicieni indieni de alături.
Pe când era încă destul de copilăros ca să creadă în visele lui nocturne ca într-o a doua lume reală, ca într-un loc de încercare. Da, crezuse într-o vreme că existau în vise sarcini care, dacă le rezolva, îl puteau duce cu un nivel mai departe în viaţa reală.
— Găseşte drumul prin labirint! Învaţă să zbori. Învinge câinele din iad! Când te trezeşti, dorinţa ţi se va împlini.
Pe atunci mai putea să creadă în puterea dorinţelor sale. Bineînţeles că totul se lega de oferta de a renunţa la ceva preţios sau foarte important.
— Mă rog ca părinţii mei să se uite din nou unul la altul la micul dejun! Aş da un ochi pentru asta, pe stângul. De dreptul mai am nevoie pentru navigaţie.
Da, aşa ar fi negociat pe când mai era un băieţel şi nu aşa de... cum numea Jordan asta? Aşa de controlat? Îi scrisese chiar şi lui Dumnezeu scrisori şi le sigilase cu sânge din degetul lui mare. Iar acum, cu vreo mie de ani întârziere, stătea la cârma unui vas gigantic şi intuia pentru prima oară din nou că, în principiu, mai avea dorinţe. Lui Perdu i-a scăpat un „Ha!” şi s-a îndreptat de spate.

Jordan se juca cu butoanele aparatului de radio, până ce a prins frecvența controlorilor de navigație de pe Sena, care dirijau traficul pe râu.
„O repetare a mesajului către cei doi comedianți care au umplut de fum portul Champs-Élyseés: salutări de la administratorul portului, tribordul este acea parte unde degetul mare de la mână e pe stânga."
— Se referă la noi? a întrebat Jordan.
— Cui îi pasă, evită Monsieur Perdu subiectul.
Şi-au adresat câte un zâmbet strâmb.
— Ce voiați să deveniți când erați copil, Monsieur... ăăă, Jordan?
— Când eram copil? Deci, ca şi cum ar fi fost ieri?
Max a râs încrezut, apoi a căzut într-o tăcere adâncă.
— Voiam să devin un bărbat pe care tata să-l ia în serios. Şi interpret de vise, ceea ce e opusul primei dorințe, a adăugat el.
Perdu şi-a dres vocea.
— Stabiliți cursul pentru Avignon, Monsieur. Căutați un traseu frumos prin canale, spre sud. Unul pe care poate vom avea... vise importante.
Perdu i-a indicat o stivă de hărți, pe care era trasată cu albastru o rețea deasă de canale navigabile, porturi turistice şi ecluze.
Când Jordan i-a aruncat o privire întrebătoare, Monsieur Perdu a accelerat. Cu privirea îndreptată spre apă, a spus:
— Sanary spune că trebuie să călătoreşti spre sud pe apă, ca să primeşti răspunsuri la visele tale. Mai spune că te poți regăsi acolo, dar numai dacă te pierzi pe drum – dacă te pierzi pe de-a întregul. Prin iubire. Prin dor, prin frică. Cei din sud ascultă marea ca să priceapă că râsul şi plânsul sună aidoma, iar sufletul are nevoie să plângă din când în când, ca să fie fericit.

În pieptul său se trezise o pasăre care îşi desfăcea aripile cu grijă, mirată că mai trăieşte. Voia să evadeze. Voia să-i spargă pieptul şi să-i ia inima cu ea, voia să ajungă în cer.
— Vin, murmura Perdu. Vin, Manon.

JURNALUL DE CĂLĂTORIE AL LUI MANON

Pe drumul vieţii mele, între Avignon şi Lyon

30 iulie 1986

Mare minune că nu s-au urcat cu toţii în tren cu mine. Era deja destul de enervant, că ei (părinţii, mătuşa Julia „femeile nu au nevoie chiar deloc de bărbaţi", verişoarele Daphné „eu-sunt-prea-grasă", şi Nicolette „eu-sunt-mereu-aşa-de-obosită") veniseră de pe colina lor cu aromă de cimbru, jos, în vale şi porniseră spre Avignon, ca să mă vadă cu ochii lor cum mă urc în trenul rapid de la Marsilia la Paris. Bănuiesc că voiau doar să mai meargă şi ei într-un oraş adevărat şi la cinematograf şi să-şi cumpere câteva discuri cu Prince.

Luc nu a venit cu noi. Avea o grijă, că nu mai plec eu, dacă vine el la gară. Şi aşa e, pot vedea de la o sută de metri cum îi merge, doar după felul în care se ridică în picioare sau se aşază, după cum îşi ţine umerii şi capul. Este un francez din sud până în măduva oaselor, sufletul lui este foc şi vin, nu are sânge rece, nu poate face nimic fără să pună sentiment, nimic nu îi este indiferent. Se spune că în Paris celor mai mulţi oameni le este absolut indiferent ce se întâmplă cu majoritatea lucrurilor.

Stau la fereastra trenului expres şi îmi trec prin faţa ochilor tineri şi adulţi deopotrivă. Mă despart pentru prima dată de ţinutul natal. De fapt, îl văd pentru prima oară, când mă deplasez kilometru după kilometru. Cerul inundat de lumină, chemarea cicadelor din copacii seculari, vânturile care se luptă pentru fiecare frunză de migdal. Arşiţa, care este precum febra. Vibraţia aurie şi strălucitoare din aer, când soarele apune şi dă o culoare rozalie şi galbenă ca mierea munţilor abrupţi şi satelor cocoşate pe stânci. Iar pământul continuă să fie darnic cu noi – din el cresc minuni: printre pietre se înalţă rozmarinul şi cimbrul, cireşele pocnesc aproape în pieliţa lor, seminţele de tei minunate miros ca râsul fetelor, când vin băieţii de la culesul recoltei spre ele în umbra platanilor. Râurile şerpuiesc ca nişte coliere de turcoaze printre stâncile ascuţite, iar în sud străluceşte o mare şocant de albastră, aşa de albastră ca petele de pe pieliţa măslinelor negre, când te-ai iubit sub unul dintre pomi... Pământul ne apasă pe noi, oamenii, vine în apropierea noastră aproape brutal. Spinii. Stâncile. Mireasma. Tata spune că Provence a creat oameni din pomi şi stânci colorate şi izvoare şi apoi i-a botezat francezi.

Ei au fibra tare şi sunt flexibili, duri ca piatra şi puternici, vorbesc tare şi se înfierbântă la fel de repede ca o oală cu apă pe sobă.

Deja simt cum arşiţa trece, cerul coboară şi îşi pierde nuanţele de cobalt... văd contururile pământului cum se estompează pe măsură ce ne îndepărtăm spre nord. Spre nordul rece şi cinic! Poţi iubi?

Bineînţeles că mamei îi e teamă că mi s-ar putea întâmpla ceva la Paris. Se gândeşte mai puţin că aş putea cădea pradă uneia dintre bombele Facţiunii Revoluţionare Libaneze, cum s-a întâmplat în februarie la Galeriile Lafayette şi pe Champs-Élysées, ci mai degrabă că m-ar putea distruge un bărbat.

Sau, Doamne fereşte, o femeie. Una dintre intelectualele din St. Germain, care au totul în cap, dar nu simt nimic şi mi-ar putea face viaţa delicioasă într-o casă de artişti, în care, ca întotdeauna, în final femeile spală pensulele bărbaţilor creativi.

Cred că mama îşi face griji că aş putea descoperi, departe de Bonnieux şi de cedrii algerieni, de viţa-de-vie din Vermentino şi de apusurile rozalii, ceva ce mi-ar putea pune în pericol viaţa viitoare. Am auzit-o plângând de deznădejde noaptea trecută, afară, în bucătăria de vară; este speriată pentru mine.

Se spune că la Paris domneşte peste tot o presiune a competiţiei şi că bărbaţii ispitesc femeile cu detaşarea lor. Orice femeie vrea să îmblânzească un bărbat şi să-i transforme crusta de răceală în pasiune... Orice femeie, mai ales cele din sud. Asta spune Daphné, iar eu sunt de părere că fabulează. Dietele îi dau halucinaţii, în mod evident.

Tata este provensalul prin excelenţă, controlat în tot ce face. Ce ar putea să îţi ofere orăşenii? Asta spune. Îl iubesc când îl apucă cele cinci minute umaniste şi priveşte Provence drept leagănul întregii culturi naţionale. Şi-a murmurat expresiile lui în occitană şi i se pare cu adevărat minunat că ultimul cultivator de măslini şi culegătorii nespălaţi de roşii vorbesc limba artiştilor, a filosofilor, a muzicienilor şi a tinerilor de acum patru sute de ani. Nu ca parizienii, care cred că numai clasele educate merită să fie creative şi cosmopolite.

A, tată! Platon cu cazmaua în brazdă şi aşa de intolerant cu intoleranţii.

Îmi vor lipsi respiraţia lui condimentată şi căldura îmbrăţişărilor lui. Şi vocea lui tunătoare, ca furtuna la orizont.

Ştiu că îmi vor lipsi şi munţii albaştri, mistralul, care mătură şi spală viile. Mi-am luat un săculeţ cu pământ şi o legătură de verdeţuri. În afară de acestea, un sâmbure de nectarină, pe care l-am tot curăţat de miez şi o pietricică, pe care s-o pun

sub limbă, când îmi este sete de izvoarele de acasă, ca Pagnol.

O să-mi fie dor de Luc? El a fost întotdeauna aici, nu mi-a fost niciodată dor de el. O să-mi facă plăcere să tânjesc după el. Nu ştiu ce înseamnă să te tragă ața, cum îmi povestea verişoara Daphné Sunt-atât-de-grasă, cu pauze semnificative: „Este ca şi când un bărbat îți înfige o ancoră în piept, în burtă, între picioare; şi când el nu este acolo, atunci lanțurile trag şi te târăsc".

Suna îngrozitor şi totuşi ea zâmbea, spunând asta.

Cum o fi să doreşti aşa un bărbat? Şi înfig şi eu un cârlig în el, sau un bărbat te uită mai uşor? Citise Daphné asta într-unul dintre acele romane îngrozitoare?

Ştiu totul despre bărbați, dar nimic despre bărbatul acela. Cum este un bărbat, când este cu o femeie? Ştie de la douăzeci de ani cum vrea să o iubească la şaizeci de ani – pentru că ştie exact cum o să gândească, cum o să acționeze şi ce fel de carieră o să aibă la şaizeci de ani?

Mă voi întoarce după un an, Luc şi cu mine vom ține nunta, ca păsările. Şi apoi vom face vin şi copii, an de an. Sunt liberă pentru un an şi pentru viitor, de asemenea. Luc nu va pune întrebări, dacă mă voi întoarce vreodată târziu sau dacă eu, chiar în anii de după, voi pleca singură la Paris sau în altă parte.

Asta mi-a dăruit la logodnă: o căsătorie în libertate. Aşa este el.

Tata nu l-ar înțelege – libertate de la fidelitate, din dragoste? „Ploaia nu ajunge pentru tot pământul", ar fi spus el; dragostea este ploaia, bărbatul este pământul. Şi noi, femeile, ce suntem? „Voi cultivați bărbatul, el înfloreşte sub mâinile voastre, aceasta este puterea femeilor".

Nu ştiu încă, dacă vreau să am cadoul ploii lui Luc. Este mare, poate sunt prea mică pentru el.

Şi vreau să-i dau ceva în schimb? Luc spune că nu insistă şi că nu ar fi o condiție.
Eu sunt fiica unui copac mare şi puternic. Lemnul meu devine vapor, dar este lipsit de ancoră, de steag, călătoresc în afară şi caut umbra şi lumina; beau vântul şi uit toate porturile. La naiba cu libertatea, indiferent dacă este dăruită sau luată; dacă ai îndoieli, întotdeauna să rămâi singură.
O, şi mai trebuie să amintesc ceva, înainte ca Jeanne d'Arc din mine să-şi rupă din nou cămaşa şi să geamă mai departe în versuri. Am cunoscut de fapt un bărbat care m-a văzut plângând şi scriind în jurnalul meu de călătorie. În compartimentul de tren. Mi-a văzut lacrimile şi eu le-am ascuns şi pe ele şi dorința asta copilărească de a avea totul înapoi atunci când plec din mica mea vale...
M-a întrebat dacă îmi este foarte dor de casă.
— N-aş putea să am totuşi şi necazuri în dragoste? l-am întrebat.
— Dorul de casă este necaz în dragoste. Doar că unul mai rău.
Este înalt pentru un francez. E librar, are dinții albi şi un zâmbet prietenos, ochii de un verde crud. Au ceva din culoarea cedrului din fața dormitorului meu din Bonnieux. Buzele roşii ca strugurii, părul des şi puternic ca crengile de rozmarin.
Se numeşte Jean. Tocmai recondiționează o vas flamandă; vrea sa planteze cărți pe ea, aşa spune el, „bărci de hârtie pentru suflet". Trebuie să fie o farmacie, explică el, o farmacie literară*, care să trateze toate sentimentele pentru care nu există altfel de medicamente.*
De exemplu, dorul de casă. După părerea lui, e de mai multe feluri: nevoia de adăpost, nostalgia familiei, frica de despărțire sau dorul din dragoste. „Dorul după ceva de iubit în curând: un loc, un om, un pat anume."
Când spune el asta, nu sună prostesc, ci logic.

Jean mi-a promis să-mi dea cărți care să-mi aline dorul de casă. A spus-o ca şi când ar fi vorbit despre un medicament pe jumătate magic, dar cu toate acestea, oficial.
Îmi iese înainte ca un corb alb, inteligent şi puternic, plutind peste lucruri. Este ca o pasăre mândră şi mare, care veghează deasupra cerului.
Şi nu, am fost imprecisă: nu mi-a promis să îmi dea cărți – nu poate suferi promisiunile, spune el. Mi-a propus asta.
— Vă pot ajuta. Dacă vreți să plângeți mai mult sau să încetați. Sau să râdeți, ca să plângeți mai puțin. Vă ajut.
Am chef să îl sărut, ca să văd dacă e în stare de mai mult decât să converseze şi să ştie multe lucruri, dacă poate să şi simtă şi să creadă.
Şi cât de sus poate să zboare acest corb alb care vede tot ce este în mine.

Capitolul 15

— Mi-e foame, a spus Max.
— Avem destulă apă potabilă? a întrebat Max.
— Vreau şi eu să ţin cârma! a cerut Max.
— Nu avem nici o undiţă la bord? a mârâit Max.
— Mă simt oarecum castrat, fără telefon şi cărţi de credit. Dumneavoastră nu? a oftat Max.
— Nu. Puteţi să faceţi curăţenie pe barcă, a replicat Perdu. Este meditaţie prin mişcare.
— Curăţenia? Adevărat? Ia te uită, iarăşi vin marinari suedezi, a spus scriitorul. Ăştia navighează tot timpul pe mijlocul râului, ca şi când ei l-ar fi descoperit. Englezii sunt altfel, ei îţi lasă impresia că sunt singurii care aparţin locului şi toţi ceilalţi ar face cel mai bine să-i aplaude de pe ţărm şi să le facă semn cu steguleţele. Ştiţi ce zic, Trafalgar, planurile lui Napoleon de a le invada insula încă îi mai macină.
A lăsat binoclul jos.
— Avem vreun drapel naţional de atârnat în spate?
— Pupa, Max. Spatele vasului se numeşte pupa.
Cu cât înaintau mai mult pe meandrele Senei, cu atât mai încântat devenea Max – iar Jean Perdu mai liniştit.
Râul se unduia cotind grandios şi liniştit prin păduri şi parcuri. Pe maluri se înşirau moşii întinse, întortocheate, care înconjurau case ce te duceau cu gândul la averi vechi şi secrete de familie.

— Uitați-vă în cufăr, lângă unelte, ar trebui să fie un drapel şi pavilionul tricolor, a spus Perdu. Şi scoateți cuiele şi ciocanul de cauciuc, de care veți avea nevoie la amarare, dacă nu găsim nici un port.
— Aha. Şi de unde ştiu cum voi face amararea?
— Eee... asta se găseşte într-o carte despre vacanțele pe ambarcațiuni.
— Şi despre pescuit?
— În sectorul „Cum să supraviețuieşti ca orăşean în provincie”.
— Şi unde se găseşte găleata pentru curățenie? Tot într-o carte?
Max a scos un hohot scurt de râs şi şi-a pus din nou protecțiile peste urechi. Perdu a văzut un grup de canoe şi a tras cu putere sirena vasului, ca să-i avertizeze. Sunetul era jos şi strident şi i-a pătruns prin piept şi stomac – direct sub buric şi de acolo, tot mai adânc.
— O, a şoptit Monsieur Perdu.
A tras din nou sirena.
Doar bărbații puteau inventa aşa ceva.
Sunetul şi ecoul în interiorul lui i-au amintit de senzația pielii lui Catherine sub degetele sale. Cum pielea ei înfăşura muşchiul deltoid, deasupra umărului. Moale, caldă, netedă. Şi rotundă. Amintirea atingerii lui Catherine l-a amețit pe Jean pentru un moment.
Să atingă femeile, să navigheze cu vapoarele, pur şi simplu să fugă.
Miliarde de celule păreau să se fi trezit în el, clipeau adormite, se întindeau, spuneau:
— Hei! Ne era dor de asta. Mai mult, vă rugăm. Apasă pe accelerație!
Babord pe stânga, tribord pe dreapta, şenalul navigabil era îngrădit de geamanduri colorate; asta îşi mai aminteau încă mâinile lui când conduceau vasul printre ele. Şi femeile sunt

viclene, ele nu îşi pun sentimentele şi raţiunea în contradicţie şi iubesc fără graniţe, da, asta o ştia el în vintre. Şi atenţie la vârtejurile care se formează în faţa unei ecluze. Atenţie la femeile care vor să fie întotdeauna slabe. Ele nu le permit bărbaţilor să arate nici o slăbiciune.
Dar skipperul are ultimul cuvânt.
Sau soţia lui.
Să găsească un loc de amarare? Cu măgăoaia era la fel de simplu ca înăbuşitul gândurilor noaptea... Na-ţi-o bună!
În seara aceea avea să amareze simplu lângă un chei lung şi primitor, să acţioneze delicat cârma, dacă o găsea şi... apoi?
Poate era mai bine să ajungă la un debarcader.
Sau pur şi simplu să merg înainte până la capătul vieţii.
Dintr-o grădină îngrijită de pe mal, un grup de femei privea spre el. Una dintre ele îi făcu semn cu mâna.
Rareori le veneau din faţă alte barje sau vase de transport flamande, străMoaşele îndepărtate ale lui *Lulu*, ghidate de câte un căpitan flegmatic, care îşi punea neglijent picioarele sus şi ghida cârma cu degetul mare.
Apoi, brusc, civilizaţia se termina. După Melun s-au scufundat într-un verde de vară.
Şi cum mirosea! Aşa de pur, de proaspăt şi de curat.
Dar mai era acolo o diferenţă esenţială faţă de Paris. Lipsea ceva, un element special, cu care Perdu se obişnuise însă atât de mult, încât absenţa lui îi dădea o uşoară ameţeală şi îi provoca un zumzet în ureche.
Când şi-a dat seama ce era, l-a cuprins o uşurare imensă.
Nu se auzea zgomot de acceleraţie, huruit de metrou sau bâzâit de instalaţii de aer condiţionat. Nu exista pârâitul şi mormăitul milioanelor de maşini şi instalaţii, al lifturilor şi al scărilor rulante. Lipseau zgomotele camioanelor în marşarier, al frânelor de tren sau al tocurilor pe pietriş şi piatră. Muzica bubuitoare a basului de la două case mai

încolo, troncănitul skateboardurilor şi bombănitul scuterelor.
Era o linişte de duminică, pe care Perdu o simţise prima oară din plin când părinţii lui îl duseseră în vizită la rudele din Bretania. Acolo, între Pont-Aven şi Kerdruc, îl izbise faptul că liniştea era sensul vieţii adevărate, care se ascundea de locuitorii oraşelor la capătul lumii, în Finistère. Parisul îi apăruse ca o gigantică maşinărie care producea o lume de iluzii mormăind adânc în urechile locuitorilor. Ea adormea oamenii cu parfumuri de laborator care imitau natura, îi amăgea cu sunete, cu lumini artificiale şi oxigen fals, ca în cărţile lui E.M. Forster, pe care le iubise când era tânăr. Când se strică „maşina" literară a zilei, oamenii care până atunci au comunicat doar prin ecranul computerului, mor din cauza liniştii bruşte, a soarelui pur şi a intensităţii propriilor percepţii nefiltrate. Ei mor din cauza unei supradoze de viaţă.
Exact aşa se simţea acum Jean Perdu: asaltat de percepţii foarte intense, pe care nu le avusese niciodată în oraş. Cum îl dureau plămânii, când trăgea adânc aer în piept! Cum îi pocneau urechile în această libertate încă necunoscută a liniştii! Cum i se odihneau ochii, pentru că vedea forme vii! Mireasma râului, aerul mătăsos, cerul boltit de deasupra capului său.
Ultima oară simţise această linişte şi depărtare când plecase călare împreună cu Manon prin Camargue, într-o vară târzie, cu nuanţe de albastru-pastel. Zilele erau încă la fel de luminoase şi fierbinţi ca ochiurile aragazului. Totuşi, noaptea, tulpinile de pe pajişti şi pădurile din preajma lacurilor mlăştinoase reţineau roua. Aerul era pătruns de aromele toamnei şi de sarea de la lacurile de decantare. Mirosea a focuri de tabără de la şatrele de romi, care vara se ascundeau printre pajiştile cu animale, coloniile de flamingo şi livezile vechi şi uitate.

Jean şi Manon călăreau doi cai albi, supli şi siguri pe ei până la plajele pierdute, printre lacurile izolate şi drumeagurile cu curbe, care se terminau în pădure. Doar aceşti cai, specifici zonei Camargue, singurii care puteau mânca cu botul sub apă, se descurcau aici în singurătatea dintre ape.

Era o imensitate dezolantă, o linişte îndepărtată.

— Ți-aduci aminte, Jean? Tu şi cu mine, Adam şi Eva la sfârşitul lumii?

Cât de amuzantă putea fi vocea lui Manon! Ciocolată care se topeşte şi râde.

Da, era ca şi când ar fi descoperit o lume străină la capătul propriei lumi, care rămăsese neatinsă în ultimele două mii de ani de nebunia omului de a transforma zona rurală în oraşe, străzi şi supermarket-uri.

Nicăieri nu era vreun copac înalt, nici o colină, nici o casă. Doar cerul şi, sub el, propriul cap ca graniță. Au văzut cai sălbatici, care treceau în herghelii. Bâtlanii şi gâştele sălbatice se repezeau după peşti, şerpii urmăreau şopârle de smarald. Au simțit toate rugăciunile miilor de drumeți, pe care le purtase Ronul în drumul lui de la izvorul de sub ghețar spre deltă şi care hoinăreau printre florile de mătură, sălcii şi tufişuri.

Dimineții le erau de o prospețime şi de o inocență care îl lăsaseră mut de recunoştință că era în viață. În fiecare zi înotase în Mediterana în lumina apusului de soare, alerga gol, strigând, pe plajele cu nisip fin şi alb şi se simțise una cu această singurătate naturală. Aşa de puternic.

Manon admirase sincer felul în care înota el, prinzând peştişori. Începuseră să se delimiteze de civilizație. Jean îşi lăsase barba să crească, Manon îşi lăsase părul să cadă peste sâni, în timp ce călărea goală pe căluțul ei înțelegător, cu urechi mici. Amândoi aveau pielea bronzată, arămie, iar când se iubeau seara lângă focul în care ardeau lemne

aduse de valuri, pe nisipul cald al plajei, Jean savura amestecul dulce-amar al pielii ei. Lui îi plăcea gustul de sare – al mării, al transpirației ei, al câmpiilor deltei, în care râul şi marea se împreunau ca îndrăgostiții.

Când s-a apropiat de puful negru dintre coapsele ei, Jean a simțit venind spre el mirosul hipnotic al feminității şi vieții. Manon mirosea ca iapa pe care o călărise, mirosea a libertate. Avea o aromă de mix de condimente orientale şi dulceața florilor şi mierii – mirosea a femeie!

Fără încetare, ea îi şoptise numele, oftase, învăluise literele în respirațiile pline de dorință.

— Jean! Jean!

În aceste nopți, devenise mai bărbat ca înainte. Ea se deschisese complet în fața lui, se lipise de gura lui, de ființa lui, de mădularul lui. Şi în ochii ei deschişi, care îi susțineau privirea, se oglindea întotdeauna luna. Mai întâi, secera, apoi semicercul, apoi luna plină, rotundă, sângerie.

Au petrecut o jumătate de lună în Camargue; se sălbăticiseră, precum Adam şi Eva în coliba de stuf. Erau refugiați şi descoperitori; iar el nu se întrebase niciodată pe cine trebuise Manon să mintă, pentru a putea visa împreună acolo, la capătul lumii, cu taurii, flamingii şi caii.

Noaptea, doar respirația ei umplea această linişte absolută sub cerul plin de stele. Respirația dulce, liniştită, adâncă a lui Manon.

Ea era respirația lumii.

Abia când Monsieur Perdu a dat drumul acestei imagini a lui Manon dormind şi respirând, la frontiera sudică, sălbatică şi stranie, i-a dat drumul lent, ca şi cum ar fi lăsat o bărcuță de hârtie pe apă, a observat că în tot acest timp fixase cu privirea orizontul din fața lui, cu ochii larg

deschişi. Şi că acum putea să-şi amintească de iubita lui, fără să se i se rupă sufletul.

Capitolul 16

— Of, luați-vă protecțiile alea de pe urechi odată, Jordan! Ascultați ce liniște e!
— Pst! Nu aşa de tare! Şi nu-mi mai spuneți Jordan. Este mai bine dacă folosim un pseudonim.
— Aha. Şi care ar fi acela?
— Acum sunt Jean. Jean Perdu.
— Cu respect: *eu* sunt Jean Perdu.
— Da, genial, nu-i aşa? Vreți să ne tutuim?
— Nu, n-ar fi cazul.
Jordan împinse protecțiile spre spate. Apoi mirosi.
— Aici miroase a icre.
— Mirosiți cu urechile?
— Ce-ar fi să cad în icre şi să mă mănânce o hoardă de somni adolescenți?
— Monsieur Jordan, cei mai mulți oameni cad peste bord doar atunci când sunt beți şi vor să facă pipi. Folosiți toaleta şi veți supraviețui. În afară de asta, somnii nu mănâncă oameni.
— A, da? Unde zice asta? Într-o carte? Ştiți foarte bine că în cărți se găseşte doar adevărul pe care l-a descoperit scriitorul la birou. Păi, mai demult, nu-i aşa, pământul era un disc şi stătea în spațiu ca o tavă de cantină pierdută.

Max Jordan s-a întins. Stomacul îi ghiorăia foarte tare şi era plin de reproşuri.

— Ar trebui să mâncăm ceva.

— În frigider găsiți...
— ... mâncare pentru pisici. Inimă şi pui. Nu, mulțumesc.
— Nu uitați de conserva cu fasole boabe.

Trebuiau să facă urgent cumpărături. Întrebarea era: cu ce? Perdu nu avea mai deloc bani în casă, iar cardurile lui Jordan pluteau pe Sena. La urma urmelor: apa din rezervoare le mai ajungea pentru toaletă, chiuvetă şi duş. Două lăzi de apă minerală mai avea. Dar pentru drumul lung spre sud nu s-ar putea descurca cu atât.

Monsieur Perdu a oftat. Cu câteva minute în urmă se simțise ca un pirat; acum se simțea ca un începător.

— Sunt un descoperitor de lucruri! a strigat triumfător Jordan, când a apărut puțin mai târziu din burta cu cărți a lui *Lulu* pe puntea de comandă cu un teanc de cărți cartonate şi un tub lung sub braț. Ce avem noi aici? Păi, o carte cu teste pentru examenul de navigator, cu toate semnele de circulație pe care le poate concepe un birocrat european plictisit.

A pus volumul lângă cârmă.

— În afară de asta... o carte despre noduri. Eu o iau pe-asta. Şi priviți aici: un pavilion pentru spate, ăăă, pardon, de la pupa, precum şi, atenție, un steag!

A ridicat cu mândrie tubul de carton şi a scos de acolo un steag mare rulat. Era o pasăre negru cu auriu, cu aripile deschise. Dacă te uitai mai bine, recunoşteai o carte stilizată – cotorul cărții era corpul, coperta şi paginile erau aripile. Pasărea de hârtie avea un cap de acvilă şi un petic negru pe ochi ca un pirat. Era cusută pe un material roşu ca sângele.

— Ei? Este acesta steagul nostru sau nu?

Jean Perdu a simțit o împunsătură în capul pieptului, spre stânga sternului. S-a îndoit de spate.

— Ce s-a mai întâmplat? a întrebat Max Jordan alarmat. Faceţi infarct? Dacă da, nu-mi spuneţi că trebuie să mă uit într-o carte ca să aflu cum se pune un cateter!
Perdu s-a văzut nevoit să zâmbească împotriva voinţei lui.
— E în regulă, a spus el. Asta este doar... o surpriză. Lăsaţi-mă puţin.
Jean încerca să-şi curme durerea înghiţind. A mângâiat cusăturile în filigran, materialul, ciocul păsării-carte. Şi apoi ochiul solitar. Manon cususe acest steag pentru inaugurarea vasului cu cărţi, în timp ce lucra simultan la quiltul provensal de mireasă. Degetele ei, ochii ei alunecaseră pe material, pe acest material...
Manon. Acesta este singurul lucru care mi-a rămas de la tine?
— De ce te măriţi de fapt cu acest viticultor?
— Se numeşte Luc. Şi este prietenul meu cel mai bun.
— Prietenul meu cel mai bun este Vijaya, dar cu toate acestea nu vreau să-l iau în căsătorie.
— Îl iubesc pe Luc şi va fi frumos să fiu căsătorită cu el. Mă lasă în pace, aşa cum sunt. Fără condiţii.
— Ai fi putut să te căsătoreşti cu mine şi asta ar fi fost la fel frumos.
Manon lăsase deoparte lucrul pe care îl cosea; ochiul păsării era plin abia pe jumătate.
— Făceam deja parte din planul vieţii lui Luc, când încă nu ştiam că ne vom întâlni în tren.
— Şi tu nu vrei să-l faci să-şi schimbe planurile.
— Nu, Jean. Nu. Nu vreau să sufăr eu. Luc mi-ar lipsi. Faptul că nu pune condiţii. Îl vreau. Te vreau şi pe tine. Vreau şi nordul, şi sudul. Vreau viaţa cu tot ce înseamnă ea! Am ales *şi* în loc de *sau*. Luc îmi permite fiecare *şi*. Ai putea să faci asta, dacă am fi soţ şi soţie? Dacă ar mai exista încă cineva, un al doilea Jean, un al doilea Luc sau doi sau...
— Aş prefera să te păstrez doar pentru mine.

— A, Jean. Ceea ce îmi doresc este egoist, ştiu. Pot doar să te rog să rămâi cu mine. Am nevoie de tine ca să supraviețuiesc.
— Toată viața ta, Manon?
— Toată viața mea, Jean.
— Îmi este de ajuns, atunci.
Ca şi cum ar fi sigilat un pact, ea şi-a împuns degetul mare cu acul de brodat, iar materialul din spatele ochiului păsării s-a îmbibat cu sânge.

*

Poate era doar sexul.
De asta îi fusese lui frică: că nu însemna mai mult pentru ea decât sex.
Totuşi, când se culcau împreună, nu era „doar sex”. Era cucerirea întregii lumi. Era o rugăciune spusă din străfundul ființei. Ei se recunoşteau aşa cum erau, sufletele, corpurile, dorul de viață, frica de moarte. Era o sărbătoare a vieții.
Acum Perdu putea să respire din nou mai adânc.
— Da. Acesta este steagul nostru, Jordan. Este perfect. Ridicați-l la prora, unde poate să-l vadă oricine. În față. Şi tricolorul, aici, imediat, la pupa. Grăbiți-vă.
În timp ce Max se sprijinea de prora ca să descopere ce sârmă de oțel era responsabilă pentru ridicarea drapelului național şi apoi şi-a târşâit picioarele prin toată librăria până la pupa, Perdu a simțit fierbințeala care i se urca în ochi. Dar ştia că nu putea să plângă.
Max a aşezat steagul, l-a ridicat sus, tot mai sus.
De fiecare dată când mai trăgea de el, inima lui Perdu se strângea.
Steagul flutura acum mândru în vânt. Pasărea-carte zbura.
Iartă-mă, Manon. Iartă-mă.

Eram tânăr, prost şi orgolios.
— O, o! Vin poliţiştii! a strigat Max Jordan.

Capitolul 17

Şalupa jandarmeriei se apropia cu rapiditate. Perdu a redus viteza, în timp ce barca cu motor se lega de doc, lângă *Lulu*.
— Credeți că ne vor pune pe amândoi în aceeaşi celulă? a întrebat Max.
— Trebuie să solicit să fiu martor protejat, a spus Max.
— Dacă i-a trimis editoarea mea? şi-a făcut griji Max.
— Chiar ar trebui să mergeți să spălați ferestrele sau să exersați nodurile, a murmurat Perdu.
Un jandarm chipeş cu ochelari de soare a sărit la bord şi a urcat sportiv pe puntea de comandă.
— *Bonjour, Messieurs*. Poliția fluvială a Senei, arondismentul Champagne, sunt brigadierul Levec, a spus el calm.

Se auzea cât de tare îşi iubea funcția. Perdu putea să pună pariu că acest brigadier Levec avea să-l raporteze pentru că fugise din propria lui viață fără să ceară voie.

— Vinieta dumneavoastră de navigație fluvială în Franța nu este amplasată la un loc vizibil. Şi vă rog să-mi arătați vestele de salvare obligatorii, vă rog, mulțumesc.
— Mă duc totuşi să spăl ferestrele, a spus Jordan.
Un sfert de oră mai târziu, cu un avertisment şi o notificare de amendă, Monsieur Perdu îşi golise casa şi buzunarele de toți banii, pe care îi pusese pe masă. Trebuia să cumpere cu ei vinieta care îi permitea să circule pe apele franceze, un set de veste de salvare galben fosforescent, obligatorii la

trecerea ecluzelor pe Ronului şi un exemplar omologat al ghidului de trafic fluvial. Banii nu erau de ajuns.
— Aşa, deci, a spus brigadierul Levec. Şi ce facem acum?
Se zărea cumva o strălucire de satisfacţie în ochii lui?
— Se întâmplă cumva... să vă placă să citiţi? a întrebat Perdu, simţind cum se bâlbâie de jenă.
— Bineînţeles. Nu sunt de acord cu obiceiul de a pune în aceeaşi categorie bărbaţii care citesc cu cei slabi şi cu cei efeminaţi, a răspuns jandarmul fluvial

A întins mâna să-l mângâie pe Kafka, dar motanul a plecat, cu coada ridicată.

— Îmi iau atunci permisiunea să vă ofer o carte... sau mai multe, ca să compensez pentru banii lipsă.
— Da. Le-aş lua în contul vestelor. Dar ce facem cu banii de amendă? Şi cum vreţi să plătiţi taxele de amarare? Nu sunt aşa de sigur că proprietarii portului turistic sunt... şoareci de bibliotecă.
Brigadierul Levec s-a gândit puţin.
— Mergeţi după olandezi. Ei au ochi pentru ofertele gratuite şi ştiu unde puteţi ancora fără să plătiţi.
Când au trecut prin burta lui *Lulu*, de-a lungul rafturilor cu cărţi, pentru ca Levec să-şi poată căuta contravaloarea restului de plată, brigadierul s-a întors spre Max, care ştergea ferestrele de lângă fotoliul de lectură şi evita să-l privească pe jandarm drept în ochi:
— Spuneţi-mi, nu sunteţi scriitorul acela celebru?
— Eu? Nu. Cu siguranţă, nu. Sunt, ăăă..., Jordan privi repede spre Perdu, fiul lui, un vânzător de şosete sport foarte normal.
Perdu l-a fixat cu privirea. Jordan chiar se dăduse adoptat de el, aşa, pur şi simplu?
Levec a luat *Noaptea* dintr-un morman. Jandarmul privea scrutător poza lui Max de pe copertă.
— Sigur?

— Ei da, poate că sunt.

Levec a ridicat înțelegător din umeri.

— Bineînțeles. Aveți cu siguranță multe admiratoare?

Max a început să se joace cu protecțiile pentru urechi, pe care le lăsase în jurul gâtului.

— Nu ştiu, a murmurat el. Se prea poate.

— Deci, fosta mea logodnică iubea cartea dumneavoastră. Îmi făcea capul calendar despre ea tot timpul. Pardon, vreau să spun, bineînțeles, despre cartea individului căruia îi semănați. Ați putea să-mi scrieți aici, înăuntru, numele lui?

Max a dat din cap.

— Pentru Frédéric, i-a dictat Levec, cu adâncă prietenie.

Max scria scrâşnind printre dinți ceea ce i se ceruse.

— Frumos, a spus Levec şi l-a privit pe Perdu.

— Plăteşte fiul dumneavoastră atunci banii de taxe?

Jean Perdu a dat din cap.

— Desigur. Este un băiat bun.

După ce Max şi-a golit buzunarele şi a scos câteva bancnote şi monede, amândoi au rămas faliți. Aşa că Levec şi-a luat oftând apariții noi – „Pentru colegi” – şi o carte cu rețete, *Gătitul pentru bărbați singuri.*

— Aşteptați, l-a rugat Perdu. Apoi, după o scurtă căutare în secțiunea „Iubirea pentru începători”, i-a dat autobiografia lui Romain Gary.

— La ce e bună?

— Vreți să spuneți, *împotriva a ce* e bună, l-a corectat Perdu cu delicatețe. Este contra dezamăgirii de a şti că nimeni nu ne poate iubi aşa de tare ca femeia care ne-a născut.

Levec s-a înroşit şi a dispărut rapid de pe vasul cu cărți.

— Mulțumesc, a şoptit Max.

Pe când se îndepărta barca jandarmeriei, Perdu se convingea din ce în ce mai mult că romanele despre rataţi şi aventurile pe râuri treceau sub tăcere ceva atât de banal ca vinietele şi banii pentru vestele de salvare.

— Credeți că o să spună cuiva că m-a văzut? a întrebat Jordan, când barca poliției s-a îndepărtat.
— Haide, serios, Jordan, ce este atât de îngrozitor în a discuta cu câțiva fani sau cu presa?
— Ar putea să mă întrebe la ce lucrez.
— Da, şi? Spuneți adevărul. Că vă gândiți, că vă dați timpul necesar să săpați după o poveste şi că o să le spuneți când o găsiți.
Jordan s-a holbat la el, ca şi când nu luase acest lucru niciodată în considerare.
— L-am sunat alaltăieri pe tata. El nu citeşte mult, ştiți. Doar ziarele sportive. I-am povestit despre traduceri, despre drepturile de autor şi că în curând voi avea o jumătate de milion de cărți vândute. Că aş putea să-l ajut, pensia lui nu este prea mare. Ştiți ce m-a întrebat atunci tata?
Monsieur Perdu aştepta.
— Dacă nu vreau, în sfârşit, să muncesc ceva serios. Auzise că am scris o povestire perversă. Jumătate din cartier îl bârfea pe tema asta. Eram conştient cât rău îi făcusem cu ideile mele trăsnite?
Max arăta nespus de rănit şi pierdut.
Monsieur Perdu simțea un avânt neobişnuit să-l consoleze. Când s-a hotărât, în sfârşit, s-o facă, a avut nevoie de două încercări până când şi-a dat seama ce ar trebui să facă cu brațele. Aşa că l-a prins pe Max de umeri şi l-a tras spre el. Stăteau acolo ca nişte scânduri, aplecați unul spre celălalt, cu genunchii uşor îndoiți.
Atunci Perdu i-a şoptit pe lângă protecțiile pentru urechi:
— Tatăl dumneavoastră este un ignorant mic la suflet.
Max a tresărit speriat, dar Perdu îl ținea ca într-o chingă. Vorbea încet, ca şi când i-ar fi comunicat tânărului un secret:
— Merită să-şi imagineze că oamenii îl bârfesc. De fapt, mai degrabă vă bârfesc pe dumneavoastră. Se întreabă, de bună

seamă, cum de un om ca tatăl dumneavoastră poate avea un fiu uimitor, minunat ca dumneavoastră. Probabil că este cea mai mare realizare a lui.
Max a înghiţit în sec. Când a dat să vorbească, vocea şoptită îi scârţâia.
— Mama zicea că nu crede nici el ce spune. El nu ar fi în stare să-şi exprime dragostea. Şi de fiecare dată când mă apostrofa şi mă bătea, de fapt era o expresie a dragostei lui pentru mine.
Perdu l-a apucat de umeri pe tânărul lui însoţitor, l-a privit în ochi şi i-a spus apăsat:
— Monsieur Jordan. Max. Mama ta te-a minţit, pentru că voia să te aline. Dar este un lucru lipsit de sens să vezi abuzul ca pe o dovadă de iubire. Ştii ce-mi spunea mie mama?
— Nu te juca cu copiii murdari?
— O, nu. Nu era elitistă. Spunea că mult prea multe femei sunt complicele bărbaţilor groaznici şi indiferenţi. Ele mint pentru aceşti bărbaţi. Îşi mint şi propriii copii. Pentru că exact aşa au fost tratate de taţii lor. Aceste femei tot mai vor să creadă că în spatele cruzimii se găseşte iubire, pentru a nu înnebuni de durere. Dar de fapt, Max, aceea nu este dragoste.
Max şi-a şters o lacrimă în colţul ochiului.
— Unii taţi nu-şi pot iubi copiii. Li se par enervanţi. Sau neinteresanţi. Sau înfricoşători. Se supără pe ei, pentru că sunt altfel decât şi-au dorit. Se supără, pentru că aceşti copii au fost dorinţa femeii, pentru a păstra căsnicia, acolo unde nu era nimic de păstrat. Mijloacele ei de a-l constrânge pe el la o căsnicie plină de iubire, unde nu există nici o iubire. Şi astfel de taţi dau vina pe copiii lor. Indiferent ce fac aceştia, taţii lor îi vor trata groaznic şi cu răutate.
— Încetaţi, vă rog.

— Şi copiii, copiii mici, delicaţi, plini de nerăbdare, a continuat Perdu cu delicateţe, pentru că acest chin interior al lui Max îl mişca şi pe el, bieţii copii fac totul ca să fie iubiţi. Totul. Cred că e cumva vina lor că tata nu-i iubeşte. Dar, Max – Perdu i-a ridicat bărbia lui Jordan –, n-are nici o legătură cu ei. Tu ai descoperit deja asta în romanul tău. Nu ne putem decide să iubim. Nu putem să obligăm pe cineva să ne iubească. Nu există o reţetă. Există doar iubirea în sine. Şi noi ne predăm ei. Nu putem face nimic.

Max plângea, plângea fără oprire, apoi s-a prăbuşit în genunchi şi i-a îmbrăţişat lui Monsieur Perdu picioarele.

— Ei, ei, a murmurat acesta. E bine. Vrei să conduci tu barca?

Max se zgâria pe pantaloni.

— Nu! Vreau să fumez! Vreau să mă îmbăt! Vreau să mă descopăr din nou! Vreau să scriu! Vreau să decid cine mai iubeşte şi cine nu, vreau să aflu dacă iubirea doare, vreau să sărut femei, vreau...

— Da, Max, şşşşt. E bine. Debarcăm, facem rost de ceva de fumat şi de băut şi restul, cu femeile... mai vedem.

Perdu l-a ridicat pe tânăr; Max se sprijinea de el şi îi uda cămaşa călcată cu lacrimi şi salivă.

— Totul este de rahat! a sughiţat el.

— Da, aveţi dreptate. Dar, vă rog, Monsieur, vomitaţi pe partea cu apa, nu pe punte, altfel trebuie să spălaţi din nou.

Între suspinele lui Max Jordan se amestecă un hohot de râs. Plângea şi râdea, în timp ce Perdu îl ţinea în braţe.

Când vasul cu cărţi a fost mişcată de un tremur şi izbită puternic de mal, bărbaţii au căzut împreună pe pian şi apoi pe podea. Din rafturi ploua cu cărţi.

— Uf, a făcut Max, când un volum greu i-a căzut pe burtă.

— Lua'i-vă genu'chiul din gu'a mea, i-a cerut Perdu.

Apoi a privit pe fereastră şi nu i-a plăcut deloc ce vedea.

— Suntem în derivă la vale!

Capitolul 18

Perdu ghida curajos ambarcațiunea împinsă de curent într-o parte. Din păcate, pupa lui *Lulu* a ieşit în afară, aşa încât vasul lung stătea de-a curmezişul râului, ca un dop de plută în gâtul sticlei, urmărită de claxoanele din cale afară de neprietenoase ale celorlalte vase cărora le bloca şenalul navigabil. La mică distanță de ei a trecut o barcă britanică şi abia a reuşit să evite ciocnirea cu partea din mijloc a lui *Lulu*.

— Marinari de uscat! Vagabonzi! Târâtoare! țipau englezii de pe casa plutitoare de culoare verde-închis.

— Monarhiştilor! Ateilor! *Fish and chips!* le replica Max cu strigăte nazale din cauza plânsului.

Şi-a suflat apoi nasul de câteva ori, ca să dea mai multă forță cuvintelor lui.

Când Perdu a răsucit *Farmacia literară* suficient, încât să nu mai stea perpendicular pe fluviu, ci să fie îndreptată în direcția corectă, au auzit aplauze. Erau trei femei cu tricouri dungate într-o casă plutitoare de închiriat.

— Ahoi, paramedici literari. O nebunie de croazieră ce faceți voi!

Perdu a tras mânerul sirenei şi a salutat barca doamnelor cu trei semnale. Doamnele făceau semn cu mâna, în timp ce depăşeau lejer vasul cu cărți.

— Urmați-le pe aceste doamne, *mon capitaine*. Trebuie s-o luăm pe la Saint-Mammès şi apoi la dreapta. Deci, la

tribord, cum se spune, a constatat Max, care îşi ascunsese ochii roşii de plâns în spatele ochelarilor de soare ai lui Madame Bomme. Aici vom căuta o filială a băncii mele şi vom face cumpărături. În dulapul dumneavoastră ordonat alfabetic atârnă deja şoarecii, morţi de foame.

— Astăzi este duminică.

— Mda, minunat! O să avem şi mai multe sinucideri în rândul şoarecilor.

S-au înţeles tacit să se comporte amândoi ca şi când nu ar fi existat acel moment de disperare.

Cu cât ziua se stingea către noapte, cu atât mai multe păsări se intersectau pe cer – gâşte cenuşii, raţe şi scoicari, care se străduiau să ajungă la cuiburile lor de pe bancurile de nisip şi de pe maluri. Perdu era fascinat de miile de nuanţe de verde pe care le zărea. Şi toate acestea erau ascunse în tot acest timp atât de aproape de Paris?

Se apropiau de Saint-Mammès.

— O, Doamne, a murmurat Perdu. Ce de acţiune pe acolo!

În port se înghesuiau ambarcaţiuni de toate mărimile cu pavilioane în culorile a zeci de ţări. Pe bărci stăteau la masă nenumăraţi bărbaţi şi toţi, fără excepţie, fixau cu privirea vasul cu cărţi.

Perdu era tentat să bage viteză.

Max Jordan studia harta.

— De aici se poate merge în toate punctele cardinale: spre nord până în Scandinavia, spre sud până la Marea Mediterană, spre est şi în sus, spre Germania.

A privit spre port.

— Asta e ca şi cum ai parca vara cu spatele, în faţa singurei cafenele din oraş şi toţi s-ar holba la tine. Chiar şi regina balului şi logodnicul ei bogat, cu suita sa.

— Mulţumesc, acum sunt mult mai relaxat.

Perdu o ghida pe *Lulu* cu viteză extrem de redusă spre port.

Nu avea nevoie decât de un loc. Foarte mult loc.

Şi l-a găsit. Chiar la capătul portului, acolo unde stătea o singură barcă. O barcă britanică de un verde-închis.
I-a reuşit din a doua încercare şi s-au ciocnit foarte uşor de barca englezească.
Din cabină a ieşit un bărbat nervos cu un pahar de vin pe jumătate gol în mână. Restul de vin aterizase pe halatul său de casă. Lângă cartofi. Şi lângă sos.
— La naiba, ce v-am făcut de tot daţi peste noi?
— Scuze, strigă Perdu. Noi... ăăă... nu cumva vă place să citiţi?
Max a luat cartea despre nodurile maritime pe ponton. Apoi a încercat să tragă vasul la mal cu frânghiile, aşa cum se indica în pozele din carte. I-a luat o grămadă de timp şi n-a cerut ajutor deloc.
În acest timp, Perdu a căutat câteva romane în engleză şi i le-a dat britanicului, care le-a răsfoit şi apoi i-a strâns mâna scurt.
— Ce i-aţi dat? a murmurat Max.
— Literatură de relaxare din biblioteca sentimentelor moderate, a şoptit Perdu. La mânie nu este nimic mai răcoritor decât o operă frumoasă cu măceluri, din ale cărei pagini pare că sare sângele.
Când Perdu şi Jordan s-au îndreptat pe ponton în direcţia biroului portuar, se simţeau ca nişte băieţi care au sărutat o fată şi au scăpat cu viaţă, după o experienţă incredibil de incitantă.
Administratorul portului, un bărbat cu o piele arsă de soare ca a unei iguane, le-a arătat unde se aflau tablourile de curent electric, rezervoarele pentru apă potabilă şi pentru toaletă. În afară de asta, a pretins cincisprezece euro în avans, ca taxă de şedere. Nu le-a mai rămas nimic altceva de făcut: Perdu a spart pisicuţa pentru bacşiş de pe casa de marcat, cea care avea între urechile de porţelan o fantă pentru monede.

— Fiul dumneavoastră poate goli rezervoarele toaletei, asta este gratis aici.
Perdu a oftat adânc.
— Sigur. Fiului... meu îi va face o deosebită plăcere să se ocupe de toalete.
Jordan i-a aruncat o privire nu prea prietenoasă.
Când Max a deschis cu administratorul portului tuburile pentru a se conecta la rezervorul pentru toaletă, Jean se uita în urma lui. Cât de vioi mergea tânărul Jordan! Mai avea încă tot părul. Şi probabil putea să mănânce incredibil de mult, fără să-şi facă griji pentru siluetă. Dar ştia el oare că mai are timp o viaţă întreagă să comită greşeli îngrozitoare?
Of, nu, nu mi-aş dori să mai am douăzeci şi unu de ani. Doar dacă aş şti toate câte le ştiu acum.
A, la naiba! Nimeni nu ar deveni deştept dacă n-ar fi fost cândva tânăr şi prost.
Dar, cu cât se gândea mai mult la ce nu mai avea, spre deosebire de Jordan, cu atât mai nelinişţit devenea. Era ca şi când anii s-ar fi strecurat ca apa printre degetele sale – cu cât înainta în vârstă, cu atât mai rapid se întâmpla asta. Şi înainte să-şi dea seama, avea nevoie de tablete pentru tensiune şi de o locuinţă la parter.
Jean s-a văzut nevoit să se gândească la Vijaya, prietenul său din tinereţe. A cărui viaţă fusese foarte asemănătoare cu a lui, până ce unul şi-a pierdut dragostea, iar celălalt şi-a găsit-o.
În acea lună de vară când Manon l-a părăsit pe Perdu, Vijaya şi-a găsit viitoarea soţie, pe Kiraii, în urma unui accident rutier. El înconjurase Place de la Concorde cu motoreta şi nu îndrăznise să schimbe banda de circulaţie ca să iasă din sensul giratoriu. Kiraii era o femeie trecută prin viaţă, generoasă şi hotărâtă, care avea o reprezentare exactă despre cum voia să trăiască. Lui Vijaya i-a venit uşor să se

insinueze în planul vieții ei. Planurilor sale proprii le ajungea intervalul restrâns de la nouă la optsprezece: rămânea un cercetător ştiinţific specializat în structura şi capacitatea de reacție a celulelor umane şi a receptorilor de simț. Voia să ştie de ce omul simte iubirea atunci când mănâncă ceva anume, de ce mirosurile trezeau amintiri din copilărie, demult îngropate, de ce oamenilor li se făcea frică de sentimente, de ce unii erau dezgustați de noroi şi păianjeni şi, în general, cum se comportau celulele în corpul unui om care era, pur si simplu, uman.

— Deci, tu cauți sufletul, îi spusese Perdu într-una dintre convorbirile lor telefonice nocturne.

— Nu, Sir. Caut mecanismul. Totul este acțiune şi reacțiune. Îmbătrânirea, frica, sexul, toate reglează capacitatea de a simți. Bei o cafea şi îți pot explica de ce îți place. Te îndrăgosteşti şi eu îți spun de ce creierul tău se comportă obsesiv, ca al unui nevrotic, îi explicase Vijaya lui Perdu.

Kiraii îl ceruse în căsătorie pe timidul biolog şi prietenul lui Perdu murmurase un da, şocat de norocul său. Sigur se gândise la receptorii săi de sentimente, care se roteau ca un glob de discotecă. S-a mutat în America atunci când Kiraii era însărcinată şi i-a trimis lui Perdu în mod regulat fotografii ale fiilor săi gemeni – mai întâi pe hârtie, apoi ca ataşamente de e-mail. Erau bărbați cu alură sportivă, deschisă şi zâmbeau neastâmpărați la cameră. Semănau cu mama lor, Kiraii. Erau de aceeaşi vârstă cu Max.

Cât de diferit îşi petrecuse Vijaya aceşti douăzeci de ani!

Max, scriitorul, purtătorul de protecții pentru urechi, cel care interpreta visele. „Fiul" meu decretat de complezență. Sunt atât de bătrân, încât dau senzația că aş putea fi tată? Şi... ce ar fi aşa de rău în asta?

Monsieur Perdu simțea aici, în mijlocul portului de pe râu, dorul puternic de a avea o familie, pe cineva care şi-ar

aminti cu drag de el, de o posibilitate de a se întoarce până la momentul în care hotărâse să nu citească scrisoarea.

Şi tu care i-ai refuzat lui Manon exact lucrul de care ţi-e dor acum: ai refuzat să-ţi aminteşti de ea, să-i rosteşti numele, să te gândeşti la ea, în fiecare zi, cu afecţiune şi dragoste. În loc de asta tu ai izgonit-o. Pfui, Jean Perdu. Să-ţi fie ruşine că ai ales frica!

— Frica îţi schimbă corpul ca un sculptor neîndemânatic o piatră perfectă, auzea Perdu vocea lui Vijaya în urechi. Doar că tu vei fi sculptat din interior şi nimeni nu va vedea câte aşchii şi straturi îţi vor fi îndepărtate. Pe interior te subţiezi tot mai mult şi devii mai instabil, până ce te doboară chiar şi cel mai mic sentiment. O îmbrăţişare şi te gândeşti că te vei sparge şi eşti pierdut.

Dacă Jordan ar fi avut nevoie de un sfat părintesc, Perdu i-ar fi spus: Nu asculta niciodată ce-ţi spune frica! Frica te prosteşte!

Capitolul 19

— Şi acum? a întrebat Max Jordan după turul de iniţiere. Micul magazin alimentar al portului şi clătităria din campingul din apropiere refuzaseră să accepte să fie plătiţi cu cărţi. În cele din urmă cei care livrează, muncesc, nu citesc.

— Fasole albă cu inimi şi carne de pui, propuse Perdu.

— Te rog, nu. N-aş putea suporta fasolea albă, nici dacă mi-aţi face operaţie pe creier.

Max şi-a lăsat privirea să cuprindă portul. Peste tot stăteau oameni pe punte, mâncau, beau şi discutau cu voioşie.

— Vom fi nevoiţi să ne lipim de o petrecere, a conchis el. O să ne autoinvităm undeva. Poate la gentlemanul britanic?

— În nici un caz. Asta este o păcăleală. Asta este...

Dar Max se ducea deja spre o anumită casă plutitoare.

— Ahoi, doamnelor! a strigat el. Din păcate, rezervele noastre au căzut peste bord şi au fost mâncate de somni. Aveţi din întâmplare vreun colţ de brânză pentru doi drumeţi singuratici?

Lui Perdu îi venea să intre în pământ de ruşine. Nu se putea să le vorbeşti aşa unor doamne! Nici măcar când aveai nevoie de ajutor. Asta nu era... *corect*.

— Jordan, a scrâşnit el din dinţi şi l-a prins pe tânăr de mâneca de la cămaşa sa albastră, vă rog, este extrem de neplăcut. N-ar trebui să le deranjăm pe doamne.

Max l-a privit, exact aşa cum îi priviseră toţi ceilalţi pe Jean şi Vijaya, când mai erau încă tineri. Amândoi se simţiseră atât de bine în prezenţa cărţilor, ca peştii în apă. Dar în prezenţa oamenilor, în special a fetelor şi a femeilor, adolescenţii erau timizi până la muţenie. Petrecerile erau o tortură. Iar să te adresezi fetelor, era ca şi cum ţi-ai face harakiri.

— Monsieur Perdu, vrem să mâncăm ceva şi ne vom revanşa cu o companie amuzantă şi cu un flirt nevinovat.

Cerceta acum faţa lui Perdu, rânjind.

— Vă amintiţi ce înseamnă asta? Sau e îngropată în vreo carte, unde nu vă poate deranja?

Jean nu i-a răspuns. Pentru bărbaţii tineri părea de neconceput faptul că ai putea fi disperat din cauza femeilor. Pentru a fi mai precis, cu cât înaintai în vârstă, cu atât devenea mai rău. Cu cât ştiai mai multe despre femei, ştiai şi ce greşeli putea face un bărbat în ochii lor... Asta începea de la pantofi şi continua cu dopurile din urechi – dar nu se termina acolo.

Ce putuse să audă ca martor nevăzut la orele de consultaţii cu părinţii! Femeile puteau să facă haz cu prietenele lor ani întregi despre felul greşit de a spune „bună”. Sau despre pantaloni inadecvaţi. Sau despre dantură. Sau despre păr. Sau despre o cerere în căsătorie.

— După mine fasolea albă e cu adevărat grozavă, a spus Perdu.

— O, vă rog. Când aţi avut ultima oară o întâlnire?

— În 1992.

Sau alaltăieri, dar Perdu nu ştia dacă masa cu Catherine fusese o întâlnire. Sau mai mult. Sau mai puţin.

— În 1992? Acesta este anul naşterii mele. Este... uimitor.

Jordan se gândea.

— OK. Vă promit că nu avem nici o întâlnire. Mergem să mâncăm cu nişte doamne inteligente. Trebuie doar să aveţi o rezervă de câteva complimente şi teme de discuţie. Ca librar, n-ar trebui să fie o problemă pentru dumneavoastră. Citaţi câte ceva.

— Bine, bine, a spus Perdu.

A încălecat un gard jos, a luat-o la pas pe o pajişte alăturată şi a apărut puţin mai târziu cu un braţ plin de flori de câmp.

— Acesta este un citat, afirmă el.

Cele trei doamne cu tricourile dungate se numeau Anke, Corinna şi Ida. Erau nemţoaice, sărite de 40 de ani, iubeau cărţile, franceza lor era cam ruginită şi călătoreau peste râuri, ca să „uite", după cum spunea Corinna.

— Într-adevăr? Ce oare? Doar nu bărbaţii? a întrebat Max.

— Nu pe toţi. Doar pe unul, a spus Ida.

Pe un chip de star de cinema din anii '20, plin de pistrui, buzele ei s-au deschis într-un hohot de râs, dar doar preţ de câteva secunde. Sub buclele ei roşcate, ca părul unui ponei murg, ochii îi trădau supărare şi speranţă, totodată.

Anke amesteca într-un rizoto provensal. Aroma de ciuperci umplea bucătăria mică, în timp ce bărbaţii stăteau cu Ida şi Corinna pe puntea din spate a lui *Baloo*, beau vin roşu dintr-o cutie de trei litri şi o sticlă de vin local, Auxerrois, cu un gust mineral.

Jean le informă că el înţelegea germană, prima limbă a tuturor librarilor. Şi aşa s-au întreţinut într-un amestec vioi, el le răspundea în franceză şi le punea întrebări într-o combinaţie colorată de sunete, care avea cel puţin o asemănare îndepărtată cu germana.

Era ca şi când ar fi intrat printr-o uşă a fricii şi ar fi constatat că în spatele acesteia nu îl aştepta marginea prăpastiei, ci erau alte uşi, coridoare luminoase şi

camere prietenoase. Şi-a dat capul pe spate şi a văzut deasupra lui ceva mult mai mişcător – cerul. Neîngrădit de case, stâlpi de telegraf şi lumini, era presărat peste tot cu stele sclipitoare de toate mărimile şi intensităţile. Luminile erau atât de profunde, încât părea că acoperişul cerului fusese spuzit de o ploaie de meteoriţi. Iată o privelişte pe care nu o vedea nici un parizian, dacă nu-şi părăsea oraşul.

Şi acolo – Calea Lactee! Perdu văzuse stelele pentru prima dată în copilărie, îmbrăcat într-o jachetă şi acoperit cu o pătură de lână pe ţărmul breton într-o pajişte cu flori ce se numeau piciorul cocoşului. Fixase cerul bleumarin al nopţii ore întregi, în timp ce părinţii lui încercau încă o dată să-şi salveze căsnicia participând la un *fest-noz* breton în Pont-Aven. Întotdeauna când cădea o stea, Jean Perdu îşi dorea ca Lirabelle Bernier şi Joaquin Perdu să râdă din nou împreună, nu unul de altul, să danseze o gavotă pe muzică de cimpoi, vioară şi orchestră, în loc să stea tăcuţi, cu feţele împietrite şi mâinile încrucişate la marginea ringului de dans.

Tânărul Jean privea în întunericul îndepărtat, extaziat de felul în care cerul se rotea mai departe. Se simţea în siguranţă, cuibărit în adâncimea acestei nopţi eterne de vară.

Odinioară, pentru câteva ore, Jean Perdu înţelesese toate secretele şi scopurile vieţii. Era linişte în interiorul lui, totul era la locul său.

Ştiuse că nimic nu se termină. Că totul curge în viaţă şi că nu avea cum să greşească.

Toate acestea le mai simţise mai târziu ca bărbat doar o singură dată atât de intens. Împreună cu Manon.

Manon şi el căutaseră stelele. Plecau întotdeauna departe de oraşe pentru a găsi cel mai întunecat loc din

Provence. În munții de lângă Sault au descoperit ferme izolate, care erau ascunse în pâlnii din piatră, în hrube, între stânci pe care creştea cimbrul. Doar acolo se arată cerul nopților de vară în adevărata lui adâncime şi claritate.

— Ştiai că noi toți suntem copiii stelelor? îl întrebase Manon, cu buzele ei calde lipite de urechea lui pentru a nu deranja liniştea munților. Când, în urmă cu două miliarde de ani, stelele au făcut implozie, a plouat cu fier, aur şi cărbune. Şi fierul din praful de stele este astăzi în noi. În mitocondriile noastre. Mamele dau stelele şi fierul lor, mai departe, copiilor. Tu şi cu mine, Jean – cine ştie – suntem probabil făcuți din praful aceleiaşi stele şi ne-am recunoscut după aceeaşi lumină. Ne-am căutat unul pe celălalt. Suntem căutători de stele.

El o privise uimit şi se întreba dacă mai puteau vedea lumina stelei moarte, care trăia mai departe în ei.

Manon şi el căutaseră o perlă cerească strălucitoare. O stea care încă mai lumina, chiar dacă era probabil moartă de mult.

— Moartea nu înseamnă nimic, chiar nimic. Rămânem pentru totdeauna ce am fost unul pentru celălalt.

Perlele cerului se oglindeau în Yonne. Stele care dansau pe râu, legănându-se fiecare singură, dezmierdându-se când valurile le acopereau şi, pentru o clipă, puneau două perle luminoase una peste cealaltă.

Jean nu a mai regăsit steaua sa şi pe a lui Manon.

Când Perdu şi-a dat seama că Ida îl observa, a privit-o. Nu era privirea dintre un bărbat şi o femeie, ci cea dintre doi călători fiecare în căutarea a ceva. Ceva anume.

Perdu a văzut durerea strălucind în privirea Idei. Roşcata se străduia din răsputeri să se împrietenească cu un nou viitor, pe care-l simțea acum ca pe o a doua

alegere. Fusese părăsită sau plecase chiar ea, înainte de a fi îndepărtată. Omul care fusese reperul ei şi pentru care probabil renunțase la multe lucruri – acesta mai persista încă în surâsul ei, ca un văl.

Noi păstrăm cu toții timpul. Păstrăm edițiile vechi ale acelor oameni care ne-au părăsit. Şi noi suntem, de asemenea, aceste ediții învechite, sub pielea noastră, sub stratul de riduri, şi experiență, şi râsete. Exact acolo suntem noi, cei de odinioară: copilul, iubitul, fiica de odinioară.

Ida nu căuta aici pe râuri vreo alinare – se căuta pe sine, îşi căuta locul în acest viitor nou, necunoscut, de clasa a doua. De una singură.

— Şi tu? întrebau ochii ei. Şi tu, străine?

Perdu ştia doar că voia să meargă la Manon, pentru a o ruga să-l ierte pentru prostia egoistă.

Şi atunci Ida a spus brusc:

— Chiar nu am vrut să fiu liberă. Nu am vrut să fiu obligată să mă ocup de o nouă viață. Aşa mi se părea corect. Poate că nu l-am iubit pe soțul meu aşa cum scrie în cărți. Dar nu a fost rău. Să nu fie rău înseamnă destul de mult. Ajunge ca să rămâi. Ca să nu înşeli. Ca să nu regreți. Nu, nu o regret, nu regret mica iubire a vieții mele.

Anke şi Corinna îşi priveau prietena cu drag şi Corinna a întrebat:

— Acesta a fost răspunsul la întrebarea mea de ieri? De ce nu l-ai părăsit de mult, dacă nu a fost niciodată iubirea ta cea mare?

Mica iubire. Marea iubire. De fapt, este înfiorător că ea există în mai multe formate, nu?

Când Jean o privea pe Ida, care în mod sincer nu-şi regreta viața trecută, nu mai era aşa sigur de el.

— Şi... cum a văzut *el* timpul petrecut împreună? a întrebat el după aceea.

— Pentru el, mica iubire n-a mai fost de ajuns după douăzeci şi cinci de ani. Acum şi-a găsit marea iubire. Ea este cu şaptesprezece ani mai tânără decât mine şi flexibilă, poate să-şi dea unghiile de la picioare cu lac, ținând pensula în gură.

Corinna şi Anke au pufnit în râs şi Ida li s-a alăturat.

Mai târziu au jucat cărți. La miezul nopții un post de radio a început să difuzeze swing: sextetul lui Benny Goodman, cu veselul *Bei mir biste scheen*, visătorul *Cape Cod* şi apoi emoționantul *We have all the time in the world* al lui Louis Armstrong.

Max Jordan dansa cu Ida – sau îşi mişca cel puțin picioarele milimetric – iar Corinna şi Anke dansau împreună. Jean rămăsese imobil pe scaun.

Toate aceste cântece le auzise ultima oară când Manon încă mai trăia.

Cât de oribil suna acest „când ea încă mai trăia”!

Când Ida văzu cum Perdu se lupta să-şi țină cumpătul, i-a şoptit ceva lui Max şi l-a împins din brațele ei.

— Hai, vino, i-a spus lui Jean.

Era bucuros că nu era singur la reîntâlnirea cu muzica aceasta, care îi trezea atâtea amintiri. Era uluit de faptul că Manon se dusese, dar în lumea din care plecase cântecele, cărțile, viața continuau pur şi simplu.

Cum se putea întâmpla asta?

Cum putea totul să fi mers pur şi simplu... mai departe?

Cât de tare se temea totuşi de moarte! Şi de viață. De toate zilele fără Manon, care se întindeau în fața lui. La fiecare cântec o vedea pe Manon mergând, stând lungită şi citind, dansând pentru ea, dansând pentru el. O vedea dormind şi visând şi luându-i brânza preferată din farfurie.

— De aceea voiai să-ți petreci restul vieții fără muzică? Dar, Jean! Ai iubit atât muzica. Ai cântat pentru mine, când mi-era frică să adorm ca să nu pierd timpul petrecut cu tine. Ai

compus cântece pe degetele mele de la mâini şi de la picioare şi pe nasul meu. Tu eşti muzica, Jean, până-n măduva oaselor. Cum ai putut s-o omori aşa?
Da, cum a putut? Prin exerciţiu, bineînţeles.
Jean simţea vântul adiind, auzea râsetul femeilor, avea o uşoară ameţeală – şi se simţea cuprins de o recunoştinţă mută că Ida îl sprijinea.
Manon m-a iubit. Şi aceste stele, de acolo de sus, le-am privit împreună.

Capitolul 20

Visa că era treaz.

Era pe vasul cu cărți, pe care lucrurile se schimbau în permanență: roata cârmei se distrugea, ferestrele se abureau, cârma nu găsea direcția. Aerul era dens şi greu, ca şi când ar fi străbătut o budincă. Şi din nou Perdu se pierdea în labirintul tunelurilor de apă. Barca gemea şi se spărgea.

Manon era lângă el.

— Dar tu eşti moartă, a gemut el.

— Chiar aşa? a întrebat ea. Ce păcat!

Vasul s-a zdrobit şi el s-a prăbuşit în apă.

— Manon! a țipat el. Ea se uita la el cum se lupta cu curentul, cu un vârtej care se formase în apa neagră. Îl privea. Nu i-a întins mâna. Privea pur şi simplu cum el se îneca.

Se scufunda şi se tot scufunda.

Dar nu se trezea.

Perdu inspira şi expira, inspira şi expira.

Pot respira sub apă!

Atunci a atins fundul apei.

Aşa s-a trezit Monsieur Perdu. Stătea culcat pe o parte şi privea o luminiță care dansa peste blana alb-roşiatică a lui Lindgren. Pisica i se lungise la picioare. S-a ridicat, s-a întins şi s-a plimbat apoi torcând în fața lui Jean şi gâdilându-l cu mustățile.

— Ei? părea să spună privirea ei, ce ți-am spus?

Torsul ei era delicat ca motorul îndepărtat al unui vapor.

Își amintea că se mai trezise odată cu o astfel de uimire speriată, când era copil. Atunci zburase pentru prima oară în vis. Sărise de pe un acoperiș și planase, cu ambele mâini întinse, în curtea interioară a unui castel. Și el înțelesese că, pentru a învăța să zboare, trebuie mai întâi să sară.

Atunci a urcat pe punte. Peste râu plutea o ceață albă, care se răsucea ca o pânză de păianjen, iar de pe câmpiile din apropiere se ridica aburul. Lumina era încă tânără și ziua abia se născuse. Se bucura să vadă atât de mult cer. Și cât de multe culori îl înconjurau! Ceața albă, contururile cenușii. O nuanță de roz delicat, una de portocaliu lăptos.

Pe vapoarele din port domnea o tăcere somnoroasă. Și vizavi, pe *Baloo*, totul era liniștit.

Jean Perdu s-a strecurat sub punte ca să-l caute pe Max. Scriitorul își pregătise un culcuș între cărți, pe una dintre canapelele de lectură din secțiunea pe care Perdu o botezase „Cum devine cineva om". Acolo se găsea și cartea terapeutei Sophie Marcelline, o colegă a clientului său de vineri, terapeutul Eric Lanson, specializată în divorțuri. Sophie sfătuia lumea ca, în cazul necazurilor în dragoste, să își ia pentru fiecare an petrecut împreună, cel puțin o lună de doliu. În ce privește prieteniile în care se ajungea la ruptură, două luni pentru fiecare an de prietenie. Și pentru cei care s-au dus pentru totdeauna, pentru cei morți, „întreaga dumneavoastră viață. Căci pe morții pe care i-am iubit odată, pe ei îi iubim pentru totdeauna. Absența lor ne însoțește până în ultima noastră zi."

Pe lângă Max, care dormea ca un băiețel, cu genunchii la piept și buzele strânse într-o grimasă, se găsea cartea

Luminile sudului de Sanary. Perdu a ridicat cartea subțire. Max subliniase cu creionul propoziții, notase alături întrebări; citise cartea, aşa cum trebuie citită o carte.
Lectura: o călătorie fără sfârşit. O călătorie eternă, în care devii mai temperat, mai iubitor şi mai prietenos cu oamenii.
Max începuse această călătorie. Cu fiecare carte urma să absoarbă mai multe despre lume, despre lucruri, despre oameni.
Perdu a început să răsfoiască volumul. Îi plăcuse în mod deosebit şi acest pasaj.
„Dragostea este o locuință. Totul într-o locuință ar trebui să fie folosit, nu acoperit sau protejat. Doar dacă locuim pe de-a-ntregul într-o casă, fără să ne jenăm în fața nici unei camere, a nici unei uşi, putem spune că trăim cu adevărat. E la fel de important să te cerți ca şi să te atingi delicat, să stai unul lângă altul şi să te îndepărtezi din nou. Este esențial ca fiecare cameră a iubirii să fie cu adevărat folosită. Altfel, se înmulțesc fantomele şi zvonurile. Camerele şi casele neglijate pot deveni înşelătoare şi urât mirositoare...”
S-a supărat dragostea pe mine pentru că am refuzat să deschid uşa spre acea cameră, pentru ca acolo... da, ce? Ce trebuie să fac? Să-i construiesc lui Manon un altar? Să-i spun adio? Ce trebuie să fac oare?
Jean Perdu a aşezat cartea la loc lângă Max, care dormea. După o clipă i-a îndepărtat tânărului părul de pe frunte.
Apoi a căutat uşor câteva cărți. Să le folosească ca pe o monedă de schimb nu i-a căzut uşor, căci le ştia valoarea. Librarii nu au uitat niciodată că aceste cărți erau încă un mijloc de exprimare foarte nou în decursul istoriei, dar capabil să schimbe lumea şi să se împotrivească tiranilor.
Când Monsieur Perdu se uita la cărți, nu vedea doar povestiri, prețuri cu amănuntul şi balsam pentru suflet – vedea libertatea cu aripi de hârtie.

Puțin mai târziu a împrumutat una dintre bicicletele olandeze de la Anke, Ida şi Corinna şi a pedalat pe drumuri pustii, înguste, pe lângă câmpuri, țarcuri de cai şi cirezi de vaci spre satul următor.
În brutăria din piața bisericii, fiica brutarului, vioaie şi roşie în obraji, tocmai scotea din cuptor baghete şi croasanți.
Ea era mulțumită să fie acolo unde se afla: într-o mică brutărie, pe care vara o invadau marinarii, iar în restul anului țăranii, producătorii de vin, meseriaşii, măcelarii şi cei care evadează din oraş, din Burgundia, din Ardeni şi din Champagne. Din când în când, un dans la moară, sărbători ale recoltei, concursuri culinare, cluburile de istorie locală. Mai dădea câte o mână de ajutor artiştilor care trăiau în zonă, în foste grajduri transformate în locuințe. O viață liniştită la țară sub stelele strălucitoare şi luna roşie de vară.
Ar fi putut asta să fie de ajuns ca să ai o viață împlinită? Perdu a tras aer în piept când a păşit în magazinul demodat. Nu avea de ales decât să facă o ofertă neobişnuită.
— *Bonjour, Mademoiselle*, mă iertați, vă place să citiți?
După oarece negociere, i-a „vândut” un ziar, timbre şi cărți poştale cu portul din Saint-Mammès, în plus baghete şi croasanți – toate, pentru o singură carte: „Aprilie vrăjit”, în care patru doamne de origine engleză evadează într-un paradis italian.
— Asta îmi acoperă costurile mele întru totul, l-a asigurat ea cu inocență.

Apoi a deschis cartea, a dus-o în dreptul nasului şi i-a mirosit îndelung paginile. Strălucind de plăcere, fața i s-a luminat din nou.

— Miroase a clătite, cred.
Apoi a ascuns cu grijă cartea în buzunarul şorțului.
— Tata spune că cititul te face obraznic, s-a scuzat ea zâmbind.

Jean s-a aşezat puțin mai târziu la fântâna bisericii şi a rupt un croasant cald. O, cum mirosea, ce aromă avea interiorul auriu şi moale! Mânca încet şi se uita cum se trezeşte satul.

Cititul te face obraznic. O da, tată străin, aşa se întâmplă.

Cu grijă, Perdu i-a scris câteva rânduri lui Catherine – ştiind că va citi şi Madame Rosalette. Deci scria mai bine tuturor.

Draga mea Catherine, dragă Madame Rosalette (culoare nouă de păr? Minunată! Mocca?), stimată doamnă Bomme şi toată lumea de la Numărul 27,

Până una, alta, comandați vă rog la colegul de la Voltaire et plus cărțile dumneavoastră. Nici nu v-am părăsit, nici nu v-am uitat. Totuşi există încă câteva capitole neterminate, pe care trebuie să le citesc mai întâi... şi trebuie să le termin.

Am plecat să îmblânzesc nişte spirite. JP

Era prea sărăcăcios, nu era destul de elegant?

Gândurile lui alergau peste câmpuri şi peste râu, spre Paris, spre râsul şi gemetele de plăcere ale lui Catherine. L-au cuprins emoțiile dintr-odată. Încerca să identifice de unde provenea această remarcabil de năucitoare nevoie de a fi atins, de contact fizic, de goliciune şi căldură sub aceeaşi pătură. După prietenie, după un cămin, după un loc unde ar putea rămâne şi s-ar simți împlinit. Venea de la Manon? Sau de la Catherine? S-a jenat când le-a permis să se amestece în mintea lui. Şi totuşi: îi făcuse atât de bine să fie împreună cu Catherine! Ar fi trebuit să-şi interzică asta, fusese incorect?

N-am vrut să mai am din nou nevoie de cineva... laşul de mine.

Monsieur Perdu a pedalat înapoi, flancat de uliii şi ciocârliile care pluteau sus în aer şi se balansau în vânt deasupra câmpurilor de grâu. Simțea vântul prin cămaşă.

Avea sentimentul că se întorcea la vas complet schimbat față de cel care plecase în urmă cu o oră. De ghidonul bicicletei împrumutate de la Ida atârnase o pungă cu croasanți proaspeți, un buchețel de maci de câmp şi trei exemplare din *Noaptea*, pe care Max scrisese dedicații copioase înainte de a merge la culcare.

Apoi a făcut cafea la cafetiera din bucătărie, a hrănit pisicile, a controlat umiditatea aerului din spațiile pentru cărți (suficientă), nivelul uleiului (aproape critic) şi a pregătit-o pe *Lulu* de plecare.

Când vasul cu cărți a alunecat pe râul neumblat, Perdu a văzut-o pe Ida venind pe puntea lui *Baloo*. Şi-a fluturat mâna în vânt până ce a trecut de un cot al râului. I-a dorit din inimă Idei ca într-o zi să-şi găsească o iubire mare, care să echilibreze pierderea iubirii ei mici.

Liniştit, naviga în lumina dimineții. Răcoarea se topea în aerul călduț şi mătăsos de vară.

— Ştiați că Bram Stoker l-a visat pe Dracula? a întrebat Jean Perdu vioi o oră mai târziu, când a apărut Max întinzându-se recunoscător după cafea.

— L-a visat pe Dracula? Unde suntem, în Transilvania?

— Pe Canalul du Loing, în direcția Canal de Briare. Mergem pe ruta Bourbonnais, pe care ați ales-o, până la Marea Mediterană.

Perdu a luat o înghițitură de cafea.

— Şi totul a pornit de la o salată de crabi. Stoker a mâncat salată de crabi stricați, s-a intoxicat şi a avut jumătate de noapte halucinații. L-a visat pentru prima oară pe lordul vampirilor şi aşa a ieşit din blocajul creativ în care intrase.

— Adevărat? Eu nu am visat nici un bestseller, a murmurat Max, înmuind un croasant în cafea atent să nu piardă vreo firimitură. Voiam să citesc în cartea mea, dar literele săreau din pagini.

Apoi s-a mai însuflețit.

— Credeți că dacă îmi distrug stomacul, visez o poveste?

— Cine ştie?

— Don Quijote a fost de asemenea un coşmar, înainte de a deveni roman clasic. Dumneavoastră ați visat ceva util?

— Puteam respira sub apă.

— Uau. Şi ştiți ce înseamnă asta?

— Că în vis pot respira sub apă.

Max şi-a trase buza superioară într-un zâmbet în genul lui Elvis. Atunci a spus festiv:

— Nu. Înseamnă că nu vă mai sugrumă emoțiile. Mai ales acolo, jos.

— Acolo, jos? De unde ați mai scos-o şi pe asta? Din Calendarul gospodinei pe anul 1905?

— Nu. Din Marele Lexicon al interpreților de vise. Aceasta era Biblia mea. Mama mea înnegrise cu marker cuvintele urâte. Îl foloseam ca să interpretez visele tuturor, ale părinților mei, ale vecinilor, ale băieților şi fetelor din clasă... ale tuturor prietenilor mei. Îl ştiam pe Freud pe dinafară.

Jordan se întindea şi făcea mişcări de Tai-Chi.

— Dar m-a băgat în bucluc când i-am interpretat directoarei şcolii visul ei despre cai. Vă spun, femeile şi caii formează o poveste în sine.

— Asta spune şi tatăl meu.

Perdu îşi amintea că la început, când s-au cunoscut, avea vise legate de Manon, în care ea se transforma într-o acvilă. Şi el încerca să o prindă şi s-o îmblânzească. O urmărea până ajungea la apă, pentru că nu putea să zboare cu aripile ude.

În visele celor pe care îi iubim suntem nemuritori. Şi morții noştri trăiesc mai departe în visele noastre. Visele sunt interfața dintre toate lumile, dintre timp şi spațiu.

Când Max şi-a scos capul în afara punții, pentru a alunga somnul, Perdu i-a spus:

— Priviți. Acolo, în față, este prima noastră ecluză.
— Ce, cădița pentru bebeluşi de lângă căsuța de păpuşi cu flori? Pe acolo nu vom intra niciodată.
— Şi dacă vom trece pe acolo?
— Suntem prea lungi.
— Barca asta e mai mică decât standardul Freycinet. Toate ecluzele franțuzeşti sunt construite după acest model.
— Asta nu. E prea îngustă.
— Avem 5,04 metri în lățime, acolo mai sunt cel puțin şase centimetri în plus. Trei la stânga, trei la dreapta.
— Mi-e rău.
— Întrebați-mă cum mă simt eu. Fiindcă va trebui să deschideți ecluza.

Cei doi s-au privit şi au izbucnit în râs.

Paznicul ecluzei le făcea semn nerăbdător cu mâna să se apropie. Câinele se înfipsese pe picioare şi lătra în direcția bărcii, soția paznicului scotea din cuptor o prăjitură cu prune proaspăt coaptă şi le dădea tava, în schimbul unui roman de-al lui John Irving.

— Şi un sărut de la tânărul scriitor de aici.
— Vă rog, mai dați-i o carte, Perdu, a spus Jordan. Cucoana asta are barbă!

Ea a insistat pentru sărutul pe obraz.

Paznicul ecluzei îşi numea soția un monstru, câinele lor blond lătra răguşit şi a făcut pipi pe mâna cu care Max se ținea de scară. Adusă la disperare, nevasta paznicului îşi numea soțul băgăcios şi administrator amator. Acesta a țipat cât putea de tare:

— Veniți acum! Luați curba la poarta stângă a ecluzei, înconjurați, închideți la poarta dreaptă. Mergeți înainte, deschideți protecția superioară pe ambele părți, deschideți – apa curge. Deschideți poarta din dreapta a ecluzei, înconjurați, deschideți sus în stânga. Acum ieşiți!

Un paznic ferm, care putea cu siguranță să comande în douăsprezece limbi.
— Câte ecluze mai avem până la Ron?
— În jur de 150, dar de ce întrebați, Jordan?
— Pe drumul de întoarcere ar trebui să o luăm pe canalul dintre Champagne şi Burgundia, l-a rugat Jordan.
De întoarcere? s-a gândit Perdu. Nu exista nici o întoarcere.

Capitolul 21

Canalul Loing curgea la acelaşi nivel cu uscatul. Pe drum vedeau biciclişti ocazionali, pescari adormiți sau alergători singuratici. Pajiştile pe care păşteau vite puternice şi albe din rasa Charolais şi câmpurile cu floarea-soarelui alternau cu pădurile luxuriante. Uneori, mai claxona câte un şofer prietenos. Micile localități prin care treceau aveau pontoane bune, multe fără plată, fiindcă erau la concurență să atragă bărci care să acosteze acolo şi echipajul să cheltuiască ceva bani în magazine.

Apoi, peisajul s-a schimbat. Canalul era mai înalt decât regiunea şi se puteau uita de sus în grădini.

Când au pătruns în zonele vaste cu iazuri cu peşti din Champagne, Max trecea prin ecluze aproape la fel de uşor ca un marinar profesionist.

Canalul se desfăcea în tot mai multe brațe secundare, care alimentau iazurile. Din zonele cu stuf şi cu tufişuri de răchită zburau zgomotos, spre cer, pescăruşi de râu. Dădeau roată plini de curiozitate *Farmaciei literare*.

— Care este următorul ponton mare? a întrebat Perdu.

— Montargis. Canalul trece chiar prin centrul oraşului. Max răsfoia cartea despre case plutitoare. E oraşul florilor, aici s-au inventat pralinele. Aici trebuie să căutăm o bancă. Aş putea omorî pe cineva pentru o bucățică de ciocolată.

Şi eu, pentru detergent şi o cămaşă curată.

Max îşi spălase cămăşile cu săpun lichid. Acum miroseau amândouă a esenţă de trandafiri. Atunci lui Perdu i-a venit o idee.

— Montargis? Ar trebui mai înainte să-l vizităm pe Per David Olson.

— Olson? Acel P.D. Olson? Îl cunoaşteţi şi pe el?

Cunoscut era prea mult spus. Când Per David Olson a fost luat în considerare pentru Premiul Nobel pentru literatură, alături de Philip Roth şi Alice Munro, Jean Perdu era un tânăr librar.

Câţi ani trebuie să aibă oare astăzi Olson, optzeci şi doi? Venise în Franţa în urmă cu treizeci de ani. *La grande nation* avea mai mult farmec pentru acest descendent al vikingilor decât America lui de baştină.

„O naţiune care are mai puţin de o mie de ani de cultură la care să se raporteze, nu posedă nici un mit, nici o superstiţie, nici o amintire colectivă, valori sau ruşine; doar pseudo-morala creştin-militantă, grâu modificat genetic, un lobby al armelor lipsit de etică şi un sexism rasist debordant", aşa criticase el Statele Unite în *New York Times*, înainte de a părăsi ţara.

Dar cel mai interesant lucru la el era faptul că P.D. Olson se număra printre cele unsprezece nume de pe lista lui Monsieur Perdu de posibili candidaţi pentru a fi Sanary – autorul romanului *Luminile sudului*. Iar P.D. locuia în Cepoy, un sat cu ieşire la canal, puţin mai încoace de Montargis.

— Şi ce facem aici? Sunăm şi întrebăm: Salutare, bătrâne P.D., dumneata ai scris *Luminile sudului*? s-a mirat Max.

— Da, exact. Cum altfel?

Max şi-a umflat obrajii.

— Păi, orice om normal ar fi scris un e-mail, a spus el.

Jean Perdu s-a abținut cu greu să nu răspundă ceva de genul „mai demult trebuia să urcăm şi să coborâm dealul către şcoală pe jos şi era mai bine ca acum”.

În loc de port, Cepoy avea două inele mari de fier înfipte în iarbă, de care au legat strâns parâmele *Farmaciei literare*.

Puțin mai târziu, proprietarul hostelului pentru tineri de pe malul râului – un om ars de soare, cu o umflătură roşie pe ceafă – i-a trimis la vechea parohie. Acolo locuia P.D. Olson.

Au ciocănit la uşă şi le-a deschis o femeie care părea coborâtă dintr-un tablou al lui Pieter Bruegel. Un chip lătăreț, părul ca un fuior de in grosolan pe fus, un guler alb de dantelă la o rochie gri de casă. N-a spus nici „Bună ziua”, nici „Ce vreți?”, nici măcar „Nu cumpărăm nimic”. A deschis şi a aşteptat în tăcere. O tăcere dură ca piatra.

— Bonjour, madame. Am dori să mergem la Monsieur Olson, a spus Perdu după o clipă.

— Nu ne-am anunțat, a completat Max.

— Venim cu barca din Paris. Din păcate, nu avem telefon. Şi nici bani.

Perdu l-a împins pe Max într-o parte.

— Dar nu de aceea suntem aici.

— E acasă?

— Eu sunt librar, ne-am întâlnit la un târg. În Frankfurt, în 1985.

— Eu sunt interpret de vise. Şi scriitor. Max Jordan, bună ziua. Aveți întâmplător vreun rest de mâncare de ieri? Avem la bord doar o singură cutie cu fasole albă şi mâncare pentru pisici.

— Puteți să vă rugați cât vreți, domnii mei, nu mai există nimic de mâncare, s-a auzit o voce. Margareta este surdă de când logodnicul ei s-a aruncat de pe un turn al bisericii. A vrut să-l salveze şi a ajuns lângă clopotul care bătea ora prânzului... Citeşte doar pe buzele oamenilor pe care îi

cunoaşte. Blestemată biserică! Aduce nefericire celor care mai speră.

În faţa lor stătea chiar celebrul critic al Americii, P.D. Olson, un viking prea mic îmbrăcat în cămaşă tradiţională şi vestă de chelner cu dungi.

— Monsieur Olson, ne scuzaţi că am năvălit peste dumneavoastră, dar avem o întrebare urgentă care...

— Da, da. Sigur. În Paris totul este urgent. Aici, la ţară, asta nu este valabil, domnii mei. Aici timpul alunecă în ritmul propriu. Aici, duşmanii omenirii nu au nici o şansă. Hai să bem ceva şi să facem cunoştinţă, le-a cerut el celor doi vizitatori.

— Duşmanii omenirii? a mimat Max.

În mod evident, se temea că ar putea avea de-a face cu un nebun.

— Se spune că sunteţi o legendă, a încercat el, după ce Olson şi-a luat o pălărie de pe cuier şi a pornit spre tutungerie.

— Nu-mi spune că sunt o legendă, tinere, mă face să aduc a cadavru.

Max n-a mai zis nimic, iar Jean Perdu a luat decizia să-l copieze.

Între timp, Olson mergea în faţa lor prin sat, cu paşi care trădau faptul că avusese, la un moment dat, un atac cerebral.

— Priviţi în jur! Aici se luptă oamenii de secole pentru patria lor. Acolo, vedeţi cum sunt aşezaţi copacii? Cum stau ţiglele pe acoperişuri? Şi cât de departe e satul de şoseaua principală? Totul este strategie. Gândită de secole. Aici nici o persoană nu se gândeşte la prezent.

A salutat un bărbat, care a trecut pe lângă ei într-o vechitură de Renault, cu o capră pe locul de lângă şofer.

— Aici oamenii muncesc şi se gândesc la viitor. Întotdeauna la cei care vin după ei. Şi aceia fac exact la fel. Abia când o

generație încetează să se gândească la următoarea, această țară se va distruge.

Ajunseseră la tutungerie. La televizorul de deasupra tejghelei se transmitea o cursă de cai. Olson a comandat trei pahare cu vin roşu.

— Pariuri, pădure şi ceva vin. Ce să mai vrea un bărbat? a spus el relaxat.

— Deci, am avea o întrebare..., începu Max.

— Linişte, băiatul meu, a spus Olson. Miroşi a săpun parfumat şi arăți ca un DJ cu protecțiile tale de urechi. Dar te cunosc, ai scris ceva. Adevărurile periculoase. Nu e rău pentru început.

A dat noroc cu Jordan.

Max strălucea de mândrie. Un junghi de gelozie l-a înțepat pe Perdu.

— Şi dumneavoastră? Sunteți farmacistul de cărți? i s-a adresat Olson acum.

— Pentru ce recomandați cărțile mele?

— Pentru tratarea sindromului soțului la pensie, a răspuns Perdu mai iritat decât îşi planificase.

Olson l-a fixat cu privirea.

— Aha. Şi cum funcționează?

— Atunci când după pensionare soțul îi stă tot timpul în drum, iar soției îi vine să-l ucidă, ea citeşte cărțile dumneavoastră şi vrea să vă omoare atunci, mai degrabă, pe dumneavoastră. Sunt un fel de paratrăsnet.

Max îl privea zăpăcit. Olson l-a fixat cu privirea pe Perdu şi apoi a izbucnit într-un râs isteric.

— *O, my God*, îmi amintesc! Taică-meu îi stătea permanent mamei în drum şi începea s-o critice. De ce cureți cartofii înainte să-i pui la fiert? Hei, iubito, am făcut ordine în frigider. Îngrozitor. Şi nu avea nici un hobby, omul fusese dependent de muncă. Curând şi-a dorit să moară, din cauza plictiselii şi a demnității pierdute, dar maică-mea nu l-a

lăsat. Permanent îl trimitea afară, cu nepoții, la cursuri de tâmplărie şi în grădină. Cred c-o făcea fiindcă altfel ar fi ajuns la închisoare pentru omor.

Olson a rânjit.

— Noi, bărbații, devenim stresanți dacă nu ne pricepem decât la muncă.

Şi-a băut vinul din trei înghițituri lungi.

— OK, beți mai repede, le-a ordonat el, în timp ce lăsa pe tejghea şase euro. Am şters-o.

Şi pentru că tot mai sperau să le răspundă la întrebare dacă i-ar fi ascultat, şi-au băut vinul cum li s-a spus şi l-au urmat pe P.D.

Puțin mai târziu au ajuns la clădirea vechii şcoli. În curte stăteau numeroase maşini, cu numere din toată zona Loarei, chiar şi din Orléans şi Chartres.

Olson mergea în pas vioi spre sala de sport a şcolii.

Când au intrat, s-au trezit deodată în mijlocul oraşului Buenos Aires.

În partea stângă, lângă perete: bărbații. În partea dreaptă, pe scaune: femeile. În mijloc: ringul de dans. Pe peretele opus, unde atârnau inelele de cățărat: o formație de tango. La celălalt capăt, acolo unde stăteau ei: un bar, în spatele căruia servea băuturi un bărbat rubicond cu brațe musculoase şi o mustață neagră, stufoasă.

P.D. Olson s-a întors şi le-a strigat peste umăr:

— Dansați! Amândoi. După aceea, vă răspund la orice întrebare aveți.

După doar câteva secunde, când a păşit pe ringul de dans direct spre o tânără cu păr blond prins în coadă şi cu o fustă crăpată, bătrânul se transformase într-un dansator de tango maleabil, fără vârstă, care o strângea cu putere pe tânără, conducând-o cu pricepere prin sală.

În timp ce Max privea consternat această lume neaşteptată, Monsieur Perdu a ştiut imediat unde se află: citise despre

asta într-o carte de Jac. Erau adunări secrete de dansatori de tango, *milongas*, în aule, săli de sport, hambare dezafectate. Acolo se întâlneau dansatori din toate clasele sociale, de orice vârstă, de orice naționalitate; unii călătoreau sute de kilometri pentru aceste câteva ore. Pe toți îi unea ceva: erau nevoiți să-şi țină pasiunea pentru tango ascunsă de partenerii geloşi şi de familii, care se opuneau acestor mişcări păcătoase, melancolice şi frivole şi le priveau cu scârbă şi cu o rigiditate penibil afectată.
Nimeni nu bănuia unde erau aceşti dansatori de tango în orele acelor după-amiezi. Se presupunea că ar fi la sport sau la cursuri de formare, la întâlniri sau la cumpărături, la saună, pe câmp sau acasă. Dar ei dansau pentru viața lor. Dansau, pentru a trăi, de fapt.
Doar puțini o făceau pentru a-şi întâlni iubitele sau amanții; deoarece nu despre asta este tangoul.
Tangoul este despre toate câte sunt.

JURNALUL DE CĂLĂTORIE AL LUI MANON

Pe drumul spre Bonnieux
11 aprilie 1987

De opt luni ştiu că sunt cu totul altă femeie decât fetişcana care anul trecut venea în nord şi se temea că se poate îndrăgosti – de două ori.
Este şi mai zguduitor pentru mine să realizez faptul că dragostea nu trebuie să se limiteze la un singur om pentru a fi adevărată.
În mai mă căsătoresc cu Luc, sub mii de flori şi în mireasma dulce pe care o aduce cu sine un nou început alături de încredere.

Nu voi rupe relația cu Jean; voi lăsa însă la latitudinea lui ce va face cu mine, devoratoarea, cea care vrea tot.
Mă sperie, oare, efemeritatea într-atât încât acum vreau să trăiesc totul, doar pentru siguranță, în cazul în care mâine mă loveşte ceva?
Căsătorie? Da? Nu? Ar însemna să pun sub semnul întrebării totul, chiar totul.
Mi-aş dori să fi fost lumina din Provence, când soarele apune. Atunci aş putea fi peste tot, în orice lucru viu, ar fi natura mea şi nimeni nu m-ar urî.
Trebuie să mă aranjez, înainte de ajunge la Avignon. Sper că o să mă ia tata, nu Luc sau mama.
Întotdeauna când petrec mai mult timp la Paris, trăsăturile mele încep să semene cu ale creaturilor urbane care se înghesuie una pe lângă cealaltă pe străzi, ca şi cum nu ar observa că nu sunt singuri. Sunt chipuri, care îți spun: „Eu? Nu vreau nimic. Nu am nevoie de nimic. Nimic nu mă poate impresiona, şoca, surprinde sau chiar bucura. Bucuria este ceva pentru nătărăii de la periferiile oraşelor şi din grajdurile urât mirositoare. Doar ei se pot bucura, dacă țin morțiş. Alde noi avem chestii mai importante de făcut".
Dar nu fața mea indiferentă este problema.
Este cea de-a noua față.
Mama spune că am adăugat-o celorlalte. Îmi cunoaşte toate gesturile şi mimica diferită, de când am venit pe lume ca un vierme zbârcit. Dar Parisul mi-a transformat chipul, de la rădăcina părului până la bărbie. Ultima oară când am fost acasă, ea a văzut-o când mă gândeam la Jean, la gura lui, la râsul lui, la vorba lui: „trebuie să citeşti asta, îți va face bine".
— Dacă ai fi rivala mea, mi-ar fi frică de tine.

Era complet speriată că a putut să-i iasă aşa ceva din gură. Dar noi întotdeauna am tratat adevărul scurt şi clar, drept la țintă. Încă de când eram o fetiță am învățat că cele mai bune relații sunt „limpezi ca cristalul". Am

fost învățată că şi gândurile otrăvite sunt mai puțin mortale dacă le spui cu voce tare.

Dar nu cred că asta e valabil pentru tot.

Mamei i se pare nefirească aceasta a „noua mea față". Ştiu la ce se referă. Am văzut asta în oglinda lui Jean, când mi-a şters spatele cu un prosop încălzit.

De fiecare dată când ne vedem, el ia o parte din mine şi o încălzeşte, casă nu mă ofilesc ca un lămâi atins de ger. Ar fi un tată-cloşcă perfect.

Noul meu chip este senzual, deghizat sub masca stăpânirii de sine, ceea ce îl face şi mai nefiresc.

Mamei tot îi mai este frică pentru mine; aproape mă îmbolnăveşte cu asta şi eu mă gândesc: „Ei bine, dacă mi se întâmplă ceva într-adevăr, vreau să trăiesc cât pot de intens până atunci şi nu vreau să aud pe nimeni plângându-se.

Ea mă întreabă puține, eu povestesc multe – chiar sunt obsedată să explic cu lux de amănunte săptămânile mele în capitală şi îl ascund pe Jean în spatele unei perdele de perle din sticlă, din detalii răsunătoare, colorate, transparente, detalii, detalii. Limpede ca cristalul.

— Parisul te-a îndepărtat de noi şi te-a apropiat de tine însăți, nu-i aşa? spune mama şi când se referă la Paris, atunci ştie că eu îmi dau seama că se referă la un nume de bărbat, pe care eu nu sunt pregătită încă să-l numesc.

Nu voi fi pregătită niciodată pentru asta.

Mă simt străină față de mine însămi. Ca şi când Jean ar fi decojit o crustă, de sub care iese la suprafață un eu mai profund, mai precis, care mi se opune zâmbind ironic.

— Ei? întreabă el. Te-ai gândit cu adevărat, că ai fi o femeie fără însuşiri?

(Jean spune că a-l cita pe Musil nu este un semn de inteligență, doar de exersare a memoriei.)

Ce este acest lucru care ni se întâmplă?

Această libertate blestemată! Ea îmi pretinde să tac ca o buturugă moartă, în legătură cu tot ce mi se întâmplă, când familia şi Luc mă cred la seminarul de la Sorbona sau muncind din greu serile. Îmi pretinde să mă stăpânesc, să mă distrug, să mă ascund în Bonnieux şi să nu mă aştept să existe cineva care să-mi accepte confesiunea sau să asculte adevărul despre viaţa mea secretă.

Mă simt ca expusă pe Mont Ventoux, în bătaia mistralului, soarelui, ploii, depărtării. Pot vedea mai departe şi mai liber ca niciodată, dar mi-am pierdut orice protecţie. Libertatea este pierderea siguranţei, spune Jean.

Dar ştiu eu cu adevărat, ce pierd?

Şi ştiu eu cu adevărat la ce renunţă el dacă mă alege? El spune că nu vrea să aibă nici o femeie în afară de mine. E suficient că duc eu două vieţi în paralel, nu e cazul să facă şi el la fel. Aş putea plânge de fiecare dată de recunoştinţă, când el îmi face viaţa mai uşoară. Niciodată nu-mi face vreun reproş, nu-mi pune nici o întrebare periculoasă; îmi dă sentimentul că aş fi un cadou şi nu un om rău care cere prea mult de la viaţă.

Dacă aş avea încredere în cineva de acasă, acela sau aceea ar fi obligat să mintă pentru mine, să tăinuiască, să tacă. Trebuie să-mi fac viaţa dificilă mie, nu altora: aşa sunt legile pentru cei decăzuţi.

Nu am pomenit nici măcar o singură dată numele lui Jean. Îmi fac griji că din felul cum îl pronunţ, mama, tata sau Luc ar putea intra la idei.

Poate că ar avea, fiecare în felul lui, înţelegere pentru mine.

Mama, pentru că ea cunoaşte dorurile femeilor. Se găsesc, încă de când suntem fetiţe care abia ajung să privească peste masa din colţul bucătăriei şi ne petrecem timpul vorbind cu jucării de pluş răbdătoare şi ponei înţelepţi.

Tata, pentru că el cunoaşte plăcerea animalică ascunsă în sufletele oamenilor. El ar înţelege latura animalică, dorinţa de a te hrăni din ceea ce ţi se întâmplă; ar putea recunoaşte şi instinctul biologic – ca acela al cartofilor care încolţesc.

(Pe el îl voi ruga să mă ajute când nu voi şti ce să fac mai departe. Sau un tată-mamă, cum scria Sanary, din care îmi citea Jean.)

Luc ar avea înţelegere, pentru că mă cunoaşte. Pentru că s-a decis să rămână cu mine deşi ştia că am nevoie de mai mult. El îşi respectă întotdeauna deciziile: ce e drept, e drept, chiar dacă doare sau mai târziu se dovedeşte a fi fals.

Dar ce mă fac dacă îi povestesc despre Jean şi, după treizeci de ani, recunoaşte cât de tare l-am rănit, când nu am putut să tac?

Îl cunosc pe viitorul meu bărbat – ar petrece ore şi nopţi amare. M-ar privi şi l-ar vedea pe celălalt bărbat în spatele meu. S-ar culca cu mine şi s-ar întreba: se gândeşte la el? Este bine ce fac eu sau îi este mai bine cu el? De fiecare dată când aş sta de vorbă cu un bărbat, la vreo sărbătoare din sate sau la procesiunea de 14 Iulie, s-ar întreba: este el următorul? Când o să-i ajungă în cele din urmă?

S-ar împăca singur cu situaţia şi nu mi-ar arunca nici un reproş. Cum a spus chiar el?

— Avem doar această viaţă. Vreau s-o trăiesc cu tine, dar nu vreau să o deranjez pe a ta.

Trebuie să tac şi pentru Luc.

Şi pentru mine. Îl vreau pe Jean doar pentru mine.

Urăsc să vreau totul – este mult mai mult decât aş putea suporta...

O, blestemată libertate, tu mă copleşeşti mereu!

Îmi pretinzi să mă pun sub semnul întrebării şi să mă jenez, totuşi sunt aşa de mândră să trăiesc viaţa cu tot ceea ce râvnesc.

Voi savura atât de mult amintirea a tot ce am trăit, când voi fi bătrână şi nu o să mă mai pot apleca spre vârful picioarelor!

Aceste nopți în care am căutat stelele şi am stat culcați în iarba din fortul Buoux. Aceste săptămâni când ne-am sălbăticit în Camargue. A, şi aceste seri minunate, în care Jean îmi face botezul cărților, când stăm întinşi pe divan cu motanul Castor, goi, iar Jean îmi foloseşte spatele ca să-şi sprijine cartea pe el. Nu ştiam că există atâtea gânduri nesfârşite, perspective şi lucruri minunate. Ar trebui să fie o datorie pentru cei care ne conduc, să-şi ia permise de lectură. Abia atunci când au citit cinci mii, nu, mai bine zece mii de cărți, abia atunci ar fi capabili să înțeleagă omenirea şi felul în care se comportă. Deseori mă simțeam mai bine, nu mă mai simțeam atât de rea, de falsă şi infidelă, când Jean îmi citea cărți în care oameni buni făceau lucruri rele din dragoste sau de nevoie, sau din foame de viață.

— Te gândeai că ai fi unică, Manon? întreba el – şi da, exact aşa de groaznic mă simțeam. Ca şi când aş fi fost singura persoană care nu reuşeşte să-şi țină poftele în frâu.

Deseori, când terminăm de făcut dragoste şi nu începem din nou, Jean îmi povesteşte despre cartea pe care a citit-o, vrea s-o citească sau ar dori să o citesc eu. El numeşte cărțile libertăți. Şi cămine, de asemenea. Ele păstrează toate cuvintele bune, pe care noi le folosim aşa de rar. Blândețe. Bunătate. Dezacord. Toleranță.

Ştie atât de multe lucruri, este un bărbat care poate iubi atât de altruist. Dacă iubeşte, trăieşte. Când este iubit, devine nesigur. De aceea, poate, se simte aşa de neîndemânatic? Habar n-are ce sălăşluieşte în corpul lui! Tristețea, frica, râsul – de unde vin oare? Îi apăsam pumnii în stomac: „Aici locuiesc fluturii?" Îl apăsam sub

buric: „Acolo, bărbăția?" Îmi aşezam degetele în jurul gâtului: „Aici, lacrimile?"
Corpul lui poate să arate înghețat, paralizat.
Într-o seară mergeam la dans. Tango argentinian. Dezastru! Jenat, Jean m-a împins puțin într-o parte, puțin în cealaltă parte, exersând paşii învățați la şcoala de dans, dar folosindu-şi doar mâinile. Era prezent, dar nu-şi putea controla corpul.
Imposibil, nu putea totuşi să fie, nu el, nu acest bărbat! El era altceva decât bărbații din nord, din Picardia, Normandia sau Lorena, care suferă din cauza colosalei infertilități sufleteşti, deşi multe parizience găseau asta erotic – ca şi cum ar fi fost o provocare sexuală, să aduci un bărbat în situația de a simți ceva! Ele presupun că în spatele acestei răceli ar fi de fapt o pasiune fierbinte, care l-ar face s-o arunce peste umăr şi s-o pironească la podea...
Trebuia să ne oprim, am mers acasă, am băut, ne-am iubit cu adevărat. El era foarte tandru când ne prefăceam că suntem un motan şi pisicuța lui. Îndoiala mea era fără limite: dacă nu mai puteam dansa cu el – ce se întâmpla?
Eu sunt corpul meu. Păsărica mea se umezeşte când simt plăcere, pieptul meu transpiră când mă simt umilită şi în degetele mele locuieşte frica în fața propriului meu curaj; tremură când vreau să mă protejez şi să mă apăr. Dacă, din contră, trebuie să-mi fie frică de lucruri concrete, ca de nodulii pe care mi i-au descoperit la subsuoară şi pe care vor să mi-i extirpe şi să le facă biopsia – da, atunci devin simultan confuză şi liniştită. Confuzia mă face să vreau să-mi țin mintea ocupată; dar sunt liniştită, atât de liniştită încât nu vreau nici să citesc cărți serioase, nici să ascult muzică grandioasă. Vreau doar să stau aici şi să văd lumina toamnei cum picură pe

frunzele gălbui-roşcate, vreau să curăţ căminul, vreau să mă culc epuizată de atâtea gânduri confuze, fără substanţă, care-mi dansează prosteşte prin cap, şi să dorm. Da, vreau să dorm când mi-e frică – salvarea sufletului în faţa panicii.

Dar el? Când dansează Jean, corpul lui e un soi de stativ pentru haine, pe care stau agăţate cămaşa, pantalonii şi jacheta.

M-am ridicat, el a venit spre mine – i-am dat o palmă.

În palmă ardea un foc, ca şi cum aş fi atins jarul.

— Hei! a spus el. Dar de ce...?

I-am mai dat încă o palmă, acum aveam cărbuni încinşi în degete.

— Încetează să mai gândeşti. Simte! am ţipat la el.

M-am dus spre pick-up, am pus un tango. Un acordeon ca loviturile de bici, ca o lovitură de cravaşă, ca trosnetul crengilor în foc. Piazzolla conducând-şi viorile în înaltul cerului.

— Nu, eu...

— Ba da. Dansează cu mine. Dansează cum simţi. Cum te simţi?

— Sunt furios! M-ai lovit, Manon!

— Atunci dansează cu furie! Caută în piesă instrumentul, care îţi reflectă sentimentul, urmează-l! Cuprinde-mă cu toată furia pe care o simţi!

Nici n-am rostit bine asta, că m-a apucat şi m-a împins în perete, cu ambele braţe ridicate, prinse în strânsoarea lui foarte puternică. Viorile se tânguiau. Dansam goi, el alesese vioara drept instrument al sentimentelor sale. Mânia i s-a transformat în plăcere, apoi în delicateţe şi, când eu l-am muşcat şi zgâriat şi m-am apărat, am refuzat să-l urmez, să merg cu el de mână – atunci a devenit iubitul meu un dansator de tango. S-a întors în corpul său. Vedeam, în timp ce eu eram inimă în inimă cu el şi mă lăsa să simt ce simţea

el pentru mine, umbrele noastre pe perete, dansând pe peretele violet al Camerei cu lavandă. Dansau în cadrul ferestrei, dansau ca o ființă şi Castor, motanul, ne observa de pe dulap pe noi şi umbrele noastre.

Din acea seară am dansat mereu tango; la început goi, pentru că era mai uşor să ne legănăm, să ne împingem şi să ne ținem. Dansam, fiecare cu mâna deasupra propriei inimi. Şi apoi schimbam, ne puneam mâna peste inima celuilalt.

Tangoul este un drog al adevărului. El îți dezgoleşte problemele şi complexele. Dar şi punctele forte, pe care le ascunzi în fața altora, pentru a nu-i supăra. Şi arată ce poate însemna o pereche, cum se pot asculta unul pe celălalt. Dacă cineva vrea să se audă doar pe sine, atunci va urî tangoul.

Jean nu putea să se abțină să simtă, în loc să evadeze în idei abstracte legate de dans. Mă simțea. Părul pubian. Pieptul meu. Niciodată nu mi-am simțit corpul aşa de intens feminin, ca în orele în care eu şi Jean dansam şi după aceea ne iubeam, pe divan, pe podea, stând pe scaun, peste tot. El îmi spunea: „Tu eşti izvorul din care eu curg în valuri, când eşti aici şi care seacă atunci când pleci".

După aceea dansam prin barurile de tango din Paris. Jean mă învăța să simt energia corpului său şi ce tango voia de la mine – şi învățam spaniola argentiniană. Cel puțin poeziile şi versurile pe care un dansator de tango i le spune partenerei de dans, pentru a o pregăti un pic mai mult pentru... tango. Ce jocuri delicioase, inexplicabile am început să jucăm! Învățam să ne vorbim elegant în dormitor. Şi, uneori, ne ceream prin formule de politețe lucruri cu adevărat nepoliticoase.

O, Luc! Cu el sunt altfel... mai puțin disperată. Dar şi mai puțin naturală, bineînțeles. Pe Jean nu l-am mințit niciodată, de la început. Nu i-am spus lui Luc că voiam de la el mai multă duritate sau delicatețe, mai mult curaj sau joc. Mă

jenez, pentru că vreau mai mult decât îmi poate da. Sau, cine ştie: poate ar fi putut, dacă i-aş fi cerut? Dar cum?

— Chiar când dansezi cu o altă femeie, nu te abţine, căci atunci trădezi tangoul, ne spunea Gitano, unul dintre profesorii de tango în baruri.

> *El spunea şi că Jean mă iubeşte. Şi eu pe el. El ar fi văzut asta în fiecare pas pe care îl făceam; noi eram o singură fiinţă. Poate asta nu era departe de adevăr.*
>
> *Trebuie să fiu cu Jean, pentru că el este partea masculină din mine. Ne privim şi vedem acelaşi lucru. Luc este bărbatul cu care privesc în aceeaşi direcţie, unul lângă celălalt.*

Noi, spre deosebire de profesorul de dans, nu vorbeam despre dragoste.

„Te iubesc" au voie să spună cei care sunt foarte liberi şi curaţi. Romeo şi Julieta.

Dar nu Romeo, Julieta şi Stefan.

Nouă ne rămâne mereu atât de puţin timp. Trebuie să facem totul dintr-odată, altfel nu reuşim chiar nimic. Facem dragoste şi totodată discutăm despre cărţi şi între timp mâncăm şi tăcem şi ne certăm şi ne împăcăm, dansăm şi citim cu voce tare, cântăm şi ne căutăm mai departe steaua – totul pe repede înainte. Tânjesc după vara următoare, când Jean va fi în Provence şi vom căuta stele.

Văd Palatul Papal strălucind auriu în soare. În sfârşit, din nou aceeaşi lumină; în sfârşit, din nou oameni, care nu se poartă ca şi cum n-ar fi nimeni de faţă, nici în fift, nici pe stradă, nici în autobuz. În sfârşit, din nou caise direct din pom.

O, Avignon! Mă tot întrebam de ce acest oraş cu palatul lui urâcios, mereu rece şi sinistru, este plin de pasaje secrete şi de uşi. Acum ştiu: trebuie să existe de la începutul omenirii această nelinişte dată de ceea ce îţi doreşti. Foişoare, separeuri, loje, labirinturi – voi toate serviţi aceluiaşi joc!

Este un joc de care ştiu toți. Dar fiecare se comportă ca şi cum nu ar exista sau ar fi din cale afară de departe, total nepericulos, neadevărat.
Pe naiba.
Simt ruşinea în obraji fără urmă de îndoială, simt dorul în genunchii mei şi minciuna locuieşte între omoplații mei şi mă zgârie până la sânge.
Dragă tată-mamă, fă în aşa fel încât să nu fiu obligată să iau o decizie, te rog.
Şi fă în aşa fel încât bobul de mazăre de la subsuoară să fie doar o fărâmă de calciu, cum se depune permanent din robinete, acolo sus în Valensole, unde creşte lavanda şi trăiesc pisicile incoruptibile.

Capitolul 22

Monsieur Perdu simțea cum îl împungeau privirile de sub genele rimelate. Dacă ar fi prins privirea unei femei, ar fi reținut-o şi i-ar fi răspuns, ar fi fost deja în mijlocul unui *cabeceo*, schimbul mut cu care se negociază totul la tango: „invitația din priviri".

— Priviți în jos, Jordan. Nu priviți femeile drept în ochi, a şoptit el. Dacă priviți o femeie mai mult timp, ea va înțelege că o întrebați dacă aveți voie să o invitați. Dansați tango argentinian?

— Eram bun odată la mişcarea liberă cu evantaiul.

— Tangoul argentinian este destul de asemănător. Are doar puține secvențe clasice de paşi. Dansatorii se sprijină cu pieptul unul de celălalt, inimă în inimă. Şi apoi ascultați femeia, care spune cum vrea să fie condusă.

— Să o ascult? Dar nu vorbeşte nimeni.

Asta aşa era. Nici femeile, nici bărbații, nici perechile de pe ringul de dans nu-şi iroseau aerul pentru a discuta. Şi totuşi, totul era deosebit de elocvent.

— Condu-mă mai sigur! Nu aşa de repede! Lasă-mi spațiu! Lasă-te atras! Să ne jucăm!

Femeile îi dirijau pe bărbați; aici o atingere pe gambă cu vârful pantofului – „Concentrează-te!" – acolo un 8 stilizat pe podea – „Eu sunt prințesa!"

La alte *milongas* existau bărbați, care foloseau puterea vorbelor la grupajul consecutiv de patru dansuri, pentru a-

şi determina partenera să devină pasională. Îi şopteau la ureche într-o spaniolă suavă, pe gât, în păr, acolo unde suflul respirației excită pielea:
— Sunt nebun după tangoul tău. Mă înnebuneşti de-a dreptul cu dansul tău. Inima mea vrea să cânte liberă cu a ta...
Dar aici nu existau şoptitori de tango. Aici totul se petrecea din ochi.
— Bărbații scrutează discret sala cu privirea, i-a murmurat Perdu lui Max regulile pentru *cabeceo*.
— De unde ştiți totul? larăşi dintr-o...
— Nu. Nu dintr-o carte. Ascultați: priviți încet, dar nu prea încet, în jur. Aşa căutați cu cine veți vrea să dansați la următorul *tanda*, setul de patru dansuri, sau verificați cine vrea să danseze cu dumneavoastră după aceea. Întrebați cu o privire lungă şi directă. Dacă vă răspunde, chiar şi printr-o înclinare a capului, cu o jumătate de surâs, cererea este acceptată. Dacă îşi întoarce capul, asta înseamnă: „Nu, mulțumesc”.
— Asta e bine, a şoptit Max. Acest „nu, mulțumesc” este atât de liniştit, încât nimeni nu trebuie să se teamă că se va simți prost.
— Exact. Este un gest galant, când vă ridicați şi o luați pe doamnă la dans. Cu această ocazie puteți verifica pe drum, dacă v-a indicat pe dumneavoastră cu adevărat. Sau era vorba despre domnul care stătea pe diagonală în spatele dumneavoastră.
— Şi după dans? Să o invit la o băutură?
— Nu. O duceți la locul ei, îi mulțumiți şi mergeți înapoi pe partea bărbaților. Tangoul nu te obligă la nimic. Timp de trei, patru dansuri împărtăşeşti doruri, speranțe şi chiar plăcere. Unii spun că este ca sexul, doar că mai bun. Şi mai des. Dar după aceea a trecut. Ar fi din cale afară de

nepotrivit să dansezi mai mult de o *tanda* cu o femeie. Asta ar fi lipsă de educație.

Observau perechile printre gene. După ceva timp, Perdu i-a indicat cu bărbia o femeie, care putea avea oricât între 50 şi 70 de ani. Părul negru cu şuvițe gri, prins la ceafă ca la o dansatoare de flamenco. O rochie de dans bine îngrijită. Trei verighete pe un deget. Avea ținuta unei balerine, era zveltă şi de o fermitate flexibilă ca o creangă de mur. O dansatoare minunată, sigură şi precisă şi totuşi destul de generoasă, încât să danseze în jurul lipsei de mişcare sau a timidității partenerului, ascunzând defectele bărbatului în spatele grației ei. Făcea să pară totul uşor.

— Asta va fi partenera dumneavoastră, Jordan.

— Ea? Este mult prea bună. Mi-e frică.

— Rețineți sentimentul. Veți vrea să scrieți într-o zi despre asta şi atunci ar fi bine de ştiut cum te simți când eşti cuprins de frică, şi totuşi te ridici şi dansezi.

> În timp ce Max încerca pe jumătate panicat, pe jumătate curajos, să atragă spre el privirea mândrei regine a murelor, Jean se îndrepta spre bar, pentru un pahar cu un deget de pastis şi restul apă cu gheață. Era... emoționat. Da, de-a dreptul emoționat.

Ca şi când ar fi trebuit să păşească pe scenă.

Cât de incredibil de emoționat era înainte de fiecare întâlnire cu Manon! Degetele lui tremurânde transformau bărbieritul în măcel. Nu ştiuse niciodată ce ar trebui să îmbrace, voia să arate zvelt, şi elegant, şi cool în acelaşi timp. Atunci începuse să alerge şi să ridice greutăți, ca să fie în formă pentru Manon.

Acum, Jean Perdu lua o înghițitură de pastis.

— *Grazie*, a spus el, intuitiv.

— *Prego, Signor Capitano*, a spus barmanul purtător de mustață, mic şi îndesat, cu un accent napolitan cântat.

— Prea multă onoare. Nu sunt cu adevărat căpitan.

— O, ba da. Sunteți. Cuneo vede asta.
Din boxe năvălea topul muzical. Intermezzo – semnalul pentru schimbarea partenerilor. În treizeci de secunde, formația urma să înceapă următoarea melodie pentru *tanda*.
Perdu a observat cum regina murelor s-a îndurat şi s-a lăsat condusă în mijlocul ringului de dans de Max, care era palid, dar curajos. După doar câțiva paşi se comporta ca o împărătească şi asta a părut să aibă un efect asupra lui Max, care până atunci atârnase la brațul ei întins. Şi-a luat protecțiile de pe urechi. Le-a aruncat într-o parte. Părea acum mai înalt, cu umerii mai lați şi pieptul arcuit ca al unui toreador.
Ea i-a aruncat din ochii limpezi, de culoare albastru-deschis, o privire lui Perdu. Privirea îi era tânără, ochii erau bătrâni şi corpul ei cânta tangoul dulce şi plin de nerăbdare, dincolo de timp. Perdu ştia despre *saudade* al vieții, o tristețe moale şi caldă după tot şi nimic.
Saudade. Dorul după copilărie, când zilele curgeau unele în altele şi trecerea timpului nu avea nici o importanță. Este acea senzație de a fi iubit, pe care nu o mai regăseşti. Este o experiență unică de abandon. Este tot ce un om nu poate cuprinde în cuvinte.
Trebuia să îl includă în enciclopedia sentimentelor.
P.D. Olson venea la bar. Imediat ce picioarele sale nu mai dansau, el mergea ca un bătrân.
— Ce nu poți explica, trebuie să dansezi, a murmurat Perdu înspre el.
— Şi ce nu poți rosti, trebuie să scrii, a strigat bătrânul romancier.
Când formația interpreta *Por una Cabeza*, dansatoarea murelor s-a lăsat să cadă la pieptul lui Max, buzele ei şoptind incantații, mâna ei, piciorul şi coapsa corectându-i

discret ținuta. Şi apoi, ea a făcut în aşa fel încât să pară că el o conducea.
Jordan dansa tango, mai întâi cu ochii deschişi larg, apoi la o poruncă şuierată, cu pleoapele pe jumătate închise. Se purtau în scurtă vreme ca o pereche de îndrăgostiți, străina şi băiatul.
P.D. a dat din cap spre Cuneo, barmanul rotofei, care se mişca de asemenea spre ringul de dans. Acolo părea mai uşor. Uşor şi foarte galant cu mişcările sale reținute, politicoase. Partenera sa de dans era mai înaltă decât el şi cu toate acestea se mula pe el, plină de încredere.
Atunci P.D. Olson s-a aplecat spre Perdu:
— O figură literară minunată, acest Salvatore Cuneo. Venit în Provence, la cules de cireşe, piersici, caise, tot ce necesita de mâini sensibile. Lucra împreună cu ruşii, şi cu magrebienii, şi cu algerienii. A petrecut o noapte cu o tânără, pilot de vapor fluvial. Ea a dispărut în ziua următoare pe ambarcațiunea ei. Ceva cu luna. De atunci, Cuneo scotoceşte râurile după ea. De peste douăzeci de ani. Lucrează când pe-aici, când pe dincolo, şi ştie să facă de toate. Mai ales să gătească. Dar să şi picteze, să repare un rezervor de benzină, să descifreze horoscopul... orice e nevoie, se pricepe să facă. Restul învață cu o viteză uimitoare. Omul e un geniu în corpul unui *pizzaiolo* napolitan. P.D. a clătinat din cap. Douăzeci de ani. Auzi dumneata! Din cauza unei femei!
— Da, şi? Există un motiv mai bun?
— Păi, tu ce-ai putea să spui, John Lost?
— Cum, vă rog? Cum m-ați numit, Olson?
— M-ați auzit foarte bine. Jean Perdu, John Lost, Giovanni Perduto – v-am visat din când în când.
— Dumneavoastră ați scris *Luminile sudului*?
— Ați dansat?
Perdu a sorbit restul de pastis dintr-o înghițitură.

Apoi s-a întors şi a trecut în revistă toată femeile. Unele se uitau în altă parte, altele îi rezistau.

Şi una, care l-a fixat cu privirea. Avea la vreo douăzeci şi ceva de ani. Părul scurt, pieptul mic, muşchiul deltoid sigur între braţ şi umăr. Şi un foc în privire, care povestea despre prea multă foame, dar şi despre curajul de a potoli această foame.

Perdu şi-a plecat uşor capul spre ea. Ea s-a ridicat, fără să zâmbească şi a venit spre el până la jumătatea drumului. Mai puţin cu exact un pas. Acest ultim pas, pe acesta voia să-l forţeze el. Ea aştepta. O pisică furioasă, chiar dacă încă stăpânită.

În acelaşi moment, formaţia îşi termina primul cântec; şi Monsieur Perdu a păşit spre felina înfometată de viaţă.

— Luptă! spunea chipul ei. Supune-mă dacă poţi, dar nu îndrăzni să mă umileşti, cerea gura ei. Şi să te ia naiba dacă eşti prea fraier ca să mă provoci. Sunt moale, dar simt moliciunea abia în focul pasiunii. Şi mă pot apăra! Asta spuneau mâna ei mică şi sigură şi tensiunea aproape vibrantă, care îi menţinea corpul drept şi coapsa, care se unduia acum pe lângă a lui.

De sus până jos îl tot presa – dar la primele note ale cântecului, Jean i-a dat energia sa cu o împingere din plexul solar.

A lăsat-o pe spate, jos de tot, până ce amândoi stăteau în genunchi cu un picior, celălalt fiind întins într-o parte.

Un murmur a străbătut şirul femeilor, dar a amuţit imediat, când Perdu a ridicat-o pe tânără şi ea s-a încolăcit rapid şi rafinat în jurul genunchilor lui. Partea din spate a genunchilor s-a atins delicat. Erau înlănţuiţi ca doi îndrăgostiţi goi.

În Jean a pulsat o forţă care dormise nefolosită multă vreme.

Mai putea încă? Se putea întoarce în corpul său, pe care nu-l folosise de o eternitate?

— Nu mai gândi, Jean! Simte!

Da, Manon.

Manon îl învățase că nu era nimic de gândit în legătură cu dragostea, cu preludiul, cu dansul şi cu discuțiile despre sentimente. Îl numise „nordistul tipic", pentru că încerca să-şi ascundă neliniştile temperamentale față de ea în spatele frazelor şi al unei figuri încremenite. Pentru că era foarte atent la aparențe, în legătură cu sexul. Şi pentru că, la dans, o trăgea şi împingea pe Manon ca pe un cărucior de cumpărături, în loc să danseze, aşa cum îşi dorea. Aşa cum îl conduceau impulsurile voinței, spre reacție şi plăcere.

Manon spărsese această duritate ca pe o nucă între mâini, între mâinile ei goale, între degetele goale, între picioarele ei goale...

Ea m-a eliberat de tot ce este duşmanul omului. De tăcere şi de inhibiții. De constrângerea de face doar paşii corecți.

Se spune că bărbații care sunt una cu corpul lor miros, simt, când o femeie vrea mai mult de la viață decât primeşte. Fata din brațele sale tânjea după străinul, după turistul etern, asta mirosea el, în timp ce simțea inima ei bătând la pieptul său. Necunoscutul care călărea prin oraş îi dăruia o noapte de aventură, îi punea la picioare tot ce lipsea aici, în satul pierdut în mijlocul câmpurilor de grâu şi al pădurilor bătrâne. Acesta era unicul protest pe care ea şi-l permitea, pentru a nu se amărî în toată această idilă de la țară, în care era vorba întotdeauna despre pământ, familie, generațiile viitoare. Dar niciodată despre ea, niciodată doar despre ea.

Jean Perdu i-a dat tinerei femei ceea ce îşi dorea. A cuprins-o aşa cum nu ar fi putut s-o facă nici unul dintre tâmplarii tineri, şi viticultorii, şi tăietorii de lemne. El dansa cu trupul

şi feminitatea ei, cum nu o făcuse nimeni dintre cei care o cunoşteau de când era copil şi pentru care era doar Marie, fiica bătrânului fierar care ne potcoveşte caii.
Jean şi-a pus în fiecare atingere propriul său trup, respirația sa, concentrarea sa. Şi îi şoptea lucruri în spaniola argentiniană a tangoului, pe care Manon şi el o învățaseră odinioară şi în care îşi şopteau în pat. Se tratau politicos, ca perechile mai în vârstă, tradiționale, din Spania de odinioară şi îşi murmurau cuvinte lascive.
Totul se împletea – trecutul, prezentul, această tânără şi cealaltă, care se numea Manon. Tânărul care fusese, care odinioară nu avea nici o idee despre bărbatul care avea să devină. Cel care nu era încă bătrân, dar mai bătrân, care uitase cum era să ai dorințe. Să ții o femeie în brațe. Şi iată-l aici, în brațele dansatoarei feline, care iubea să lupte, să fie înfrântă şi să se lupte din nou.
Manon, Manon, aşa ai dansat şi tu. La fel de flămândă după ideea de a cuceri ceva doar pentru tine. Fără să porți pe umeri greutatea familiei şi pământul strămoşilor. Doar tu, fără viitor, tu şi tangoul. Tu şi eu, buzele tale, buzele mele, limba ta, pielea mea, viața mea, viața ta.
Când s-a interpretat cel de-al treilea cântec, *Libertango*, s-au deschis brusc toate uşile de urgență ale sălii.
— Aici sunt, scroafele! a auzit Perdu o voce bărbătească urlând din cale afară de furioasă.

Capitolul 23

Cinci bărbați s-au năpustit înăuntru. Femeile au țipat.
Deja primul intrus o trăsese pe partenera lui Cuneo din brațele acestuia şi se pregătea s-o ia la palme. Italianul robust i-a prins brațul. Atunci a venit al doilea, care a năvălit peste Cuneo şi a început să-i aplice lovituri în burtă, în timp ce celălalt se certa cu femeia.
— Trădare, a şuierat P.D. Olson, când Jean Perdu şi el au condus-o afară pe femeia-pisică de lângă şleahta scoasă din minți de alcool.
— Aoleu, uite-l pe taică-meu! a murmurat ea, albă ca ceara de frică, arătând spre un individ agresiv cu ochii apropiați şi cu o secure în mână.
— Nu priviți într-acolo! Ieşiți în fața mea pe uşă! a comandat Perdu.

Max se apăra de unul din cei doi furioşi, care erau de părere că descoperiseră în Cuneo pe cel care le instigă în jocurile sexuale ale Satanei pe femeile, fiicele şi surorile lor. Salvatore Cuneo sângera de la o lovitură la gură. Max l-a lovit pe unul dintre atacatori în genunchi, pe celălalt l-a pus jos cu o mişcare de Kung-Fu.

Apoi s-a întors grăbit la dansatoarea murelor, care stătea foarte liniştită şi mândră în mijlocul haosului. S-a aplecat galant şi i-a sărutat mâna.

— Vă mulțumesc, regină a acestei nopți neterminate, pentru cel mai frumos dans al vieții mele.

— Veniți odată, că o să fie ultimul dans altfel! a strigat P.D. şi l-a tras pe Max de braț.

Perdu a văzut-o pe regină zâmbind, când se uita în urma lui Max. I-a ridicat protecțiile pentru urechi şi şi le-a dus la inimă.

Jordan, Perdu, P.D., femeia felină şi Cuneo fugeau spre o vechitură de camionetă Renault albastră. Cuneo şi-a înghesuit burta de trompetist în spatele volanului. P.D., respirând greu, s-a trântit pe locul pasagerului din dreapta. Max, Jean şi tânăra se târau în spate între truse de scule, o valiză de piele, un suport de sticle în care stăteau condimente, oțet şi amestec de verdețuri, şi munți de manuale pe diverse teme. Au fost împinşi unul în celălalt, când Cuneo călca pedala de accelerație, urmărit de bărbații mânioşi cu pumnii strânşi şi ridicați amenințător, care nu mai voiau să rabde dorința secretă a femeilor lor de a dansa şi i-au urmărit pe indivizii străini până în parcare.

— Gloată de proşti! scuipă P.D., în timp ce arunca în spate un volum despre fluturi. Au minte puțină şi ne consideră o turmă de swingeri, care dansează mai întâi îmbrăcați şi mai târziu goi. De parcă ar fi vreo privelişte toate ouăle alea zbârcite, burțile şi picioarele subțiri de bunici.

Femeia-pisică a pufnit în râs şi chiar şi Max şi Cuneo râdeau – râsul exagerat al celui care tocmai scăpase de spaimă ca prin urechile acului.

— Spuneți-mi... am putea să ne oprim la o bancă? a întrebat Max cu o voce plângăcioasă, când o tuleau ca din gură de şarpe pe drumul de întoarcere spre vas, pe strada principală.

— Doar dacă sunteți interesat de un job de cântăreț castrat, a mârâit P.D.

Puțin mai târziu opreau lângă vasul cu cărți. Lindgren şi Kafka stăteau plictisiți în soarele după-amiezii în fața

ferestrei şi nu păreau deranjaţi de perechea de ciori nervoase, care croncăneau jignitor, de la înălţimea sigură a mărului din apropiere.

Perdu observă privirea plină de nerăbdare aruncată de Cuneo vasului.

— Mă tem că n-aţi fi în siguranţă aici, i-a spus italianului.

Acesta a oftat.

— Nici nu vă închipuiţi cât de des am auzit această propoziţie, Capitano.

— Veniţi cu noi, totuşi. Mergem până în Provence.

— Al naibii tăietor de litere, v-a spus povestea mea, *sì*? Despre mine şi *signorina* care mi-a răpit inima?

— Da, americanul cel rău nu şi-a putut ţine gura. Ei, şi? Sunt bătrân şi ăăă, în curând o să mor, trebuie să mă dau puţin la o parte, ca să fie suficient. În definitiv, nu am postat nimic pe Facebook.

— Dumneavoastră sunteţi pe Facebook? a întrebat Max neîncrezător. El culesese mere şi le adunase în cămaşă.

— Da, şi ce dacă? Doar pentru că este precum ciocănitul în temniţă? Bătrânul Olson a chicotit. Bineînţeles că sunt. Cum altfel să înţeleg ce se întâmplă cu omenirea? Sau că mafioţii satului îşi adună recruţi din toată lumea?

— A. OK, a spus Max. Vă trimit o cerere de prietenie.

— Să faci asta, fiule. Sunt întotdeauna în ultima zi de vineri a lunii pe internet, între ora unsprezece şi cincisprezece.

— Ei, încă ne datoraţi un răspuns, a spus Perdu. În cele din urmă, am dansat amândoi. Deci? Şi răspundeţi sincer, nu pot suferi minciunile. Dumneavoastră aţi scris *Luminile sudului*? Sunteţi Sanary?

Olson şi-a întors faţa ridată spre soare. Şi-a dat jos pălăria imposibilă, şi-a aranjat părul alb spre spate.

— Eu, Sanary... cum aţi ajuns la ideea asta?

— Tehnica. Cuvintele.

— A, ştiu ce credeţi! Marele tată-mamă. Minunat. Personificarea fiinţei după care tânjeşte toată lumea, cel mai grozav îngrijitor, tatăl cu comportament matern. Sau „dragostea pentru trandafiri", înfloritoare sau plăcut mirositoare, dar fără spini, ceea ce este o nedreptate la adresa naturii trandafirului. Totul este minunat. Dar din păcate nu vine de la mine. Sanary este, după cunoştinţa mea, un mare prieten al oamenilor, un om dincolo de orice convenţii. Nu pot afirma asta despre mine. Nu-mi plac oamenii şi, întotdeauna când trebuie să respect regulile societăţii, am diaree. Nu, dragă prietene John Lost – nu sunt eu. Şi acesta este, din păcate, adevărul.
P.D. a coborât cu greu, înconjurând maşina.
— Ascultă Cuneo, am eu grijă de vechitura ta, până te întorci. Sau chiar dacă nu te întorci, cine ştie.
Cuneo era indecis, dar când Max a început în mod hotărât să-i ducă spre vas cărţile şi suportul de sticle, a apucat şi el trusa de scule şi o valiză din piele.
— Capitano Perduto, este permis să venim la bord?
— Vă rog. Ar fi o onoare, signor Cuneo.
Cum Max se pregătea să plece în larg, femeia-pisică se sprijinea cu o privire de nepătruns de capota motorului, iar atunci Perdu a dat mâna cu P.D. Olson la despărţire.
— M-aţi visat cu adevărat? Sau sunt doar jocuri de cuvinte? a întrebat el.
Per David Olson zâmbea neastâmpărat.
— O lume din cuvinte nu poate fi niciodată adevărată. Am citit odată la un german, Gerlach se numea el, Gunter Gerlach. Nu e pentru tâmpiţi. A cugetat un moment, apoi a continuat. Mergeţi spre Cuisery, pe râul Seille. Poate veţi da acolo de Sanary. În cazul în care ea mai trăieşte.
— Ea? a întrebat Perdu.
— A, ce ştiu eu? Îmi imaginez că ce este interesant e de genul feminin. Dumneavoastră, nu?

Olson a făcut o grimasă şi s-a introdus cu grijă în maşina veche a lui Cuneo, aşteptând-o şi pe tânără.

Aceasta s-a întins după Perdu.

— Îmi eşti dator cu ceva, a spus ea răguşit şi i-a acoperit gura lui Perdu cu un sărut.

Era primul sărut pe care îl primea de la o femeie după douăzeci de ani şi Jean nici nu ar fi visat cât de ameţitor putea fi.

Ea îi lua tot aerul, îşi atingea limba de a lui.

Cu ochii arzând, l-a împins pe Jean de lângă ea.

— Şi dacă te doresc, ce-ţi pasă ţie? a spus privirea ei mândră şi supărată.

Aleluia. Ce-am făcut să merit asta?

— Cuisery? a întrebat Max. Ce este asta?

— Paradisul, a spus Perdu.

Capitolul 24

Cuneo a luat în primire cea de-a doua cabină şi apoi a declarat că bucătăria din incintă era teritoriul lui. Din valiza sa şi din suportul de sticle, bărbatul robust cu chelie a construit o baterie de condimente, uleiuri şi amestecuri concepute de el pentru a face mai interesante mâncărurile, pentru a le da un gust mai fin, sau pur şi simplu „să le miroşi şi să fii fericit". Când a văzut faţa sceptică a lui Perdu, a întrebat:

— E vreo problemă?

— Nu, signor Cuneo. Este doar…

Este doar faptul că nu sunt obişnuit cu mirodeniile. Sunt prea bune. Insuportabil de bune. Şi nu sunt „fericite".

— Odinioară am cunoscut o femeie, a început Cuneo, în timp ce făcea ordine mai departe şi îşi controla cu grijă cuţitele de bucătărie, care plângea când mirosea trandafirii. Şi o alta, căreia i se părea foarte erotic când coceam *pâté en croûte*. Mirosurile fac lucruri stranii cu sufletul.

Fericire cu pateu, s-a gândit Perdu. La litera P. Sau la A, de la limbajul aromelor. Dacă ar începe într-o zi cu adevărat Enciclopedia sentimentelor?

Şi de ce nu chiar de mâine? Nu, de ce nu de acum?

Nu avea nevoie decât de hârtie şi ceva de scris. Şi apoi, într-o zi, literă cu literă şi-ar împlini visul. Ar avea, ar deveni, ar fi…

Acum. Există mereu doar un Acum. Deci, la treabă, laşule. Respiră în cele din urmă sub apă.

— La mine este lavanda, recunoscu el ezitând.

— Care vă face să plângeți, sau dimpotrivă?

— Ambele. Aşa miroase cel mai mare eşec al meu. Şi cea mai mare fericire.

Acum Cuneo descărca încă o pungă de plastic cu pietricele şi le aranja pe un raft.

— Acesta este eşecul *meu* şi norocul *meu*, a explicat el fără să fie întrebat. Timpul. El toceşte marginile tăioase care ne rănesc. Şi pentru că uit asta deseori, am adunat aceste pietricele, din fiecare râu pe care am călătorit până acum.

Canal du Loing se vărsase în Canal de Briare într-una dintre cele mai spectaculoase regiuni de pe Route Bourbonnais, printr-un apeduct care ducea canalul peste o secțiune din Loara pe care nu se putea naviga. Au ancorat în portul turistic din Briare, atât de împodobit cu flori, că o duzină de pictori stătea pe maluri, pentru a prinde momentul.

Portul părea să fie un Saint-Tropez, mai mic, cu iahturi scumpe ancorate şi oameni care se plimbau pe promenade. *Farmacia literară* era cel mai mare vas şi mulți care aveau ca hobby iahtingul s-au oprit pentru a se uita, a inspecta transformările şi a arunca o privire asupra echipajului. Perdu ştia că ei arătau ciudat. Nu numai ca nişte novici, ci mai rău. *Ca nişte amatori.*

Lui Cuneo nu-i scăpa nici o ocazie să întrebe pe oricine se apropia dacă au văzut în călătoriile lor un vas comercial numit *Moonlight*. Un cuplu de elvețieni, care călătorea deja de treizeci de ani prin Europa pe o ambarcațiune de lux cu motor, credea că-şi aminteşte ceva. În urmă cu zece ani, poate. Sau doisprezece?

Când Cuneo a vrut să se apuce de cină, a găsit în cămară un gol şi în frigider doar mâncare pentru pisici şi sus-numita fasole albă.

— Nu avem bani, signor Cuneo şi nici o provizie, a început să-i explice Perdu.

I-a povestit apoi despre plecarea pe neaşteptate din Paris şi despre aventurile nefericite.

— Oamenii de pe râu sunt de cele mai multe ori gata să dea ajutor. Şi mai am şi eu câteva economii, remarcă napolitanul. Aş putea să vă dau ceva din ele, ca bani de drum.

— Foarte nobil din partea dumneavoastră, dar nu intră în discuție, a spus Perdu. Trebuie să câştigăm cumva bani.

— Nu vă aşteaptă doamna? a întrebat Max Jordan nevinovat. Atunci ar trebui să nu mai pierdem timpul.

— Ea nu mă aşteaptă, avem tot timpul din lume, îl linişti grăbit Perdu.

O, da. Avem tot timpul din lume. A, Manon... mai ştii acel bar de la subsol, Louis Armstrong şi noi.

— Îi faceți o surpriză? Este din cale afară de romantic... dar şi un mare risc.

— Cine nu îşi asumă nici un risc, nu trăieşte, a intervenit Cuneo. Să ne întoarcem la bani.

Perdu i-a aruncat un zâmbet recunoscător. Cuneo şi Perdu s-au aplecat asupra unei hărți şi italianul a marcat câteva sate.

— Am nişte cunoscuți aici, în Apremont-sur-Allier, peste Nevers. Javier caută tot timpul ajutoare pentru lucrările de renovare la morminte... şi aici, în Fleury, am lucrat ocazional ca bucătar... în Digoin, la un pictor... iar aici, în Saint Satur, hm, dacă i-a trecut supărarea, că odinioară eu şi cu ea n-am... S-a înroşit. Deci, unii ne ajută sigur cu mâncare şi carburant. Sau ştiu unde se găseşte ceva de lucru.

— În Cuisery cunoaşteţi pe cineva?
— Oraşul cărţilor de pe malul râului Seille? Acolo n-am fost niciodată. Dar poate găsesc acolo ce caut.
— Pe femeia aceea.
— Da. Femeia aceea. Cuneo a tras adânc aer în piept. Există doar rareori astfel de femei, doar ştiţi asta. Poate apar doar o dată la câteva secole. Ea este tot ce poate visa un bărbat. Frumoasă, deşteaptă, înţeleaptă, iertătoare, pasională, pur şi simplu tot.
Uimitor, şi-a zis Perdu în sinea lui. Eu nu aş putea vorbi niciodată despre Manon aşa. A vorbi despre ea ar însemna să o împart. Ar însemna să mărturisesc. La asta nu voia Jean să se ajungă încă.
— Marea întrebare este totuşi, reflectă Max, ce aduce rapid bani? Vă spun imediat: ca gigolo nu sunt bun de nimic.

Cuneo se uita în jur.

— Dar cărţile? a întrebat el rar. Vreţi totuşi să le păstraţi pe toate?

De ce nu s-o fi gândit el la asta?

Cuneo a plecat să cumpere de la ţăranii din Briare fructe, legume şi carne din banii săi şi s-a oprit la palavre cu un pescar şmecher pe care l-a convins să-i dea captura de peste zi. Jean a deschis vasul cu cărţi, iar Max s-a apucat să facă ceva afaceri, pe post de reclamă vorbitoare. Se plimba prin port şi prin sat, strigând:

— Avem cărţi! Noile apariţii ale sezonului. Amuzante, inteligente şi ieftine, cărţi, cărţi frumoase!

Când trecea pe lângă o masă unde erau numai doamne, le ispitea:

— Lectura vă face frumoase, lectura vă face bogate, lectura vă face zvelte!

Între timp se oprea în faţa restaurantului Le Petit St. Trop şi declama:

— Aveți necazuri în dragoste? Avem cartea potrivită ca antidot. Aveți necazuri cu skipperul? Avem cartea potrivită ca antidot. Ați prins un peşte şi nu ştiți cum să-l curățați? Cărțile noastre au toate informațiile.

Unii îl recunoşteau pe scriitorul a cărui figură o văzuseră în ziare. Alții întorceau privirea deranjați. Şi, în fine, o mână de oameni s-au îndreptat spre *Farmacia literară* pentru consiliere.

Şi aşa au ajuns să facă Max, Jean şi Salvatore Cuneo primii bani. În afară de asta, un călugăr masiv şi încruntat din Rogny le-a dat câteva borcane cu miere şi verdețuri în schimbul cărților agnostice ale lui Perdu.

— Oare ce face cu ele?

— Le îngroapă, a apreciat Cuneo.

De la administratorul portului, pe care îl întrebase de cargoul *Moonlight*, a procurat câteva răsaduri de verdețuri şi a amenajat pe punte o grădină de ierburi cu ajutorul unor rafturi de bibliotecă, spre bucuria lui Lindgren şi a lui Kafka, care năvăleau cu entuziasm pe tulpinile de mentă. Puțin mai târziu se vânau încoace şi încolo pe vapor cu cozile înfoiate ca nişte perii.

Seara, Cuneo purtând un şorț cu flori şi mănuşi de bucătărie în ton, a adus mâncarea înăuntru.

— Domnii mei: o variantă de *ratatouille,* cel atât de hulit de industria hotelieră: *bohémienne de legumes,* a explicat Salvatore*,* în timp ce punea mâncarea pe masa improvizată de pe punte.

Era ca un dar ceresc, acest fel de mâncare din legume roşii, tăiate în cubulețe, prăjite, condimentate din plin cu cimbru, presate într-o formă, apoi aşezate cu mare artă pe farfurie şi stropite cu ulei delicios de măsline. La asta se adăugau cotletele de miel, pe care Cuneo le trecuse de trei ori prin foc şi budinca de usturoi, albă ca zăpada, care se topea pe limbă.

Când Perdu a luat prima înghițitură, s-a întâmplat ceva ciudat.

În mintea sa păreau să explodeze imagini.

— Este incredibil, Salvatore. Găteşti cum scrie Marcel Pagnol.

— A, Pagnol. Tare tip. Şi el ştia că doar cu ajutorul limbii poți vedea bine. Şi cu nasul, şi cu stomacul, a oftat Cuneo apreciativ. Apoi a spus între două înghițituri:

— Capitano Perduto, cred cu tărie că trebuie să te înfrupți din sufletul unei țări, pentru a o înțelege. Pentru a simți oamenii. Şi sufletul este ceea ce creşte acolo. Ce pot oamenii mirosi şi atinge în fiecare zi. Ce circulă prin ei şi le dă formă.

— Cum sunt italieni, făcuți din paste? a întrebat Max mestecând.

— Fii atent, Massimo, ce spui. Pastele fac femeile *bellissime*!

Cuneo desena plin de entuziasm conturul unui corp de femeie în aer.

Au mâncat, au râs. În dreapta apunea soarele, în stânga răsărea luna, erau cuprinşi de mireasma bogată a florilor din port. Pisicile cutreierau cu atenție prin zonă şi mai târziu le-au ținut companie bărbaților, tronând amabile în turnul de observație de pe lada de cărți răsturnată.

O pace necunoscută îşi găsi drum în interiorul lui Perdu.

Poate mâncarea să vindece?

Cu fiecare înghițitură pe care o lua, scufundată în condimentele şi uleiurile din Provence, el absorbea din ce în ce mai mult din pământul care îl aştepta. Se simțea de parcă ar fi mâncat chiar peisajul rural care îi înconjura. Deja putuse să guste ținutul sălbatic din jurul Loarei, pădurea şi viile.

În noaptea aceea a dormit liniştit. Kafka şi Lindgren i-au păzit somnul. Motanul stătea întins la uşă, Lindgren

lângă umărul său. Uneori, Jean simțea lăbuțele care îi pipăiau obrazul, pentru a vedea dacă mai era în viață.

În dimineața următoare, au decis în primul rând să rămână în portul din Briare. Era un punct de întâlnire îndrăgit şi o bază bună de plecare, iar sezonul caselor plutitoare începuse. Aproape la fiecare oră mai veneau alte bărci de pe canale, care puteau aduce potențiali cumpărători de cărți.

Max s-a oferit să împartă puținele lui haine cu Jean, care plecase doar în cămaşă, pantaloni gri, jachetă şi pulover. Îmbrăcămintea nu era în acel moment printre cele mai importante elemente pe lista lor de cumpărături esențiale.

Perdu s-a trezit pentru prima oară de secole purtând blugi şi un tricou prespălat. Când s-a văzut în oglindă, se simțea privit de un străin. Barba de trei zile, bronzul uşor, după ce stătuse în postul de comandă, îmbrăcămintea lejeră... Nu mai arăta atât de rigid sau mai bătrân decât era. Dar nu neapărat cu mult mai tânăr.

Max îşi lăsase o linie orizontală ridicolă pe post de mustață deasupra buzei superioare şi îşi pieptăna părul spre spate ca să-şi lase să crească o coadă strălucitoare, neagră, de pirat. În fiecare dimineață se antrena pe punte, în stil kung-fu şi tai-chi, în picioarele goale şi îmbrăcat doar cu o pereche de pantaloni uşori. La prânz şi seara îi citea lui Cuneo câte ceva, în timp ce acesta pregătea masa. Cuneo îşi dorea deseori povestiri scrise de femei.

— Femeile povestesc mai mult despre lume. Bărbații povestesc mereu doar despre ei.

Între timp, *Farmacia literară* era deschisă până târziu în noapte. Zilele erau mai calde.

Copiii din sate şi de pe casele plutitoare stăteau ore întregi în interiorul lui *Lulu*, pentru a citi aventurile lui Harry Potter, Kalle Blomquist, ale celor Cinci prieteni, ale Pisicilor războinice, sau Jurnalul lui Greg. Deseori Perdu se vedea nevoit să se abțină de la un zâmbet mândru, când îl vedea pe Max înconjurat de copii, cu picioarele încrucişate, ținând o carte pe genunchi. Citea tot mai bine, transformând poveştile în piese radiofonice. Perdu bănuia că din aceşti copii care ascultau cu ochii mari şi plini de concentrare, vor ieşi într-o zi adulți care vor avea nevoie ca de aer de lectură, de vrajă, de propriul film în minte.

Tuturor celor sub paisprezece ani le-a vândut cărți la kilogram: două kilograme la zece euro.

— Nu ieşim în pierdere? a întrebat Max.

Perdu a dat din umeri.

— Din punct de vedere financiar, da. Dar după cum ştii, lectura te face obraznic şi lumea de mâine poate avea în mod sigur nevoie de o mână de oameni care să filtreze informațiile, nu credeți?

Adolescenții se împingeau permanent chicotind spre colțul romanelor erotice şi apoi se aşternea liniştea. Perdu se asigura că scoate zgomote când se apropia, pentru ca ei să-şi poată desprinde buzele şi să-şi ascundă fețele roşii în spatele unei cărți inofensive.

Deseori, Max cânta la pian şi atrăgea astfel clienți la bord.

Perdu se obişnuise să-i trimită zilnic lui Catherine câte o carte poştală şi să adune într-un caiet însemnări noi pentru enciclopedia sa cu sentimente mici şi moderate pentru o nouă generație de farmacişti ai sufletului.

Se aşeza în fiecare seară la pupa şi se uita spre cer. Întotdeauna se vedea Calea Lactee şi din când în când trecea câte o stea căzătoare. Broaştele dădeau concerte

a cappella, greierii cântau, frânghiile se loveau uşor de catarge, iar clopotele de cart sunau ocazional. Îl invadau sentimente cu adevărat noi. Era doar corect ca şi Catherine să le afle. Căci odată cu ea începuse totul. Încă nu-şi putea imagina ce fel de bărbat avea să devină.

*

Catherine, Max a constatat astăzi că un roman este ca o grădină, în care cititorul are nevoie de timp ca să înflorească. Mă simt ciudat de patern, când îl privesc pe Max. Cu salutări, Perduto.

Catherine, astăzi de dimineaţă m-am trezit şi am ştiut pentru trei secunde, că tu eşti o sculptoriţă de suflete. Că eşti o femeie care îmblânzeşte frica. Sub mâna ta, piatra se transformă din nou în om. John Lost, stană de piatră.

Catherine, râurile sunt altfel decât marea. Marea cere, râurile dau. Aici simţim mulţumirea, pacea, melancolia şi liniştea sticloasă a serii, când ziua se decide să alunece în gri-albăstrui. Mai am căluţul de mare, pe care mi l-ai modelat din pâine, cel cu ochii din boabe de piper. Are nevoie urgent de un însoţitor. După umila părere a lui Jeanno P.

Catherine, oamenii de pe râuri sosesc doar când plutesc pe valuri. Ei iubesc cărţile despre insule îndepărtate. Oamenii de pe râuri s-ar îngreţoşa dacă ar şti că trebuie să amareze mâine. Iar un anumit. J.P. din P., actualmente rezident pe nicăieri, îi înţelege bine.

Şi Perdu mai descoperise ceva deasupra râurilor: stelele care respirau. Într-o zi străluceau luminos. În următoarea zi erau palide. Apoi din nou luminoase. Şi asta nu depindea de ceaţă sau de ochelarii săi de citit,

ci de faptul că îşi lua timp să-şi ridice privirea de la propriile picioare.
Părea că stelele respirau într-un ritm adânc, nesfârşit. Ele respirau şi priveau lumea cum se transforma şi dispărea. Unele stele văzuseră deja dinozauri şi oameni de Neanderthal, văzuseră crescând piramidele şi pe Columb descoperind America. Pentru ele, Pământul era doar o altă insulă a lumii în oceanul infinit al universului, iar locuitorii de aici, incredibil de mici.

Capitolul 25

La sfârşitul primei săptămâni, un funcţionar al oraşului Briare i-a informat neoficial că ori se înscriau ca vânzători sezonieri, ori ar trebui să plece mai departe. El însuşi era un cititor entuziast de thrillere americane.

— Dar pe viitor să fiţi atenţi unde acostaţi – birocraţia franceză nu cunoaşte unghiul mort.

Dotaţi cu provizii, curent, apă şi o grămadă de nume şi numere de telefon mobil de la oameni prietenoşi, care locuiau pe ape, au plecat din port şi au luat-o pe un canal lateral al Loarei. În curând, treceau pe lângă castele şi păduri dese, al căror miros de răşină te copleşea, şi vii cu plantaţii de Sauvignon şi Pinot Noir, din care se făceau vinurile Sancerre şi Pouilly Fumé.

Cu cât pătrundeau mai mult în sud, cu atât mai caldă era vremea de vară. Din loc în loc vedeau vapoare, pe ale căror punţi se întindeau la soare femei în bikini.

Pe lunca de pe malul râului erau anini, crengi de mure şi viţă-de-vie sălbatică, ce formau o pădure virgină, smălţată cu pete de lumină verzuie şi particule strălucitoare de praf care dansau printre crengile pădurii. Între trunchiuri de copaci apăreau ochiuri lucioase de mlaştină, mărginite de tufe de soc şi fagi aplecaţi.

Cuneo scotea peştii unul după altul din murmurul apelor şi pe bancuri de nisip lungi, netede, au văzut

bâtlani albaştri, vulturi pescari şi rândunele de apă. Ici şi colo, din tufişuri ieşeau castori la vânătoare de şobolani de apă. Era Franța veche, luxuriantă, ce li se întindea în fața ochilor maiestuoasă, minunată, verde şi izolată.

Într-o noapte, au ancorat lângă o pajişte sălbatică, nefolosită. Era linişte. Nu se auzea nici măcar clipocitul apei şi nu se auzea nici un zgomot de motor. Erau pe deplin singuri, cu excepția unor bufnițe care se auzeau țipând din când în când peste râu.

După o cină la lumina lumânărilor au cărat pe punte pături şi perne şi au stat întinşi acolo, trei bărbați, cap în cap, ca o stea în trei colțuri.

Calea Lactee era o dungă de lumină, ca siajul unui vapor. Liniştea era copleşitoare şi adâncul albastru al cerului de noapte părea să-i atragă spre el.

Max a scos ca prin magie un joint subțire.

— Trebuie să protestez vehement, a spus Jean relaxat.

— Da, skipper. Mesaj recepționat – unul dintre olandezi mi l-a dat, nu a avut bani pentru Houellebecq.

Max şi-a aprins iarba.

Cuneo adulmeca.

— Miroase ca salvie arsă.

A luat jenat țigara şi a tras din ea puțin, cu precauție.

— Brrrrrrrr. Ca şi cum ai linge bradul de Crăciun.

— Trebuie să tragi în piept şi să ții acolo fumul cât de mult poți, l-a sfătuit Max.

Cuneo asculta.

— Sfinte balsamic! a şuierat el.

Jean a tras încet din țigară şi a lăsat fumul să-l învăluie. O parte din el se temea de pierderea controlului. O alta tânjea exact după asta.

Jean se simțea, chiar în acest moment, ca şi când un baraj de timp, obişnuință şi frică pietrificată îi

împiedicau durerea să îşi croiască drum prin el. Se simţea locuit de lacrimi de piatră, care împiedicau ca altceva să îşi găsească loc în interiorul lui.

Până acum, nu le spusese nici lui Max, nici lui Cuneo că femeia pentru care el îşi tăiase toate legăturile cu viaţa era de mult oale şi ulcele. Şi nu le mărturisise nici că lui îi era ruşine, că ruşinea era cea care îl împingea. Dar nici nu ştia ce avea să facă în Bonnieux, ce spera să găsească acolo. Pace? De multă vreme nu o mai merita.

Ei bine, un al doilea fum nu putea să-i facă rău.

Fumul era muşcător de fierbinte. De această dată, trase adânc în piept. Jean se simţea ca şi când ar fi stat culcat pe fundul unei mări, o mare de aer greu. Era atâta linişte, ca sub apă. Chiar şi bufniţele tăcuseră.

— E pliiin de stele, a murmurat Cuneo cu limba înnodată.

— Probabil zburăm deasupra cerului. Pământul este un disc, da, exact aşa e, explică Max.

— Sau un platou cu mezeluri, a sughiţat Cuneo.

El şi Max au izbucnit în râs. Râdeau, iar vocile lor se duceau peste râu şi speriau puii de iepuri din desiş, şi îi împingeau, cu inimile sărind din piept, către adâncimile vizuinilor lor.

Roua nopţii se aşeza pe pleoapele lui Jean. El nu râdea. Simţea că marea de aer îl descuraja şi nu-şi putea ridica pieptul.

— Cum era femeia pe care o cauţi, Cuneo? a întrebat Max când s-au liniştit.

— Frumoasă. Tânără. Şi foarte bronzată de la soare, a răspuns Cuneo. Apoi a făcut o pauză. Până la ştii-tu-unde. Acolo era albă ca spuma laptelui. Şi avea un gust atât de dulce, a mai oftat el.

Priveau stelele căzătoare, care se aprindeau ici şi colo pentru scurt timp, cădeau prin câmpul lor vizual şi se stingeau.

— Prostiile din dragoste sunt cele mai frumoase. Dar plăteşti foarte mult pentru ele, a şoptit Cuneo şi şi-a tras pătura până la bărbie. Pentru cele mici exact la fel ca pentru cele mari. A fost doar o noapte, a oftat el din nou. Vivette era logodită atunci, dar asta însemna doar că era intangibilă pentru bărbaţi, în orice caz pentru bărbaţi ca mine.

— Străini? a întrebat Max.

— Nu, Massimo, nu asta era problema. Faptul că eram marinar, asta era tabu.

Cuneo a mai tras o dată din joint şi l-a dat mai departe.

— Vivette a venit peste mine ca o febră, care durează şi azi. Îmi clocoteşte sângele, când mă gândesc la ea. Chipul ei mă priveşte din orice umbră şi din orice rază de soare pe apă. Visez la ea, dar cu fiecare noapte, zilele pe care le-am mai putea petrece împreună se împuţinează.

— În orice caz, chiar mă simt bătrân şi uscat, a lăsat Max să-i scape. Toate aceste pasiuni pe care voi le simţiţi! Unul îşi caută de douăzeci de ani sentimentele pe care le-a avut într-o noapte, celălalt pleacă acum, ca să...

Dar Max s-a oprit.

În liniştea de după propoziţia rostită pe jumătate, Jean s-a simţit străbătut de un fior pe care nu-l putea defini prin ceaţa lăsată de efectul marijuanei. Ce a vrut Max să spună? Dar el a continuat să vorbească, iar Jean a lăsat-o baltă.

— Chiar nu ştiu ce trebuie să vreau cu adevărat. Nu am fost niciodată atât de îndrăgostit de o femeie. Am văzut întotdeauna înainte de toate, ce... ce *nu* este. Una era drăguţă, dar arogantă cu oamenii care câştigau mai puţin decât tatăl ei. Alta era amabilă, dar avea nevoie mereu de o grămadă de timp ca să înţeleagă o glumă. Şi una care era

incredibil de frumoasă, plângea când se dezbrăca, nu ştiu de ce şi atunci mai bine nu mă mai culcam cu ea, ci o ţineam strâns în braţe toată noaptea, învelită în puloverul meu. Vă spun, femeile adoră să se cuibărească în îmbrăţişări, dar asta înseamnă un braţ amorţit şi o vezică plină ochi pentru bărbat.

Perdu a mai tras un fum.

— Şi prinţesa ta e pe undeva, Massimo, a spus Cuneo cu convingere.

— Dar unde? a întrebat Max.

— Poate tocmai o cauţi, doar că nu ştii că eşti pe drumul spre ea, a şoptit Jean.

Aşa se întâmplase cu el şi Manon. El venise din Marsilia şi se urcase în acea dimineaţă în tren, fără nici o bănuială că, doar o jumătate de oră mai târziu, avea să găsească femeia care îi răsturnase viaţa şi toţi pilonii pe care se sprijinea. Avea douăzeci şi patru de ani, nu era mai bătrân decât Max acum.

Petrecuse cu Manon doar cinci ani, plini de ore furate pe ascuns. Plătise pentru aceste câteva zile cu două decenii de durere, dor şi singurătate.

— Dar să fiu al naibii dacă aceste câteva ore, nu au meritat pe deplin.

— Capitano? Ai spus ceva?

— Nu. Am gândit ceva. Doar nu puteţi să-mi auziţi gândurile? Vă arunc peste bord.

Tovarăşii săi de călătorie au început să chicotească.

Liniştea nopţii de la ţară părea să devină tot mai ireală şi îi alunga pe cei trei bărbaţi din prezent.

— Şi drăguţa ta, Capitano? a întrebat Cuneo. Care este numele ei?

Jean a ezitat îndelung.

— *Scusami*, n-am vrut...

— Manon. O cheamă Manon.

— Şi este cu siguranţă frumoasă.
— Frumoasă ca un cireş primăvara.
Era atât de uşor să închidă ochii şi să răspundă la întrebările iscoditoare ale lui Cuneo, puse cu o voce delicată şi prietenoasă.
— Şi deşteaptă, *sì*?
— Mă cunoaşte mai bine decât mă cunosc eu însumi. Ea... m-a învăţat să simt. Şi să dansez. Şi era uşor să o iubesc.
— Era? a întrebat cineva, dar aşa de încet, încât Perdu nu putea fi sigur, dacă era Max, Salvatore sau doar conştiinţa lui.
— Ea este casa mea. Şi râsul meu. Ea este...
A tăcut. Moartă. Nu putea rosti asta. Îi era atât de frică de durerea care pândea în spatele cuvintelor.
— Şi ce îi vei spune, când ajungi?
Jean ducea o luptă cu sine. Dar a ales să spună singurul adevăr care se găsea în trecerea sub tăcere a morţii lui Manon.
— Iartă-mă.
Întrebările lui Cuneo au încetat.
— Vă invidiez cu adevărat, a murmurat Max. Voi vă trăiţi iubirea. Dorul vostru. Indiferent cât de nebuni sunteţi. Eu, pe de altă parte, simt, pur şi simplu, că m-am irosit. Respir, inima bate, pompează sângele. Dar nu obţin nimic pentru scris. Lumea se distruge peste tot şi eu miorlăi ca o mâţă plouată. Viaţa este nedreaptă.
— Doar moartea este pentru toţi sigură, a spus Perdu sec.
— Asta este democraţia adevărată, a observat Cuneo.
— Deci, consider că moartea este supraevaluată, din punct de vedere politic, aprecie Max.
I-a dat lui Jean ultimul fum din joint.
— Este adevărat că bărbaţii îşi caută marea iubire după asemănări cu propria mamă?
— Hm, a mormăit Perdu, gândindu-se la Lirabelle Bernier.

— *Sì, certo!* Atunci ar trebui să-mi caut una care să-mi spună permanent „corvoadă” şi să mă pălmuiască dacă citesc sau folosesc cuvinte pe care ea nu le înţelege, a răspuns Cuneo cu un râs dulce-amar.

— Şi eu una, care abia după cincizeci de ani reuşeşte să spună „nu” şi să mănânce ceva ce îi place, în loc să mănânce ce este ieftin, recunoscu Max.

Cuneo presa ţigara rulată.

— Ia zi, Salvo, a întrebat Max, când aproape adormiseră. Am voie să-ţi scriu povestea?

— Nici vorbă, *amico*, a răspuns Salvatore. Caută-ţi naibii propria ta *storia*, micuţule Massimo. Dacă mi-o iei pe a mea, atunci eu nu voi mai avea nici una.

Max a oftat adânc.

— Ei bine, mormăi el adormit. Aveţi cumva amândoi cel puţin... câteva cuvinte pentru mine? Cuvinte preferate sau aşa ceva? De noapte bună.

Cuneo şi-a lins buzele.

— Ca sufleul de lapte? Sărutul tăiţeilor?

— Îmi plac cuvintele care sună la fel cu ceea ce descriu, a şoptit Perdu cu ochii închişi. Briza de seară. Alergător în noapte. Copilul verii. Nesupunere: văd o fetiţă în armură de jucărie, care se luptă împotriva a tot ce nu vrea să fie. Cuminte şi slăbuţă, şi tăcută – nu, nici vorbă! Domnişoara Nesupunere, o luptătoare singuratică împotriva puterii întunecate a raţiunii.

— În unele cuvinte te poţi tăia, a mormăit Cuneo, ca şi cum ai avea brice în urechi şi pe limbă. Disciplină. Burghiu. Sau raţiune.

— Cuvântul „raţiune” se aude atât de des, încât nu e de mirare că alte cuvinte nu mai au loc, s-a plâns Max. Apoi a râs. Imaginaţi-vă că ar trebui să cumperi mai întâi cuvinte frumoase, înainte de a avea voie să le foloseşti.

— Atunci, unii ar da faliment după o diaree verbală.

— Şi bogaților le-ar rămâne doar vorbitul, pentru că toate cuvintele importante se vând.
— Şi „te iubesc” ar fi cel mai scump.
— Dacă este folosit pentru o minciună, se dublează imediat.
— Săracii ar trebui să comită un jaf de cuvinte. Sau să joace mimă, în loc să vorbească.
— Toți ar cam trebui să facem asta. A iubi este un verb... deci să trecem la acțiune. Să vorbim mai puțin şi să facem mai mult. Nu-i aşa?

O, Doamne, drogul face minuni.

Puțin mai târziu, Salvo şi Max se ridicau sub pături şi se duceau la locurile lor de dormit, de sub punte.

Înainte ca Max Jordan să fi dispărut, el s-a mai întors încă o dată spre Perdu.

— Ce e, Monsieur? a întrebat acesta obosit. Mai vreți un cuvânt de noapte bună?
— Eu... nu. Voiam doar să spun, deci... vă plac cu adevărat. Indiferent ce...

Părea că Max ar fi vrut să mai adauge ceva, dar nu ştia cum.

— Şi eu vă plac, Monsieur Jordan. Chiar foarte mult. M-aş bucura dacă am deveni prieteni, Monsieur Max.

Cei doi bărbați se priveau; doar lumina lunii le lumina chipurile. Ochii lui Max erau în întuneric.

— Da, a şoptit tânărul. Da, Jean. M-aş bucura să fiu... prietenul dumneavoastră. Voi încerca să fiu unul bun.

Deşi Perdu n-a înțeles la ce se referea, dar a dat vina pe joint.

Odată singur, Perdu a rămas pur şi simplu întins acolo. Noaptea începea să-şi modifice mirosul. De undeva adia o mireasmă – era lavandă?

Ceva s-a cutremurat în el.

Şi-a amintit că avusese aceleaşi simțăminte față de mireasma lavandei, înainte să o cunoască pe Manon. O

emoție. Ca şi când inima sa ştia că, în viitorul îndepărtat, această aromă ar putea fi pusă în legătură cu dorul. Cu durerea. Cu dragostea. Cu o femeie.

A inspirat adânc şi a lăsat această amintire să-i alunece prin corp. Da, poate că simțise încă de pe când era de vârsta lui Max acest şoc pe care avea să i-l declanşeze mai târziu în viața sa această femeie.

Jean Perdu a luat steagul pe care îl cususe Manon şi l-a netezit cu mâinile. Apoi l-a împăturit şi şi-a aşezat fruntea pe ochiul păsării-carte, acolo unde odinioară sângele lui Manon se uscase într-o pată întunecată.

Suntem la multe nopți depărtare, Manon.

Apoi, când a îngenuncheat cu capul plecat, a rostit în şoaptă:

Nopți şi zile şi țări şi mări. Mii de vieți au venit şi au plecat şi tu mă aştepți pe mine.

Într-o cameră, undeva, alături.

Ştiindu-mă şi iubindu-mă ai aşteptat.

În gândurile mele, tu mă mai iubeşti.

Tu eşti teama, care taie piatră în mine.

Tu eşti viața care speră în mine.

Tu eşti moartea de care mă tem.

Mi te-ai întâmplat şi eu ți-am dat vorbele mele. Durerea mea. Amintirea mea.

Locul tău în mine şi tot timpul nostru. Am pierdut steaua noastră.

Mă ierți?

Manon?

Capitolul 26

— Max! Urmează încă o cameră a ororilor!

Jordan s-a tras în apropiere.

— Pariem că javra aia a paznicului ecluzei face pipi pe mâna mea iar, ca la ultimele aproximativ o mie de ecluze? În afară de asta am degetul însângerat de la manivele şi mecanisme de blocare. Vor mai putea aceste mâini delicate să mângâie vreodată o literă?

Max i-a arătat plin de reproş mâinile sale înroşite, pe care erau băşici mărunte.

Trecuseră de nenumărate păşuni unde se răcoreau viţeii în apa de la mal şi de castelele mândre ale fostelor metrese regale, iar acum se apropiau de ecluza La Grange, puţin înainte de Sancerre.

Satul viticol trona pe o colină vizibilă de departe şi marca limita sudică a rezervaţiei naturale Valea Loarei, care se întinde pe o lungime de 20 de kilometri.

Sălciilor plângătoare le atârnau crengile în apă, ca nişte degete jucăuşe. Vasul cu cărţi era îmbrăţişată de ziduri verzi, mişcătoare, care păreau să se apropie tot mai mult.

În fapt, la fiecare ecluză de până acum fuseseră lătraţi de câte un câine extrem de nervos. Şi fiecare zurbagiu din aceştia făcuse pipi exact pe bolovanul peste care Max aruncase cele două funii, pentru a menţine stabilă vasul cu cărţi, în timpul variaţiei apei. De data asta,

Max a lăsat să cadă pe punte parâmele, prinzându-le doar cu vârfurile degetelor.

— Nu te teme, Capitano! Cuneo ajunge în ecluză, nici o problemă.

Italianul cu picioare scurte a lăsat deoparte ingredientele pentru cină, s-a suit pe scară, cu şorțul său de bucătărie înflorat, şi-a luat de sus o pereche de mănuşi colorate de bucătărie şi a început să manevreze încoace şi-ncolo parâma de ancorare, ca pe un şarpe. Câinele s-a dat înapoi din fața tăcutului şarpe boa şi a mârâit morocănos.

Doar cu o mână, Cuneo a răsucit bara de fier pentru deschiderea clapetei de aflux; sub cămaşa sa cu mânecă scurtă şi dungi se conturau muşchii rotunzi. În acest timp, cânta cu vocea unui tenor de gondolă: *Que sera, sera*... şi i-a făcut semn din ochi soției omului de la ecluză, când bărbatul acesteia nu se uita. Soțului ei i-a întins în trecere o cutie de bere. Pentru asta, Salvatore a primit un zâmbet şi informația că în Sancerre se organiza un dans în seara aceea, în următorul port administratorul portului nu mai avea carburant în stoc şi la cea mai importantă întrebare a lui Cuneo, nu, cargoul *Moonlight* nu trecuse trecut de mult pe acolo. Ultima oară, mai trăia Mitterrand. Aproximativ.

Perdu l-a observat pe Cuneo la auzul acestei veşti.

O săptămână întreagă auzise mereu unul şi acelaşi răspuns:

— Nu, nu, nu.

Îi întrebaseră pe paznicii ecluzelor, pe administratorii porturilor, pe skipperi, da, chiar şi pe clienții care făceau cu mâna de pe mal *Farmaciei literare*.

Italianul le mulțumea, cu chipul impasibil. Liniştit ca o stâncă. Trebuia să poarte în interiorul lui un izvor

nezdruncinat de speranță. Sau căuta încă din obişnuință?

Obişnuința este o zeiță periculoasă, vanitoasă. Nu permite nimic ce îi poate întrerupe domnia. Ucide dorul de orice altceva. Dorul de călătorii, de o altă muncă, de o nouă iubire. Te descurajează să trăieşti cum vrei. Pentru că din obişnuință nu ne mai gândim, dacă încă ne mai place ce facem.

Cuneo i s-a alăturat lui Perdu în postul de comandă.

— Aye, Capitano. Eu mi-am pierdut iubirea. Şi băiatul? a întrebat el. Ce a pierdut?

Cei doi bărbați se uitau la Max care, sprijinit de balustradă, privea apa şi părea foarte, foarte departe.

Max vorbea mai puțin, nu mai cânta la pian.

Încerc să devin un prieten mai bun, îi spusese el lui Perdu. Ce însemna acest „a încerca" oare?

— Îi lipseşte muza, signor Salvatore. Max a încheiat un pact cu ea şi a renunțat la o viață normală. Dar muza l-a părăsit. Acum nu are nici o viață normală, nici una artistică. De aceea o caută aici, afară.

— *Sì, capisco*. Poate nu şi-a iubit muza suficient? Atunci trebuie să mai facă o dată un contract.

Puteau scriitorii să se căsătorească din nou cu muzele lor? Trebuia ca Max, Cuneo şi el să danseze goi pe o pajişte cu flori sălbatice în jurul unui foc din viță-de-vie?

— Cum sunt oare muzele? Sunt ca şi pisicuțele? a întrebat Cuneo. Nu le place milogeala pentru dragoste. Sau sunt precum câinii? Poate el să o facă geloasă pe muză, dacă se iubeşte cu o altă fată?

Înainte ca Jean să-i poată răspunde că muzele ar fi precum caii, l-au auzit pe Max urlând ceva.

— O căprioară! Acolo, în apă!

Într-adevăr, în fața lor, în mijlocul canalului, o căprioară complet epuizată se zbătea să înoate. A intrat în panică la vederea casei plutitoare în spatele ei.

Tot încerca să găsească un punct de sprijin pe parapet. Dar pereții netezi, verticali ai canalului artificial făceau imposibilă ieşirea din apa mortală.

Max atârna deja peste balustradă şi încerca să prindă animalul epuizat cu un colac.

— Massimo, las-o, ai să cazi!

— Dar trebuie să o ajutăm! Nu reuşeşte să iasă singură, se îneacă!

Max a făcut un lasou dintr-o frânghie şi a aruncat-o în mod repetat spre căprioară. Dar se întorcea şi mai speriată, se scufunda şi reapărea.

Frica adâncă din ochii căprioarei l-a mişcat pe Perdu.

— Stai liniştită, a rugat-o el mut, stai liniştită, ai încredere în noi... ai încredere în noi. A dat motorul lui *Lulu* în viteză inferioară, a dat în marşarier, pentru a opri casa plutitoare, dar vaporul a mai alunecat câțiva metri.

Deja căprioara era la jumătatea vasului, lângă ei.

Se străduia şi mai disperată, pe măsură ce se apropia frânghia cu colacul de salvare. Ochii căprui erau plini de panică şi de frică de moarte, când capul ei tânăr se îndrepta spre ei.

Şi apoi a țipat.

Era un scâncet răguşit, un sunet pe jumătate rugător. Cuneo a început să-şi scoată pantofii şi cămaşa, pregătindu-se să sară în canal.

Căprioara țipa şi țipa.

Perdu cugeta febril. Ar trebui să amarăm? Poate ar reuşi să o apuce din lateral şi să o scoată din apă?

A condus vasul către mal, ascultând cum pereții exteriori se izbeau de-a lungul canalului.

Şi căprioara tot ţipa, cu acel sunet disperat şi răguşit. Mişcările îi deveneau tot mai obosite, tot mai lipsite de putere, încercând să se sprijine de mal. Dar nu reuşea defel.

Cuneo stătea doar în lenjerie la balustradă. Trebuie să-şi fi dat seama că nu putea ajuta căprioara, atâta vreme cât el însuşi nu se putea sui pe mal. Şi pereţii exteriori ai lui *Lulu* erau prea înalţi ca să poată ridica un animal care se apăra sau să poţi îndrepta spre el scara de urgenţă.

Când au debarcat în cele din urmă, Max şi Jean au sărit pe mal şi au alergat prin desiş, înapoi spre căprioară.

Aceasta se desprinsese între timp de partea lor de mal şi încerca să ajungă pe cealaltă parte a canalului.

— Dar de ce nu se lasă ajutată? a şoptit Max. Lacrimi îi curgeau pe obraji. Vino încoace! urlă el răguşit. Tu, fir-ai să fii de animal prost, vino odată încoace!

Acum puteau doar să privească.

Căprioara scâncea şi gemea, în timp ce încerca să atingă limba de pământ care părea să iasă din apă. Şi, la un moment dat, s-a sfârşit totul. A alunecat înapoi.

În tăcere, bărbaţii priveau cum căprioara îşi ţinea cu greu capul deasupra apei. Se uita mereu la ei şi încerca să se îndepărteze.

Privirea, plină de tristeţe, şi de deznădejde, şi de apărare îl lovi pe Perdu până în adâncul sufletului.

Doar o dată mai ţipă căprioara, foarte lung şi deznădăjduit.

Apoi ţipătul încetă.

Se scufundă.

— O, Doamne, te rog, a şoptit Max.

Când a reapărut, plutea pe o parte, capul era sub apă şi picioarele din faţă tresăreau spasmodic.

Soarele strălucea, țânțarii dansau, iar undeva în desiş se auzea o pasăre. Fără viață, corpul căprioarei se răsucea.

Lui Max îi curgeau lacrimile şiroaie pe obraji. A alunecat în apă şi a înotat până la cadavru.

În tăcere, Jean şi Salvatore priveau cum Max târa în urma sa corpul inert al căprioarei, până la malul pe care era Perdu. Cu o forță nebănuită, Max a ridicat în sus corpul mic, ud, până ce Jean l-a putut apuca. Aproape nu reuşea.

Căprioara mirosea a apă sălcie, a pământ din pădure şi avea mirosul unei lumi vechi, foarte străine de cealaltă parte a oraşelor. Blana udă era grea. Când Perdu a pus prevăzător lângă el căprioara pe pământul încălzit de soare, cu capul pe genunchii săi, a sperat să se petreacă imediat o minune şi căprioara să se scuture, să sară în picioare şi, după ce se clătina puțin, să o zbughească în desiş.

Jean mângâia pieptul tânărului animal. A mângâiat-o pe spate, pe cap, ca şi când doar atingerea lui ar fi putut rupe vraja. Simțea restul căldurii, care mai stăruia încă în corpul zvelt.

— Te rog, imploră încet. Te rog.

Mângâia capul aşezat în poala sa.

Ochii căprui ai căprioarei îl priveau sticloşi.

Max înota pe spate, cu brațele desfăcute larg.

Pe punte, Cuneo îşi ținea fața în mâini.

Niciunul dintre bărbați nu îndrăznea să-i privească pe ceilalți.

Capitolul 27

Au plecat în tăcere pe canalul adiacent Loarei spre sud, prin Burgundia, pe sub coroanele verzi ale copacilor, care se ridicau în arcade masive ca de catedrală peste canal. Unele vii erau atât de întinse, încât rândurile păreau să ajungă până la linia orizontului. Totul era în floare, chiar şi ecluzele şi podurile erau invadate.

Cei trei mâncau în tăcere, vindeau în tăcere cărţi clienților de pe mal şi se evitau. Seara, citeau fiecare pentru sine, într-un colţ al vaporului. Pisicile alergau uimite de la unul la altul. Dar nici ele nu îi puteau scoate din izolarea autoimpusă. Căpşoarele lor dornice de mângâieri, privirile insistente şi mieunatul întrebător rămâneau fără răspuns.

Moartea căprioarei distrusese steaua în trei colțuri. Acum fiecare se mişca din nou singur prin timp, prin timpul nefericit, prin timpul complicat.

Jean petrecea mult timp deasupra caietului dictando pe care îl folosea pentru enciclopedia sentimentelor. Privea fix pe fereastră, fără să vadă cum cerul îşi schimba nuanțele de la roşu până la portocaliu. Gândurile i se împotmoleau ca şi cum ar fi înotat în melasă.

În seara următoare treceau pe lângă Nevers şi au avut o scurtă discuție tensionată:

— De ce nu în Nevers? Aici am putea vinde cărți.

— În Nevers există destule librării, dar nu este nimeni care ne poate vinde combustibil.

Aşa că au hotărât să se oprească puțin înainte de ecluză, în apropiere de mărunta localitate Apremont-sur-Allier, care se ridica într-un cot al râului Allier, afluent al Loarei. Cuneo avea cunoscuți acolo, un sculptor şi familia sa, care locuiau într-o casă izolată între Allier şi sat.

De aici, din „Grădina Franței" nu mai era mult până la Digoin şi la ramificația spre Canalul Central, care i-ar fi dus în direcția Ronului, pe Seille spre Cuisery, oraşul cărților.

Kafka şi Lindgren au zbughit-o în pădurice a de pe mal, ca să vâneze. Puțin mai târziu, un stol de păsări şi-a luat zborul dintr-odată.

Când cei trei bărbați mergeau prin sat, Jean se simțea ca în secolul al cincisprezecelea.

Copacii înalți, cu coroana bogată, drumurile nepavate, pâlcul de case cu gresie galbenă, lut de culoare roz şi țigle roşii, da, chiar şi florile din grădinile țăranilor şi iedera care se întindea peste tot, totul li se părea ca şi cum ar fi păşit în Franța de pe vremea cavalerilor şi a vrăjitoarelor. Satul de cioplitori în piatră şi zidari era păzit de un mic castel, aflat pe un deal, ale cărui fațade luceau roşiatic în lumina soarelui care apunea. Doar bicicletele moderne ale turiştilor care făceau picnicuri pe malul râului Allier stricau impresia.

— Cam aiurea porcăria asta, s-a plâns Max.

Au traversat, prin spatele unui turn masiv, vechi şi rotund, o grădină cu mii de flori roz, roşii şi albe, atât de multe încât Jean a ameți t de mireasma şi la vederea lor. Glicine uriaşe făceau bolți peste poteci, iar într-un lac trona o pagodă singuratică, la care se putea ajunge doar pe câteva pietre înălțate în apă.

— Şi aici trăiesc oameni adevăraţi sau doar figuranţi? a întrebat Max, agresiv. Ce să fie asta, un sat de demonstraţie pentru americani?

— Da, Max, aici trăiesc oameni care neagă realitatea ceva mai mult decât alţii. Şi nu, Apremont nu este pentru americani. Este pentru frumuseţea lucrurilor, a răspuns Cuneo.

El a dat la o parte crengile unui rododendron mare şi a scos la iveală o poartă grea, ascunsă într-un zid înalt şi vechi de piatră.

Au păşit într-o grădină vastă cu gazon îngrijit, pe partea laterală a unei case minunate, cu ferestre înalte, duble, un turnuleţ, două aripi în spate şi o terasă.

Jean se simţea incredibil de ciudat şi de străin. Trecuse multă vreme de când vizitase oameni la ei acasă. Când s-au apropiat, au auzit sunetele unui pian şi râsete, iar după ce au păşit prin grădină, Perdu a văzut sub un fag roşu, o femeie goală, doar cu o pălărie mondenă, stând pe un scaun şi pictând pe o pânză; alături, stătea un tânăr într-un costum de vară demodat, englezesc, în faţa unui pian pe roţi.

— Hei! Tu, cel cu gură drăguţă, ştii să cânţi la pian? a strigat femeia goală, când i-a zărit pe cei trei bărbaţi.

Max s-a înroşit şi a încuviinţat din cap.

— Atunci cântă ceva, culorile adoră să danseze. Fratele meu nu poate nici măcar deosebi un si de un si bemol.

Max s-a strecurat între scaun şi pianul pe roţi, încercând să nu se holbeze la pieptul doamnei goale. Înainte de toate, pentru că mai avea doar sânul stâng. La celălalt, pe partea dreaptă, doar o linie roşie subţire trăda faptul că mai fusese acolo un geamăn, la fel de rotund, de plin şi de tânăr.

— Priveşte în linişte, ca să-ţi satisfaci curiozitatea, a spus ea. Şi-a scos pălăria şi i s-a arătat pe de-a-ntregul: un

craniu gol, pe care se forma puf. Un corp rănit de cancer, care se lupta pentru viață.

— Aveți un cântec preferat? a întrebat Max, după ce şi-a înghițise jena, fascinația şi compasiunea.

— Aş avea, domnule Gură-Frumoasă. Multe. Mii!

S-a aplecat, i-a şoptit ceva lui Max, şi-a pus din nou pălăria şi a scufundat pensula în roşul de pe paletă, aşteptând.

— Sunt gata, a zis ea, şi spune-mi Elaia.

Puțin mai târziu răsuna *Fly me to the moon*. Max îl cânta într-o minunată versiune de jazz. Pictorița îşi flutura pensula în ritmul melodiei.

— Ea este fiica lui Javier, a şoptit Cuneo. Se luptă cu cancerul încă de când era o fetiță. Sunt fericit că, în mod evident, tot ea câştigă.

— Nu! Asta este incredibil! Crezi că poți să apari aşa, din senin, după atâta vreme?

O doamnă, cam de vârsta lui Jean, a venit de pe terasă, zburând în brațele lui Cuneo. Râsul îi sclipea în ochi.

— O, tu, macaronar afurisit! Javier, ia să vezi tu cine a venit – Mângâietorul de pietre.

Un bărbat purtând pantaloni reiați uzați şi o cămaşă în carouri venea din interiorul casei care, acum când Jean o privea mai de aproape, nu mai părea atât de maiestuoasă, precum dădea senzația de departe. Era mai degrabă o casă ale cărei vremuri glorioase cu candelabre aurii şi o duzină de angajați trecuseră de mult.

Acum doamna i s-a adresat cu ochii zâmbitori lui Perdu.

— Bună, a zis ea, bine ați venit la familia Flintstone.

— Bună ziua, a dat să spună Jean Perdu, numele meu este...

— A, lăsați numele. Nu avem nevoie de ele aici. Aici fiecare se numeşte cum vrea. Sau după aptitudini. Poți să faci ceva în mod deosebit? Sau eşti ceva deosebit?

Ochii ei căprui închis erau incandescenți.

— Eu sunt Mângâietorul de pietre! a țipat Cuneo.

El cunoştea jocul.

— Eu sunt..., a început Perdu.

— Nu-l asculta, Zelda. Este Cititorul în suflete, asta este el, a spus Cuneo. Şi se numeşte Jean şi îți va procura orice carte de care ai nevoie, ca să poți dormi bine din nou.

S-a întors, când soțul Zeldei l-a bătut pe umăr.

Stăpâna casei a privit acum mai atentă la Perdu.

— Da? a întrebat ea. Poți face asta? Atunci ai fi un făcător de minuni.

În jurul gurii ei zâmbitoare stăruiau riduri de tristețe.

Privirea lui Perdu a zăbovit prin grădină şi s-a oprit la Elaia. Max cânta acum o versiune rapidă a lui *Hit the Road, Jack*, pentru fiica bolnavă a lui Javier şi a Zeldei. Zelda trebuia să fie obosită, s-a gândit Perdu. Obosită că moartea locuia de ani de zile, cu ei, în această casă minunată.

— Aveți... aveți un nume pentru el? a întrebat el.

— Care el?

— Pentru ce locuieşte şi doarme în corpul Elaiei, sau doar se preface că doarme.

Zelda şi-a trecut mâna peste obrazul neras al lui Perdu.

— Te descurci cu moartea, hm? Apoi a zâmbit trist. El, cancerul, se numeşte Lupo. Elaia l-a denumit aşa, când avea nouă ani. Lupo, ca pe câinele din benzile desenate. Îşi imagina că ei amândoi locuiesc în acelaşi corp, ca într-o casă şi împart o locuință. Respectă faptul că el vrea uneori mai multă atenție. Ea spune că aşa poate să doarmă mai bine, decât atunci dacă ar crede că el vrea s-o distrugă. Cine naiba şi-ar distruge propria casă?

Zelda zâmbea plină de dragoste, în timp ce îşi privea fiica.

— De peste douăzeci de ani, Lupo trăieşte la noi. Cred că începe şi el să îmbătrânească şi să obosească.

S-a întors brusc dinspre Jean şi l-a săgetat cu privirea pe Cuneo, ca şi când ar fi regretat că fusese prea sinceră.

— Şi acum cu tine. Unde ai fost, ai găsit-o pe Vivette şi dormi aici la noapte? Povesteşte-mi totul. Şi ajută-mă la gătit, i-a cerut ea imperios napolitanului, apucându-l de braţ şi conducându-l spre casă.

Javier şi-a pus şi el braţul în jurul italianului, iar fratele Elaiei, Leon, i-a urmat îndeaproape.

Jean se simţea în plus. Se plimba fără rost prin grădină. Într-un colţ, unde umbrele deveneau tot mai dese, a descoperit sub un fag o bancă din piatră, aproape descompusă. Aici nu-l vedea nimeni. În schimb, el putea vedea tot. De acolo privea casa, observa cum se aprindeau luminile când locatarii mergeau prin camere. Îl vedea pe Cuneo cu Zelda în bucătăria mare trebăluind şi îl vedea pe Javier stând la masă cu Leon şi fumând, părând să întrebe ceva din când în când.

Max terminase de cântat la pian. Elaia şi el discutau încet. Şi apoi s-au sărutat.

Puţin mai târziu, Elaia l-a luat pe Max în adâncul casei. La scurt timp, s-a aprins o lumină la o fereastră. Jean vedea umbra Elaiei, care se apleca peste Max şi ea îi ţinea mâinile acolo, unde bătea inima ei, când a început să se mişte deasupra lui. Jean vedea, cum ea îi fura lui Lupo o noapte care lui nu-i aparţinea.

Max încă stătea întins acolo, când Elaia a ieşit dansând din cameră, îmbrăcată cu un tricou lung de culcare, s-a dus la bucătărie şi după cum observa Perdu, s-a aşezat lângă tatăl ei pe bancă.

Curând s-a împleticit şi Max în bucătărie. El ajuta la aşezarea mesei, la deschiderea sticlelor de vin. Din ascunzătoarea sa, Perdu vedea cum se uita Elaia după Max, când el se întorcea cu spatele la ea. Făcea o faţă atât de răutăcioasă, ca şi când i-ar fi jucat o festă grandioasă. Când ea nu se uita, el îi zâmbea timid, cu ochi blânzi.

— Nu te îndrăgosti totuşi de o femeie pe moarte, Max! N-ai să poţi suporta aşa ceva, a şoptit Jean.

Ceva îl apăsa în piept. Îşi săpa drum prin gât, în sus şi se revărsa prin gură.

Un plâns neaşteptat şi adânc, cu sughiţuri.

Cum ţipase ea. Cum ţipase căprioara! O, Manon.

Şi atunci au venit. Lacrimile.

Abia a reuşit însă să se sprijine de fag şi să îşi apese mâinile pe trunchi, căutând sprijin. El scâncea, el plângea. Jean Perdu plângea ca niciodată.

S-a prins de copac. Transpira. Auzea sunetele ieşindu-i din gură, ca şi când s-ar fi rupt un stăvilar.

Cât timp durase, nu ştia. Minute? Un sfert de oră? Mai mult?

Plângea în pumni, cu sughiţuri adânci, deznădăjduite, până ce în cele din urmă a încetat. Ca şi când îşi tăiase un furuncul şi ar fi presat puroiul din interior. În loc rămânea un gol epuizat. Şi căldura, o căldură necunoscută, ca a unui motor care era pus în mişcare de lacrimi. Asta l-a făcut pe Jean să se ridice şi să meargă prin grădină, mai rapid, până ce a luat-o la fugă direct înăuntru, în bucătăria mare.

Nici nu începuseră masa şi, în mod ciudat asta, l-a bucurat, pentru o clipă, fiindcă aceşti străini îl aşteptaseră, pentru că nu era de prisos.

— Şi bineînţeles că, la fel ca un tablou, pateul..., tocmai declama Cuneo. S-a oprit în mijlocul propoziţiei, iar ceilalţi şi-au ridicat miraţi ochii din farfurii.

— Ați venit! a strigat Max. Unde ați fost?
— Max. Salvo. Trebuie să vă spun ceva, a izbucnit Jean.

Capitolul 28

Să rostească aceste vorbe. Să le perceapă cu adevărat şi să le asculte cum sunau. Cum propoziția plutea acolo, în bucătăria Zeldei şi a lui Javier, între castroane de salată şi pahare pline cu vin roşu.

— Ea este moartă.

Asta însemna că el era singur.

Asta însemna că moartea nu făcea excepție.

A simțit cum o mână mică i-a prins-o pe a lui.

Elaia.

L-a tras jos, pe bancă. Genunchii lui tremurau.

Jean s-a uitat pe rând la ei, mai întâi la Cuneo, apoi la Max.

— Nu trebuie să mă grăbesc, a spus el, pentru că Manon e moartă deja de douăzeci şi unu de ani.

— *Dio mio,* i-a scăpat lui Cuneo.

Max a inspirat adânc, apoi a băgat mâna în buzunar.

A scos o bucată dintr-un ziar, împăturită în două, şi i-a întins-o lui Jean.

— Am găsit-o pe când eram în Briare. Era într-o carte de Proust.

Jean a despăturit hârtia.

Anunțul funerar.

Odinioară îl băgase într-o carte la întâmplare din *Farmacia literară* şi apoi, după ceva timp, uitase care era şi unde dispăruse între miile de cărți.

A netezit hârtia, a împăturit-o şi a pus-o în buzunar.

— Dar aţi tăcut. Ştiaţi că nu v-am spus tot. Nu, de fapt adevărul e că v-am mințit. Dar aţi păstrat totul pentru dumneavoastră, faptul că ştiaţi că vă mințeam. Că mă mințeam şi pe mine. Până...

Până am fost pregătit.

Jordan a ridicat uşor din umeri.

— Bineînțeles, a spus el apoi, încet. Cum altfel?

În hol ticăia o pendulă.

— Îți mulțumesc..., Max, a şoptit Perdu. Îți mulțumesc. Eşti un prieten bun.

S-a ridicat, Max la fel, apoi s-au îmbrățişat peste masă. Era o situație jenantă şi inconfortabilă, dar când Jean l-a strâns în brațe pe Max, s-a simțit nespus de uşurat.

Erau din nou împreună.

Jean a simțit că ochii i se umpleau de lacrimi.

— Ea este moartă, Max, o Doamne! şoptea el lipit de gâtul lui Max, iar tânărul îl ținea şi mai strâns pe Perdu, urcat cu genunchiul pe masă, împingând cu grijă într-o parte farfurii, pahare şi castroane, pentru a-l îmbrățişa pe Jean, foarte tare, foarte strâns.

Jean Perdu a plâns a doua oară.

Zelda şi-a înăbuşit un suspin.

Elaia îl privea pe Max cu o delicatețe nesfârşită, în timp ce îşi ştergea şiroaiele de lacrimi. Tatăl ei se dăduse în spate şi urmărea piesa, cu o mână prin barbă şi răsucind țigara între degetele celeilalte.

Cuneo îşi ținea privirea ațintită în farfurie.

— Ei bine, a murmurat Perdu după criza puternică de plâns, ei bine. E în regulă. Serios. Am nevoie de ceva de băut.

Respira zgomotos. În mod ciudat, îi venea să râdă mai întâi, pe urmă să o sărute pe Zelda, apoi să danseze cu Elaia.

Odinioară îşi interzisese durerea, pentru că... pentru că nu existase în mod oficial în viaţa lui Manon. Pentru că nu existase nimeni care să poată suferi împreună cu el, după ea. Pentru că era singur, foarte singur, cu dragostea lui.

Până astăzi.

Max s-a dat jos de pe masă, fiecare şi-a împins în faţă o farfurie, un pahar, tacâmurile au zăngănit pe gresie. Javier a spus:

— Ei bine, atunci. Mai deschid o sticlă cu vin.

Atmosfera începea să se însufleţească, până...

— Aşteptaţi, i-a rugat Cuneo, cu voce stinsă.

— Ce?

— Am spus că vă rog să aşteptaţi.

Salvatore se uita mai departe la farfuria lui. Ceva îi picura din bărbie în sosul de salată.

— Capitano. *Mio caro* Massimo. Dragă Zelda, Javier, prietene. Mica mea Elaia, draga mea, mica mea Elaia.

— Şi Lupo, a şoptit tânăra.

— Aş dori, vă rog să vă mărturisesc... ceva.

Îşi ţinea în continuare capul în jos, spre pieptul masiv.

— Uitaţi care e treaba... *Ecco*. Vivette este fata pe care am iubit-o şi am căutat-o timp de douăzeci şi unu de ani, pe toate râurile Franţei, în fiecare golf, în fiecare port.

Toţi au dat din cap.

— Şi? a întrebat Max, precaut.

— Şi... ea este măritată cu primarul din Latour. De douăzeci de ani. Are doi fii şi un fund incredibil de mare, care se revarsă în trei straturi. Am găsit-o deja de acum cincisprezece ani.

— O, a spus stins Zelda.

— Şi-a amintit de mine. Dar abia după ce m-a confundat cu Mario, Giovanni şi Arnaud.

Javier s-a înclinat. Ochii îi străluceau. Trăgea acum liniştit din ţigară.

Zelda a zâmbit nervos.

— Este o glumă, nu-i aşa?

— Nu, Zelda. Cu toate acestea, nu am încetat să o caut pe acea Vivette pe care am întâlnit-o într-o noapte de vară pe malul unui râu, în urmă cu mult, mult timp. Chiar şi atunci când am găsit-o pe adevărata Vivette. *Pentru că* am găsit-o pe adevărata Vivette, trebuia să o caut mai departe. Este...

— O nebunie, i-a aruncat Javier dur cuvântul în faţă.

— Tată! a strigat Elaia îngrozită.

— Javier, prietene, îmi pare...

— Prietene? Ne-ai minţit şi pe mine, şi pe nevastă-mea! Aici, în casa mea. Ai venit la noi în urmă cu şapte ani şi ne-ai spus această poveste de dragoste. Ţi-am dat de lucru, am avut încredere în tine, omule!

— Lasă-mă să explic totuşi, de ce...

— Ne-ai trezit mila cu mica ta comedie romantică. Este cu adevărat dezgustător!

— Vă rog să nu mai strigaţi, ceru Jean. Cu siguranţă nu a făcut asta ca să vă supere. Oare nu vă daţi seama, cât de greu îi vine?

— Ţip cât vreau. Şi nu mă mir că dumneavoastră aveţi înţelegere... Nici dumneavoastră nu păreţi prea întreg la minte, cu morţii dumneavoastră, cu tot.

— Deci, asta e deja prea mult, Monsieur, nu e nevoie să strigaţi.

— Mai bine plec acum.

— Nu, Cuneo, te rog, Javier este surescitat, aşteptăm rezultatele analizelor lui Lupo...

— Nu sunt surescitat, sunt dezgustat, Zelda, dezgustat.

— Plecăm toţi trei. Acum, a spus Perdu.

— Cale bătută, a scrâşnit Javier.

Jean s-a ridicat. Max la fel.

— Salvo?

Abia acum Cuneo s-a uitat în sus, cu ochii scăldați de lacrimi şi cu o tristețe fără margini în privire.

— Vă mulțumesc tuturor pentru ospitalitatea dumneavoastră, Madame Zelda, a spus Perdu.

Zâmbetul ei slab spunea multe.

— Mult noroc cu Lupo, mademoiselle Elaia. Îmi pare foarte, foarte rău că trebuie să treceți prin aşa ceva. Din inimă, se adresă el bolnavei. Şi dumneavoastră, Monsieur Javier, vă doresc să fiți în continuare mereu iubit de soția dumneavoastră minunată, iar într-o noapte să vă dați seama că aveți ceva foarte special. Bună ziua.

Privirea lui Javier trăda faptul că ar fi vrut să-l pocnească pe Perdu. Elaia alerga în urma bărbaților, prin grădina întunecată şi tăcută. Greierii cântau, altfel paşii ei prin iarba umedă a nopții ar fi fost singurul zgomot. Elaia mergea desculță pe lângă Max.

El a luat-o delicat de mână.

Când au ajuns în fața vasului, Cuneo a spus răguşit:

— Mulțumesc pentru... ocazia de a călători împreună cu dumneavoastră. Îmi voi face bagajele şi voi pleca, cu permisiunea ta, Giovanni Perduto.

— N-ai nici un motiv să te agăți de demnitatea ta şi să fugi în noapte, Salvo, i-a replicat Perdu senin.

S-a cățărat pe scara ce ducea la bord. Cuneo îl urmărea ezitând.

Când au prins steagul la proră, Perdu a întrebat cu un râs scurt:

— Un fund uriaş revărsat în trei straturi? La dracu, ce înseamnă asta?

Cuneo a răspuns nesigur:

— Ei da. Imaginează-ți o bărbie triplă... doar că în spate.

— Nu, mai bine, nu, a răspuns Perdu, nemaiputându-se stăpâni să izbucnească în râs.

— Eşti neserios, s-a plâns Cuneo. Imaginează-ţi că iubirea vieţii tale se dovedeşte a fi o iluzie. Cu un dos de cal, dantură de cal şi cu un creier, care probabil suferă de chenofobie.

— Teamă de spaţii goale? Înfricoşător.

Îşi zâmbeau timid unul altuia.

— A iubi sau a nu iubi ar trebui să fie la fel cum cumperi cafeaua sau ceaiul. Ar trebui să ai permisiunea de a te decide. Cum altfel am putea să ne despărţim de toţi morţii noştri şi toate femeile pierdute? a şoptit Cuneo lipsit de curaj.

— Probabil nu trebuie să facem asta.

— Crezi? Să nu trecem peste, ci... ce? Ce oare? Care este atunci cerinţa pe care ne-o adresează toţi cei pe care i-am pierdut?

Aceasta era întrebarea la care Jean Perdu nu ştiuse răspunsul în toţi aceşti ani lungi.

Până astăzi. Astăzi îl aflase.

— Să îi purtăm în noi. Aceasta este cerinţa. Îi purtăm în noi pe toţi, pe morţii noştri şi iubirile distruse. Ei ne întregesc. Când începem să-i uităm pe cei pierduţi sau să-i izgonim, atunci... atunci nici noi nu mai suntem aici.

Jean se uita la râul Allier, sclipind în lumina lunii.

— Toată dragostea. Toţi morţii. Toţi oamenii pe care i-am cunoscut. Ei sunt râurile din care se formează marea noastră interioară. Dacă nu mai vrem să ni-i amintim, se va epuiza şi marea.

Simţea în interiorul său o sete imensă de a se apuca de viaţă cu amândouă mâinile, înainte ca timpul să treacă şi mai repede. Nu voia să moară de sete, voia să fie liber şi departe, ca marea, plină şi adâncă. Tânjea după prieteni. Voia să iubească. Voia să o simtă pe Manon în interiorul lui. Voia să simtă cum ea se transformase în el, cum se amestecase cu el. Manon îl schimbase,

indubitabil – pentru ce să nege asta? Astfel devenise el acel bărbat căruia Catherine îi dăduse permisiunea de a se apropia de ea.
Dintr-odată, lui Jean Perdu i-a devenit clar că niciodată Catherine nu va putea să îi ia locul lui Manon.
Ea îşi lua propriul ei loc.
Nu unul mai rău. Nu unul mai bun. Doar altfel.
Avea un asemenea chef de a-i arăta lui Catherine toată marea sa!
Bărbații i-au observat pe Max şi Elaia sărutându-se.
Jean ştia că nu aveau să discute mai departe despre minciunile şi despre iluziile lor. Esențialul fusese spus deja.

Capitolul 29

O săptămână mai târziu.
Şi-au mărturisit, bâjbâind şi precauţi, cele mai importante evenimente ale vieţii lor. Salvatore, „corvoada” mamei, rezultatul unui accident dintre femeia de serviciu şi un profesor căsătorit, într-o fereastră liberă din timpul orelor. Jean, copilul unei iubiri sfidătoare dintre un meseriaş dintr-o clasă socială săracă şi o academiciană de origine aristocratică. Max, ultima încercare a unei căsnicii înţepenite între o persoană care nu ştia să spună nu şi un pedant, măcinat de aşteptări şi dezamăgiri.
Au vândut cărţi, le-au citit copiilor, au adus un acordor de piane pe care l-au plătit cu romane. Au cântat şi au râs. De la un telefon public, Jean şi-a sunat părinţii. Şi o dată la numărul 27, de asemenea.
Nimeni n-a ridicat receptorul, deşi l-a lăsat să sune de douăzeci şi şase de ori.
Pe tatăl său îl întrebase cum a fost trecerea bruscă de la amant la tată.
Joaquin Perdu a tăcut incredibil de mult. Apoi Jean l-a auzit trăgându-şi nasul.
— A, Jeanno... să ai un copil e ca şi cum ţi-ai lua la revedere de la copilăria ta, pentru totdeauna. Este ca şi cum abia atunci înţelegi ce înseamnă să fii cu adevărat bărbat. Îţi este frică de faptul că vor ieşi la lumină toate slăbiciunile tale, pentru că a fi tată înseamnă să dai mai mult de la tine,

decât poți... Mereu am avut nevoie, să-mi câştig dragostea. Pentru că te-am iubit atât de mult. Atât de mult.

Amândoi şi-au tras atunci nasul.

— Jeanno, de ce mă întrebi asta? Vrei să zici că tu...

— Nu.

Din păcate. Un Max şi o fiică, o domnişoară cavaler sfidătoare, ar fi fost frumos. Ar fi, ar putea, ar trebui.

Jean se simțea ca şi cum lacrimile pe care le vărsase pe malurile râului Allier lăsaseră un loc gol în interiorul lui. În această primă breşă, putea să instaleze mirosurile. Atingerile. Dragostea tatălui său. Şi pe Catherine.

Putea să bage înăuntru afecțiunea pentru Max şi Cuneo, plăcerea de a vedea peisajele minunate; descoperise în el, sub suferință, un loc unde puteau trăi împreună emoția şi bucuria, delicatețea şi înțelegerea că era iubit.

Ajunseseră la Saône, prin Canalul Central şi se îndreptau spre o furtună.

Cerul de deasupra Burgundiei se rostogolea spre pământ, negru şi străbătut de fulgere, peste regiunea dintre Dijon şi Lyon.

În burta lui *Lulu*, concertele de pian ale lui Ceaikovski luminau întunericul sumbru, ca o scânteie în burta balenei lui Iona.

Viteaz, Max îşi fixase picioarele lângă pian şi începu să interpreteze balade şi valsuri, în timp ce vaporul aluneca pe valurile înspumate ale râului Saône. Perdu nu îl ascultase niciodată pe Ceaikovski interpretat astfel: acompaniat de trompetele şi violele furtunii, scos în evidență de geamătul şi pomparea motorului şi de scârțâitul tâmplăriei, când vântul apăsa vasul şi încerca s-o împingă spre mal. Din rafturi ploua cu cărți, Lindgren stătea sub canapeaua fixată cu

şuruburi şi, printr-o spărtură în tapițeria fotoliului, Kafka observa cu urechile lipite de cap volumele care alunecau.
Cum naviga în sus pe Seille, unul dintre afluenții lui Saône, lui Jean Perdu i se părea că ajunsese într-o spălătorie plină cu aburi. Mirosea aerul, era electrizant, mirosea apa verde, înspumată, simțea cârma cum se mişca sub mâinile sale sigure – şi îi plăcea atât să fie în viață. Să fie în viață, acum! Savura chiar şi furtuna. Furtună de nivelul 5 pe scara Beaufort.
Cu coada ochiului, în timp ce vasul se ridica şi cobora printre valuri, o vedea pe femeie.
Ea purta o pelerină transparentă de ploaie şi o umbrelă mare, aşa cum aveau brokerii de la bursa londoneză. Se uita peste stuful care se lăsa în jos sub rafalele de vânt. A ridicat mâna într-un salut, şi apoi (nu putea să-şi creadă ochilor, dar era adevărat) şi-a tras fermoarul pelerinei, a aruncat-o de pe ea, s-a răsucit şi şi-a depărtat brațele cu umbrela deschisă în mâna dreaptă.
Apoi cu brațele desfăcute ca statuia braziliană a lui Isus de la Rio de Janeiro, s-a lăsat pe spate şi a căzut în râul furios.
— Ce naiba...? a şuierat Perdu. Salvo! Femeie peste bord! Spre uscat! a urlat el puțin mai târziu, iar italianul a ieşit glonț din bucătărie.
— *Che?* Ce ai băut? a strigat el, dar Perdu îi arăta corpul care se mişca pe apa biciuită de ploaie, încoace şi încolo. Şi umbrela.
Napolitanul fixa râul înspumat.
Umbrela s-a dus la fund.
Cuneo scrâşnea din dinți.
S-a întins după parâme şi după colacul de salvare.
— Mai aproape, a cerut el. Massimo! a strigat. Lasă *piano*! Am nevoie de tine aici, imediat... *subito!*

Cuneo s-a aşezat lângă balustradă, fixându-şi picioarele pe pasarelă, în timp ce Perdu trăgea vasul mai aproape

de mal. Apoi a aruncat colacul cu putere în direcția indicată. I-a întins lui Max, care era foarte palid, celălalt capăt al frânghiei.

— Când ajung la ea, trebuie să tragi. Să tragi ca un cal, băiete!

Şi-a scos pantofii şi a sărit cu mâinile întinse în râu.

Peste el se răsfrângeau fulgerele de pe cer.

Max şi Perdu priveau cum Cuneo înota cu mişcări puternice prin apa neagră ca pana corbului.

— Rahat, rahat, rahat!

Max şi-a tras mânecile hanoracului peste mâini şi a apucat din nou frânghia.

Perdu a lăsat ancora să cadă cu zgomot.

Vasul se ridica şi cobora ca într-un tambur al maşinii de spălat.

Cuneo a ajuns la femeie şi a prins-o.

Perdu şi Max au tras de frânghie şi i-au ridicat pe punte. Mustața lui Cuneo şiroia de apă, iar chipul femeii era încadrat de păr castaniu ud, ca nişte alge ondulate.

Perdu a gonit spre cârmă, dar când a apucat stația radio, pentru a chema salvarea, Cuneo şi-a pus mâna grea şi udă pe umerii săi.

— Lasă! Femeia nu vrea asta. Mă descurc eu cu ea, trebuie s-o usuc şi s-o încălzesc. Perdu avea încredere în vorbele lui, aşa că nu l-a mai întrebat nimic.

La ceva vreme după ce au ridicat ancora, Perdu a văzut portul Cuisery apărând din ceață. A tras vasul *Lulu* în port. Biciuiți de ploaie şi valuri, Max şi el au adus vaporul la un ponton.

— Trebuie să ne dăm jos! a strigat Max peste şuieratul şi urletul vântului. O să izbească vasul.

— Nu las cărțile şi pisicile singure, totuşi! i-a strigat Perdu.

Apa îi ajungea în urechi, pe spate, îi intra în mâneci. Iar în afară de asta, eu sunt Capitano, care nu îşi părăseşte vasul.

— Aye! Atunci nu plec nici eu.
Vasul scârțâia, ca şi cum cei doi ar fi fost săriți de pe fix. Cuneo construise o tabără în bucătăria lui Perdu şi luase îmbrăcămintea naufragiatei. Femeia cu fața în formă de inimă zăcea goală sub un maldăr de pături, cu o expresie mulțumită în ochi. Cuneo se îmbrăcase în treningul său alb, în care arăta puțin ridicol.
Îngenuncheat în fața ei, îi dădea să mănânce *pistou* provensal; pusese pasta de usturoi, busuioc şi migdale cu lingura direct în ceaşcă şi turnase peste ea o supă de legume bogată şi aromată. Ea îi zâmbea printre înghițituri.
— Salvo deci. Salvatore Cuneo. Din Napoli, a concluzionat ea.
— *Sì.*
— Eu sunt Samantha.
— Şi eşti minunată, a spus Salvo.
— Nu este... urât acolo, afară? a întrebat ea.
Ochii ei erau cu adevărat foarte mari şi foarte albaştri.
— A, nu, a spus Max repede. Ce vrei să spui de fapt?
— Doar o ploaie slabă. Umezeală ridicată, a liniştit-o Cuneo.
— Aş putea să îți citesc ceva, propuse Perdu.
— Am putea cânta ceva, adăugă Max. Canon.
— Sau să gătim ceva, propuse Cuneo.
— Vă place friptura înăbuşită cu verdețuri din Provence?
Ea a consimțit din cap.
— Şi fălcile de viței, nu-i aşa?
— Deci, care e problema? a întrebat Max.
— Viața. Apa. Peştii în conserve.
Cei trei bărbați o priveau fix, fără să înțeleagă ceva.
Perdu s-a gândit că deşi această Samantha spunea şi făcea la prima vedere lucruri nebuneşti, nu arăta ca o nebună. Era doar... specială.
— De trei ori nouă, aş fi de părere, a răspuns el. Dar ce sunt acei peştişori?

— Aţi sărit, ăăă, *intenţionat* în apă? a întrebat Max.
— Intenţionat? Da, bineînţeles, a răspuns Samantha. Nici un om nu merge într-o zi, aşa, la plimbare şi se aruncă accidental în apă. Ar fi cu adevărat stupid, nu-i aşa? Nu, trebuie planificat dinainte.
— Prin urmare, eraţi deprimată şi aţi vrut, deci...?
— Vai de mine, aşa vi s-a părut?

Uimită cu adevărat, şi-a întors chipul în formă de inimă spre fiecare dintre ei.

— Să exersez cum e să fii pământ de flori? Să mă trimit singură peste Stix? Să mor? Nu. Pentru numele lui Dumnezeu, de ce-aş face aşa ceva? Nu, nu. Îmi place să trăiesc, chiar şi când devine totul îngrozitor de stresant şi fără sens în marea schemă a vieţii. Nu. Voiam să ştiu cum este să sari pe o asemenea vreme în râu. Părea a fi interesant, ca o supă sălbatică. Voiam să ştiu dacă mi-e frică în supă şi dacă frica îmi spune atunci ceva important.

Cuneo a dat din cap, ca şi când ar fi înţeles exact.

— Şi ce trebuia să vă spună? a întrebat Max. Ceva în genul: Dumnezeu a murit, trăiască sporturile extreme?
— Nu, am vrut doar să văd dacă îmi vine în minte un alt mod de viaţă. La sfârşit regreţi doar ce nu ai făcut – aşa se spune, nu-i aşa?

Cei trei bărbaţi au dat din cap.

— Ei da, în orice caz nu am vrut să rămân cu frustrarea, înţelegeţi? Vreau să spun, cine ar dori să dea ortul popii cu gândul deprimant că nu mai are timp să facă ceea ce este cu adevărat important?
— Ei bine, a spus Jean. Poţi să faci în aşa fel încât să conştientizezi adevăratele tale năzuinţe în viaţă. Numai că nu cred că o săritură în râu este recomandabilă în acest scop.
— Adică aveţi o variantă mai bună? Care ar fi aceea, să stai confortabil pe canapea? Mai e puţină supă acolo?

Cuneo i-a zâmbit încântat Samanthei şi şi-a mângâiat vârfurile mustăţii.

— Aleluia, a murmurat el. Şi i-a dat supa.

— Şi mie mi-a venit de fapt ceva important în minte, când valurile se jucau cu mine şi mă simţeam ca şi cum aş fi fost ultima stafidă din aluat. Atunci mi-a fost clar ce îmi lipseşte, anunţă ea.

Şi a luat o lingură de supă.

Şi încă o lingură.

Şi... exact... încă una.

Ei aşteptau cu toţii, tensionaţi, continuarea.

— Vreau să mai sărut o dată un bărbat, dar cu adevărat, a spus femeia după ultima lingură, pe care a scurs-o din oală. Apoi a râgâit de plăcere, i-a apucat mâna lui Cuneo, şi-a aşezat-o sub obraz şi a închis ochii.

— După ce dorm, a mai murmurat ea.

— Stau cu plăcere la dispoziţia dumneavoastră, a şoptit Cuneo cu o ochii oarecum sticloşi.

Nici un răspuns. Doar un zâmbet. Puţin mai târziu a adormit şi a început să sforăie, ca un căţeluş. Cei trei bărbaţi se uitau la ea, stupefiaţi.

Max râdea pe înfundate, ridicându-şi ambele degete mari, în semn de reuşită.

Cuneo încerca să se aşeze mai comod, aşa încât să nu o deranjeze pe străină din visare. Capul ei stătea pe mâna lui mare, ca o pisică pe o pernă.

Capitolul 30

În timp ce afară furtuna vuia peste oraşul cărţilor şi peste Seille şi tăia pădurea de-a curmezişul, răsturna maşinile cu roţile în sus şi incendia casele ţărăneşti, trioul masculin se străduia să se comporte ca şi cum nu ar fi avut nici o grijă.

— Şi de ce este Cuisery paradisul, cum ai spus acum aproximativ trei mii de ani? l-a întrebat încet Max pe Jean.

— O! Cuisery! Cine iubeşte cărţile îşi pierde acolo inima. Este un sat în care toţi sunt înnebuniţi după cărţi, sau doar nebuni, dar asta nu e deloc neobişnuit. Aproape fiecare magazin este fie o librărie, fie o tipografie, fie o legătorie, fie o editură... Şi multe case sunt ateliere ale artiştilor. Localitatea vibrează de creativitate şi fantezie.

— Nu se observă pe moment, a concluzionat Max.

Vântul urla în jurul vasului, zdrăngănind tot ce nu era bătut în cuie. Pisicile îşi făcuseră culcuş peste trupul Samanthei. Lindgren se cuibărise lângă gâtul ei, Kafka, între picioare. „E a noastră acum", transmiteau posturile lor.

— Toţi librarii din Cuisery sunt specializaţi. Aici găseşti de toate. Şi când spun de toate, chiar asta înseamnă, a explicat Perdu.

Intrase în contact, într-o altă viaţă, când mai era încă librar în Paris, cu câţiva comercianţi de raritaţi – când, de exemplu, un client cu mulţi bani din Hong Kong, Londra sau Washington îşi dorea cu tot dinadinsul o

ediție princeps a lui Hemingway, pentru suma de o sută de mii de euro, legată în piele şi cu o dedicație a lui Ernest pentru vechiul său bun prieten Otto „Toby" Bruce. Sau o carte din biblioteca personală a lui Salvador Dali – pe care se presupune că ar fi citit-o maestrul, înainte de a avea visele sale suprarealiste despre ceasurile curgătoare.

— Deci, există acolo şi frunze de palmier? a întrebat Cuneo. Îngenunchease în fața Samanthei, sprijinindu-i fața cu mâinile.

— Nu. Există science fiction, povestiri fantastice şi fantasy – da, acolo specialiştii fac cu adevărat diferența între cele două – în afară de asta...

— Frunze de palmier? Ce înseamnă asta? voia Max să ştie.

Perdu s-a oprit.

— Nimic, s-a grăbit el să răspundă.

— Nu ai auzit niciodată de Biblioteca sorții? De... acum italianul şoptea – de Cartea vieții?

— Ne, ne, a făcut Samantha.

Jean Perdu cunoştea legenda. Miraculoasa Carte a Cărților, marea memorie a lumii, care a luat naştere în urmă cu cinci mii de ani, notată de şapte înțelepți supranaturali şi clarvăzători. Legenda spune că cei şapte *rishi* ar fi descoperit astfel cărțile eterice în care erau înregistrate tot trecutul şi viitorul lumii, scenariul vieții tuturor, conceput de ființe care trăiau dincolo de limitările impuse de timp şi spațiu. *Rishi* ar fi interpretat destinele câtorva milioane de oameni – precum şi evenimentele istorice îndepărtate şi le-ar fi putut transcrie pe marmură, piatră sau chiar pe frunze de palmier.

Ochii lui Salvo Cuneo străluceau.

— Imaginează-ți, Massimo. Viața ta se găseşte în biblioteca frunzelor de palmier, scrisă pe o ramură subțire. Toate

detaliile despre naşterea, moartea şi existența ta. Pe cine iubeşti, cu cine te vei căsători, profesia ta, pur şi simplu tot, chiar şi viața ta anterioară.

— Pfff... *king of the road*, a ieşit din gura Samanthei.

— Toată viața ta de acum şi cea anterioară pe un suport de pahar de bere. Cât de credibil, a murmurat Perdu.

Jean Perdu respinsese, în timpul vieții sale de librar, colecționarii care țineau morțiş să ia aceste aşa numite Cronici Akasha, indiferent cât ar fi costat.

— Adevărat? a spus Max. Hei, oameni buni, poate am fost Balzac.

— Poate ai fost un cannelloni mic.

— Poți să-ți afli şi sfârşitul. Nu ziua exactă, dar luna şi anul. Şi nu trece sub tăcere nici în ce fel vei muri, a adăugat Cuneo.

— Ei bine, nu mă interesează, a murmurat Max îndoindu-se. Ce sens ar putea avea să-ți cunoşti ziua în care vei muri? Aş trăi tot restul vieții mele cuprins de o frică teribilă. Nu, mulțumesc, prefer iluzia că am eternitatea de partea mea.

Perdu şi-a dres vocea.

— Înapoi la Cuisery. Cei mai mulți dintre cei 1.641 de locuitori au de-a face cu tiparul, într-un fel sau altul, restul au grijă de turişti. Se spune că frăția librarilor ar avea o rețea deasă de contacte pe tot globul şi că ar exista în afara căilor normale de comunicare. Da, nu folosesc internetul nici măcar o dată – înțelepții cărturari îşi protejează ştiința proprie în orice mod, astfel că ea dispare odată cu moartea unui membru.

— Mmm, a oftat Samantha.

— De aceea, fiecare îşi alege cel puțin un succesor, căruia să-i comunice tot ce ştie despre cărți. Ei cunosc povestiri mistice despre cum au luat naştere opere renumite, despre ediții secrete, despre originalele manuscriselor, despre Biblia femeilor...

— Grozav, a spus Max.
— ...sau despre cărți care, dacă citeşti printre rânduri, spun o cu totul altă poveste, a continuat Perdu cu un ton uşor secretos. Se spune că în Cuisery trăieşte o femeie care ştie sfârşitul adevărat al mai multor opere renumite, pentru că adună versiunile inițiale şi pe cele dinaintea acestora de la manuscrise. Ea ştie primul final de la Romeo şi Julieta, cel în care amândoi supraviețuiesc, se căsătoresc şi au copii.
— Eee, a murmurat Max. Romeo şi Julieta supraviețuiesc şi devin părinți? Atunci unde mai e drama?
— Ba, mie îmi place, a spus Cuneo. Întotdeauna mi-a părut rău pentru micuța Julieta.
— Şi ştie vreunul dintre aceştia cine este Sanary? a întrebat Max.

Asta spera Jean Perdu. Îi scrisese din Digoin o carte poştală preşedintelui librarilor din Cuisery, Samy Le Trequesser şi îşi anunțase sosirea.

Către ora două noaptea, au adormit epuizați, legănați de valuri, care se liniştiseră după ce trecuse furtuna.

Când s-au trezit, ziua următoare părea inofensivă, cu razele soarelui proaspăt spălate, ca şi cum în noaptea trecută nu se întâmplase nimic. Furtuna plecase – şi femeia la fel.

Cuneo a privit debusolat la mâna sa goală. Apoi a început s-o fluture către ceilalți.
— Se întâmplă din nou acelaşi lucru? De ce găsesc mereu doar femei pe râuri? se plângea el. Nici măcar nu mi-am revenit după ultima.
— Aşa este. Ai avut timp doar cincisprezece ani, a rânjit Max.
— A, femeile, mormăia Cuneo. Putea să-mi scrie cel puțin numărul de telefon cu rujul pe oglindă!
— Mă duc să iau croasanți, a decis Max.

— Vin şi eu, *amico*, şi mă uit după cântăreața din somn, a spus Cuneo.
— A, voi nu vă descurcați deloc aici. Merg eu, a intervenit Perdu.
În final, au plecat toți trei.
Pe drumul dinspre micul port, trecând pe lângă camping prin poarta oraşului spre brutărie, le-a ieşit înainte un orc cu brațul plin de baghete franțuzeşti. Era însoțit de un elf îmbrăcat ca Legolas, cufundat în iphone-ul său.
Perdu a descoperit o trupă de Harry Potteri, care se certau cu voce ridicată cu o trupă de soldați din Garda Nopții în fața pereților albaştri ai librăriei La Découverte. Două femei costumate în vampir coborau pe bicicletele lor mountain bike, aruncându-i priviri flămânde lui Max. Şi din biserică, tocmai ieşeau doi fani ai lui Douglas Adams, în halat de baie şi având prosopul pe umeri.
— O Convenție! a strigat Max.
— O ce? a întrebat Cuneo privind în urma acelui orc.
— O Convenție a personajelor fantasy. Tot satul e plin de lume care se deghizează în autoarele preferate sau în personajele îndrăgite. Minunat.
— Cum – ca Moby Dick, balena?
Perdu şi Cuneo priveau fascinați ființele care păreau aterizate din Pământul de Mijloc sau din Winterfell. Incredibil ce puteau să creeze cărțile.
Cuneo întreba la fiecare costum din ce carte provenea, iar Max îi dădea informații cu obrajii îmbujorați. Când le-a ieşit în cale o femeie îmbrăcată într-un palton de piele roşu aprins şi purtând cizme albe cu carâmb, a trebuit totuşi să admită că nu ştia de unde e.
Perdu le-a explicat:
— Această doamnă nu este costumată, ci mediumul care vorbeşte cu Colette şi George Sand. Nu se ştie cum o face,

acesta este secretul ei, dar ea afirmă că le întâlneşte în visele în care călătoreşte prin timp.

În Cuisery îşi găsea loc tot ceea ce gravitează în jurul literaturii. Exista şi un doctor care se specializase în schizofrenie literară. La el veneau cei a căror a doua personalitate era reîncarnarea lui Dostoievski sau a lui Hildegard von Bingen. Şi de asemenea, câțiva care se încurcau în hățişul propriilor pseudonime.

Perdu şi-a îndreptat paşii spre preşedintele breslei şi a uniunii din Cuisery, Samy le Trequesser. Cuvântul lui Trequesser era cartea de vizită pentru a vorbi cu librarii despre Sanary. Le Trequesser locuia deasupra vechii tipografii.

— Obținem de la literatul suprem o parolă sau ceva asemănător? a întrebat Max. Nu se putea desprinde deloc de standurile care se aflau în fața fiecărui al doilea magazin cu cărți, albume foto şi hărți.

— Ceva asemănător.

Cuneo rămânea mereu în fața meniurilor de la bistrouri şi îşi lua notițe în cartea sa cu rețete. Se aflau în regiunea Bresse, care se mândrea că este leagănul bucătăriei creative franțuzeşti.

Când s-au anunțat la tipografie şi aşteptau în biroul preşedintelui, au trăit o surpriză: Samy le Trequesser nu era un preşedinte. Ci o preşedintă.

Capitolul 31

În fața lor, la o masă de scris, care părea asamblată din bucăți de lemne aduse de ape, stătea femeia pe care Salvo o pescuise în seara precedentă din râul Seille. Samy era de fapt, Samantha. Purta o rochie albă, de in. Şi în afară de asta avea picioare de hobbit. Uriaşe şi foarte păroase.

— Deci? a întrebat Samy, încrucişându-şi gambele bine făcute şi balansând amețitor o labă de hobbit. Cu ce pot să vă ajut?

— Ei, da. Îl caut pe autorul unei opere renumite. Este un pseudonim, unul codat şi...

— Vă e mai bine? a întrebat Cuneo între timp.

— Da, da. Samy i-a dăruit lui Salvo un zâmbet. Şi multe mulțumiri pentru oferta de a putea să vă sărut, Salvo, înainte de a îmbătrâni. Mă gândesc la asta tot timpul.

— Se pot cumpăra picioare de hobbit în Cuisery?

— Deci, pentru a reveni la cartea *Luminile sudului...*

— Da, la Eden. Acesta este un centru de informații combinat cu centru pentru turişti şi cu magazin de exploatat naivii, unde se găsesc picioare de hobbit, urechi de orc, burți despicate...

— Poate că autorul e o femeie...

— Vreau să gătesc pentru dumneavoastră, signorina Samantha. Şi dacă ați dori să înotați înainte, vă rog, nu am nimic împotrivă.

— Cred că îmi voi cumpăra şi eu picioare de hobbit. Pe post de papuci. Kafka o să înnebunească, nu credeţi?

Perdu privea totul de la fereastră, străduindu-se să nu-şi piardă cumpătul.

— Ia mai tăceţi! Sanary! *Luminile sudului!* Am nevoie de numele autorului, de cel adevărat. Vă rog!

Vorbise mai tare decât îşi propusese. Max şi Cuneo îl priveau pe Jean, surprinşi. Samy, din contră, se rezemase pe spate, ca şi când tocmai ar fi început să se amuze.

— De mai mult de douăzeci de ani îl caut. Sau o caut. Cartea... este...

Jean Perdu îşi dădea silinţa să cuprindă totul în cuvinte. Dar tot ce vedea era lumina care se mişca pe râu.

— Cartea este ca femeia pe care am iubit-o. Mă conduce la ea. Este dragostea în stare fluidă. Este măsura dragostei, pe care eu am reuşit s-o suport şi să mai pot simţi şi altceva. A fost ca un pai prin care am respirat în ultimii douăzeci de ani.

Jean şi-a şters faţa cu mâna.

Dar acesta nu era tot adevărul.

Nu mai era singurul adevăr.

— M-a ajutat să supravieţuiesc. Nu mai am nevoie de carte, pentru că acum, din nou... pot respira. Dar voiam să mulţumesc.

Max se uita la el, plin de respect şi de uimire.

Samy a rânjit larg.

— O carte pentru respirat. Înţeleg.

Se uita pe fereastră. Pe străzi se înmulţeau personajele literare.

— Nu m-am aşteptat ca într-o zi să apară, totuşi, cineva ca dumneavoastră, a spus ea oftând.

Jean simţea cum i se încordează muşchii spatelui.

— Bineînțeles că nu sunteți primul. Dar nici nu au fost mulți. Ei au lăsat cu toții ghicitoarea nerezolvată. Nu mi-au pus întrebările corecte, nici unul nu a făcut asta. A pune întrebări este o artă.

Samy se uita în continuare pe fereastră. Acolo atârnau bucățele de lemn înşirate pe fire subțiri. Dacă le priveai cu atenție mai multă vreme, puteai recunoaşte forma unui peşte care sare. Şi un chip, un înger cu o aripă...

— Cei mai mulți pun întrebări doar pentru a se auzi pe sine vorbind. Sau pentru a auzi ceva ce ei ar putea suporta, dar se roagă să nu audă nimic ce ar putea fi prea mult pentru ei. Întrebarea „Mă iubeşti?" aparține acestei categorii. Ea ar trebui interzisă în general.

Îşi bătu picioarele de hobbit unul de altul.

— Formulați întrebarea, i-a cerut ea.

— Am... am dreptul doar la una singură? a întrebat Perdu.

Samy a zâmbit din inimă.

— Bineînțeles că nu. Dumneavoastră aveți la dispoziție nu doar o întrebare, ci câte vreți. Doar că trebuie să le formulați în aşa fel încât să primiți răspunsuri prin da sau nu.

— Dumneavoastră îl cunoaşteți, prin urmare?

— Nu.

— Întrebarea corectă înseamnă că *fiecare* cuvânt trebuie să fie bine ales, a subliniat Max şi l-a împins surescitat cu cotul pe Jean.

Perdu s-a corectat.

— *O* cunoaşteți, deci?

— Da.

Samy se uita plină de amabilitate la Max.

— Văd, Monsieur Jordan, că ați înțeles principiul întrebărilor. Întrebările corecte pot face un om foarte fericit. Ce face de fapt următoarea dumneavoastră carte? Este cea de a doua, nu-i aşa? Blestemul celei de-a doua cărți, toate acele aşteptări... Ar trebui să vă acordați cu încredere timp,

douăzeci de ani. Cel mai bine ar fi când ajunge să vă mai uite lumea. Atunci veți fi liber.

Max s-a înroşit până în vârful urechilor.

— Următoarea întrebare, cititorule de suflete.

— Este Brigitte Caron?

— Nu! Cerule!

— Dar Sanary mai trăieşte încă.

Samy a zâmbit.

— O, da.

— Puteți să mă... ajutați să fac cunoştință cu ea?

Samy s-a gândit puțin.

— Da.

— Cum?

— Aceasta nu a fost o întrebare la care să se poată răspunde cu da sau nu, i-a reamintit Max.

— Deci, eu gătesc astăzi *bouillabaisse*, întrerupse Cuneo. La şapte şi jumătate vin să vă iau. Atunci, dumneavoastră şi Capitano Perduto puteți să jucați mai departe dea „da-nu-nu-ştiu". *Sì?* Dar sper că nu sunteți logodită, Doamne fereşte? Ați avea chef de un mic tur cu barca?

Samy se uita când la unul, când la celălalt.

— Da, nu şi da, a spus ea cu siguranță. Bine, că am clarificat totul. Acum scuzați-mă, vă rog: trebuie să salut aceste minunate creaturi de afară, să le spun ceva drăguț într-o limbă pe care a inventat-o Tolkien. Am exersat-o, dar se aude ca şi când încearcă Chewbacca să țină un discurs în prima zi a anului.

Samy s-a ridicat şi toți i-au fixat din nou cu privirea papucii în formă de picioare de hobbit.

Când se afla la uşă, s-a mai întors o dată.

— Max, ştiați că, atunci când se naşte o stea, are nevoie de un an pentru a ajunge la mărimea ei adevărată? Şi pe urmă îşi petrece milioane de ani arzând? Ciudat, nu-i aşa? Ați încercat vreodată să inventați o limbă nouă? Sau câteva

cuvinte noi? M-aş bucura incredibil de tare dacă, în această seară, aş primi drept cadou de la cel mai renumit scriitor sub treizeci de ani în viaţă, un cuvânt nou. Da?

Ochii ei de un albastru închis străluceau.

Şi în mintea lui Max a explodat, în grădina secretă a fanteziei, o mică bombă de semințe.

Când Salvo Cuneo, dichisit cu cea mai bună cămaşă a sa în carouri, blugi şi pantofi de lac, a luat-o seara pe Samy de la tipografie, ea stătea acolo, în faţa uşii, cu trei valize, o ferigă într-o oală şi cu pelerina de ploaie pe braţ.

— Sper că mă iei într-adevăr cu tine, Salvo, deşi tu ai avut altceva în minte când ai făcut invitaţia, i-a spus ea în loc de salut. Am trăit aici suficient de mult. Aproape zece ani. Un întreg nivel, în sensul lui Hesse. Acum a venit vremea să plec spre sud, să învăţ din nou să respir, să privesc marea şi să mai sărut o dată un bărbat. O, Doamne, în curând mă apropii de şaizeci de ani, voi intra în cea mai bună etapă a vieţii.

Cuneo o privea pe femeia librar cu ochii de un albastru închis.

— Oferta mea este valabilă, signora Samy Le Trequesser, a spus el. Mă pun la dispoziţia dumneavoastră.

— Nu am uitat asta, Salvatore Cuneo din Napoli.

El a chemat un taxi.

— Ăăă, presupun, a întrebat Perdu perplex, când Salvo a adus puţin mai târziu valizele peste pasarelă, că nu veţi mânca doar aici, ci vreţi să vă şi mutaţi?

— Da, dragul meu, am voie? Pentru o perioadă scurtă? Până ce plecaţi şi apoi mă aruncaţi peste bord?

— Clar. La secţiunea de cărţi pentru copii mai este o canapea liberă, a spus Max.

— Am voie să remarc ceva referitor la asta? a întrebat Perdu.

— De ce, voiaţi să spuneţi altceva decât da?

— Eh, nu.

— Mulțumesc. Samy era vizibil mişcată. Nici n-o să mă auziți, cânt doar în somn.

Pe cartea poştală pe care Perdu i-o scria în această noapte lui Catherine, se găseau cuvintele pe care Max le inventase în acea după-amiază, pentru a i le prezenta la cină, lui Samy.

Samy le găsise atât de frumoase, încât le citea în permanență cu voce înceată, pentru a-i rămâne pe vârful limbii sonoritatea lor, ca o fărâmă dintr-o prăjitură.

Sare de stele (când stelele se reflectă în râuri)

Leagănul soarelui (marea)

Sărutul lămâilor (Toți ştiau exact la ce se referea!)

Ancora familiei (masa)

Crestătorul inimii (primul iubit)

Vălul timpului (Te răsuceşti o dată în cutia cu nisip şi eşti om bătrân, care face în pantaloni când râde.)

De partea viselor

Doribilitatea

Ultimul era noul cuvânt preferat al lui Samy.

— Trăim cu toții în stare de doribilitate, a spus ea, fiecare în alt mod.

Capitolul 32

— Acest Ron este un adevărat coşmar, a spus Max indicând uzina nucleară.

Era cea de-a şaptesprezecea, de la vărsarea lui Saône în Ron, lângă Lyon.

Centrale nucleare rapide alternau cu vii şi autostrăzi. Cuneo încetase să mai pescuiască.

Mai dăduseră târcoale încă trei zile prin Cuisery şi prin catacombele cu cărți. Acum se apropiau de Provence. Au recunoscut dealurile calcaroase din zona Orange, anticamera sudului Franței.

Cerul se schimbase. Începea să preia din lumina albastră, adâncă, a aerului de deasupra Mediteranei în arşița verii, când apa şi cerul se oglindeau şi se amplificau unul pe altul.

— Ca un foitaj împăturit, albastru pe albastru, pe albastru. Țara prăjiturilor albastre, a murmurat Max.

Găsea o patimă dulce în a pune la un loc imagini concrete şi cuvinte. Juca leapşa cu vorbele.

Uneori, Max o mai dădea în bară cu jocurile sale cu cuvintele, iar Samy râdea din inimă. Râsul ei semăna cu țipătul unui cocor în zbor, găsea Jean.

Cuneo era pe deplin înamorat de Samy, chiar dacă ea nu acceptase până atunci oferta sa. Voia ca Perdu să-i rezolve misterul mai întâi.

Deseori, stătea cu Perdu în standul de comandă şi jucau „da-nu-nu ştiu”.

— Are Sanary copii?

— Nu.

— Are un soț?

— Nu.

— Doi?

Râsul ei era ca un stol de cocori.

— A scris o a doua carte?

— Nuuu, a spus Samy, lungind vocala. Din păcate, nu.

— A scris *Luminile sudului* când era fericită?

Tăcere prelungă.

Perdu a lăsat să treacă peisajul pe lângă el, în timp ce Samy evita răspunsul.

După Orange au trecut rapid pe lângă Châteauneuf-du-Pape. Seara ar fi putut chiar să mănânce în Avignon.

Şi plecând din vechiul oraş papal, Jean ar fi ajuns cu o maşină închiriată într-o oră la Bonnieux, în Luberon.

„Prea repede”, s-a gândit el. „Trebuie, pentru a împrumuta vorbele lui Max, să sun la Luc şi să-i spun: Bună Basset, bătrâne îmblânzitor de vinuri, eu sunt fostul iubit al soției tale.”

— Da până la nu, a răspuns Samy. Dificilă întrebare. Rareori stai zile întregi acolo şi te lăfăi într-un sentiment de fericire, ca friptura în sos, nu-i aşa? Fericirea este atât de efemeră. Cât de mult timp ai fost fericit continuu?

Jean cugeta.

— Circa patru ore. Am plecat cu maşina de la Paris la Mazan. Voiam să-mi văd iubita, ne-am dat întâlnire acolo, în micul hotel Le Siècle, vizavi de biserică. Am fost fericit cât a durat călătoria. Am cântat. Mi-am imaginat tot corpul ei şi i-am cântat ode.

— Timp de patru ore? Asta este deja terifiant de frumos.

— O, da. Am fost în cele patru ore mai fericit decât în cele patru zile care au urmat. Dar, când mă gândesc astăzi la acele patru zile, sunt fericit că le-am trăit.

Jean s-a oprit, apoi a continuat.

— Considerăm că am fost fericiți dacă ne uităm înapoi, la acele momente? Nu ne dăm seama când ni se întâmplă, ci recunoaştem mult mai târziu că am fost fericiți?

— Of, a suspinat Samy. Asta ar fi deja o mare prostie.

Această profunzime a sentimentului ezitant al fericirii îi tot revenea în orele următoare în minte lui Jean, în timp ce naviga pe Ron, rapid şi sigur. Fluviul semăna cu o autostradă, ca marile rute maritime. Nimeni nu stătea pe mal să le facă cu mâna, pentru a cumpăra cărți. Ecluzele erau complet automatizate şi deserveau simultan zeci de vapoare.

Zilele liniştite pe canale erau trecute pentru totdeauna.

Cu cât mai aproape venea Jean de ținutul lui Manon, cu atât mai mult îi venea în minte ce trăise împreună cu ea. Cum se simțise când o atingea.

Ca şi când i-ar fi citit gândurile, Samy medita cu voce tare:

— Nu este uimitor că dragostea este atât de trupească? Corpul îşi aminteşte mai degrabă senzația atingerii cuiva decât îşi aduce aminte creierul ce a zis cineva.

Şi-a suflat peste firele de păr de pe braț.

— Când mă gândesc la tata, îmi amintesc mai mult corpul lui. Cum mirosea şi cum mergea. Ce simțeam când îmi puneam obrazul pe umărul lui sau îmi ascundeam mâna în palma lui. Din vocea lui îmi amintesc doar cum spunea „Sasa, micuța mea”. Îmi lipseşte căldura corpului său şi găsesc tot mai revoltător faptul că el nu va mai veni niciodată la telefon, deşi vreau să-i povestesc ceva important. O, Doamne! Asta mă înfurie! Dar cel mai mult

îmi lipseşte corpul lui. Acolo unde stătea el întotdeauna, în fotoliu, acum este doar aer. Aer gol şi stupid.

Perdu a dat din cap.

— Problema e că atât de multe femei se gândesc că ar trebui să aibă un corp perfect pentru a fi iubite. Dar tot ce au nevoie este ca acest corp să poată iubi. Şi ca ele să se lase iubite, a completat el.

— O, Jean, spune asta lumii întregi! a râs Samy şi i-a întins microfonul de la bord. Iubit este cel care iubeşte – încă un adevăr fundamental, care a fost uitat. Ţi-a trecut prin minte că cei mai mulţi oameni vor să fie iubiţi şi fac tot ce le stă în putinţă pentru asta? Diete, grămezi de bani, lenjerie roşie... dacă ar fi atât de dornici să iubească, aleluia, lumea ar fi aşa de frumoasă şi liberă, fără ciorapi modelatori.

Jean râdea cu ea. Apoi s-a gândit la Catherine. Fuseseră amândoi prea delicaţi, prea răniţi şi avuseseră un dor atât de mare de a fi iubiţi, în loc să aibă puterea şi curajul să iubească. Dragostea are nevoie de atât de mult curaj şi de atât de puţine aşteptări. Ar fi el în stare vreodată să iubească din nou cu adevărat?

Oare Catherine mi-o citi cărţile poştale?

Samy era una dintre acele persoane care ştia să asculte cu adevărat, înregistra totul şi reacţiona. Fusese odată profesoară, în Elveţia, în Melchnau, povestea ea. Cercetătoare în somnologie la Zürich, desenator tehnic pentru fermele eoliene pe Atlantic, crescuse capre în Vaucluse şi făcuse brânză.

Şi avea o slăbiciune înnăscută: nu putea minţi. Putea să tacă, să evite răspunsurile – dar nu era capabilă să mintă în faţă.

— Imaginează-ţi asta, te rog, în societatea noastră, a spus ea. Când eram tânără, am avut atâtea necazuri din cauza asta! Toţi se gândeau că eram soi rău, că îmi făcea plăcere să fiu nepoliticoasă. Dacă chelnerul întreabă într-un

restaurant de fițe: „V-a plăcut?” şi eu răspund: „Nu, chiar nu”. Dacă mama unei colege de clasă mă întreabă după aniversarea zilei de naştere: „Şi dragă Samy, ți-a plăcut?”, iar eu încerc într-adevăr să spun da, însă tot ceea ce pot să spun este: „Nu, a fost oribil, iar dumneavoastră vă miroase gura pentru că ați băut prea mult vin roşu!”

Perdu râdea. Este uimitor cât de aproape eşti de miezul ființei tale în copilărie, s-a gândit el, şi cât de mult te îndepărtezi când încerci să te faci iubit cu tot dinadinsul.

— La treisprezece ani am căzut dintr-un copac şi la controlul RMN au văzut: îmi lipseşte maşina de împletit minciuni din creier. Nu pot scrie parabole fantastice. În afară de cazul că o să mă întâlnesc în viitorul apropiat cu un unicorn vorbitor. Nu, eu pot doar să povestesc ceea ce am simțit de la început până la sfârşit. Sunt genul de om care trebuie aşezat culcat în tigaie, ca să poată vorbi despre cartofii prăjiți.

Cuneo le-a adus înghețată de lavandă, făcută de el. Avea un gust acrişor şi floral totodată.

Femeia fără organul minciunii a privit în urma napolitanului.

— Este mic, gras şi, privit obiectiv, n-ar fi prima alegere pentru un poster cu băieți frumoşi, de atârnat pe perete. Dar este deştept, puternic şi poate face probabil tot ce este important pentru o viață plină de iubire. Pentru mine este cel mai frumos bărbat pe care îl voi săruta vreodată, a spus Samy. Ciudat că astfel de bărbați buni, minunați, ca el nu sunt foarte iubiți. Sunt luați în considerare mult prea mult după aspectul lor, încât nimeni nu observă cum sufletul lor, ființa lor, principiile lor sunt pregătite pentru dragoste şi bunătate?

Ea a oftat îndelung şi deplin.

— În mod straniu, nici eu nu am fost iubită niciodată. Mai înainte mă gândeam că ar ţine tocmai de faptul că arăt ciudat. Apoi m-am întrebat de ce merg mereu în locuri unde bărbaţii sunt deja însuraţi? La ţăranii care făceau brânză în Vaucluse... o, cerule, vulpoii ăia bătrâni cred că o femeie este ca o capră înaltă, pe două picioare, care spală rufele. Îţi fac o favoare când îţi spun bună ziua.

Samy savura îngheţata, visătoare.

— Cred – şi te rog să mă corectezi dacă mă las dusă de val cu părerile mele despre feminism – cred că mai întâi există dragostea care se gândeşte cu chiloţii. Pe aceea o cunosc. Îţi face plăcere pentru cincisprezece minute. În al doilea rând, există dragostea care se gândeşte cu mintea. Şi pe aceea o cunosc, atunci îţi cauţi bărbaţii care se potrivesc bine în ansamblul tău vieţii tale, sau care nu îţi deranjează atât de tare planurile. Dar nu te vrăjesc. Şi în al treilea rând, există dragostea care îţi vine din piept sau din plexul solar, sau de undeva între cele două. Asta este cea pe care o doresc. Trebuie să fie magică, să-mi lumineze sistemul vieţii până la cel din urmă şurub. Ce gândeşti în legătură cu asta?

A scos limba la el, o limbă colorată în lila de la îngheţată.

Iar Jean Perdu şi-a dat seama ce întrebare trebuia să-i pună.

— Samy?

— Ce e, Jeanno?

Vorbea altfel, dar aşa fusese mereu situaţia: felul în care scriu scriitorii este adevăratul sunet al inimii lor, al sufletului lor.

— Tu ai scris *Luminile sudului*, nu-i aşa?

Capitolul 33

Cu siguranță, nu era doar o coincidență că exact în momentul acela soarele se strecura printre doi nori, iar o rază de lumină, care semăna cu un deget arătător, i-a căzut lui Samy drept pe față. Avea ochii ca două lumânări aprinse. Chipul lui ei s-a însuflețit imediat.

— Da, a recunoscut ea încet, apoi mai tare: da. Da! a strigat ea, râzând şi plângând, aruncându-şi brațele în sus, şi voiam să-mi invoc cu această carte bărbatul potrivit, Jeanno! Pe unul care să mă iubească de acolo, din spațiul acela dintre piept şi buric. Voiam ca el să mă găsească pentru că m-a căutat, pentru că m-a visat, pentru că m-a chemat, cu tot ceea ce înseamn eu, şi nu are nevoie de ceea ce nu sunt – dar, Jean Perdu, ştii ceva?

Ea nu se putea opri din plâns şi râs.

— M-ai găsit. Dar nu eşti tu acela.

Ea s-a întors.

— Tipul ăsta cu şorț înflorat, cu brațele lui musculoase. Cu mustața aia care mă gâdilă. *El* este. Tu l-ai adus la mine. Tu şi *Luminile sudului*, voi amândoi mi l-ați adus. Într-un mod magic cu adevărat.

Jean s-a lăsat molipsit de bucuria ei. Avea dreptate, lucrurile se organizaseră după dorința ei – el citise *Luminile sudului*, el oprise în Cepoy, îl întâlnise pe Salvo, de acolo plecaseră... şi, *presto,* erau aici.

Samy şi-a şters fața udă de lacrimi sărate.

— Eu trebuia să-mi scriu cartea. Tu trebuia să o citeşti. Tu trebuia să trăieşti tot şi să suferi, pentru ca în cele din urmă să te urci în barca ta şi să porneşti la drum. Hai să credem aşa. Da?

— Bineînțeles, Samy. Eu cred în ce ai spus. Există cărți care sunt scrise doar pentru un singur om. *Luminile sudului* a fost cartea scrisă pentru mine. Îşi aduna curajul. Am supraviețuit în tot acest timp, doar datorită cărții tale, a confirmat el după aceea. Am înțeles tot ce gândeşti. Era ca şi cum tu m-ai fi cunoscut, înainte ca eu însumi să mă cunosc.

Sanary-Samy şi-a dus mâinile la gură.

— Este atât de straniu să asculți asta, Jean. Este cel mai frumos lucru pe care l-am auzit vreodată.

Şi-a pus brațele în jurul lui.

L-a sărutat pe obrazul stâng, pe cel drept, şi încă o dată, pe frunte, pe nas. Între săruturi, îi spunea:

— Nu mai fac asta încă o dată, să invoc iubirea prin scris. Ştii cât timp am aşteptat? Peste douăzeci de ani, la naiba! Şi acum te rog să mă scuzi: merg să-l sărut pe bărbatul meu, să-l sărut cu adevărat. Aceasta este ultima parte a experimentului. Dacă nu se va petrece nimic, probabil că nu voi fi prea bine dispusă diseară.

L-a mai strâns o dată pe Jean la piept.

— Uf, ce frică mi-e! Înfiorător! Şi atât de frumos. Trăiesc! Dar tu? Ai simțit şi tu?

Ea a dispărut în burta vasului.

— Iu-huuu, Salvo..., a mai auzit-o Jean.

Apoi a constatat cu uimire că simțea cu adevărat că trăieşte. Şi era minunat.

JURNALUL DE CĂLĂTORIE AL LUI MANON

Paris
August 1992

Tu dormi.

Te văd şi nu îmi mai este ruşine că vreau să mă îngrop în nisipul sărat, fiindcă un bărbat nu poate fi niciodată totul pentru mine. Am încetat să îmi mai reproşez asta, aşa ca în timpul celorlalte cinci veri trecute, în nuanţe de albastru cobalt. Şi nici măcar nu ne-am luat atât de multe zile împreună; dacă le număr, Jean Pană-de-corb, ajung la jumătate de an, în care am respirat acelaşi aer, la o sută şaizeci şi nouă de zile, asta ajunge chiar pentru un colier cu două rânduri de perle, în zile.

Dar zilele şi nopţile petrecute departe de tine, aşa de departe ca dungile de condens din nori, în care m-am gândit la tine şi m-am bucurat de tine, le număr şi pe acelea. Duble şi triple, în bucurie şi în vină. Dacă o iau aşa, au fost cincisprezece ani în care am avut timp să încerc mai multe vieţi. Mă visam în atât de multe variante diferite...

Deseori m-am întrebat: m-am comportat greşit, am ales greşit? Aş fi avut o viaţă „corectă", doar cu Luc, sau cu un alt om total diferit? Sau am avut toate cărţile în mână şi am mizat greşit?

În viaţă nu se pune problema de corect sau greşit. Şi acum nu mai este necesar să îmi pun şi mai departe această întrebare, într-un fel sau în altul. De ce nu mi-a ajuns niciodată un singur bărbat?

Existau atât de multe răspunsuri.

Cum ar fi pofta de viaţă!

Şi de asemenea: plăcere, arzând până la incandescenţă, nelinişţită, transpirată şi lipicioasă.

Ele se numeau: lăsați-mă să mai trăiesc, înainte de a avea riduri şi de a încărunți şi de a fi o casă locuită doar pe jumătate, la capătul străzii.

Ele se numeau: Paris.

Ele se numeau: mi te-ai întâmplat, aşa precum o insulă se ciocneşte cu un vapor. (Ha, ha. Asta a fost faza mea de „Nu sunt vinovată, soarta a fost de vină".)

Ele se numeau: mă iubeşte Luc într-adevăr suficient pentru a suporta asta?

Ele se numeau: nu sunt nimic, sunt rea şi de aceea este oricum indiferent ce fac.

A, bineînțeles: nu pot fi cu unul dintre voi decât dacă sunt şi cu celălalt. Voi amândoi, Luc şi Jean, soț şi amant, sud şi nord, dragoste şi sex, pământ şi cer, corp şi spirit, țară şi oraş. Voi sunteți cele două lucruri care îmi lipsesc pentru a fi întreagă. A inspira şi a expira şi între ele: a trăi, în sfârşit.

Deci, există sfere din trei părți.

Dar toate aceste răspunsuri s-au rezolvat între timp. Acum este o cu totul altă întrebare importantă, şi anume: când?

Când îți voi spune ce se întâmplă cu mine?

Niciodată.

Niciodată, niciodată, niciodată, niciodată. Sau totuşi imediat când te voi atinge pe umărul care iese ca întotdeauna de sub pătura în care te-ai înfăşurat. Dacă te-aş fi atins, te-ai fi trezit imediat, m-ai fi întrebat:

— Ce se întâmplă? Pisoi, ce este?

Mi-aş dori să te fi trezit imediat şi să mă salvezi.

TREZEŞTE-TE!

De ce te-ai trezi? Te-am mințit prea bine.

Când te voi părăsi?

Curând.

Nu în noaptea asta, nu reuşesc. Este ca şi când ar fi trebuit să încerc de mii de ori să plec de lângă tine, să mă răsucesc şi să nu mă uit înapoi – pentru a putea reuşi odată, cu adevărat.
Mă duc pe rând. Număr şi îmi spun: încă 1000 de săruturi... încă 418 săruturi... încă 10... încă 4. Pe ultimele 3 le-am păstrat.
Ca pe orele fericite de Crăciun.
A început numărătoarea inversă pentru toate: dormitul cu celălalt. Râsul cu celălalt. Ultimele dansuri împreună.
Apropo, poți țipa de fapt cu inima, doar că te doare foarte tare.
Vorbind despre dureri, ele îți micşorează lumea. Mă uit acum doar la tine şi la mine, şi la Luc, şi la ceea ce a luat naştere între noi trei. Fiecare a contribuit cu ceva la asta. Acum, voi încerca să salvez ce este de salvat. La pedeapsă nu vreau să reflectez. Nefericirea este în mod democratic pentru toți acolo.
Când voi ceda?
Sper că abia după aceea.
Vreau să văd dacă reuşesc să mă salvez, mai întâi.
Doctorii mi-au oferit să iau Ibuprofen sau opiacee, care acționează, se presupune, doar în creier şi întrerup semnalele electrice care trec de sistemul limfatic, între subsuori, plămâni şi cap.
În unele zile, efectul lor este că nu mai visez în imagini. În altele, că miros lucruri care îmi amintesc de trecut. De un timp foarte îndepărtat. Pe când mai purtam încă şosete trei sferturi. Sau că lucrurile miros altfel. Excrementele, ca florile. Vinul, ca un cauciuc ars. Un sărut, ca moartea.
Dar vreau să fiu foarte sigură de dragul copilului. De aceea renunț.

Uneori, durerile sunt atât de puternice, încât îmi pierd cuvintele şi nu te mai pot atinge. Apoi te mint. Îmi notez propoziţiile pe care vreau să ţi le spun şi le citesc. În capul meu nu mai prind literele, când vin durerile. Totul e un pilaf de litere fierte prea mult. O supă de litere.

De câteva ori m-am simţit rănită pentru că te-ai lăsat minţit. De câteva ori am fost extrem de supărată pentru că mi-ai apărut în cale. La ură nu am ajuns niciodată.

Jean, nu ştiu ce trebuie să fac. Nu ştiu dacă trebuie să te trezesc şi să te implor să mă ajuţi. Nu ştiu dacă trebuie să rup aceste pagini. Sau să le xeroxez şi să ţi le trimit. Atunci. Sau niciodată. Scriu, pentru a gândi mai bine.

Pentru toate celelalte îmi pierd într-un fel sau altul limbajul.

Acum îţi vorbesc prin corpul meu mai mult ca niciodată.

Acestui lemn obosit şi bolnav din sud, din care mai iese doar un lăstar unic, verde, delicat; el poate cel puţin să exprime dorinţele rudimentare.

Iubeşte-mă.

Ţine-mă.

Mângâie-mă.

Înflorirea panicii, spunea tata. Cu puţin timp înainte de a se usca lemnele, mai înfloresc o dată. Îşi pompează toată puterea în ultimul lăstar care nu e afectat de cancer.

De curând mi-ai spus cât de frumoasă sunt.

Stau pe marginea înfloririi panicii.

De curând, a sunat într-o noapte Vijaya, din New York. Tu erai încă pe vas şi vindeai cea mai nouă ediţie din Luminile sudului. *Ţi-ar plăcea ca toată lumea să citească această cărticică frumoasă şi stranie. Mi-ai spus mai demult că nu este o carte mincinoasă, nimic sofisticat, nimic înfrumuseţat cu vorbe. Toată e numai adevăr.*

Vijaya are şefi noi, doi cercetători de celule, ciudaţi. Ei cred că însuşi corpul determină sufletul şi caracterul, nu creierul. Ei spun că există alte miliarde de celule, iar ce se întâmplă cu ele, se petrece şi cu sufletul.
Durerea, de exemplu, spune el, schimbă toate celulele. Deja după trei zile începe. Celulele emoţiilor devin celulele durerii. Celulele simţurilor devin celulele fricii. Celulele coordonării devin perne cu ace. Şi la final, fiecare gingăşie este doar durere, fiecare adiere de vânt, fiecare vibraţie a muzicii, fiecare umbră care se apropie devine un declanşator al fricii. Şi cu fiecare mişcare, în fiecare muşchi se apropie lacomă durerea şi naşte milioane de noi receptori ai durerii. Pe dinăuntru te vei transforma şi vei fi înlocuit în totalitate, dar din exterior nu va vedea nimeni asta.
La final, nu mai vrei să fii atins niciodată, spune Vijaya. Eşti singur.
Durerea este cancerul sufletului, zice vechiul tău prieten, o spune cum fac oamenii de ştiinţă, nu se gândeşte la starea de rău pe care o pot declanşa astfel de propoziţii în rândul neştiutorilor. Îmi prevesteşte tot ce mi se va întâmpla.
Durerea îţi prosteşte corpul şi mintea, după cum ştie Vijaya al tău. Uiţi, nu mai gândeşti logic, ci doar în stare de panică. Şi în mormântul pe care durerile ţi-l pregătesc în creier, cad toate gândurile tale luminoase. Toate speranţele. La sfârşit, cazi şi tu acolo şi eşti departe de întregul tău eu, înghiţit de durere şi panică.
Când voi muri?
După statistici: garantat.
Intenţionez să mai mănânc cele treisprezece deserturi de Crăciun. Maman este maestra biscuiţilor şi a mousse-ului, Papa va aduce cele patru delicatese din fructe, Luc va da cu lac cele mai frumoase nuci. Trei feţe de masă,

trei lumânări, trei bucăți rupte de pâine. O pâine pentru cei vii de la masă. O pâine pentru fericirea care va să vină. Şi o pâine care se împarte între cei săraci şi cei morți.

Mă sperie gândul că mă voi certa cu ei pentru firimituri.

Luc m-a implorat să fac terapia.

În afară de faptul că oricum şansele sunt la fel de slabe ca în cazul pariurilor hipice, parte din mine ar fi murit oricum, ar fi trebuit să fie comandată piatra funerară, să se citească slujbele şi să se calce batistele.

Dacă voi simți piatra funerară?

Papa mă înțelege. Când i-am spus din ce motiv nu vreau chimioterapia, s-a dus în hambar şi a plâns îndelung. Aproape aveam certitudinea că îşi va tăia un braț.

Maman: înmărmurită. Arată ca un măslin împietrit, bărbia îi e strâmbată de vreme şi dură, ochii ca două bucăți de coajă de copac. Se întreabă ce a făcut greşit, de ce nu poate schimba prima senzație a morții într-un vis urât, sau în dragoste maternă, care îşi face mai multe griji decât este cazul.

— Ştiam că în acest Paris blestemat te aşteaptă moartea.

Dar ea nu se poate decide să arunce vina pe mine. În cele din urmă se învinuieşte pe sine. Această severitate o ajută să meargă mai departe şi să-mi amenajeze ultima mea cameră, aşa cum îi cer.

Tu stai acum întins pe spate, ca un dansator într-o piruetă. Un picior întins, celălalt flexat. Un braț deasupra capului, celălalt aproape înțepenit în lateral.

Te-ai uitat întotdeauna la mine ca şi când aş fi fost unică. Timp de cinci ani nu m-ai călcat nici măcar o dată pe nervi sau să mă priveşti indiferent. Cum ai reuşit oare aşa ceva?

Castor mă fixează cu privirea. Presupun că noi suntem doi bipezi, din cale afară de ciudați pentru pisici.

Eternitatea care mă aşteaptă vine spre mine amenin-ţătoare.
Câteodată, dar ăsta este cu adevărat un gând răutăcios, câteodată mi-aş fi dorit să existe cineva pe care să-l iubesc şi care să moară înaintea mea. Ca să-mi arate că pot şi eu să reuşesc.
Uneori mă gândeam că tu trebuie să mori înaintea mea, ca să pot veni şi eu... Cu certitudinea că tu mă aştepţi..
Adieu, Jean Perdu.
Te invidiez pentru toţi anii pe care îi mai ai.
Merg în ultima mea cameră şi de acolo în grădină. Da, aşa va fi. Voi păşi prin uşa prietenoasă şi înaltă a terasei şi în mijlocul apusului. Şi apoi, apoi voi deveni lumină, apoi voi putea pluti peste tot.
Aşa mi-ar fi felul, m-aş afla pentru totdeauna aici, în fiecare seară.

Capitolul 34

Au petrecut împreună o seară zgomotoasă. Salvo punea pe masă oală după oală cu scoici, Max cânta la pian şi au dansat pe rând, cu Samy, pe punte.

Mai târziu cei patru au savurat priveliştea apropierii de Avignon şi de podul Saint-Bénézet, imortalizat în celebrul cântec. Luna iulie li se dăruia din plin. Imediat după apusul soarelui afară erau încă douăzeci şi opt de grade.

Jean a ridicat paharul, cu puțin înainte de miezul nopții.

— Vă mulțumesc, a spus el. Pentru prietenie. Pentru adevăr. Şi pentru această mâncare, incredibil de bună.

Toți au ridicat paharele. Când le-au ciocnit, sunetul ca de clopoțel le-a amintit că se apropia sfârşitul călătoriei lor împreună.

Îmbujorată, Samy li s-a destăinuit:

— Apropo, acum sunt fericită. După o jumătate de oră: Tot mai sunt, iar după alte două ore...

A spus-o probabil, în nenumărate alte moduri decât în cuvinte, dar asta nu mai auzeau nici Max, nici Jean. Amândoi luaseră hotărârea de a nu înghesui perechea de îndrăgostiți şi îi lăsaseră pe Samy şi pe Salvo singuri pe *Lulu* în prima lor noapte din cele mai mult de o mie sperate, plecând să facă turul de oraş în centrul vechi al Avignonului.

Pe străzile înguste se înghesuiau cei care se lăsau duşi de val. În sud, arşița verii împingea toate activitățile

târziu în noapte. În piața din fața minunatei primării, Max şi Jean şi-au cumpărat înghețată şi se uitau la artiştii stradali, care jonglau cu bastoane în flăcări, prezentau dansuri acrobatice şi făceau publicul din cafenele şi bistrouri să râdă cu secvențele lor comice mimate. Oraşul nu-i stârnea nici o plăcere lui Jean; dimpotrivă, îl vedea ca pe o prostituată mincinoasă, care încerca să mai câştige câte ceva din faima ei papală.

Max lingea rapid înghețata, care se topea. Cu gura pe jumătate plină, a spus pe un ton voit relaxat:

— Eu voi scrie cărți pentru copii. Am câteva idei.

Jean l-a privit cu coada ochiului.

Iată, se gândea el, acesta este momentul lui Max. Momentul în care începe să devină cel care va fi o dată şi o dată.

— Îmi permiteți să le ascult? l-a rugat el după o clipă de uimire afectuoasă, pentru că avea voie să participe la acel moment important.

— Uf, mă gândeam că nu mă mai întrebi.

Max şi-a scos carnetul cu notițe din buzunarul de la spate şi a citit:

— „Bătrânul magician se întreba când avea să vină în sfârşit o fată curajoasă şi să-l dezgroape din grădina în care fusese uitat de o sută de ani sub căpşuni...”

Apoi l-a privit pe Perdu indecis şi încordat.

— Sau o poveste despre micul Sisoe?

— Sisoe?

— Ei da, Sfântul, cel care e întotdeauna de vină. Îmi închipui că până şi Sisoe a avut o copilărie, înainte să fie invocat mereu: Sfinte Sisoe, ce-ai zis că vrei să te faci? Scriitor?

Max a făcut o grimasă.

— Atunci încă una despre Claire, care îşi schimbă corpul cu pisica ei, Minou. Apoi, tot...

Viitorul erou al tuturor dormitoarelor unde merg copiii la culcare, se gândea Jean, în timp ce trăgea cu urechea la minunatele idei ale lui Max.

— ...şi cum este micul Bruno în cer şi se plânge paznicilor Raiului de familia pe care i-au pus-o în cârcă...

Jean se bucura de senzaţia care îi creştea în piept, ca o floare delicată, în timp ce îl asculta pe Max. Îi era atât de drag acest tânăr! Trăsnăile lui, privirea lui, râsul lui.

— ...iar când umbrele se întorc în copilăria posesorului, ca să facă ordine...

Minunat, a gândit Jean. Îmi trimit umbra înapoi în timp şi o las să-mi pună viaţa în ordine. Cât de ispititor! Dar şi imposibil, din păcate.

S-au întors abia târziu în noapte, cu o oră înainte de a se lumina de ziuă.

În timp ce Max s-a refugiat în colţul lui, şi-a mai făcut câteva notiţe şi apoi a adormit, Jean Perdu se plimba de colo colo pe puntea vasului, care se legăna uşor pe valuri. Pisicile păşeau pe lângă el şi îl observau cu atenţie pe bărbatul cel înalt. Simţeau că se află în faţa unei despărţiri.

Degetele lui Jean alunecau în gol când trecea pe lângă rafturile cu cărţi şi le mângâia cotoarele. Ştia precis unde îşi avusese locul fiecare carte, înainte ca ei să o fi vândut. Aşa cum cineva cunoaşte casele şi câmpurile de pe strada unde a crescut şi continuă să le vadă, chiar dacă acolo este acum o autostradă sau un centru comercial.

Întotdeauna resimţise prezenţa cărţilor ca pe o protecţie. Descoperise întreaga lume în vaporul său, toate sentimentele, fiecare loc şi fiecare epocă. Nu fusese nevoit să călătorească niciodată şi îi ajunseseră

conversațiile cu cărțile... Până când ajunsese să le aprecieze mai mult decât pe oameni.

Erau mai puțin amenințătoare.

S-a așezat în fotoliul de pe micul piedestal și s-a uitat prin fereastra mare spre apă. Ambele pisici i-au sărit în poală.

— Acum nu te mai poți ridica, spuneau corpurile lor, care deveneau mai grele și mai calde. Acum trebuie să rămâi aici.

Aici se desfășurase toată viața lui. Douăzeci și cinci de metri pe lung, cinci pe lat. Începuse s-o construiască atunci când era de vârsta lui Max. Vasul, colecția *Farmaciei de suflete*, renumele său, lanțul ancorei lui. Zi de zi îl făurise, îl întărise, za cu za, și se legase cu el.

Dar ceva nu mai era în regulă acum. Dacă viața lui ar fi fost un album cu fotografii, toate instantaneele ar fi semănat între ele. Ele l-ar fi arătat întotdeauna pe acest vas, cu o carte în mână, iar părul din ce în ce mai cărunt și mai rar ar fi fost singurul element care ar fi marcat trecerea timpului. În fundal s-ar fi aflat o poză cu el, cu o privire scrutătoare și rugătoare, pe un chip îmbătrânit și ridat.

Nu, nu așa voia să termine – cu întrebarea dacă se sfârșise totul. Exista doar o singură soluție drastică, să distrugă lanțul ancorei.

Trebuia să părăsească vasul. Să-l părăsească de tot. Gândul îi dădea o stare de rău... dar apoi, după ce a tras adânc aer în piept de câteva ori și și-a imaginat o viață fără *Lulu*, s-a simțit dintr-odată ușurat.

Pe moment l-a lovit o mustrare de conștiință. *Farmacia literară* abandonată, ca o iubită enervantă?

— Dar nu-mi face probleme, a murmurat Perdu.

Sub mâinile sale mângâietoare, motanii torceau.

— Ce mă fac eu cu voi trei? le-a întrebat el, nefericit.

Undeva, Samy cânta în somn.

Şi în mintea lui s-a format o imagine.

Poate că trebuia să lase *Farmacia* de izbelişte sau să caute cu multă străduanie un cumpărător.

— Dacă Cuneo s-ar simți bine aici? şi-a întrebat el pisicile din poală.

Ele îi împingeau palma cu capetele.

Se spunea că torsul pisicilor ar fi putut face să se lipească la loc oasele fracturate şi ar fi putut trata un suflet împietrit. Dar, odată ce misiunea lor se termina, pisicile mergeau pe drumul lor şi nu se mai uitau înapoi. Ele iubeau fără jenă, fără condiții, dar şi fără vreo promisiune.

Jean Perdu se gândea la *Treptele* lui Hesse. Cei mai mulți oameni cunoşteau bineînțeles propoziția „Şi în fiecare început locuieşte o forță magică...” Dar completarea „care ne protejează şi ne ajută să trăim” o cunoşteau mai puțini oameni.

Ceea ce nu înțelege aproape nimeni este faptul că la Hesse nu este vorba despre un nou început.

Ci despre disponibilitatea de a te despărți.

Despărțirea de obiceiuri.

Despărțirea de iluzii.

Despărțirea de o viață expirată de mult, în care omul nu mai e decât o coajă, foşnită din când în când de un oftat.

Capitolul 35

La micul dejun, luat şi aşa târziu, ziua i-a întâmpinat cu o temperatură de treizeci şi patru de grade – şi cu o surpriză din partea lui Samy, care tocmai mersese la cumpărături cu Cuneo şi le procurase tuturor telefoane mobile cu cartelă.
Perdu îl privea sceptic pe al său, care îi fusese întins între croasanți şi pahare cu cafea. Pentru a descifra numerele, avea nevoie de ochelarii de citit.
— Lucrurile astea există de peste douăzeci de ani. Poți avea încredere în ele, a concluzionat Max.
— Am trecut numerele noastre în memorie, pentru tine, îl învăța Samy pe Jean. Şi vreau să ne suni. Dacă îți merge bine, dacă nu ştii cum se poşează ouăle sau dacă eşti plictisit şi îți vine să sari de la fereastră ca să simți că trăieşti.

Pe Jean îl mişca seriozitatea lui Samy.

— Mulțumesc, a spus el jenat.

Afecțiunea ei vădită, lipsită de frică îl intimida. Oare de aceea se bucurau oamenii atât de mult de prietenii?

Când s-au îmbrățişat, mica Samy a dispărut aproape în brațele sale.

— Eu, ăăă... aş dori să vă dau ceva, a început Perdu după aceea. Jenat, i-a întins lui Cuneo cheile vasului.
— Draga mea cea mai nepricepută mincinoasă a lumii, dragul meu cel mai bun bucătar mondial la vest de Italia, de aici trebuie să călătoresc fără vasul meu. De aceea v-o

predau astfel pe *Lulu*. Păstrați, vă rog, mereu un colțișor liber pentru pisici şi scriitori, care îşi caută povestea lor. Vreți? Nu sunteți obligați, dar dacă vreți să faceți asta, m-aş bucura să vă las vasul în grijă. E un împrumut permanent, ca să zicem aşa...

— Nu! Aceasta este profesia ta, biroul tău, cabinetul tău pentru suflete, evadarea ta, căminul tău. Vasul cu cărți eşti tu, prostule, aşa ceva nu se dă pur şi simplu unor oameni străini, chiar dacă aceştia ar vrea să-l aibă cu mare drag! a urlat Samy.

Ei o priveau fix pe Samantha, pur şi simplu zăpăciți.

— Scuze, a murmurat ea. Eu... ăăă, chiar cred asta. Nu se poate. Chiar nu se dă un telefon mobil la schimb pentru o barcă, ce naiba! Ce stânjenitor!

Samy chicotea jenată.

— Chestia asta că nu eşti în stare să minți pare să fie cu adevărat un dar pe viață, a observat Max. Şi în plus, înainte de a mă întreba cineva: nu, nu am nevoie de vapor, dar dacă mă mai iei încă o bucată de drum cu tine cu maşina, m-aş bucura, Jean.

Cuneo avea lacrimi în ochi.

— Of, of, era tot ce putea spune. Of, Capitano. Vai, totul. Eu... *cazzo* şi cu asta, basta.

Au vorbit mult pro şi contra. Cu cât ezitau Cuneo şi Samy mai mult, cu atât mai mult insista Jean.

Max se retrăsese, întrebând doar o dată:

— Asta se numeşte de fapt harakiri sau cum?

Perdu îl ignora. El simțea că aşa trebuie să facă, dar i-a luat o jumătate de dimineață, până ce Samy şi Cuneo au acceptat.

Foarte reverențios şi vizibil mişcat, italianul s-a ridicat în cele din urmă:

— Bine, Capitano. Avem grijă de barca ta. Până ce vei vrea să o ai din nou. Indiferent când, poimâine, într-un an sau în

treizeci de ani. Şi va fi întotdeauna deschis pentru pisici şi pentru cei care scriu.

Au oficializat pactul cu o îmbrăţişare în patru.

Samy a fost ultima care i-a dat drumul lui Jean şi l-a privit plină de afecţiune.

— Cititorul meu preferat, a zâmbit ea, nu mi-aş fi putut imagina unul mai bun ca tine.

În fine, Max şi Jean şi-au împachetat tot ce aveau în geanta lui Max şi în câteva pungi mari şi au plecat de la bord. Perdu şi-a luat în afară de haine şi o operă începută recent, *Marea enciclopedie a micilor sentimente.*

Când Cuneo a pornit motorul şi a început să o îndepărteze pe *Lulu* de ţărm, Perdu n-a simţit absolut nimic.

Lângă el îl auzea şi-l vedea pe Max, dar era ca şi când şi acesta se îndepărta de el, la fel ca vaporul. În timp ce Max făcea semne cu ambele braţe şi striga „Ciao" şi „Salut", Perdu nu mai reuşea să adune destulă energie nici pentru un mic semn cu mâna.

S-a uitat în urma vaporului, până când acesta a dispărut după un cot al râului. Trecuse de mult şi aştepta ca înţepeneala să-l părăsească şi să mai simtă ceva.

Când a fost în sfârşit capabil să se întoarcă, a constatat că Max stătea liniştit pe o bancă şi îl aştepta.

— Să mergem, a spus Perdu cu voce răguşită şi seacă.

Pentru prima oară în peste cinci săptămâni, au scos bani de la băncile lor, care aveau filiale în Avignon – chiar dacă au fost necesare foarte multe convorbiri telefonice, comparaţii de semnături trimise pe fax şi un examen sever al actelor de identitate pentru a obţine autorizarea. Apoi au închiriat la gară o maşină mică, albă ca laptele şi au pornit la drum spre Luberon.

La sud de Avignon au mers pe drumul secundar D900. Erau doar patruzeci şi patru de kilometri până la Bonnieux.

Max se uita încântat pe geamul lăsat. În stânga şi în dreapta, câmpuri de floarea soarelui, covoare de viță-de-vie de un verde luxuriant şi şirurile de tufişuri de lavandă pictau pământul în culori variate. Galben, verde închis, violet. Peste toate acestea se întindea un cer albastru intens, cu nori albi ca nişte pernuțe.

În depărtare, au zărit la orizont Marele şi Micul Luberon; un masiv muntos plat, ca o masă cu un taburet în dreapta.

Soarele lovea pământul, mânca țărâna şi carnea, inunda câmpurile şi oraşele cu strălucirea lui nerăbdătoare.

— Avem nevoie de pălării de paie, a gemut Max, plângându-se. Şi de pantaloni de in.

— Avem nevoie de deodorante şi de emulsie pentru soare, l-a corectat Perdu sec.

Max se simțea bine în mod clar. Se integra în peisajul regiunii fără nici o dificultate, ca o piesă mică, potrivită într-un puzzle.

Spre deosebire de Jean. Tot ce vedea îi era ciudat de îndepărtat şi de străin. Tot se mai simțea ca anesteziat.

Pe colinele verzi erau cocoțate sate, ca nişte coroane.

Pereți din gresie bej, țigle uşoare, care rezistau arşiței. Păsări de pradă maiestuoase păzeau spațiul aerian, planând mândre. Drumurile erau înguste şi goale.

Manon văzuse aceşti munți, aceste coline şi câmpurile colorate. Simțise aerul călduț, cunoscuse copacii vechi de secole, în al căror frunziş țopăiau grămezi de cicade şi îşi frecau antenele. Un zornăit permanent, care pentru Jean se auzea ca un:

— Ce? Ce? Ce?

Ce faci aici? Ce cauți aici? Ce simți aici?

Nimic.

Lui Jean, această țară nu îi spunea pur şi simplu nimic.

Trecuseră deja de Ménerbes şi de stâncile sale de culoarea curry-ului, se apropiau de valea Calavon şi de Bonnieux trecând printre vii şi pe lângă fermele paşnice.

— Bonnieux se adună între micul şi marele Luberon. Ca un tort cu cinci etaje, îi povestise Manon lui Perdu. În punctul cel mai de sus, sunt vechea biserică, cedrii de sute de ani şi cel mai frumos cimitir din Luberon. În punctul cel mai de jos, viticultorii, proprietarii de livezi şi casele de vacanță. Între ele, trei straturi cu case şi restaurante. Totul, legat cu drumuri abrupte şi scări, de aceea toate fetele din sat au gambe frumoase şi puternice.

Ea i le arătase lui Jean pe ale ei. Şi el i le sărutase.

— Ce frumos e pe-aici, a spus Max.

Săltând pe un drum ce trecea prin câmp, au cotit după un lan de floarea-soarelui, au ajuns într-o intersecție la o podgorie – şi a trebuit să constate că nu ştiau unde se află. Jean a oprit la marginea drumului.

— Aici, undeva trebuia să fie acest Le Petit Saint Jean, a murmurat Max, holbându-se la hartă.

Cicadele cântau. Acum se auzea mai degrabă ca un: „He, he, he, he". Altfel, totul era aşa de liniştit, că doar ticăitul uşor al motorului oprit deranja liniştea adâncă a peisajului.

Pe urmă s-a auzit duduitul unui tractor care se apropia rapid de ei. A ieşit în viteză dintr-o podgorie. Un asemenea tractor nu mai văzuseră niciodată. Era extrem de îngust şi cauciucurile sale erau subțiri, dar foarte înalte, aşa încât să poată goni printre şirurile de viță-de-vie.

La volan era un tânăr cu şapcă de baseball, ochelari de soare, blugi tăiaţi şi tricou alb, care i-a salutat scurt din cap, în timp ce sălta pe lângă ei. Când Max i-a făcut semn agitat, a oprit tractorul la câţiva metri depărtare. Max a alergat spre el.

— Scuzaţi-mă, Monsieur! l-a auzit Jean pe Max, pe deasupra zgomotului. Unde găsim oare casa Le Petit Saint Jean a lui Brigitte Bonnet?

Bărbatul a oprit motorul, şi-a dat jos şapca de baseball şi ochelarii, s-a şters cu mâna pe frunte, în timp ce părul său lung de culoarea ciocolatei i se revărsa pe umeri.

— *O, pardonnez-moi*, scuzaţi-mă, Mademoiselle, mă gândeam că aţi fi, eh... bărbat, l-a auzit Jean pe Max ţipând jenat.

— Cu siguranţă presupun că vedeţi femeile mai degrabă în rochie strâmtă decât pe un tractor, a spus străina rece şi şi-a băgat părul sub şapcă.

— Sau însărcinate şi în picioarele goale în faţa aragazului, a completat Max.

Străina a ezitat – şi a izbucnit în râs.

Când Jean, aflat pe locul şoferului, s-a întors spre amândoi, tânăra, cu ochelarii întunecaţi puşi din nou pe nas, îi explica lui Max drumul. Proprietatea Bonnet se afla pe cealaltă parte a podgoriei, trebuiau doar să meargă în dreapta.

— *Merci*, Mademoiselle.

Restul, ce îi mai spunea Max, se pierdea în sunetul motorului.

Perdu vedea doar partea de jos a feţei – şi că un zâmbet amuzat îi mişca buzele.

Apoi, a accelerat şi a trecut pe lângă ei, ridicând un nor de praf în urma ei.

— O regiune cu adevărat frumoasă, aşa mi se pare, a spus Max, când a urcat din nou. Jean era de părere că avea o strălucire.

— S-a întâmplat ceva acolo? a întrebat el.

— Cu femeia aia? Râsul lui Max era un pic prea forțat. A, pe scurt, drept înainte, aşa, deci, în orice caz, ea arăta incredibil de bine.

Max se purta ca un iepuraş de pluş fericit, găsea Jean.

— Murdară, transpirată, dar al naibii de dulce. Ca ciocolata din frigider. Dar altfel, nu, altfel... nu a fost nimic. Frumos tractor. De ce întrebi?

Max era zăpăcit.

— Doar aşa, a minți Jean.

Câteva minute mai târziu, găseau Le Petit Saint Jean. O fermă de la începutul secolului al optsprezecelea, ca dintr-o carte ilustrată. Piatră gri de râu, ferestre înguste şi înalte, o grădină ca pictată, sălbatică şi înflorită. Aici Max descoperise unul dintre ultimele locuri libere de cazare, căutând într-un internet café site-ul www.luberonweb.com unde o găsise pe Madame Bonnet. Avea o cameră de închiriat în *pigeonnier*, porumbarul ei amenajat, iar micul dejun era inclus.

Brigitte Bonnet – o doamnă micuță, cu părul scurt, trecută bine de cincizeci de ani – îi aştepta cu un zâmbet cordial şi un coşuleț plin cu caise proaspăt culese. Purta un maiou bărbătesc şi bermude verde-deschis, iar ținuta îi era completată de o pălărie pleoştită. Madame Bonnet era bronzată ca o nucă, iar ochii ei albaştri străluceau.

Caisele ei erau acoperite cu un puf dulce şi moale, iar porumbarul amenajat s-a dovedit a fi un refugiu mare de patru pe patru metri, cu un spălător mic, o toaletă cât un dulap, câteva cuiere în loc de şifonier şi un pat îngust.

— Unde este cel de-al doilea pat? a întrebat Jean.
— O, domnilor, nu e decât unul – nu sunteți o pereche?
— Eu dorm afară, a propus Max.

Porumbarul era mic, dar era grozav. Iar privelişte a de la ferestrele lui înalte se întindea până la platoul Valensole. Clădirea era înconjurată de o livadă uriaşă şi de o grădină cu lavandă, o terasă pietruită şi un zid lat din piatră naturală, care aducea cu ruinele unui zid de cetate. Lângă porumbar clipocea o fântână mică, prietenoasă. Înăuntru se putea pune vinul la răcit, iar alături se putea sta pe zid, cu picioarele atârnând şi privind până în vale, peste pomi fructiferi, câmpuri cu legume şi viță-de-vie, ca şi când n-ar exista nici străzi şi nici alte ferme. Cineva alesese acest loc cu un simț deosebit al perspectivei.

Max a sărit pe zidul lat şi s-a uitat peste câmpie, ferindu-şi ochii de soare cu mâna. Dacă te concentrai, auzeai un motor de tractor şi vedeai mişcându-se un mic nor de praf care se ridica în depărtare, când de la stânga la dreapta, când de la dreapta la stânga.

De asemenea, în jurul terasei porumbarului fuseseră plantate tufişuri de lavandă, trandafiri şi pomi fructiferi, la care se adăugau o umbrelă de soare, două fotolii cu perne confortabile, deschise la culoare, şi o masă cu mozaic.

Acolo le-a adus Madame Bonnet celor doi bărbați câte o sticluță burtoasă de Orangina rece ca gheața şi, ca semn de bun venit, un *bong veng* rece, cum se pronunța în dialectul provensal *bon vin*, un vin de un galben deschis, cu irizări.

— Acesta este un *bong veng* autentic, un Luc Basset, pălăvrăgea doamna, moşia există din secolul al şaptesprezecelea şi se găseşte în apropiere, pe cealaltă parte

a lui D36. E pe-aici, la un sfert de oră de mers pe jos. *Manon XVII* a câştigat în acest an medalia de aur.

— Un ce, vă rog? Un Manon? a întrebat Perdu buimăcit.

Max a preluat discuţia vigilent, în timp ce îi mulţumea insistent, cârciumăresei iritate. Apoi a observat cu atenţie eticheta vinului, în timp ce Brigitte Bonnet se îndepărta printre straturile minunate, oprindu-se din când în când să mai culeagă câte ceva. Peste inscripţia „Manon" era tipărit un desen delicat în tuş al unui chip. Înconjurat de o aură de bucle moi, un surâs, privirea intensă din ochi mari, îndreptată spre privitor.

— Aceasta este Manon a ta? a întrebat Max cu admiraţie.

Mai întâi, Jean a dat din cap. Apoi l-a scuturat.

Nu, bineînţeles că nu era ea. Chiar nu era Manon *a lui*.

Manon a lui era moartă şi doar în visele lui mai era în viaţă.

Şi acum îl privea fără avertisment.

Jean i-a luat lui Max sticla din mână şi, cu delicateţe, şi-a trecut degetul peste desenul feţei lui Manon. Părul ei. Obrazul ei. Bărbia ei. Gura. Gâtul. Acolo, peste tot, o atinsese odinioară, dar...

Şi acum abia a venit tremuratul.

A început de la genunchi, a continuat în sus, cuprinzându-i burta şi pieptul, din interior, cu un trosnet şi o cutremurare, înainte să se ducă în braţe şi în degete şi să ajungă în buzele şi în pleoapele lui. Sistemul lui circulator era pe muchie.

Apoi a şoptit, cu voce plată:

— Ea iubea zgomotul pe care îl fac caisele, când sunt culese. Trebuie să le ţii delicat între degetul mare şi primele două degete, să le suceşti uşor, până auzi „ţac". Pe pisica ei o chema Miau. În nopţile de iarnă, Miau dormea pe capul ei, ca o căciulă. Manon îmi spunea că moştenise degetele de la picioare de la tatăl ei, degete de la picioare cu talie zveltă.

Manon îl iubea foarte mult pe tatăl ei. Şi iubea *les crêpes* cu brânză *Banon* şi mierea de lavandă. Şi când dormea, Max, râdea uneori în somn. Era căsătorită cu Luc, în timp ce eu eram doar iubitul ei. Luc Basset, *vigneron.*

Jean şi-a ridicat privirea. Cu mâinile tremurânde, a pus vinul pe masa de mozaic. Cu cea mai mare plăcere, l-ar fi izbit de zid – dacă nu ar fi existat grija irațională de a nu distruge chipul lui Manon.

Jean nu se mai putea abține. Nu mai putea să *se* suporte! Se găsea în unul dintre cele mai frumoase locuri din lume. Cu un prieten care îi devenise fiu şi confident. Rupsese punțile cu trecutul lui şi pornise spre sud, peste ape şi lacrimi.

Doar pentru a constata că tot nu era pregătit.

În mintea lui se găsea în continuare în holul locuinței, zidit în spatele unui perete cu cărți.

Îşi imaginase el, oare, că s-ar fi putut rezolva totul ca prin minune dacă vena aici? Că ar fi putut să-şi lase chinul în urmă pe râuri, să schimbe lacrimile neplânse cu iertarea unei femei moarte? Că evoluase destul pentru a-şi câştiga mântuirea?

Da, aşa crezuse.

Nu e niciodată aşa de simplu.

Cu o mişcare furioasă a sucit cu forță sticla. În felul acesta, Manon nu îl mai putea privi.

Nu. Aşa nu putea să i se arate. Nu ca acest neom, a cărui inimă rătăcitoare se temea să mai iubească vreodată ca să nu piardă ceea ce iubea.

Când Max i-a apucat mâna, a apăsat-o şi el ferm.

Foarte ferm.

Capitolul 36

Aerul mătăsos al sudului năvălea în maşină. Jean deschisese toate geamurile de la vechiul Renault 5. Gérard Bonnet, soţul lui Brigitte, le împrumutase maşina, după ce s-au descotorosit de cea împrumutată în Apt.

Uşa din dreapta era albastră, cea din stânga, roşie, restul caroseriei fiind bej-ruginiu. Cu această maşină şi cu o mică geantă de voiaj, Perdu a pornit la drum. După Bonnieux, a mers spre Lourmarin şi de acolo, prin Pertuis, spre Aix. Apoi pe cel mai rapid drum spre sud şi spre mare. Jos, în faţa lui, se vedea Marsilia, splendidă şi mândră în golful ei. Oraşul mare, în care se sărutau şi se războiau Africa, Europa şi Asia. Portul se întindea ca un organism care strălucea şi respira, la răsăritul soarelui, când el a coborât din munţi, dinspre Vitrolles, pe A 7.

La dreapta erau casele albe ale oraşului. La stânga, albastrul cerului şi al apei. Priveliştea era impresionantă.

Marea.

Cum mai sclipea!

— Salutare, mare, a şoptit Jean Perdu. Panorama îl atrăgea. Ca şi când apa ar fi aruncat un harpon, i-ar fi străpuns inima şi l-ar fi tras cu parâme puternice spre ea.

Apa. Cerul. Dungi albe de condens în albastrul de sus, urme de valuri albe în albastrul de jos.

O, da. În acest albastru nesfârşit voia să intre. De-a lungul ţărmului abrupt. Şi mai departe, tot mai

departe, mai departe. Până ce îşi liniştea acel tremur care tot îl mai invada din interior. Era despărţirea de *Lulu*? Era despărţirea de speranţa că ar fi reuşit deja să se debaraseze de tristeţe?

Jean Perdu voia să meargă în continuare, până ce ar fi fost în siguranţă. Voia să găsească un loc unde să se poată retrage ca un animal rănit.

Vindecare. Trebuie să mă vindec. Nu ştiuse asta când plecase din Paris.

Înainte să-l copleşească gândurile legate de tot ce nu ştiuse până atunci, a pornit radioul.

— Şi dacă ar fi să descrieţi evenimentul care v-a modelat, care vă reprezintă – care ar fi? Sunaţi-ne şi povestiţi-mi mie şi tuturor ascultătorilor din regiunea Var.

Femeia de la radio, cu o voce prietenoasă de *mousse au chocolat*, a transmis mai întâi un număr de telefon, apoi a pus muzică. O piesă lentă. Ca nişte valuri care se loveau leneş de ţărm. O chitară electrică apărea ici şi colo cu oftaturi melancolice, tobele murmurau ca valurile. *Albatros* de Fleetwood Mac. Un cântec care l-a făcut pe Jean Perdu să se gândească la zborul pescăruşilor la apusul soarelui şi la focuri din lemne aduse de ape, care licăreau pe o plajă de la capătul lumii.

În timp ce Jean mergea în arşiţa verii pe autostrada spre Marsilia şi se întreba care ar fi evenimentul care i-a schimbat lui cursul, Margot din Aubagne povestea la radio despre momentul în care a început să devină ea însăşi.

— A fost naşterea primului meu copil, a fiicei mele, se numeşte Fleur. Treizeci şi şase de ore de travaliu. Cine s-ar fi gândit că durerea aduce un astfel de noroc, o astfel de pace... După aceea eram ca eliberată. Deodată, totul avea

un sens şi nu îmi mai era frică de moarte. Dăruisem viaţă, iar durerea era drumul spre fericire.

Pentru un moment, Jean a putut să o înţeleagă pe această Margot din Aubagne. Dar el era bărbat. Nu avea cum să priceapă ce însemna să-ţi împarţi propriul corp cu altcineva, timp de nouă luni. N-ar putea înţelege niciodată cum e să îţi transferi parte din tine pentru totdeauna într-un copil.

A intrat în tunelul lung care străbătea Marsilia pe dedesubt, dar semnalul de la radio era încă puternic.

Următorul s-a anunţat Gil din Marsilia. Avea pronunţia dură, necioplită, a muncitorilor.

— Eu am devenit eu atunci când a murit fiul meu, a spus el şovăielnic, pentru că suferinţa mi-a arătat ce este important. Durerea e cam aşa: te însoţeşte la început permanent. Te trezeşte. Merge toată ziua împreună cu tine, peste tot. Merge cu tine şi seara, nici în somn nu te lasă în pace. Te sufocă şi te agită. Dar te şi încălzeşte. Într-o zi se poate îndepărta, dar niciodată pentru totdeauna. Se uită tot timpul înăuntru. Şi apoi, în sfârşit... am ştiut dintr-odată ce este important în viaţă. Durerea mi-a arătat secretele. Dragostea este importantă. Mâncarea bună. Şi să-ţi păstrezi demnitatea şi să spui nu când trebuie să spui nu.

Din nou a urmat muzică. Jean a lăsat Marsilia în urmă. *Am crezut că sunt singurul om care suferă? Pe care durerea l-a deraiat de pe traseul lui? Of, Manon. N-am avut pe nimeni cu care să pot discuta despre tine.*

Şi-a amintit de evenimentul banal care îl determinase să fugă din Paris. *Treptele* lui Hesse ca suporturi de cărţi. Această poezie extrem de personală, o incursiune înţelegerea umanităţii... transformată în obiect de marketing.

Înţelegea vag că nu putea sări nici o treaptă din procesul de doliu. Dar la ce nivel ajunsese? Era tot la

sfârşit? Era deja la un nou început? Sau cădea, îşi pierdea echilibrul? A închis radioul. Curând a zărit ieşirea spre Cassis şi s-a încadrat să iasă de pe autostradă.
A continuat, adâncit în gânduri, iar puțin mai târziu a ajuns la Cassis şi a intrat cu zgomot pe străduțele abrupte. Mulți turişti, animale gonflabile din plastic, iar în altă parte, doamne îmbrăcate în rochii de seară, purtând cercei cu diamante. La un restaurant scump de pe plajă, o reclamă mare invita la *Bufetul Bali.*
Nu am ce căuta aici.
Perdu se gândea la terapeutul Eric Lanson din cartierul parizian, care citea cu atâta plăcere literatură fantasy şi încercase să-i facă o bucurie cu o psihanaliză literară. Cu Lanson ar fi putut totuşi să vorbească despre această durere, despre această frică! Terapeutul îi scrisese odată lui Jean o carte poştală din Bali. Acolo, moartea era punctul maxim al vieții. Era sărbătorită cu dans, concerte la gamelan, bufet cu fructe de mare. Jean s-a trezit gândindu-se ce ar spune Max la o astfel de sărbătoare. Cu siguranță, ceva lipsit de respect. Ceva comic.
Max îi comunicase lui Jean la despărțire două lucruri. Unul, că trebuie să priveşti morții, să-i arzi şi să le îngropi cenuşa – şi apoi trebuie să începi să le spui povestea. „Cine tace în legătură cu morții, acestuia ei nu-i dau linişte."
Al doilea, că regiunea din jurul lui Bonnieux i se părea *cu adevărat* frumoasă şi îşi dorea să rămână în porumbar şi să scrie. Jean Perdu bănuia că ar juca sigur un rol şi un anumit tractor roşu.
Dar cum venea asta, să spui povestea celor morți?
Perdu şi-a dres vocea şi a spus cu voce tare în singurătatea maşinii:

— Ea vorbea aşa de natural. Manon îşi arăta sentimentele, întotdeauna. Iubea tangoul. Se scufunda în viaţă ca în şampanie şi îi făcea faţă exact la fel. Ştia că viaţa reprezintă ceva deosebit.

Simţea cum se urca în el o tristeţe adâncă.

Plânsese în ultimele două săptămâni mai mult decât în cei douăzeci de ani. Dar lacrimile erau toate pentru Manon, până la ultima, şi nu îi mai era ruşine.

Perdu traversase repede străduţele din Cassis. Lăsase pe partea dreaptă Cap Canaille şi stâncile roşii spectaculoase şi mergea acum la altitudine prin păduri de pini, mai departe, urmând drumul de coastă vechi şi plin de curbe care lega Marsilia de Cannes. Satele se contopeau, şirurile de case nu mai respectau graniţele localităţilor, alternau palmieri şi pini, flori şi stânci. La Ciotat. Le Liouquet. Şi apoi Les Lecques.

Când a descoperit un loc de parcare la o ieşire spre ţărm, Jean a virat brusc din şirul liniştit al convoiului de maşini. Îi era foame.

Promenada orăşelului, formată din vile vechi, corodate şi resorturi hoteliere noi, pragmatice, era populată cu familii. Se plimbau pe plajă, de-a lungul promenadei, mâncau în restaurante şi bistrouri care aveau ferestrele deschise larg spre ţărm.

În valuri jucau frisbee câţiva băieţi foarte bronzaţi şi în larg, dincolo de linia formată din lanţul de geamanduri galbene şi far, se legăna încoace şi încolo un şir de caiace albe.

Jean a găsit un loc la barul bistroului L'Équateur, la doi metri distanţă de nisip, la zece metri de valurile înspumate. Umbrele mari de soare, albastre, se mişcau în vânt deasupra meselor lustruite, aşezate foarte aproape unele de altele, ca peste tot în Provence în timpul vacanţei, când oaspeţii se înghesuie în

restaurante ca sardelele. La bar, Perdu avea loc în primul rând.
În timp ce mânca scoici aburinde în sos de verdețuri cu smântână dintr-un vas înalt, negru, şi bea apă minerală şi un pahar de vin alb *Bandol*, nu scăpa marea din ochi. Era de un albastru deschis în lumina târzie a soarelui.
La apus s-a hotărât pentru culoarea turcoaz închis. Nisipul şi-a schimbat şi el nuanța, de la blond deschis la culoarea inului la ardezie cenuşie. Femeile care treceau prin fața lui erau mai entuziasmate, fustele mai scurte, râsul lor mai vesel. Pe digul portului se construise o discotecă în aer liber, într-acolo se duceau în grupuri de câte trei sau patru fete în rochițe subțiri sau pantaloni scurți de blugi şi tricouri, şi băieți ale căror cămăşi alunecau pe umerii bronzați, strălucitori.
Perdu privea în urma tinerilor, fete şi băieți. Recunoştea în felul lor de a merge, rapid şi uşor aplecat, cheful sălbatic al tineretului de a trăi experiențe noi. De a ajunge mai repede acolo unde li se promiseseră senzații tari. Senzații tari erotice! Râs, libertate, dans dimineața, mersul desculț pe nisipul rece al plajei, excitare. Şi săruturi care rămân de neuitat pentru totdeauna.
Saint-Cyr şi Les Lecques se transformau la apus în doi kilometri de petreceri. Viața în sud în mijlocul verii. Însemna orele de revanşă pentru după amiaza caniculară, în care sângele se împotmoleşte obosit şi gros în artere.
Promontoriul abrupt, îndesat cu case şi pini, strălucea în stânga lui Jean în nuanțe de aur ruginiu, orizontul se delimita în albastru spre portocaliu, marea se legăna dulce şi sărată.
Când golise aproape vasul cu scoici şi amesteca leneş cu furculița printre resturile de verdețuri şi firimiturile

de scoici cu reflexe albăstrui din sosul cu smântână, marea, cerul şi pământul prinseseră timp de câteva minute una şi aceeaşi nuanţă de albastru. Un albastru cenuşiu, rece, care colora aerul, vinul din faţa lui, pereţii albi şi promenada şi făcea oamenii să pară sculpturi de piatră vorbitoare.

Un surfer blond îi luă vasul lui Perdu şi îi întinse uzuala apă caldă, pentru a se spăla pe mâini.

— Doriţi şi desert?

Întrebarea suna prietenos, dar după aceea parcă auzeai:

— Dacă nu, pleacă te rog, putem ocupa locul de încă două ori.

Cu toate acestea se simţea bine. Mâncase marea şi o băuse cu ochii. Tânjise după asta, iar tremuratul i se mai domolise.

Perdu a lăsat restul de vin în pahar, a aruncat o bancnotă pe farfurioara pentru plată şi s-a îndreptat spre al său colorat Renault 5. Cu gustul de sos sărat de smântână pe buze, a pornit-o din nou pe drumul de coastă.

Când nu a mai putut vedea marea, a cotit brusc la dreapta de pe Route Nationale, la următoarea stradă perpendiculară. Între pini, chiparoşi şi case, hoteluri şi vile a văzut marea apărând din nou, în lumina clară a lunii. Mergea pe străduţe goale printr-un cartier rezidenţial frumuşel, cu vile colorate, maiestuoase. Deşi nu ştia unde era, îşi dădea seama că i-ar fi făcut plăcere să se trezească aici în dimineaţa următoare şi să înoate. Era timpul să oprească la o pensiune sau într-un loc pe plajă, unde putea să-şi facă un foc şi să doarmă sub stele.

Tocmai când rula pe bulevardul Frédéric Mistral, Renault-ul său a început să scoată un fluierat.

Fluieratul s-a sfârşit într-o bubuitură şuierătoare, iar motorul a murit, cu un ultim suspin. Folosindu-se de inerția coborârii, Perdu a oprit maşina în lateral.
Acolo Renault-ul şi-a dat obştescul sfârşit. Când Jean a răsucit cheia în contact, nu s-a auzit nici măcar un bâzâit slab. Maşina voia în mod clar să rămână aici.
Monsieur Perdu a coborât şi s-a uitat în jur.
Sub locul unde stătea, a descoperit un mic golf, iar deasupra lui, vile şi case cu apartamente, care păreau să se aglomereze o jumătate de kilometru mai departe, spre centru. Deasupra se unduia o lumină portocalie. Şi-a luat geanta din maşină şi a pornit la drum.
O linişte eliberatoare plutea în aer. Nici o discotecă în aer liber. Nici o coloană de maşini. Da, aici chiar şi marea se legăna mai încet.
După zece minute de mers pe jos de-a lungul micilor vile vechi, cu grădini înflorite, a ajuns la turnul de pază ciudat, în jurul căruia se construise în urmă cu sute de ani un hotel. Şi şi-a dat seama unde ajunsese.
Incredibil! Şi totuşi atât de potrivit.
A păşit pios pe debarcader. A închis ochii ca să simtă mai bine. Sare. Depărtare. Prospețime.
A deschis din nou ochii. Vechiul port de pescari. Grămezi de bărcuțe colorate plutind pe apa albastră şi mătăsoasă. Mai departe, în spate, iahturi albe, strălucitoare. Casele – nici una mai înaltă de patru etaje şi cu fațade în culori pastelate.
Acest sat frumos şi vechi de pescari, ale cărui culori prindeau viață la lumina zilei, noaptea era luminat de cerul înstelat şi seara de lumina roz, delicată, a felinarelor demodate. Uite, colo, piața cu marchizele sale galbene şi roşii, sub platanii bogați. În jurul lor, oameni, liniştiți de soare şi mare, visând şi privind la

mesele nenumărate şi la scaunele vechilor baruri şi ale cafenelelor noi.
Un loc care cunoscuse mulți refugiați înaintea lui şi îi protejase.
Sanary-sur-Mer.

Capitolul 37

Către: Catherine (numele de familie al renumitului Le P. – Ştiţi-voi-cine), Rue Montagnard nr. 27, 75011 Paris Sanary-sur-Mer, august

Îndepărtată Catherine,

Marea şi-a arătat până acum douăzeci şi şapte de culori diferite. Astăzi, acest mix de albastru şi verde. Doamnele din buticuri, care ştiu cu certitudine, numesc culoarea asta petrol, eu o numesc turcoaz ud.

Marea, Catherine, poate să strige la tine. Poate să te zgârie ca mâţele. Se poate strecura până la tine să te mângâie, poate fi cea mai netedă oglindă şi apoi să se înfurie şi să ademenească surferii în valurile ei mari şi puternice.

În fiecare zi este altfel şi pescăruşii ţipă în zilele cu furtună ca nişte copii mici, iar în cele însorite, ca cei care anunţă minunăţia:

— Frumos! Frumos! Frumos!

Ai putea muri din cauza frumuseţii din Sanary şi nu te-ai lăsa dus.

Zilele mele de burlac tânăr în camera mea albastră belle bleue *de la pensiunea Beau Séjours a lui André erau pe sfârşite, la puţin timp după 14 Iulie. Nu mai trebuie să acopăr aşternutul cu haine şi să merg cu privirea de ginere rugător la Madame Pauline sau la curăţătoria din spatele centrului comercial în Six-Fours-les-Plages. Acum am o maşină de spălat. La librărie era zi de salariu. MM*

– Madame Minou Monfrère, proprietara şi totodată prima femeie librar din zonă – este mulţumită de mine. Nu deranjez, spune ea. Ei, bine. Prima şefă din viaţa mea mi-a repartizat cărţile pentru copii, dicţionarele, clasicii şi m-a rugat să restaurez departamentul scriitorilor germani exilaţi aici din calea naziştilor. Fac totul cum vrea şi, în mod straniu, îmi face bine să nu fiu obligat să am iniţiative.

Am găsit şi o casă, pentru maşina de spălat şi pentru mine.

Se află pe o colină, în partea de sus a portului, în spatele capelei Notre Dame de Pitié, dar cu vedere la Portissol, micul golf, unde turiştii stau întinşi prosop lângă prosop. Există apartamente vechi în Paris care sunt mai mari decât casa asta. Dar nu aşa de frumoase.

Culoarea ei variază de la roşu flamingo la galben-curry. De la unul dintre dormitoare se văd un palmier, un pin, flori din belşug şi spatele micii capele, apoi peste hibiscuşi, marea. O combinaţie de culori cum i-ar fi plăcut lui Gauguin. Roz şi petrol. Trandafiri şi turcoaze ude. Am sentimentul sigur că abia aici încep să-mi capăt echilibrul, Catherine.

În loc să plătesc chirie, renovez casa flamingo-curry, care le aparţine de fapt lui André şi soţiei sale, Pauline. Ei înşişi nu au nici timp, nici copii pe care să-i convingă s-o renoveze. Vara, pensiunea lor cu nouă camere, Beau Séjours, este complet rezervată.

Duc dorul camerei albastre cu numărul 3, de la primul etaj, şi vocii repezite a lui André, a micului său dejun, curţii liniştite din spate, care avea un acoperiş din frunze verzi. André are ceva din tatăl meu. El găteşte pentru oaspeţii care plătesc demipensiune. Pauline joacă Solitaire sau tarot, la dorinţa câtorva doamne, şi se ocupă de starea lor sufletească. O văd de cele mai multe

ori fumând şi aşezând cărţile de joc pe masa de plastic. S-a oferit să-mi ghicească şi mie în cărţi. Oare să accept? Femeile ei de serviciu – Aimée, blondă, grasă, foarte gălăgioasă, foarte veselă şi Sülüm, mărunţică, subţirică, dură, ca o măslină chircită, cu un râs care nu se potriveşte deloc cu gura ei fără dinţi – îşi poartă găleţile cu apă pentru spălat pe braţ, deasupra încheieturii, precum pariziencele genţile lor Vuitton şi Chanel. O văd pe Aimée deseori în biserica din port. Cântă şi are lacrimi în ochi. Slujbele din biserica asta sunt foarte umane. Băieţii de altar sunt tineri, îmbrăcaţi în cămăşi de noapte albe şi zâmbesc foarte cald. Falsitatea uzuală a multor localităţi turistice din sud se observă prea puţin în Sanary.

Aşa ar trebui să cânte toată lumea, ca Aimée: plângând de fericire. Am început să cânt din nou sub duş, în timp ce mă prefac că ţopăi în ritmul jeturilor de apă care ies din duşul stricat. Uneori, parcă sunt cusut în propria mea piele. Ca şi când aş locui într-o cutie invizibilă, care mă ţine pe mine înăuntru şi pe toţi ceilalţi afară. Atunci chiar şi propria mea voce mi se pare că e în plus.

Construiesc pe terasă un umbrar, fiindcă soarele e destul de constant aici – seamănă cu salonul unui aristocrat: cald şi sigur, confortabil şi luxos. Dar când arşiţa durează prea mult, devine opresiv, ameninţător şi sufocant. Între orele 14 şi 17, uneori chiar până la ora 19, nici un locuitor din Sanary nu se aventurează pe afară. Mai degrabă se târăşte în cel mai răcoros loc din casă, se culcă gol pe dalele reci din pivniţă şi aşteaptă ca frumuseţea şi cuptorul de afară să acţioneze în sfârşit cu îngăduinţă. Îmi pun pe cap şi pe spate prosoape umede.

De la terasa bucătăriei pe care o construiesc, se văd printre catargele vapoarelor faţadele colorate din port, dar protagonistele peisajului sunt iahturile strălucitor de

albe şi farul de la capătul debarcaderului, de unde, pe 14 Iulie pompierii îşi lasă pirotehnicienii să facă spectacol. Vezi colinele din faţă şi munţii, în spatele lor vin Toulon şi Hyères. Căsuţe albe împrăştiate pe pinteni stâncoşi. Doar dacă te ridici în vârful picioarelor, vezi turnul pătrat din vechiul Saint-Nazaire. De jur împrejur este construit Hôtel de la Tour, în care au supravieţuit câţiva scriitori germani plecaţi în exil, în anii crunţi ai războiului.

Familiile Mann şi Feuchtwanger, Brecht. Familia Bondy, Toller. Un Zweig şi apoi al doilea. Wolff, Seghers şi Massary. Minunat nume pentru o femeie: Fritzi.

(Ţin prelegeri, iartă-mă Catherine! Hârtia este răbdătoare, scriitorii mai puţin.)

La sfârşitul lui iulie, când în sfârşit am reuşit să trec de stadiul de novice la pétanque*, lângă vechiul port, pe cheiul Wilson a apărut de după colţ un napolitan mic, rotofei, cu o pălărie Panama, mustăcind ca o pisică mulţumită care a lins toată smântâna. De braţul lui era o femeie a cărei căldură sufletească era evidentă în privirea ei: Cuneo şi Samy! Cei doi au stat o săptămână, vasul rămânând în portul Cuisery, în grija autorităţilor.* Lulu*, copleşită de cărţi, îşi găsise în sfârşit locul.*

De unde, de ce, cum de aţi venit? Ne-am salutat cu mare entuziasm.

— Cum de nu-ţi deschizi niciodată mobilul, măgar de hârtie? a urlat Samy. Mă rog, mă găsiseră oricum. Prin Max şi apoi Madame Rosalette, bineînţeles, mărinimoasă ca întotdeauna cu activităţile ei de spionaj. Studiase într-adevăr foarte detaliat ştampila de pe scrisorile pe care ţi le-am trimis şi mă depistase de mult în Sanary. Ce s-ar face lumea prietenilor şi a îndrăgostiţilor fără portarii ei? Cine ştie, poate fiecare dintre noi are de îndeplinit un rol în marea carte a vieţii. Unii iubesc

pe cineva în mod deosebit, ceilalți sunt atenți în mod deosebit la cei care iubesc.

Ştiu bineînțeles de ce am uitat de telefon. Pentru că am locuit prea mult în lumea de hârtie. Abia acum fac cunoştință cu „lumea de azi".

Cuneo m-a ajutat patru zile la zidit şi încerca să mă învețe să privesc gătitul cu aceiaşi ochi ca atunci când fac dragoste. Lecțiile lui extraordinare începeau la piață, unde roşiile, fasolea, pepenii, fructele, usturoiul, trei feluri de ridichi, zmeură, cartofi, ceapă, toate aşezate în lăzi treceau de capul vânzătoarelor. La gelaterie, în spatele caruselului pentru copii, am mâncat înghețată de caramel sărat. Sărat într-un fel delicat, dulce, cremos şi rece. Niciodată nu am mâncat o înghețată mai aproape de perfecțiune şi mănânc totuşi înghețată în fiecare zi (şi uneori, chiar şi noaptea).

Cuneo m-a învățat să văd cu mâinile. Mi-a arătat cum să recunosc modul în care au nevoie diferite lucruri să fie tratate. M-a învățat să miros şi cum să-mi dau seama după arome care ingrediente se potrivesc unele cu altele şi ce aş putea să gătesc cu ele. A pus o ceaşcă cu cafea râşnită în frigiderul meu, ca să absoarbă toate mirosurile care nu au ce căuta acolo. Am gătit peştele în mai multe feluri: la cuptor, în abur, prăjit, la grătar.

Dacă mă mai rogi să-ți gătesc, te voi ispiti cu tot ce am învățat.

Samy mi-a dăruit o ultimă perlă de înțelepciune personală. Mica mea mare prietenă. În mod excepțional, nu a urlat, deşi urlă cu cea mai mare plăcere, ci m-a luat în brațe, când stăteam acolo şi fixam marea, numărând culorile. Foarte încet, mi-a şoptit:

— Ştii că între sfârşit şi început există o lume, chiar între ele? Este timpul durerii, Jean Perdu. Este o mlaştină şi aici se adună visurile şi grijile şi intențiile uitate. Paşii tăi devin mai

grei în acest timp. Nu subaprecia această trecere, Jeanno, dintre despărțire şi un nou început. Acordă-ți timp. Uneori, pragurile sunt prea late ca să le treci dintr-un pas.

Mă gândesc deseori, de atunci, la ceea ce Samy numea timpul durerii şi lumea din mijloc, la pragul pe care trebuie să-l treci între o despărțire şi un nou început. Mă întreb dacă pragul meu abia acum începe... sau dacă durează deja de douăzeci de ani.

Cunoşti şi tu acest timp al durerii? Este necazul din dragoste ca suferința provocată de moarte? Sunt acestea întrebări, pe care am voie să ți le pun?

Sanary, este, probabil, unul dintre puținele locuri din țara noastră, unde localnicii zâmbesc atunci când le recomand un autor german. Sunt mândri într-un fel anume, că au dat o patrie în exil primei gărzi de scriitoare şi scriitori germani, în vremea dictaturii. Din păcate, s-au păstrat prea puține case ale exilaților, şase sau şapte la număr, casa lui Mann a fost reconstruită. În librării, se găsesc operele lor, deşi au fost foarte mulți refugiați aici. Extind colecția din departamentul nostru, iar MM îmi lasă mână liberă.

Ea m-a recomandat conducerii oraşului, imaginează-ți. Primarul, Monsieur Bernard, e un dandy masiv, cu părul scurt, cărunt, căruia îi place la nebunie să prezinte maşinile de pompieri în ziua de 14 Iulie. Scot pe stradă tot ce au, Catherine. Camioane, tancuri, jeep-uri, chiar şi o bicicletă şi bărci remorcate, toate sunt prezente. O paradă grandioasă, iar tinerii mărşăluiesc în spate, mândri şi relaxați. Biblioteca primarului, din contră, era un dulap trist de medicamente. Nume sonore, precum Camus, Baudelaire, Balzac, totul era legat în piele, pentru ca vizitatorii să gândească:

— O, Montesquieu! Şi Proust, ei, da, ce plictisitor.

Îi propun primarului să citească ce vrea, în loc de ceea ce face în mod ocazional impresie şi să nu-şi împartă biblioteca nici după culorile copertelor, nici după alfabet sau gen. Ci grupate pe teme. Tot ce are legătură cu Italia, într-un colţ: cărţi de bucate, romane poliţiste, romane, cărţi cu poze, cărţi de specialitate despre da Vinci, tratatele religioase ale lui Assisi, tot. Totul despre mare într-un alt colţ, de la Hemingway până la speciile de rechini, poezii cu peşti, feluri de mâncare ce conţin peşte. El mă consideră mai viclean decât sunt în realitate.

În librăria lui MM, există un loc pe care îl iubesc foarte mult. Chiar lângă dicţionare, un loc liniştit, pe lângă care trec doar din când în când fetiţe care caută ceva pe ascuns, pentru că părinţii le-au interzis:

— Pentru asta eşti încă prea mică, îţi explic eu asta, când vei fi mare.

Eu personal cred că nu există nici o întrebare prea mare. Trebuie doar să găseşti răspunsurile potrivite.

Stau în acest colţ, pe scară, îmi iau o faţă inteligentă şi inspir şi expir. Nu fac nimic altceva.

Acolo, în ascunzătoare, văd reflectate în uşa de sticlă deschisă, cerul şi o bucăţică de mare, în depărtare. Această privelişte face ca totul să apară mai frumos, mai suav, deşi aici este aproape imposibil să găseşti ceva mai frumos decât este. Printre oraşele construite din cuburi albe de pe coastă, între Marsilia şi Toulon, Sanary este ultimul în care se trăieşte şi când aici nu mai sunt turişti. Bineînţeles că totul se concentrează asupra lor din iunie până în august şi nu se găseşte seara nici un loc la masă, dacă nu ai rezervare. Dar când oaspeţii pleacă, nu lasă în urmă case goale şi locuri de parcare libere la supermarket.

Aici se trăieşte. Străduţele sunt înguste, casele colorate şi mici. Locuitorii stau împreună şi pescarii vând direct

din bărcile lor, dis de dimineaţă, peşti uriaşi. Este un orăşel care ar putea exista şi în Luberon, e prietenos, idiosincrasic şi, mai ales, mândru. Dar Luberon este deja arondismentul douăzeci şi unu din Paris. Sanary este doar un loc nostalgic.

Joc acum, în fiecare noapte, pétanque*, nu în* boulodrome*, ci pe cheiul Wilson. Ei lasă reflectoarele să lumineze până la unsprezece noaptea. Acolo joacă bărbaţii liniştiţi (unii ar spune: bătrânii) şi nu se vorbeşte prea mult.*

Acesta este cel mai frumos loc din Sanary. Vezi marea, oraşul, luminile, sferele, bărcile. Eşti în mijlocul acţiunii, dar domneşte liniştea. Nu sunt aplauze, doar uneori un uşor „Aaah!", clinchetul sferelor care se ciocnesc şi, când loveşte aruncătorul, care este totodată noul meu dentist, zice „bing!". Tata ar fi încântat.

Îmi imaginez în ultima vreme deseori, cum m-aş juca cu tata. Cum am vorbi, cum am râde. O, Catherine, există încă atât de multe lucruri de discutat şi am avea atâtea de care să râdem!

Unde s-au dus oare ultimii douăzeci de ani?

Sudul este colorat în albastru viu, Catherine.

Culoarea ta lipseşte aici. Ar face totul să strălucească.

Jean

Capitolul 38

Perdu înota în fiecare dimineață, înainte să se aşeze arşița, şi în fiecare seară, cu puțin timp înainte de apus. Descoperise că aceasta era pentru el singura cale să spele durerea din interior. Să o lase să curgă, bucată cu bucată.
Încercase cu rugăciuni la biserică, normal. Cu cântatul. Făcuse drumeții prin ținutul muntos de lângă Sanary. Relatase povestea lui Manon cu voce tare în bucătărie, în drumețiile sale din zori, le strigase numele ei pescăruşilor şi şoricarilor. Dar asta ajuta doar uneori.
Timpul durerii.
Tristețea îl cuprindea deseori înainte să adoarmă. Când era şi el relaxat şi pe punctul de a-l cuprinde somnul, atunci apărea. Stătea acolo în întuneric şi plângea amar, iar lumea părea să se fi restrâns doar la camera lui, singuratică şi fără nici un fel de confort.
În aceste momente, se temea că nu va mai putea zâmbi niciodată şi că o astfel de durere nu avea să înceteze în veci. Mii de „Ce-ar fi dacă...” i se învârtejeau în inimă şi în cap. Că tatăl lui ar putea muri, în timp ce el juca *boule.* Că mama lui începea să vorbească cu voce tare cu televizorul şi să se ofilească de supărare. Se temea ca nu cumva Catherine să citească scrisorile lui în fața prietenelor ei şi să râdă de el împreună. Îi era teamă, că trebuie să sufere mereu după cineva drag.

Cum avea el să îndure asta pentru tot restul vieții? Cum ar putea oricine să îndure aşa ceva?
Îşi dorea să-şi poată depozita eul temător într-un colţ, ca pe-o măturǎ, iar el să plece.
Marea fusese primul lucru destul de mare ca să-i poată cuprinde necazul.
După un antrenament intens, Perdu se lăsa purtat de apă, pe spate, către plajă. Plutind pe valuri, cu apa trecându-i printre degetele depărtate, scotea din adâncul amintirilor fiecare oră pe care o petrecuse cu Manon. O studia până când nu mai simțea nici un regret că acea oră trecuse, apoi îi dădea drumul.
Aşa se lăsa Jean legănat de valuri, ridicat şi împins mai departe. Şi începea încet, nesfârşit de încet, să aibă încredere. Nu în mare, în nici un caz, nimeni nu trebuia să comită această greşeală. Jean Perdu se încredea din nou în el însuşi. Nu s-ar fi înecat în sentimente.
Şi după fiecare dată când se abandona mării, un grăunte de frică se scurgea din el. Acesta era felul lui de a se ruga.
Toată luna iulie şi în jumătate din august.
Într-o dimineață, marea era blândă şi liniştită. Jean înota în larg mai departe decât o făcuse până atunci. În fine, la distanță de mal fiind, s-a lăsat cuprins de acest sentiment dulce, că avea voie să se odihnească acum, după ce înotase craul şi se scufundase.
Poate a adormit. Poate că a visat cu ochii deschişi. Apa se dădea înapoi, în timp ce el se scufunda şi astfel marea devenea aer cald şi iarbă moale. Mirosea a briză proaspătă şi mătăsoasă, a cireşe şi a luna mai. Vrăbiile săreau pe brațele balansoarului.
Acolo stătea ea.
Manon. Îi zâmbea delicat lui Jean.
— Dar ce faci aici?

În locul unui răspuns, Jean a mers spre ea, a îngenuncheat şi a îmbrăţişat-o. Şi-a pus capul pe umărul ei, ca şi când ar fi vrut să se târască în interiorul ei.

Manon îi mângâia părul. Nu era îmbătrânită nici măcar cu o singură zi. Era aşa de tânără şi de strălucitoare, aceeaşi Manon, din seara de sâmbătă în care o văzuse pentru ultima oară în urmă cu douăzeci şi unu de ani.

— Îmi pare rău că te-am lăsat la greu. Am fost un mare prost.

— Dar bineînţeles, Jean, a şoptit ea delicat.

Ceva s-a schimbat. Era ca şi cum ar fi putut să se privească pe el însuşi prin ochii lui Manon. Ca şi când plutea deasupra lui, prin toate timpurile, prin toată viaţa sa încurcată. Număra două, trei, cinci variante ale propriei persoane... toate la vârste diferite.

Aici, ce jenant! Un Perdu aplecat peste puzzle-ul cu peisaj, pe care îl distrugea îndată ce îl terminase, ca să aibă ce să facă la loc.

Următorul Perdu, singur în bucătăria frugală, fixând cu privirea pereţii trişti, cu un bec chior deasupra capului. Mestecând brânză ambalată cu pâine din pungă de plastic. Nu-şi permitea să mănânce ce îi plăcea, ca să nu stârnească nici o emoţie.

Următorul Perdu, cel care ignora femeile. Zâmbetul lor. Întrebările lor. „Şi ce intenţionaţi să faceţi diseară?” Sau: „Îmi veţi da telefon?”. Mărinimia lor, când simţeau, cu aceste antene pe care doar femeile le au pentru astfel de lucruri, că acolo, în el, era un gol mare şi trist. Dar şi răutatea lor, lipsa de înţelegere pentru că el nu dorea să separe sexul de dragoste.

Şi din nou s-a schimbat ceva în el.

Acum, Jean era de părere că simţea cum se întindea plin de plăcere spre cer, ca un copac. Zbura agitat ca

un fluture, dar în acelaşi timp plonja ca un şoricar dintr-un vârf de munte. Simțea cum vântul îi pătrundea printre penele de pe burtă – zbura! Se scufunda până la fundul mării, cu bătăi puternice din aripi: putea să respire sub apă.

O forță necunoscută până acum, frumoasă şi atotputernică, pulsa prin el. Înțelegea, în sfârşit, ce se întâmpla cu el.

Când s-a trezit, valurile îl țineau, purtându-l spre țărm. Dintr-un motiv imposibil de înțeles, din acea dimineață, după înot, după visul zilei, nu a mai fost trist.

Ci furios.

Mânios!

Da, o văzuse, da, ea îi arătase ce viață rea îşi alesese pentru sine. Cât de penibilă era această singurătate în care se blocase pentru că nu fusese suficient de curajos să aibă încredere într-o a doua şansă. Să aibă încredere pe deplin, pentru că în dragoste nimic altceva nu este posibil.

Era mai furios decât în Bonnieux, când chipul lui Manon îl fixa cu privirea de pe sticlă. Mai mânios decât fusese vreodată.

— A, *merde*! le striga el valurilor. Tu, vacă proastă, vacă proastă, de ce trebuia să mori în floarea vârstei?

În spate, pe drumul asfaltat care ducea spre plajă, două femei care făceau jogging îl priveau mirate. S-a simțit jenat, dar nu l-a ținut mult.

— Ce este? s-a răstit la ele.

Era atât de plin de furia care urla în el.

— De ce n-ai sunat pur şi simplu, ca oamenii normali? Ce sens avea să nu-mi spui că eşti bolnavă? Cum ai putut oare, Manon, cum ai putut oare să dormi în toate nopțile lângă mine şi să nu *spui* nimic? Ce porcărie, femeie proastă... tu... o, Doamne!

Nu ştia, încotro să se ducă cu toată furia lui. Voia să spargă ceva. A îngenuncheat şi a început să sape o groapă în plajă, aruncând cu ambele mâini nisipul în spatele lui. Săpa şi clocotea de furie. Şi săpa mai departe. Dar nu era de ajuns. S-a ridicat şi a alergat în apă, a lovit în valuri, cu pumnii, cu ambele mâini, o lovitură după alta. Apa sărată îi sărea în ochi. Îl ardea. Boxa mai departe.

— De ce ai făcut asta? De ce?

Îi era indiferent pe cine întreba, pe sine, pe Manon, moartea, îi era indiferent, era plin de furie.

— Mă gândeam că ne cunoaştem, mă gândeam că eşti de partea mea, mă gândeam...

Furia i s-a întărit. Între două valuri s-a scufundat în mare, s-a transformat în resturi de epave care aveau să iasă la ţărm în altă parte, să înfurie pe altcineva care să se mânie că moartea putea veni aşa, când ţi-era lumea mai dragă, şi să-ţi facă viaţa amară.

Jean a simţit pietrele sub picioarele ude şi şi-a dat seama că tremura de frig.

— Îmi doresc să-mi fi spus, Manon, a spus el mai liniştit, cu răsuflarea tăiată, dezumflat de realitate. Dezamăgit.

Valurile mării se rostogoleau spre mal, implacabile.

*

Plânsul a încetat. Se mai gândea încă la momente cu Manon, îşi executa mai departe rugăciunile adresate apei. Dar, după aceea stătea uscându-se în soarele dimineţii, bucurându-se de tremurat. Dar îi plăcea să meargă cu picioarele ude de-a lungul apei, să savureze gestul de a-şi cumpăra primul espresso al zilei şi de a-l sorbi cu părul ud, cu privirea aţintită la mare şi la culorile ei.

Perdu gătea, înota, bea puțin, dormea regulat şi se întâlnea zilnic cu jucătorii de *boule*. Scria în continuare scrisori. Lucra la *Marea Enciclopedie a Micilor Sentimente* şi seara vindea cărți oamenilor în pantaloni scurți care intrau în librărie.

Îşi schimbase şi stilul de a combina oameni cu cărți. Întreba deseori:

— Cum vreți să vă simțiți înainte de a adormi?

Cei mai mulți dintre clienții săi voiau să se simtă uşurați şi protejați, atunci când adormeau.

Pe alții îi întreba care sunt lucrurile lor cele mai dragi. Bucătarii îşi iubeau cuțitele. Agenții imobiliari iubeau zgomotul făcut de legăturile de chei. Medicii stomatologi iubeau sclipirea fricii din ochii pacienților – cel puțin asta bănuia Perdu.

Şi cel mai des întreba:

— Ce gust ar trebui să aibă o carte – de înghețată? Iute, de carne? Sau de vin rozé rece?

Mâncarea şi cărțile sunt strâns înrudite. Descoperise asta la Sanary, ceea ce îi adusese porecla de „gastronomul de cărți".

Terminase de renovat căsuța în a doua jumătate a lunii august. O împărțea cu un motan vagabond morocănos, tigrat, care nu mieuna niciodată, nu torcea niciodată şi trecea doar seara prin preajmă. Se aşeza nepăsător lângă patul lui Perdu şi privea supărat spre uşă. Astfel, motanul îi păzea somnul. Mai întâi l-a numit Olson, dar cum animalul îl stupea de fiecare dată când auzea acel nume, s-a decis pentru Psst.

Jean Perdu nu voia să facă a doua oară aceeaşi greşeală, adică să lase o femeie fără explicații legate de sentimentele lui. Chiar dacă acestea erau incerte. Încă se găsea în zona intermediară şi orice nou început era învăluit în ceață. Nici măcar nu putea spune unde avea

să fie anul viitor pe vremea asta. Ştia doar că trebuia să meargă mai departe pe acelaşi drum, pentru a descoperi care îi era ţelul.

Deci, îi scrisese lui Catherine. Aşa cum începuse de când era pe râuri şi de când era în Sanary, o dată la trei zile.

Samy îl sfătuise:

— Încearcă totuşi şi cu telefonul. E un dispozitiv uimitor, îţi jur.

Aşa că, într-o seară, şi-a luat mobilul şi a format numărul de la Paris. Catherine trebuia să ştie cine era el: un bărbat prins între întuneric şi lumină. Te schimbi când îţi moare cineva drag.

— Numărul 27? Alo? Cine este acolo? Vorbiţi odată!

— Madame Rosalette... aveţi o culoare nouă la păr? a întrebat el bâlbâindu-se.

— A! Monsieur Perdu, cum...

— Ştiţi cumva numărul lui Madame Catherine?

— Bineînţeles că îl ştiu, cunosc fiecare număr din casă, pe fiecare. Imaginaţi-vă, doamna Gulliver de la etaj, din nou a...

— Aţi putea să mi-l daţi?

— Pe al lui Madame Gulliver? Dar de unde până unde?

— Nu, doamnă dragă! Numărul lui Catherine.

— A, aşa. Da. Îi scrieţi des, nu-i aşa? Ştiu asta, pentru că Madame are mereu la ea scrisorile, odată i-au căzut din geantă, nu am putut să nu mă uit, era ziua când Monsieur Goldenberg...

Nu mai insista acum cu numărul, ci asculta ce avea Madame Rosalette de povestit. Despre Madame Gulliver, ai cărei pantofi roşu-corai, ţăcăneau ostentativ pe scări. Despre Kofi, care se hotărâse că vrea să studieze ştiinţe politice. Despre Madame Bomme, care se operase cu succes la ochi şi nu mai avea nevoie de lupă când citea. Iar la concertul de pe balcon al lui

Madame Violette – minunat! – cineva realizase un, cum se numea asta, un clip video şi îl încărcase pe internet şi alţi oameni dăduseră clic foarte des, astfel că Madame Violette era acum renumită.

— Au accesat videoclipul?

— Dacă-ţi spun!

Şi, a, da, Madame Bernard îşi extinsese acoperişul şi voia acum să se mute la ea un artist. Şi logodnicul lui. Logodnic! De ce nu un căluţ de mare?

Perdu ţinea telefonul la distanţă de ureche, pentru ca Madame să nu-l audă râzând. Rosalette dădea din gură mai departe, dar Jean nu se putea gândi decât la un singur lucru: Catherine păstrase scrisorile lui şi le ducea cu ea peste tot. Ex-cep-ţio-nal, după cum zicea portăreasa.

I s-a părut că trecuseră ore până când Rosalette i-a dictat în sfârşit numărul lui Catherine.

— Vă ducem dorul cu toatele, Monsieur, a spus Madame Rosalette după aceea. Sper că nu mai sunteţi atât de îngrozitor de trist?

Mâna lui s-a încleştat pe telefon.

— Nu mai sunt. Mulţumesc, a spus el.

— Pentru nimic, a răspuns Rosalette delicat şi a închis telefonul.

A tastat numărul lui Catherine, a închis ochii şi a dus telefonul la ureche. A sunat o dată, de două ori.

— Da?

— Ăăă... eu sunt.

Eu sunt? O, Doamne, de unde să ştie ea oare cine este „eu”?

— Jean?

— Da.

— O, Doamne!

A auzit-o pe Catherine icnind, apoi punând telefonul alături. Şi-a suflat nasul, pe urmă a venit din nou la telefon.

— Nu m-am gândit că o să suni.

— Să închid?

— Nici să nu te gândeşti!

El a zâmbit. Iar din tăcerea de la celălalt capăt şi-a dat seama că şi ea zâmbea.

— Cum...

— Ce...

Au izbucnit în râs. Vorbiseră în acelaşi timp.

— Ce citeşti acum? a întrebat el delicat.

— Cărțile pe care mi le-ai dat. Cred că pentru a cincea oară. Nu mi-am spălat nici rochia, din seara pe care am petrecut-o împreună. Se mai simte parfumul after-shave-ului tău, să ştii, iar în cărți, aceleaşi propoziții îmi spun de fiecare dată altceva şi noaptea îmi pun cămaşa ta sub obraz, ca să te pot mirosi.

A tăcut şi n-a mai spus nici el nimic, surprins de fericirea care îl cuprindea.

Se ascultau unul pe celălalt tăcând, iar el se simțea foarte apropiat de Catherine, ca şi când Parisul ar fi fost exact la urechea lui. Trebuia doar să deschidă ochii şi ar fi stat la uşa ei verde, ascultându-i respirația.

— Jean?

— Da, Catherine.

— E mai bine, nu-i aşa?

— Da. E mai bine.

— Şi da, necazul din dragoste este ca doliul. Pentru că mori şi tu, pentru că viitorul tău moare şi tu o dată cu el... şi timpul durerii? Chiar există, doar că durează îngrozitor de mult.

— Dar o să fie mai bine. Ştiu asta acum.

Tăcerea ei era plăcută.

— Nu pot înceta să mă gândesc că ultima oară nu ne-am sărutat pe buze, a şoptit ea grăbită.

El a tăcut, cuprins de nefericire.

— Pe mâine, a spus ea şi a închis telefonul.

Oare asta însemna că putea s-o mai sune încă o dată?

A rămas pe întuneric în bucătărie, cu un zâmbet strâmb pe figură.

Capitolul 39

La sfârşitul lunii august simţea că devenise mai uşor. Trebuia să încheie cureaua cu două găuri mai strâns şi cămaşa îi stătea întinsă pe muşchii braţelor.

În timp ce se îmbrăca, se privea în oglindă şi vedea că era alt bărbat decât cel care fusese la Paris. Bronzat, în formă, falnic. Părul închis la culoare, înspicat cu argintiu, des, ondulat, pieptănat spre spate. Barba de pirat, cămaşa decolorată de in, mai mult descheiată. Avea cincizeci de ani.

Aproape cincizeci şi unu.

Jean s-a apropiat de oglindă. Avea riduri de la soare. Şi mai multe gropiţe. Bănuia că nu unii dintre pistruii de pe faţă nu erau, de fapt, pistrui, ci pete pigmentare de la vârstă. Dar nu era nici o problemă... trăia. Asta era tot ce conta.

De la soare, corpul lui căpătase o nuanţă de bronz sănătos, strălucitor. Cu atât mai luminoşi erau ochii lui verzi.

MM, şefa lui, era de părere că semăna cu un tâlhar când purta barba nerasă de trei zile. Doar ochelarii de citit deranjau această impresie.

MM îl luase deoparte într-o seară liniştită de sâmbătă. Următoarea serie de chiriaşi ai caselor de vacanţă abia sosise şi toţi erau orbiţi de dulcegăriile verii târzii. Aveau cu totul altceva în minte decât să caute o librărie. Aveau să vină într-o săptămână, două, pentru a cumpăra cărţi poştale din obligaţie, înainte de plecare.

— Şi dumneavoastră? a întrebat MM. Ce gust are cartea dumneavoastră preferată? Ce carte vă eliberează de tot ce e rău?

L-a întrebat râzând – şi pentru că prietenele ei voiau să ştie ce cărți găsea drept palpitante Gastronomul de cărți.

La Sanary dormea bine. Cartea lui preferată ar trebui să aibă gust de cartofi noi cu rozmarin, prima masă pe care o luase cu Catherine.

Dar care dintre ele mă eliberează?

Când şi-a dat seama de răspuns, aproape că a izbucnit în râs.

— Cărțile pot face multe, dar nu chiar totul. Lucrurile cele mai importante trebuie trăite. Nu citite. Trebuie să-mi... trăiesc cartea.

MM i-a zâmbit larg, cu toată gura ei mare.

— Păcat că inima dumneavoastră este oarbă la femei ca mine.

— Dar şi la alte femei, Madame.

— Da, asta îmi aduce alinare, a spus ea. Un pic.

În după-amiezile în care arşița era aproape o amenințare, Perdu stătea culcat fără să se mişte, în patul său, îmbrăcat doar cu pantaloni scurți, cu prosoape ude pe frunte, pe piept şi pe picioare.

Uşa terasei era deschisă, perdelele se legănau letargice în briză. Lăsa vântul cald să-i mângâie corpul şi moțăia.

Se simțea bine, stăpân din nou pe corpul lui. Să fie un trup care trăieşte din nou, care putea simți. Care nu se simțea surd şi ofilit. Nefolosit şi ca un duşman. Perdu se obişnuise să gândească prin intermediul corpului său, ca şi cum s-ar fi plimbat prin sufletul lui şi ar fi aruncat o privire în toate încăperile.

Da, suferința locuia în pieptul lui. Îl lega, când venea, îi lua aerul şi îi îngusta lumea. Dar lui nu îi mai era frică de ea. Când venea, o lăsa să curgă prin el.
Frica îi stăpânea şi gâtul. Când expira liniştit şi îndelung, ea era mai puțin posesivă cu spațiul. O putea micşora cu fiecare respirație, putea s-o mototolească şi să-şi imagineze că o aruncă spre Psst, pentru ca motanul să se joace cu bila de frică şi să o expedieze în afara casei.
Bucuria îi juca în plexul solar. O lăsa să danseze. Se gândea la Samy şi la Cuneo, la scrisorile incredibil de vesele ale lui Max, în care se furişa tot mai des un nume: Vic. Fata cu tractorul. El îşi imagina cum alerga Max în lung şi-n lat în spatele unui tractor roşu, prin vița-de-vie, şi nu se putea stăpâni să râdă.
În mod surprinzător, dragostea se aşezase pentru gura lui Jean. Ea avea gustul gropiței de la baza gâtului lui Catherine.
Jean zâmbea fără voia lui. Aici, în lumina şi în căldura sudului, se întorsese ceva. O vitalitate. O sensibilitate. Dorința.
În unele zile, când stătea pe zidul din spatele portului şi privea marea deschisă sau citea, căldura soarelui era de ajuns pentru a-i transmite o tensiune plăcută, grăbită, nelinişitită. Şi acolo, jos, corpul lui se scutura de tristețe.
De peste douăzeci de ani nu se mai culcase cu nici o femeie.
Acum simțea că îi era dor să o facă.
Jean şi-a lăsat gândurile să zboare spre Catherine. O simțea încă sub mâinile lui, ştia ce senzație familiară îi dădeau părul ei, pielea ei, muşchii ei.
Jean îşi închipuia cum s-ar simți coapsele ei. Pieptul ei. Cum ar privi ea şi cum ar zvâcni. Cum pielea şi eul lui se apropiau de pielea şi eul ei, abdomen lipit de abdomen, bucurie lipiră de bucurie. Îşi imagina totul.
— Sunt din nou aici, a şoptit el.

În timp ce îşi continua viaţa, mânca, şi înota, şi vindea cărţi, şi punea rufe în noua maşină de spălat – dintr-odată ceva din interiorul lui s-a hotărât să facă un pas mai departe.
Aşa, pe nepusă masă. La sfârşitul vacanţei, pe 28 august.
Tocmai îşi mânca salata de la prânz şi se întreba dacă ar trebui să aprindă o lumânare pentru Manon în capela Notre Dame de Pitié sau să înoate pornind din Portissol.
Dar atunci a remarcat faptul că tulburarea lui interioară dispăruse. Nu mai exista nici senzaţia de arsură, nici altele care îi aduceau în ochi lacrimile spaimei şi ale pierderii.
S-a ridicat şi a mers neliniştit pe terasă. Putea fi aşa? Putea fi adevărat? Sau îi juca suferinţa o festă şi urma să dea năvală din nou pe uşa din faţă?
Ajunsese la fundul suferinţei sufleteşti, amare, triste. Săpase, şi tot săpase. Şi, brusc, apăruse o rază de lumină.
A fugit repede înăuntru. Lângă bufet erau mereu creioane şi hârtie. A început să scrie, nerăbdător:
Catherine,
Nu ştiu dacă relaţia noastră o să meargă şi nu ne vom mai răni unul pe altul niciodată. Presupun că nu, căci suntem oameni.
Dar ce ştiu acum, în această clipă la care am tânjit atât de tare, este că mi-e mai uşor să adorm dacă faci parte din viaţa ea. Şi să mă trezesc. Şi să iubesc.
Vreau să gătesc pentru tine, când ai o stare proastă fiindcă ţi-e foame. Orice fel de foame, foame de viaţă, foame de iubire şi de asemenea foame de lumină, de mare, de călătorii, de lectură şi de somn.
Vreau să îţi dau mâinile cu cremă, când ai atins prea multă piatră aspră – te visez ca pe o salvatoare a pietrelor, care poate vedea râurile inimii sub straturile din piatră.
Vreau să mă uit în urma ta, când mergi de-a lungul unui drum de nisip, te întorci şi mă aştepţi pe mine.

Vreau toate lucrurile mari şi mici: vreau să mă cert cu tine şi să râdem apoi de asta, vreau să torn, într-o zi friguroasă, cacao în ceaşca ta preferată şi vreau să îți deschid portiera, după o petrecere cu prieteni drăguți şi veseli, când te urci fericită în maşină.
Vreau să te țin în brațe noaptea şi să simt cum îți presezi fundulețul pe burta mea caldă.
Vreau mii de lucruri mici şi mari cu tine, cu noi, eu, noi împreună, tu ca parte din mine şi eu ca parte din tine.
Catherine, te rog: Vino! Vino curând!
Vino la mine!
Dragostea este mai bună decât renumele ei!
Jean
P.S. Cu adevărat!

Capitolul 40

Pe 4 septembrie, Jean pornea devreme la drum, pentru a ajunge punctual la librărie, în ciuda plimbării obişnuite pe Rue de Colline şi în jurul portului din satul de pescari.
În curând venea toamna şi aducea clienţii care construiau mai degrabă castele de cărţi decât de nisip. Era sezonul său preferat dintotdeauna. Cărţile noi prevesteau noi prietenii, noi perspective, noi aventuri.
Lumina fierbinte a miezului verii devenea mai moderată la apropierea toamnei. Mai suavă. Toamna proteja Sanary de uscăciunea ţinuturilor de la nord de oraş.
Lua micul dejun pe rând, la trei cafenele: Lyon, Nautique şi Marine, de pe promenada portului. Bineînţeles că aici de multă vreme nu mai arăta totul ca în vremurile când Brecht îşi prezenta cântecele satirice la adresa naţional-socialiştilor. Totuşi, se simţea o adiere a exilului. Cafenelele erau pentru el insule de amuzament revigorant în viaţa lui singuratică alături de motanul Psst. Cafenelele erau un fel de familie adoptivă, cu aer de Paris. Erau confesionalul şi redacţia de ziar, unde puteai afla cu exactitate ce se întâmpla în spatele uşilor închise din Sanary, cum pescuitul mergea destul de bine, deşi înfloriseră algele sau cum se pregăteau jucătorii de *boule* pentru întrecerile de toamnă. Jucătorii de la debarcaderul Wilson îi propuseseră să fie jucător de rezervă – era o onoare de a intra ca rezervă într-o întrecere. Cafenelele erau locuri în care Perdu putea să ia parte la

viața orașului fără să iasă în evidență, chiar dacă nu vorbea și nu juca nici un rol activ.
Uneori stătea în spate, într-un colț, și vorbea la telefon cu tatăl lui, Joaquin. La fel ca în acea dimineață. Cum a auzit de turneele de *boule* în La Ciotat, a și început să se gândească să-și lustruiască bilele și să pornească la drum.
— Te rog, nu, l-a rugat Perdu.
— A, nu? Așa, deci. Ei, cum o cheamă?
— Trebuie să fie întotdeauna o femeie la mijloc?
— Aceeași ca ultima dată?
Perdu a râs. Ambii Perdu au râs.
— Când erai mic, ți-ai dorit un tractor? a întrebat Jean după aceea.
— Dragul meu Jeanno, iubesc tractoarele! Cum de mă întrebi asta?
— Max a cunoscut pe cineva. O fată care conduce un tractor.
— O fată care conduce un tractor? Minunat. Apropo, când o să-l vedem și noi pe Max? Ți-e drag de el, nu-i așa?
— Cine este acest noi? Prietena ta cea nouă, care nu gătește cu plăcere?
— Ei, draci bălțați! Mama ta. Madame Bernier și cu mine. Dacă ai ceva de zis, nu te sfii! Doar nu-i o problemă că mă întâlnesc cu fosta soție? De pe 14 Iulie... deci... au fost mai mult decât întâlniri. Bineînțeles că ea vede lucrurile altfel, spune că avem doar o aventură și că eu n-ar trebui să-mi imaginez nimic în legătură cu asta.
Joaquin Perdu râdea cu râsul lui de fumător, care dădea imediat într-o tuse veselă.
— Așa că, de ce nu? a spus el după aceea. Lirabelle este prietena mea cea mai bună. Îmi place cum miroase și ea n-a încercat să mă schimbe niciodată. În afară de asta, gătește bine, acolo mă simt mereu mult mai mulțumit cu viața mea. Și știi tu, Jeanno, cu cât îmbătrânești, cu atât îți dorești mai

mult să fii împreună cu cineva cu care să poți discuta şi râde.

Cu siguranță, tatăl lui ar fi subscris imediat la cele trei lucruri care erau necesare pentru a deveni de-a dreptul „fericit”, conform filosofiei lui Cuneo.

În primul rând: mâncare bună. Fără junk food, care te face doar nefericit, leneş şi gras.

În al doilea rând: să dormi pe săturate (datorită sportului practicat, alcoolului mai puțin şi gândurilor frumoase).

În al treilea rând: să petreci timp cu oameni care sunt prietenoşi şi vor să te înțeleagă pe deplin în felul lor.

În al patrulea rând, mai mult sex, dar asta o spusese Samy, iar Perdu nu vedea chiar nici un motiv să-i povestească asta tatălui său.

Când mergea mai târziu de la cafenea spre librărie, vorbea deseori cu mama lui. Permanent ținea telefonul în vânt, ca ea să poată auzi valurile şi pescăruşii; în acea dimineață de septembrie, marea era liniştită, iar Jean a întrebat-o:

— Am auzit că tata vine mai des pe la tine în ultimul timp.

— Ei, da. Omul nu ştie să gătească, ce altceva îmi rămâne de făcut?

— Dar şi cina şi micul dejun? Cu rămas peste noapte? N-are şi el pat, bietul om?

— Vorbeşti ca şi când am face ceva imoral.

— Nu ți-am spus niciodată că te iubesc, mamă.

— Of, copilul meu drag...

Perdu auzea cum se deschidea şi se închidea o cutiuță. Cunoştea şi zgomotul, şi cutiuța. Erau şervețele Kleenex în ea. Întotdeauna plină de stil, Madame Bernier, chiar şi când devenea sentimentală.

— Şi eu te iubesc, Jean. Mi se pare că parcă nu ți-am spus asta niciodată, ci doar am gândit. E adevărat?

Era adevărat. Dar el a răspuns:

— Dar am observat, să ştii. Nu trebuie să-mi spui o dată la câțiva ani.

Ea a râs şi l-a făcut obrăznicătură.

Grozav. Aproape cincizeci şi unu de ani şi tot un copil sunt.

Lirabelle s-a mai plâns puțin de fostul ei soț, dar vocea ei suna afectuos. A mai bodogănit ceva şi în legătură cu sezonul literar, dar numai din obişnuință.

Totul era ca de obicei – dar totuşi foarte diferit. Când Jean a traversat docul spre librărie, MM îşi instala deja standurile cu cărți poştale în fața uşii.

— Astăzi o să fie o zi frumoasă! i-a strigat şefa lui. El i-a întins lui Madame Monfrere o pungă cu croasanți.

— Da. Şi eu cred asta.

Cu puțin timp înainte de apus s-a retras în locul lui favorit dintr-un colț al librăriei. Acela de unde putea vedea uşa, cerul reflectat şi o părticică de mare.

Şi acolo, în mijlocul gândurilor sale, a văzut-o pe ea.

De fapt, imaginea ei reflectată. Arăta ca şi când ar fi ieşit direct din nori şi din apă.

O bucurie sălbatică s-a revărsat asupra lui.

Jean Perdu s-a ridicat.

Pulsul său a luat-o razna.

Era mai pregătit ca niciodată.

Acum! s-a gândit el.

Acum timpurile curgeau împreună, spre aceeaşi matcă. În fine, ieşea din timpul său înțepenit, din înțepeneală, din durere. Acum.

Catherine purta o rochie albastră-cenuşie, care-i accentua culoarea ochilor. Mergea balansându-se, dreaptă, păşea mai sigur ca odinioară...

Odinioară?

Şi ea a mers pe drumul ei de la sfârşit până la început.

S-a oprit puțin la tejghea, ca să se orienteze.

MM a întrebat-o:

— Căutați ceva anume, Madame?

— Mulțumesc. Da. Am căutat mult timp... dar acum am găsit. Ceva anume, a spus Catherine, zâmbindu-i fericită lui Jean. A mers direct la el, iar el venea alergând spre ea cu inima bubuind

— Nu-ți poți imagina cât de mult am aşteptat să mă rogi, în sfârşit, să vin la tine.

— Serios?

— O, da. Şi mi-e o foame! a spus Catherine.

Jean Perdu ştia exact ce voia să spună cu asta.

În acea seară s-au sărutat prima oară. După masă, după lunga plimbare minunată pe malul mării, după conversațiile lungi, cu voce înceată, din grădina cu hibiscuşi de sub umbrar, în timp ce au băut puțin vin şi multă apă şi au savurat, înainte de orice, prezența celuilalt.

— Căldura de aici alină, a spus Catherine la un moment dat.

Aşa era. Soarele din Sanary îndepărtase toată răceala din el şi îi uscase toate lacrimile.

— Şi te face curajos, a şoptit el. Te face să ai încredere.

Bătuți de briza serii, nedumeriți şi ademeniți de încrederea curajoasă că mai pot încerca o dată, s-au sărutat.

Jean se simțea ca la primul sărut.

Buzele lui Catherine erau moi şi se mişcau într-un mod atât de plăcut şi de potrivit cu ale lui. Era o astfel de bucurie, să o mănânce pe ea, s-o bea, s-o simtă, să o sărute cu atâta drag şi cu o astfel de plăcere.

Şi-a pus brațele în jurul acestei femei şi a sărutat-o şi a muşcat-o foarte delicat, i-a urmărit colțurile gurii cu buzele, i-a sărutat obrajii, până sus spre tâmplele delicate şi înmiresmate. A tras-o pe Catherine spre el,

era copleşit de tandreţe şi uşurare. N-avea să mai doarmă niciodată prost, dacă această femeie era cu el, nu, niciodată. Niciodată nu l-ar mai amărî singurătatea. Era salvat. Astfel, stăteau şi se ţineau unul pe celălalt.

— Hei? a întrebat ea în sfârşit.

— Da?

— M-am uitat în jurnal. Ultima oară m-am culcat cu fostul meu soţ în 2003. La treizeci şi opt de ani. Cred că a fost un accident.

— Minunat. Atunci, dintre noi doi, tu eşti cea mai experimentată.

Au râs.

Cât de ciudat, se gândea Perdu. Cum sunt şterse toate privaţiunile, toate suferinţele, cu un râset. Cu un râset doar. Şi anii se contopesc şi... zboară mai departe.

— Dar un lucru mai ştiu, recunoscu el. Să faci dragoste pe plajă nu e mare fericire.

— Îţi intră nisipul peste tot, unde n-ar trebui să fie.

— Şi ţânţarii.

— Nu sunt mai degrabă în altă parte, decât pe plajă?

— Vezi tu, Catherine, chiar nu am nici o idee.

— Atunci îţi arăt eu ceva, a şoptit ea.

Chipul ei arăta tânăr şi îndrăzneţ, când l-a dus pe Jean în al doilea dormitor.

În lumina lunii, el a văzut o umbră cu patru picioare furişându-se. Psst se aşezase pe terasă şi le-a întors, plin de înţelegere, spatele tigrat alb-roşcat.

Să sperăm că îi place corpul meu. Să sperăm că virilitatea mea nu mă lasă la greu. Să sperăm, că o voi atinge aşa cum îi place şi să sperăm...

— Încetează să mai gândeşti, Jean Perdu, i-a poruncit Catherine delicat.

— Ţi-ai dat seama?

— Îmi vine foarte uşor, dragule, a şoptit ea, iubitule, of, voiam atât de mult, să... şi tu...

Au continuat să vorbească în şoaptă, dar erau propoziţii fără început şi fără sfârşit.

El a dezbrăcat-o pe Catherine, iar ea purta pe sub rochie doar un slip simplu, alb.

Ea i-a deschis nasturii cămăşii şi şi-a îngropat faţa în gâtul lui, de pe piept i-a luat aroma. Respiraţia ei îl mângâia şi nu, nu era cazul să-şi facă griji pentru virilitatea lui, căci a răspuns la apel chiar în momentul în care a văzut, în întuneric, triunghiul de pânză albă şi cum corpul ei se mişca în mâinile lui.

Au savurat toată luna septembrie în Sanary-sur-Mer. În sfârşit, Jean băuse suficient din lumina sudului. Se pierduse şi se regăsise. Timpul durerii trecuse.

Acum putea să se îndrepte spre Bonnieux şi să finalizeze această etapă.

Capitolul 41

Când Catherine şi Jean au părăsit Sanary, satul de pescari devenise ca o a doua casă pentru ei. Suficient de mic pentru a se potrivi în întregime în inimile lor. Suficient de mare pentru a-i proteja. Suficient de frumos pentru a rămâne pentru totdeauna un etalon al relației lor. Pentru ei, Sanary însemna acum noroc, pace, linişte. Însemna primul semn de empatie cu o persoană care ți-e încă străină, pe care o iubeşti, fără a putea înțelege de ce. Cine eşti tu, cum ai devenit tu, cum te simți şi ce curbe parcurge starea ta, în decurs de o oră, de o zi sau de o săptămână? Toate acestea le-au descoperit foarte uşor acolo, în casa lor de mărimea unei inimi. În acele ore liniştite Jean şi Catherine se apropiau, aşa că aveau tendința să evite de cele mai multe ori momentele zgomotoase, agitate – carnavalul, piața, teatrul, lecturile în public.

Septembrie le colorase această perioadă calmă şi intensă de cunoaştere şi iubire în toate nuanțele de la galben la mov, de la auriu la violet. Vițele de bougainvillea, marea cu valuri mari, casele colorate din port respirând mândrie şi istorie, pietrişul auriu care trosnea sub paşi în locurile amenajate pentru *boule* – aceasta era temelia pe care ei îşi desfăşuraseră afecțiunea, prietenia şi înțelegerea profundă pentru celălalt.

Şi întotdeauna aveau răbdare unul cu altul.

Cu cât un lucru este mai important, cu atât ar trebui făcut într-un ritm mai lent, se gândea Jean deseori, când începeau mângâierile. Se sărutau în tihnă, se dezbrăcau fără grabă, îşi lăsau timp să se întindă şi timp să se sincronizeze. Această concentrare conştientă, profundă asupra celuilalt, atrăgea o pasiune fizică, sufletească şi emoțională deosebit de intensă. Era sentimentul de a fi atins peste tot.

În acelaşi mod, de fiecare dată când se culca cu Catherine, Jean Perdu ajungea tot mai aproape de râul vieții. Douăzeci de ani se ținuse de cealaltă parte a curentului, evitând culorile, dezmierdările, aromele şi muzica – împietrit, singur şi în război cu sine.

Iar acum... înota din nou.

Jean înviase, pentru că iubea din nou. Ştia de-acum o sută de lucruri mărunte despre această femeie. Că dimineața, când se trezea, Catherine mai era încă învăluită pe jumătate în vise. Uneori avea melancolii provocate de vise şi, câteva ore bune după aceea, se simțea iritată, sau jenată, sau supărată, sau îngrijorată de ceea ce trăise în umbrele nopții. Aceasta era lupta ei zilnică prin lumea din mijloc. Jean descoperea că putea alunga spiritele din vis, dacă îi făcea o ceaşcă de cafea fierbinte lui Catherine şi o ducea la mare, să o bea acolo.

— Pentru că mă iubeşti, învăț să mă iubesc şi eu, îi spusese ea într-o dimineață, când marea cenuşiu-albăstruie era încă pe jumătate adormită. Am luat întotdeauna ce mi-a oferit viața... dar mie nu mi-am oferit niciodată ceva. Nu m-am priceput să am grijă de mine.

În timp a tras-o delicat în îmbrățişare, Jean s-a gândit că şi el păţise la fel. A putut să se iubească pe sine abia când l-a iubit Catherine.

Apoi a venit noaptea când ea l-a ținut strâns, pentru că năvălise peste el al doilea val mare de furie. De această dată, era furios pe el însuşi.
Se înjura singur, porcos şi disperat, cu mânia unuia care înțelege, dureros de clar, că timpul dispare şi nu mai poate fi adus înapoi, iar viața este îngrozitor de scurtă. Catherine nu l-a întrerupt, nu l-a liniştit, nu a plecat.
Pe urmă, l-a cuprins din nou liniştea. Pentru că i-ar ajunge totuşi şi puțin timp. Pentru că doar câteva zile puteau conține o viață întreagă.

*

Şi acum: Bonnieux, locul unde se întâlnea cu trecutul îndepărtat, un trecut care încă mai sălăşluia în Jean, dar nu mai era singura cameră din casa sentimentelor lui intime. În sfârşit, avea un prezent, care se putea contrapune trecutului.
„De aceea mi-e mai uşor să mă întorc", se gândea Jean când el şi Catherine au pornit spre Bonnieux, într-o după-amiază târzie de început de octombrie, pe trecătoarea stâncoasă dinspre Lourmarin. Acest oraş era un burete, găsea Perdu, care sugea sângele turiştilor. În călătoria lor, au depăşit biciclişti şi au auzit focuri de vânătoare din munți. Din când în când, arborii aproape dezgoliți de frunze răspândeau umbre zdrențuite, altminteri soarele arunca o lumină palidă peste toate culorile. Imobilitatea masivă a muntelui Luberon îi apărea lui Jean, după mişcarea vie a mării, neprimitoare şi severă. Se bucura de reîntâlnirea cu Max. Chiar foarte mult. Acesta le rezervase o cameră mare la mansarda casei acoperite de iederă a lui

Madame Bonnet, o fostă ascunzătoare din perioada Rezistenței.

După ce Catherine şi Jean şi-au lăsat bagajele în cameră, Max i-a dus în porumbar. Pe zidul mic şi lat de lângă fântână pregătise un picnic revigorant: vin, fructe, şuncă şi baghetă. Era vremea trufelor şi a literaturii. Ținutul întreg mirosea a verdețuri sălbatice şi lumina în culorile toamnei – ruginiu şi galben ca vinul.

Max se bronzase, găsea Jean, se bronzase şi se maturizase.

După două luni şi jumătate în care trăise complet singur în Luberon, părea că se simte ca acasă, ca şi când ar fi avut deja inima unui bărbat al sudului. Dar arăta şi foarte obosit, găsea Jean.

— Cine poate să doarmă când pământul dansează? murmurase Max criptic, când au vorbit despre asta.

Max povestea că Madame l-ar fi angajat pe durata „bolii" sale pe post de „băiat bun la toate". Ea şi soțul ei, Gérard, erau trecuți de şaizeci de ani şi bucata de pământ cu cele trei case şi locuințe de vacanță era prea mare ca ei să mai aibă grijă de tot, aşa cum voiau. Cultivau legume, fructe şi făceau câteva soiuri de vin; Max le dădea o mână de ajutor, în schimbul locuinței şi hranei. Porumbarul lui era plin de maldăre de notițe, poveşti şi schițe. Noaptea şi dimineața până la prânz scria, iar după-amiaza muncea pe moşia înfloritoare şi făcea tot ce îi cerea Gérard. Tăia vița-de-vie, plivea, culegea fructe, repara acoperişuri, semăna, culegea recolta, săpa, încărca maşina pentru livrări şi mergea cu Gérard în piețe; căuta ciuperci pătate, curăța trufele, scutura smochinii, curăța piscinele şi aducea dimineața pâinea pentru micul dejun.

— Pot acum să conduc şi tractorul şi să recunosc toate broaştele din iaz, după cântec, i-a comunicat el lui Jean cu un rânjet ironic.

Soarele, vânturile şi mersul în genunchi pe pământul provensal îi transformaseră chipul lui Max din cel al unui tânăr de la oraş într-unul mai bărbătesc.

— Boală? a întrebat Jean, când Max, după ce-i dăduse raportul, îi turna un vin alb de *Ventoux*. Ce fel de boală? Despre asta nu mi-ai scris nimic.

Pe sub bronz, Max s-a înroşit şi a devenit neliniştit.

— Boala de care se îmbolnăveşte un bărbat când este îndrăgostit cu adevărat, recunoscu el. Să dormi prost, să visezi urât, să-ți pierzi capul. Să nu poți citi, scrie, mânca. Brigitte şi Gérard n-au avut inimă să mă vadă prea mult astfel, aşa că mi-au dat lucruri de făcut, ca să n-o iau razna. De aceea muncesc pentru ei. Mă ajută şi pe mine, lor le e la fel de folositor, nu discutăm despre bani, totul este bine.

— Femeia de pe tractorul roşu? a întrebat Jean.

Max a aprobat din cap. Apoi a tras aer în piept, ca şi când şi-ar fi luat avânt să spună ceva.

— Exact. Femeia de pe tractorul roşu. Ai pomenit chiar la ţanc despre ea, pentru că am ceva important de pov...

— Vine mistralul! le-a strigat Madame Bonnet, îngrijorată, întrerupând astfel mărturisirea lui Max.

Femeia micuță, vânoasă, îmbrăcată ca întotdeauna în pantaloni scurți şi cămaşă bărbătească şi cu un coşuleț cu fructe în mână, se apropia de ei arătând spre morile de vânt, care se roteau lângă stratul de lavandă. Deocamdată nu se simțise decât o briză printre lujeri, iar cerul era de un albastru clar, adânc ca o cerneală. Toți norii se mişcau mai departe şi orizontul părea să se apropie. Mont Ventoux şi Cevennes se vedeau ca în palmă, un semn tipic pentru vântul şuierător din nord vest.

S-au salutat. Apoi, Brigitte a vrut să şie:

— Ştiți care sunt efectele mistralului?

Catherine, Jean şi Max o priveau întrebător.

— Noi îl numim *Maestrale.* Stăpânul. Sau *vent du fada.* Vântul care te înnebuneşte. Casele noastre îi arată doar frunțile înguste, a spus ea, referindu-se la amenajarea locuințelor lor – ca să nu le bage în seamă. Când vine, nu aduce numai răcoare. Se aude şi zgomot. Şi fiecare mişcare devine mai greoaie. Vom înnebuni pentru câteva zile. Cel mai bine este să nu vorbiți nimic important zilele astea. N-o să faceți decât să vă certați.

— Cum? a spus Max încet.

Madame Bonnet l-a privit cu un zâmbet blând pe chipul bronzat.

— O, da. Un *vent du fada* te face să te simți nebun, prost şi iritat, ca atunci când nu ştii dacă dragostea ta este împărtăşită. Dar când a trecut, lasă curățenie în urmă. Şi pe pământ, şi în mințile oamenilor. Totul arată ca scos din cutie şi ne reîncepem viața.

S-a despărțit de ei cu vorbele:

— O să strâng umbrelele de soare şi o să leg scaunele.

Jean l-a întrebat pe Max:

— Ce voiai, totuşi, să-mi povesteşti?

— Eee, am uitat, a afirmat Max grăbit. Nu vă e foame?

Seara au petrecut-o într-un mic restaurant din Bonnieux, *Un p'tit coin de cuisine*, cu o privelişte minunată spre vale şi spre apusul roşu-auriu care s-a transformat mai apoi într-un cer smălțat cu stele sclipitoare, care luceau ca nişte cristale de gheață. Tom, chelnerul cel amabil, le-a servit pizza provensală pe funduri de lemn şi tocană de miel în vase mici de lut. Acolo, la masa mică, roşie şi şubredă din sala confortabilă, cu boltă de piatră, prezența lui Catherine a adăugat un nou element de legătură între Jean şi

Max. Crea armonie şi căldură. Catherine deținea o artă de a privi oamenii ca şi când ea ar fi luat tot ce spuneau în serios. Max îi povestea despre sine, despre copilăria lui, despre pasiunile neîmpărtăşite pentru fete, despre fuga sa de zgomot, lucruri pe care nu i le povestise nici lui Jean – sau probabil nici unui alt bărbat.

În timp ce ei amândoi discutau, Jean putea fura câteva clipe ca să cadă pe gânduri. Cimitirul se găsea la nici o sută de metri deasupra lui, pe dealul unde era biserica. Îi despărțeau doar câteva mii de tone de piatră şi timiditate.

Abia când au început să coboare în vale, prin vântul care era acum mult mai puternic, Jean s-a întrebat dacă nu cumva Max povestise atât de multe din copilăria lui ca să ascundă faptul că nu voia să vorbească despre fata de pe tractor.

Max i-a condus pe cei doi în camera lor.

— Mergi tu înainte, a rugat-o Jean pe Catherine.

Max şi el stăteau singuri în umbra dintre casa principală şi hambar. Vântul şuiera încet şi se plângea pe la colțuri.

— Ce ai vrut să-mi spui de fapt, Max? a întrebat Jean cu grijă.

Jordan a tăcut.

— Nu vrei să aşteptăm să treacă vântul? l-a rugat el în cele din urmă.

— E aşa de rău?

— Destul de rău ca să prefer să aştept să ne vedem față în față ca să-ți spun. Dar nu ceva... mortal. Sper.

— Vorbeşte, Max, vorbeşte, altfel o să mă copleşească imaginația, te rog.

De exemplu, o să-mi imaginez că Manon trăieşte încă şi mi-a jucat doar o festă.

Max a dat din cap. Mistralul şuiera.

— Soțul lui Manon, Luc Basset, s-a recăsătorit la trei ani de la moartea lui Manon. Cu Mila, una dintre cele mai cunoscute bucătărese din regiune, a început Max. Podgoria a primit-o cadou de la tatăl lui Manon, la nuntă. Vinuri albe şi roşii. Sunt foarte... îndrăgite. Şi restaurantul Milei, de asemenea.

Jean Perdu simțea o urmă mică de gelozie.

Împreună, Luc şi Mila aveau o podgorie, o proprietate, un restaurant îndrăgit, poate o grădină. Aveau peisajele calde şi înfloritoare din Provence, pe cineva căruia îi puteau spune tot ce îi îngrijora – Luc avusese norocul să-şi revină simplu. Sau poate nu aşa de simplu, dar Jean nu avea destul elan să-şi formeze o părere mai echilibrată.

— Ce frumos, a murmurat el, mai sarcastic decât ar fi vrut.

Max a pufnit.

— La ce te-ai aşteptat? Ca Luc să se autoflageleze, să nu se mai uite la nici o femeie şi să-şi aştepte moartea cu pâine uscată, măsline zbârcite şi usturoi?

— Ce înseamnă asta?

— Da, oare ce o însemna? a scrâşnit Max. Fiecare jeleşte altfel. Viticultorul s-a decis pentru varianta cu o „nouă femeie". Şi? I se poate reproşa asta? Ar fi trebuit să facă la fel ca tine?

O indignare arzândă creştea în Perdu.

— Îmi vine să te pocnesc, Max.

— Ştiu, a răspuns Max. Dar ştiu şi că după aceea tot împreună o să îmbătrânim, prostule.

— Acesta este mistralul, a spus Madame Bonnet, care îi auzise certându-se aprig şi venea cu o expresie amară pe chip, pe pietrişul scrâşnind, trecând pe lângă ei spre casa principală.

— Îmi pare rău, a murmurat Jean.

— Şi mie. Vânt tâmpit.

Au tăcut din nou. Poate vântul fusese doar un pretext convenabil.

— Cu toate acestea te duci la Luc? a întrebat Max.

— Da. Bineînțeles.

— De când ai venit mă tot țin să-ți spun ceva.

Când Max i-a confirmat ceea ce îl făcuse să se simtă rău săptămânile trecute, atunci Jean a fost sigur că auzise aiurea, din cauza vâjâitului dispreţuitor al vântului. Da, aşa trebuia să fie, căci ceea ce auzise era deopotrivă atât de frumos şi de îngrozitor, încât nu putea fi în nici un caz adevărat.

Capitolul 42

Max se servea din plin din omleta cu trufe pe care Brigitte Bonnet i-o pregătise pentru micul dejun. După tradiția provensală, femeia spărsese într-un pahar acoperit nouă ouă proaspete, la care adăugase o trufă timpurie de iarnă şi le lăsase aşa trei zile, până ce ouăle se impregnaseră de aromă. Abia apoi bătuse, cu precauție, omleta şi o garnisise cu câteva felii aromate de trufe. Era un gust senzual, sălbatic, aproape de pământ cărnos.

„Ce ultimă masă opulentă", îi trecu lui Jean prin cap.

Se temea că ziua de azi urma să fie cea mai tăcută şi cea mai lungă zi a vieții lui.

Când mânca, parcă se ruga. Nu vorbea, gusta totul, liniştit şi concentrat, ca să aibă ceva pe care putea să se bazeze în orele următoare.

Pe lângă omletă mai erau pepeni înmiresmați din Cavaillon, albi şi portocalii. Cafea aromată cu lapte îndulcit aburind, în căni mari, înflorate. În afară de asta, dulceață de prune cu lavandă, făcută în casă, baghetă proaspătă şi croasanți cu unt, pe care Max le adusese ca întotdeauna de sus, din Bonnieux, cu scuterul lui astmatic.

Jean a ridicat privirea din farfurie. Acolo, sus, era vechea biserică romană din Bonnieux. Alături, zidul cimitirului, strălucind în lumină. Crucile de piatră se îndreptau spre cer. Şi-a amintit de promisiunea pe care o încălcase.

Îmi doresc ca să tu mori înaintea mea.

Corpul ei îl luase în stăpânire, în timp ce ea gemea:

— Promite-mi! Promite-mi!

Şi i-a promis.

Astăzi era sigur că Manon ştia atunci deja că el nu-şi va putea ţine jurământul.

Nu vreau să fii nevoit să mergi singur la mormântul meu.

Acest ultim drum trebuia totuşi să-l facă singur.

După micul dejun au plecat toţi trei în pelerinaj prin păduricea de chiparoşi şi prin plantaţiile de fructe, prin câmpurile de legume şi podgorii.

Proprietatea Basset, o vilă mare în stil colonial, cu trei etaje, văruită în galben-pai, flancată de castani înalţi, groşi, fagi roşii şi stejari, sclipea în depărtare, după o jumătate de oră de drum, printre rândurile de viţă-de-vie.

Perdu s-a uitat nelinişti la belşugul orbitor. Vântul se juca cu tufişurile şi cu copacii.

Ceva îl agită. Nu era invidie, nu era gelozie, nu era indignarea de noaptea trecută. Ci...

Deseori lucrurile se întâmplă cu totul altfel decât te temi.

Căldură. Da, resimţea o oarecare căldură. Faţă de locul acesta, de oamenii care îşi numiseră vinul *Manon* şi i-l închinaseră, pentru reclădirea fericirii ei.

Max era destul de inteligent încât să nu scoată o vorbă toată dimineaţa.

Jean i-a luat mâna lui Catherine.

— Mulţumesc, a spus el.

Ea a înţeles ce voia să spună.

În dreapta proprietăţii se găsea o hală nouă. Pentru remorci, pentru tractoare mici şi mari şi pentru acele tractoare speciale pentru vie, cele cu cauciucuri înalte şi înguste.

De sub unul dintre tractoare, se iveau nişte picioare, pe jumătate ascunse de echipamentul de lucru şi de sub

maşinărie se auzeau înjurături creative şi zgomotele tipice ale sculelor.

— Salut, Victoria! a strigat Max, fericit şi dezolat în acelaşi timp.

— A, Omul-Şervet, s-a auzit o voce de femeie.

O secundă mai târziu, fata a ieşit de sub tractor. Jenată, s-a şters pe faţa expresivă, dar s-a mânjit mai rău, pentru că astfel a întins petele de ulei şi de mizerie.

Jean se pregătise, dar tot l-a lovit imaginea.

În faţa lui stătea o Manon în vârstă de douăzeci de ani. Nefardată, cu părul mai lung, cu un corp mai tânăr.

Şi bineînţeles că nu arăta ca Manon – când Perdu se uita la această fată puternică, încântătoare, conştientă de sine, imaginea i se înceţoşa. De nouă ori nu a văzut-o, iar a zecea oară, Manon îl privea de pe chipul străin şi tânăr.

Victoria se concentra acum total pe Max, îl privea de sus până jos, se uita la încălţămintea lui de lucru, la pantalonii noi şi la cămaşa prespălată. Părea să aprobe ce vedea. A clătinat mulţumită din cap.

— Îi spuneţi Max Omul-Şervet? a întrebat Catherine în joacă, inofensiv.

— Da, a spus Vic, exact aşa era când l-am cunoscut. Folosea şervetul de pânză, lua metroul în loc să meargă pe jos, văzuse câini doar în poşete şi aşa mai departe.

— Trebuie să o scuzaţi pe domnişoara. Aici, la ţară, manierele se învaţă abia cu puţin timp înainte de nuntă, a ironizat-o Max prieteneşte.

— După cum se ştie, cel mai important eveniment din viaţa unei parizience, contracară ea.

— De preferinţă de mai multe ori, a încheiat Max cu o grimasă.

Vic i-a zâmbit, complice.

Fiecare călătorie se termină când începi să iubeşti, se gândea Jean, în timp ce îi observa cu atenţie pe cei doi tineri care se sorbeau din ochi.

— Vreţi să mergeţi la Papa? a întrerupt Vic vraja.

Max a dat din cap cu o privire opacă, Jean nelinişţit, dar Catherine a spus zâmbind:

— Da, oarecum.

— Vă conduc până la casa mare.

Nici nu mergea ca Manon, i-a trecut prin cap lui Perdu, când o urmau, pe sub platanii înalţi şi puternici, în care cântau greieri.

Tânăra s-a mai întors o dată spre el.

— Apropo, eu sunt vinul roşu. Victoria. Vinul alb este mama mea, Manon. Ei i-a aparţinut odinioară podgoria.

Jean i-a căutat mâna lui Catherine. Ea l-a strâns uşor.

Privirea lui Max s-a lipit de Victoria, care sărea acum câte două trepte deodată în faţa lor, emoţionată. El a rămas totuşi pe loc şi l-a tras înapoi pe Jean de braţ.

— Ce nu ţi-am zis noaptea trecută este că eu cu femeia asta vreau să mă însor, a spus Max serios şi linişţit. Chiar dacă se dovedeşte că e fiica ta.

O, Doamne. A mea?

Victoria le-a făcut semn să intre şi a arătat spre cramă. Dacă auzise vorbele lui Max? În zâmbetul ei fulgera ceva de genul: Să te însori cu mine? Tu, Omul-Şervet? Atunci trebuie să mai aşţepţi un pic.

Cu voce tare, a spus:

— La stânga, mergeţi spre pivniţele vechi, acolo se păstrează *Victoria. Manon* se maturează în pivniţele de sub livada de caişi. Îl aduc pe tata, el vă va arăta cu plăcere domeniul viticol. Aşteptaţi aici, în cramă. Pe cine... să anunţ? a întrebat Vic la final, veselă şi teatrală.

I-a trimis un zâmbet arzător lui Max, un zâmbet ce părea să vină din tot corpul ei.

— Jean Perdu. Din Paris. Librarul, a spus Jean Perdu.

— Jean Perdu, librarul din Paris, a repetat Victoria cu plăcere. Apoi a dispărut.

Catherine, Jean şi Max auzeau cum ea urca nişte trepte care scârțâiau, cum trecea printr-un culoar şi discuta cu cineva. A vorbit mai mult, întrebare, răspuns, întrebare, răspuns.

Paşii ei la coborâre, exact la fel de atletici, fără nici o apăsare.

— Vine imediat.

Victoria a băgat capul pe uşă, a zâmbit, s-a transformat în Manon şi a dispărut iar.

Jean auzea cum Luc păşea încoace şi încolo la etaj. A deschis un dulap sau un sertar.

Jean stătea acolo, în timp ce mistralul câştiga în viteză, trăgea de obloanele casei, alerga prin frunzele castanilor şi împingea țărâna uscată între butucii de viță-de-vie.

A stat acolo, până când Max s-a făcut nevăzut, pe urmele Victoriei.

Până ce Catherine l-a mângâiat pe umăr.

— Merg la bistro şi te aştept. Indiferent ce se întâmplă aici, să ştii că te iubesc, i-a şoptit ea, apoi a deschis uşa, ca să viziteze regatul Milei.

Jean a aşteptat, până ce a auzit paşii lui Luc apropiindu-se pe podelele scârțâind, pe scara care gemea şi apoi pe podeaua acoperită cu gresie a cramei.

Apoi Perdu s-a întors spre uşă.

Imediat se va afla în fața soțului lui Manon. În fața bărbatului pe a cărui soție o iubise.

Nici măcar o secundă nu se gândise ce avea să-i spună lui Luc.

Capitolul 43

Luc era de statura lui. Părul de culoarea migdalelor, îmbătrânit de soare, tuns scurt, dar neîngrijit. Ochi de un albastru deschis, inteligenți, înconjurați de multe riduri. Un copac masiv, zvelt, în blugi şi cămaşă albastră, prespălată, corpul său impregnat de lucrul cu pământul, cu fructele şi cu piatra.

Perdu şi-a dat seama imediat ce îi plăcuse lui Manon la el.

Luc Basset era în mod clar un tip pe care te puteai baza, era în acelaşi timp sensibil şi viril. Masculinitatea lui, care nu se măsura în bani, succes sau vorbe de duh spontane, ci în forță, perseverență şi capacitatea de a avea grijă de o familie, de o casă, de o bucată de pământ. Genul acesta de bărbați erau legați de pământul strămoşilor lor; a vinde o bucată de pământ, a o da în arendă sau a o da noului ginere, era ca o donare de organe.

— Rezistent la climă, ar fi spus mama lui Jean, Lirabelle, despre Luc. Devii un alt om, atunci când te-ai încălzit de copil în fața focului, în loc de încălzire centrală, când te-ai cățărat în copaci, în loc să mergi cu bicicleta pe trotuar, purtând cască, şi când ai ieşit să te plimbi, în loc să stai țintuit în fața televizorului.

De aceea, îl trimisese prin ploaie pe Jean la rudele bretone şi îi încălzise apa pentru baie în cazan, pe foc. Niciodată nu-i mai făcuse apa fierbinte atât de bine.

*

Cum de îi venise lui Jean să se gândească la apa bretonă fiartă când îl văzuse pe Luc?
Pentru că bărbatul lui Manon era exact la fel de intens, de viu şi de veritabil. Umerii drepți ai lui Luc, brațele sale obişnuite cu munca, postura corpului său, totul spunea: „nu cedez". Şi acest bărbat îl scruta cu privirea întunecată, cerceta fața lui Jean, îi studia corpul, degetele. Nu şi-au dat mâna.
— Deci? a întrebat Luc din uşă, în loc de salut. O voce gravă, calmă.
— Eu sunt Jean Perdu. Eu sunt bărbatul cu care a trăit soția ta, Manon, la Paris. Până acum... douăzeci şi unu de ani.
Vreme de cinci ani.
— Ştiu asta, spuse Luc liniştit. Mi-a mărturisit când a ştiut că e pe moarte.
Cei doi bărbați se priveau, iar pentru un moment, Perdu a crezut că s-ar putea îmbrățişa. Pentru că numai ei doi îşi puteau înțelege durerea.
— Sunt aici pentru a-mi cere iertare.
Peste chipul viticultorului a trecut un zâmbet.
— Cui?
— Lui Manon. Doar lui Manon. Ca soț al ei... nu există nici o posibilitate să mă iertați că v-am iubit soția. Şi nu am nici vreo scuză, că eu am fost celălalt.
Ochii lui Luc s-au îngustat. Îl privea pe Perdu cu foarte mare atenție. Se întreba dacă lui Manon îi plăcuse

atingerea acestor mâini? Se întreba dacă Jean fusese în stare să o iubească pe soția lui la fel de mult ca el?
— De ce ați venit abia acum? întrebă Luc rar.
— Nu am citit scrisoarea atunci, demult.
— Doamne Dumnezeule, spuse Luc surprins. De ce?
Aceasta era partea cea mai dificilă.
— M-am aşteptat ca înăuntru să se găsească ceea ce scriu femeile când s-au săturat de amanții lor, a spus Perdu. Refuzul de a o citi a fost atunci singurul mod în care îmi puteam păstra demnitatea.
Vorbele îi veneau greu, atât de greu.
Şi acum revarsă-ți te rog, în sfârşit, ura asupra mea.
Luc şi-a luat timp. Se plimba încoace şi încolo, prin cramă. În cele din urmă, s-a adresat spinării lui Jean:
— Trebuie să fi fost oribil – când ați citit, în sfârşit, scrisoarea. Să vă dați seama că v-ați înşelat în tot acest timp. Că nu au fost vorbele obişnuite. „Să rămânem prieteni" sau alte prostii asemănătoare. La asta v-ați aşteptat, nu-i aşa? „Vina nu e a ta, ci a mea... îți doresc să întâlneşti pe cineva, care să te merite..." Dar a fost ceva total diferit.
Nu se aşteptase la atât de multă empatie. Înțelegea tot mai mult de ce se căsătorise Manon cu Luc.
Şi nu cu el.
— A fost iadul pe pământ, a recunoscut el. Ar mai fi vrut să spună ceva, mult mai multe, de fapt. Dar se sufoca. Ideea că Manon rămăsese cu privirea ațintită asupra unei uşi care nu se deschidea niciodată.
Nu s-a întors cu fața spre Luc. Lacrimi de ruşine îi ardeau ochii.
Atunci Jean a simțit mâna lui Luc pe umăr.
Luc l-a răsucit, ca să-l privească. Se uita fix la el, iar Jean îi putea vedea şi lui supărarea.

Stăteau doar la distanță de un metru, în timp ce își spuneau din priviri, fără să vorbească, tot ce era de spus.
Jean vedea tristețe și tandrețe, mânie și înțelegere.
Vedea că Luc se întreba ce ar trebui să facă acum, dar vedea și curajul lui de a îndura orice ar fi urmat.
Mi-aș fi dorit să-l fi cunoscut pe Luc înainte.
Ar fi putut să se consoleze unul pe celălalt. După ură și gelozie.
— Trebuie să întreb acum asta, a spus Jean. Nu-mi dă pace, de când am văzut-o. Este... este Victoria...
— Este fiica noastră. Când Manon s-a întors la Paris, era însărcinată în luna a treia, Victoria a fost concepută în primăvară. Manon știa atunci deja că era bolnavă, dar a ținut secret. S-a decis să păstreze copilul și să nu facă chimioterapie, atunci când doctorii i-au dat asigurări că mai există o șansă pentru copil.
Acum tremura și vocea lui Luc.
— Manon și-a decis singură moartea. Și asta mi-a spus abia când era prea târziu... prea târziu ca să renunțe la copil și să încerce un tratament. Mi-a ascuns diagnosticul până la scrisoarea pentru tine, Jean. Zicea că îi era tare rușine și că asta ar fi fost pedeapsa corectă fiindcă iubise de două ori într-o viață. O, Doamne! Ca și când iubirea ar fi un delict... De ce s-a pedepsit oare așa? De ce?
Cei doi bărbați stăteau în picioare, fără să plângă, dar fiecare vedea cum celălalt se chinuia să respire, cum înghițea, cum strângea din dinți, cum încerca să nu cadă.
— Mai vrei să știi restul? a întrebat Luc la un moment dat.
Jean a dat din cap.

— Da. Te rog, a spus el, te rog, vreau să ştiu totul. Şi, Luc... îmi pare rău. Nu am vrut niciodată să fur iubirea altcuiva. Îmi pare rău că nu am avut forța să renunț şi...

— Uită de asta! a spus Luc sălbatic şi înfierbântat. Nu pot să te învinovățesc. Bineînțeles, când era la Paris, mi se întâmpla să mă simt ca şi cum m-ar fi uitat. Când era cu mine, reveneam la viață şi eram eu iubitul ei şi rivalul tău; atunci tu erai, dintr-odată, cel înşelat. Dar toate astea au făcut parte din viață... şi, deşi unora li s-ar putea părea straniu, nu a fost nimic de neiertat.

Luc s-a lovit cu pumnul în palma deschisă. Acum ardea pe fața lui atâta revoltă, încât Jean s-a temut că bărbatul avea să-l izbească de zid.

— Regret foarte tare că Manon şi-a făcut viața atât de grea. Iubirea mea ar fi fost de ajuns pentru ea şi pentru tine, jur, precum iubirea ei pentru tine şi pentru mine. Nu mi-a luat nimic. Niciodată! De ce nu s-a iertat pe sine? Nu ar fi fost uşor, tu, eu şi ea, şi cine mai ştie încă cine. Dar aşa e viața, nu e uşoară şi există o mie de moduri de a o trăi. Nu ar fi trebuit să îi fie frică, am fi găsit o cale. Pe fiecare munte este câte o potecă până în vârf. Pe fiecare.

Chiar credea Luc asta? Putea un om să aibă sentimente atât de profunde şi să fie atât de plin de iubire față de semenii săi?

— Vino! i-a cerut Luc.

Mergea pe un coridor în fața lui Perdu, în jos, la dreapta, la stânga, încă un culoar şi apoi...

O uşă maro deschis. Soțul lui Manon s-a adunat înainte de a băga o cheie în broască, a răsucit-o şi, cu mâna lui mare, a apăsat pe clanță, cu putere.

— Aceasta este camera în care a murit Manon, a explicat el cu voce aspră.

Camera nu era foarte mare, dar era foarte luminoasă. Părea ca şi cum ar mai fi fost folosită. Un dulap mare de lemn, un birouaş, un scaun pe care atârna una dintre cămăşile lui Manon. Un fotoliu, alături o măsuță cu o carte deschisă. Camera trăia. Nu ca aceea pe care o lăsase el în urmă la Paris. Acea cameră palidă, obosită, tristă, în care el ferecase amintirile şi dragostea.

Aici era ca şi cum locatara ar fi ieşit doar puțin până afară. O uşă mare, înaltă, ducea spre o terasă de piatră şi într-o grădină cu castani, bougainvillea, migdali, trandafiri şi caişi, pe sub care se furişa o pisică albă ca zăpada.

Jean a privit spre pat. Era acoperit cu o pătură colorată, pe care Manon o cususe înainte de nunta ei. La el, la Paris. Pledul şi steagul cu pasărea-carte.

Luc urmărea privirea lui Jean.

— În pat a murit. În Ajunul Crăciunului în 1992. M-a întrebat dacă va supraviețui peste noapte. I-am spus că da.

S-a îndreptat spre Jean. Acum, ochii lui Luc erau foarte întunecați, fața lui era distrusă de durere. Nu se mai putea controla. Vocea îi era spartă, sufocată şi plină de disperare, când a rostit:

— Am spus da. A fost singura dată când mi-am mințit soția.

Înainte să-şi dea seama ce face, Perdu a deschis brațele şi l-a tras pe Luc spre el.

Bărbatul nu s-a opus. Cu un „O, Doamne!” a răspuns îmbrățişării lui Jean.

— Ce ați simțit voi unul pentru celălalt nu a fost distrus de ceea ce am însemnat eu pentru ea. Ea nu a vrut să rămână niciodată fără tine, niciodată.

— Totuşi, nu am minţit-o pe Manon niciodată, a murmurat Luc, ca şi când nu ar fi auzit chiar deloc vorbele lui Jean. Niciodată, niciodată.
Jean Perdu îl ţinea pe Luc, în timp ce acesta era scuturat de hohote seci. Luc nu plângea, Luc nu vorbea.
Doar tremura la nesfârşit în braţele lui Jean.
Jean s-a ruşinat brusc de amintirea acelei seri de Ajun din 1992. Se îmbătase, se împleticise prin Paris, înjurase Sena. Şi în timp ce el făcea lucruri atât de mici şi de nesemnificative, Manon se luptase, se luptase amar. Şi pierduse.
Nu am simţit când a murit. Nici o ruptură. Nici un cutremur. Nici un fulger. Nimic.
În braţele lui, Luc se liniştise.
— Jurnalul lui Manon. Trebuia să ţi-l dau din partea ei, dacă ai fi venit într-o zi. Asta şi-a dorit. A sperat până şi după moartea ei.
Ezitând, şi-au dat drumul din îmbrăţişare. Luc s-a aşezat pe divan. S-a întins spre noptieră şi a deschis sertarul.
Jean a recunoscut imediat coperta. Acolo scria Manon, chiar şi când se întâlniseră prima oară, în trenul spre Paris. Când plângea, pentru că îşi părăsea sudul iubit. Iar deseori, scria şi noaptea, când nu putea dormi, după ce făcuseră dragoste.
Luc s-a ridicat, i-a întins cartea lui Jean şi acesta a apucat-o, dar viticultorul cel puternic a mai ţinut-o pentru o clipă strâns.
— Şi eu trebuie să-ţi dau asta din partea mea, a spus el liniştit.
Jean prevăzuse că aşa se va întâmpla – şi ştia că nu avea voie să evite. Deci, a închis doar ochii.

Pumnul lui Luc l-a lovit între buză şi bărbie. Nu prea tare, dar suficient pentru a-i lua aerul, a-i înceţoşa privirea şi a-l lipi de perete.
De undeva, a auzit vocea lui Luc, scuzându-se.
— Să nu crezi, te rog, că a fost pentru că te-ai culcat cu ea. Ştiam, când am vrut să o iau de soţie, că un bărbat nu va însemna niciodată totul pentru Manon.
Luc i-a întins mâna lui Jean.
— Ai meritat-o pentru că nu ai venit la timp la ea.
Pentru o clipă, toate s-au contopit.
Camera lui interzisă, lipsită de viaţă, din Rue Montagnard.
Camera lui Manon, caldă şi luminoasă.
Mâna lui Luc într-a lui.
Şi dintr-odată, amintirea a sosit.
Jean simţise cu certitudine ceva, când Manon murise. În zilele dinaintea Crăciunului, când deseori era beat şi aproape adormea. În ceaţa acelor zile de demult, o auzise vorbind. Vorbe împrăştiate, pe care nu le înţelegea. „Uşa ceştii", „creion colorat", „lumina sudului" şi „corb".
Stătea acolo, în camera lui Manon, cu jurnalul ei în mână, şi bănuia că ar găsi aceste cuvinte înăuntru.
Dintr-odată l-a cuprins o mare linişte şi durerea benefică a loviturii meritate a început să-i ardă faţa.
— Poţi mânca aşa? a întrebat Luc jenat, arătând spre bărbia lui Perdu. Mila a gătit pui cu lămâie.
Jean a încuviinţat din cap.
Nu a mai întrebat de ce Luc i-a dedicat lui Manon un vin. Acum înţelegea de ce.

JURNALUL DE CĂLĂTORIE AL LUI MANON

Bonnieux

24 decembrie 1992

Maman a pregătit cele treisprezece deserturi. Nuci diferite, fructe diferite, stafide, nuga în două culori, chec cu ulei, chec cu unt, lapte şi scorţişoară.

Victoria stă în leagăn şi are obrăjori trandafirii şi ochi foarte curioşi. Arată ca tatăl ei.

Luc nu-mi mai reproşează că plec şi Victoria rămâne, în loc să fie invers.

Ea va deveni o lumină strălucitoare a sudului.

Te rog Luc, în caz că Jean va mai veni totuşi, cândva, indiferent când, să-i dai această carte s-o citească.

Îmi lipseşte puterea pentru o scrisoare de despărţire, care să explice tot.

Mica mea lumină din sud. Am avut doar patruzeci şi opt de zile cu Vicci şi totuşi am visat ani întregi, am văzut atât de multe vieţi care o aşteaptă pe fiica mea.

Maman scrie pentru mine acum aceste vorbe, căci şi pentru a ţine creionul în mână îmi lipseşte puterea. M-am străduit să rezist ca să mănânc cele treisprezece deserturi şi nu din pâinea pentru cei răposaţi.

Durează mult să mă gândesc.

Cuvintele au devenit tot mai mici. Au fugit.

În lumea largă. Multe creioane colorate printre creioane negre. Multe lumini în întuneric.

Foarte multă dragoste aici, în casă.

Toţi se iubesc unul pe celălalt, chiar şi pe mine. Toţi sunt curajoşi şi foarte îndrăgostiţi de copil.

(Fiica mea vrea să o ţină pe fiica ei. Manon şi Victoria stau culcate acolo împreună şi în cămin trosnesc vreascurile. Luc vine şi îşi ia cele două fete în braţe.

Manon mi-a făcut semn că vrea să mai scrie ceva. Mâna în care țin creionul este rece ca gheața. Soțul meu îmi aduce coniac cald, dar degetele mele nu mai simt căldura.)
Dragă Victoria, fata mea, frumoasa mea. A fost foarte uşor să renunț la mine pentru tine. Aşa e viața, râzi de asta, vei fi iubită întotdeauna.
Restul, fiica mea, despre viața mea la Paris, citeşte-l şi fii îngăduitoare cu sentința.
(Manon are lapsusuri, scriu doar ce îmi şopteşte. Tresare când se deschide undeva o uşă. Tot îl mai aşteaptă pe bărbatul de la Paris. Tot mai speră.)
De ce oare nu a venit Jean?
Prea multă durere?
Da, prea multă durere.
Durerea prosteşte bărbatul. Bărbatul prost devine mai uşor fricos.
Cancerul vieții, asta a avut corbul meu.
(Fiica mea se stinge în fața ochilor mei. Scriu şi încerc să nu plâng. Mă întreabă dacă va mai supraviețui acestei nopți. O mint şi zic: Da. Ea spune că mint exact la fel ca Luc.
Adoarme puțin. Luc ia copilul. Manon se trezeşte.)

*

A primit corespondența, spune femeia aceea de treabă, Madame Rosalette. Ea va fi atentă la el, atât cât îi va permite. Îi spun: Mândru! Prost! Durere!
Iar ea îmi spune, că el a distrus mobila şi este împietrit. Împietrit în toate privințele, este aproape ca mort, spune ea.
Atunci suntem doi deja.
(Aici fiica mea râde.)

Maman a adăugat pe ascuns ceva ce nu trebuie.
Nu vrea să-mi arate.
Ne batem încă pe ultimii metri.
Şi ce dacă? Ce altceva am mai putea face? Să stăm împopoţonate în haine de duminică şi s-o aşteptăm pe doamna cu coasa?
(Ea râde deja din nou şi tuşeşte. Afară, zăpada acoperă cedrii algerieni ca un giulgiu. Doamne, eşti tot ce urăsc mai tare, pentru că îmi iei fiica înainte de vreme, lăsându-mi copilul ei drept consolare. Aşa e voia Ta să meargă lucrurile? Pisicile moarte să fie înlocuite de pisicuţe, fiicele moarte, de nepoate?)
N-ar trebui să trăim până în ultima clipă, ca întotdeauna, pentru că exact asta o supără pe Moarte: să trăieşti la maximum, până la ultima suflare?
(Aici fiica mea tuşeşte şi trec douăzeci de minute până ce vorbeşte din nou. Îşi caută cuvintele.
Zahăr, spune ea, dar nu este acesta. Se necăjeşte.
Tango, şopteşte.
Uşa ceştii, ţipă.
Ştiu la ce se referă: uşa de la terasă.)
Jean. Luc. Amândoi. Voi.
În fine. Merg doar alături.
La capătul holului, în camera mea cea mai frumoasă.
Şi de acolo, în grădină. Şi acolo voi deveni lumină şi voi merge unde vreau.
Acolo stau uneori seara şi mă uit la casa în care am locuit împreună.
Te văd pe tine, Luc, omul meu iubit, rătăcind prin camere şi pe tine, Jean, în altele.
Mă cauţi.
Bineînţeles că nu mai sunt în camerele ferecate.
Uită-te la mine! Aici, afară.
Ridică privirea, sunt aici!

Gândeşte-te la mine şi strigă-mi numele!
Nimic nu este mai puțin adevărat, doar pentru că am plecat.
Moartea nu înseamnă de fapt, chiar nimic.
Nu schimbă viața.
Rămânem întotdeauna ce am fost unul pentru celălalt.
Semnătura lui Manon era fantomatică şi subțire.
Douăzeci de ani mai târziu, Jean Perdu s-a aplecat peste literele acelea scrijelite şi le-a sărutat.

Capitolul 44

În a treia zi, mistralul a încetat pur şi simplu. Aşa era întotdeauna. Scosese afară perdelele, împărţise pungile de plastic din nou în mod egal, făcuse câinii să latre şi oamenii să plângă.

Acum se îndepărtase şi luase cu el praful, arşiţa pe ducă şi oboseala. Peisajul rural îşi expulzase turiştii, care inundau întotdeauna prea repede, prea dezordonat, prea flămânzi, micile oraşe. Acum, Luberon îşi regăsea ritmul, care aparţinea singur ciclurilor naturii. Înfloritul, semănatul, împerecheatul, aşteptarea, răbdarea, culesul şi, în ultimul moment, să faci ceea ce trebuie, fără ezitare.

Căldura se reîntorcea, dar era căldura blândă şi zâmbitoare a toamnei, care se bucura de furtunile de seară şi de prospeţimea dimineţii, care lipsiseră mult timp, în vremea lunilor de vară, şi lăsaseră pământul însetat.

Cu cât mai sus urca Jean Perdu pe poteca de piatră, cu atât mai liniştit devenea totul. Doar greierii, cicadele şi vaietul slab al vântului îl însoţeau, în timp ce cucerea dealul masiv pe care era biserica din Bonnieux. Avea la el jurnalul lui Manon, o sticlă de la Luc, desfăcută, dar cu dopul pus la loc, şi un pahar.

Mergea aşa cum îi dicta drumul abrupt şi desfundat, aplecat ca un pocăit, cu paşi mărunţi şi cu durerea provocată de cârcei care îi urca pe coapse, pe picioare, şi pe spate, spre cap.

A trecut pe lângă biserică, pe treptele care indicau vag o scară din piatră, pe lângă cedri şi a ajuns sus.
Priveliştea l-a făcut să amețească.
Pământul se lărgea, departe, sub el. Ziua era luminoasă, după ce mistralul supsese toată culoarea din cer. Acolo unde Jean presupunea că este Avignon, orizontul era aproape alb.
Vedea case de culoarea nisipului, ca nişte zaruri aruncate pe cuvertura din petice verzi, roşii şi galbene, ca într-un tablou vechi. Şiruri lungi de viță-de-vie, înşirate precum soldații, cu struguri copți şi înmiresmați. Loturi pătrate, uriaşe, cu lavandă trecută. Câmpuri verzi, maronii, galbene ca şofranul şi, printre ele, verdele mişcător al copacilor. Peisajul era atât de frumos şi perspectiva atât de maiestuoasă, încât ar fi cucerit pe oricine avea suflet.
Era ca şi când acest munte al calvarului cu zidurile sale groase, cu sarcofagele voluminoase, cu crucile de piatră ridicate în aer, ca nişte degete, ar fi fost treapta cea mai de jos a cerului.
La această înălțime luminoasă, Dumnezeu ar sta pe ascuns şi ar privi. Şi doar morții şi el se puteau bucura de această panoramă solemnă, atotcuprinzătoare.
Cu capul plecat şi inima bubuind, Jean mergea pe pietrişul neregulat până la poarta de fier.
Spațiul era lung şi îngust. Era dispus pe două terase, fiecare cu câte două şiruri de morminte: sanctuare erodate de timp şi sarcofage de marmură gri întunecat la nivelul superior şi încă două şiruri la cel de jos. Pietre funerare înalte cât uşile, late cât paturile, deseori încoronate cu o cruce sfidătoare. Aproape toate, morminte de familie, locuințe adânci pentru morți, spații pentru secole întregi de jelire.
Între morminte stăteau chiparoşi zvelți, care nu răspândeau umbră. Totul era aici dezgolit şi sterp, nu exista nici o protecție, nicăieri.

Încet şi respirând tot mai greu, Perdu păşea pe primul rând şi citea numele. Pe sarcofagele mari se găseau flori de porţelan, cărţi stilizate din piatră, lucioase şi prevăzute cu fotografii sau cu versuri scurte. Pe unele se descifrau mici figuri, care reprezentau hobby-ul decedatului.
Un bărbat – Bruno – cu un setter irlandez şi în costum de vânătoare.
Un alt mormânt cu o mână de cărţi de joc.
Următorul arăta contururile unei insule, Gomera, probabil destinaţia de vis a răposatului.
Comode din piatră cu fotografii, cărţi şi miniaturi rezistente. Cei vii din Bonnieux îşi trimiteau morţii în călătorie cu multe informaţii.
Decoraţiunile îi aminteau lui Perdu de Clara Violette. Ea îşi umplea mereu pianul cu coadă cu nimicuri pe care el avea voie să le îndepărteze, înainte ca ea să dea concerte pe balcon.
Perdu şi-a dat brusc seama că îi era dor de locatarii din Rue de Montagnard nr. 27. Oare să fi fost el înconjurat în toţi aceşti ani de prieteni şi să nu fi observat niciodată acest lucru?
În mijloc, pe al doilea rând, cu vedere spre vale, Jean a găsit-o pe Manon. Zăcea lângă tatăl ei, Arnoul Morello.
Cel puţin nu este complet singură, acolo, înăuntru.
S-a lăsat în genunchi. Şi-a rezemat fruntea de piatră.
Şi-a pus mâinile pe părţi, ca şi când ar fi vrut să îmbrăţişeze sarcofagul.
Marmura era rece, cu toate că soarele se reflecta în ea.
Greierii cântau.
Vântul jelea.
Perdu se aştepta să simtă ceva. Să o simtă *pe ea.*
Dar tot ce îi sesizau simţurile erau transpiraţia care îi curgea pe spate, pocnitul dureros al pulsului în ureche, pietrişul ascuţit sub genunchi.

A deschis ochii din nou, i-a fixat numele cu privirea, Manon Basset (născută Morello), anii 1967–1992, pe rama cu fotografia ei alb-negru.
Dar n-a simțit nimic.
Ea nu este aici.
O adiere uşoară trecea printr-un chiparos.
Ea nu este aici.
Dezamăgit şi încurcat, s-a ridicat.
— Unde eşti? a şoptit în bătaia vântului.

Piatra funerară a familiei era plină. Flori de porțelan, figuri feline, o sculptură care semăna cu o carte.

Unele dintre sculpturi aveau fotografii înăuntru, multe poze de-ale lui Manon pe care Perdu nu le ştia.

Poza ei de la nuntă, sub ea stând scris: „Cu dragoste şi fără regrete, Luc”.

Sub alta, în care Manon îşi ținea pisica pe braț, scria: „Uşa de la terasă stă întotdeauna deschisă – Maman”.

Pe a treia: „Am venit, pentru că tu ai plecat – Victoria”.

Cu grijă, Jean a prins sculptura care arăta ca o carte deschisă şi a citit inscripția.

„Moartea nu înseamnă nimic. Rămânem întotdeauna ce am fost unul pentru celălalt.”

Jean a citit rândurile încă o dată, de data asta, cu voce tare.

Erau vorbele pe care le rostise Manon când erau la Buoux şi îşi căutau steaua printre munții întunecați.

A mângâiat sarcofagul.

Dar ea nu este aici.

Manon nu era acolo, nu era închisă în piatră, înconjurată de pământ şi fără alinare în singurătate. Nici măcar pentru o clipă nu coborâse în mormânt, la corpul ei părăsit.

— Unde eşti? a întrebat el din nou.

S-a îndreptat spre parapetul de piatră şi a privit spre îndepărtata şi minunata vale Calavon, care se întindea sub el. Totul era atât de mic. Era ca şi când ar fi zburat chiar el, asemenea unui şoricar. Mirosea aerul. Îl inspira şi îl expira. Simţea căldura şi asculta vântul jucându-se prin cedrii algerieni. Putea vedea chiar şi podgoria lui Manon.

Lângă unul dintre chiparoşi, lângă furtunurile de apă pentru flori, o scară de piatră ducea spre palierul superior.

Acolo s-a aşezat, a scos dopul sticlei de vin alb *Manon XV* şi şi-a turnat în pahar. Precaut a luat o înghiţitură. A mirosit vinul – avea o aromă veselă. *Manon* avea gust de miere, de fructe gălbui, de oftat delicat cu puţin înainte de culcare. Un vin viu, plin de contradicţii, un vin plin de iubire.

Grozavă treabă ai făcut, Luc!

A pus paharul alături, pe treptele de piatră şi a deschis jurnalul lui Manon. În ultimele zile şi nopţi îl tot citise, în timp ce Max, Catherine şi Victoria lucrau împreună în podgorie. Unele fragmente le învăţase, între timp, pe de rost, altele îl surprindeau. Unele îl răniseră, iar multe îl umpluseră de recunoştinţă. Nu ştiuse cât de mult însemnase pentru Manon. Mai înainte îşi dorise atât de mult să afle, dar abia acum, când făcuse pace cu sine şi era din nou îndrăgostit, ştia adevărul. Şi adevărul vindeca răni vechi.

Acum căuta o menţiune pe care ea o făcuse în timp ce îl aştepta.

Am trăit deja destul, notase Manon toamna târziu, într-o zi de octombrie, ca aceasta de aici. Am trăit, am iubit, am avut, deci, ce e mai bun pe lume. De ce să regretăm sfârşitul? De ce să ne ţinem cu ghearele de rest? Moartea

are avantajul că încetezi să-ți mai fie frică de ea. Există şi pace în ea.

A răsfoit mai departe. Acum veneau însemnările care îi rupeau inima de milă. În care ea povestea despre teama care îi străbătea în valuri corpul. Noaptea, când Manon se trezea în întunericul liniştit şi auzea moartea târându-se în apropiere. În acea noapte, de asemenea, când era însărcinată spre final şi s-a furişat în camera lui Luc şi el a ținut-o în brațe până dimineață, forțându-se să nu plângă.

Şi apoi plânsese sub duş unde, credea el, ea nu îl auzea.

Bineînțeles că îl auzea.

Manon îşi exprima mereu nedumerirea în legătură cu puterea lui Luc.

El o hrănise şi o spălase. O privise cum devenea tot mai firavă, în afară de burta cu bebeluşul.

Perdu a mai băut un pahar, înainte de a citi mai departe.

Copilul meu se hrăneşte din mine. Ia din carnea sănătoasă. Burta mea este rozalie, minunată şi vie. Acolo, înăuntru, stă probabil o ceată de pisicuțe, aşa e de vioaie. Restul este mai bătrân de o mie de ani. Gri, şi leneş, şi subțire ca pâinea uscată, pe care o mănâncă întotdeauna oamenii din nord. Fata mea va avea voie să mănânce croasanți aurii, strălucind de unt. Ea va învinge, va învinge moartea, o să ne batem joc de ea, acest copil şi eu. Aş dori să o numesc Victoria.

*

Cât de mult îşi iubise copilul nenăscut! Cât de mult îl hrănise cu dragoste, care ardea în ea din belşug!

Nu e de mirare că Victoria este atât de puternică, s-a gândit el. *Manon i s-a dăruit pe de-a întregul.*
A răsfoit înapoi, ca să ajungă la acea noapte de august în care Manon s-a decis să-l părăsească.
Tu stai acum întins pe spate, ca un dansator într-o piruetă. Un picior întins, celălalt flexat. Un braţ deasupra capului, celălalt aproape înţepenit în lateral.
Te-ai uitat întotdeauna la mine ca şi când aş fi fost unică. Timp de cinci ani nu m-ai călcat nici măcar o dată pe nervi şi nu m-ai privit niciodată indiferent. Cum ai reuşit oare aşa ceva?
Castor mă fixează cu privirea. Presupun că noi suntem doi bipezi, din cale afară de ciudaţi pentru pisici.
Eternitatea care mă aşteaptă vine spre mine ameninţătoare.
Câteodată, dar ăsta este cu adevărat un gând răutăcios, câteodată mi-aş fi dorit să existe cineva pe care să-l iubesc şi care să moară înaintea mea. Ca să-mi arate că pot şi eu să reuşesc.
Uneori mă gândeam că tu trebuie să mori înaintea mea, ca să pot veni şi eu... Cu certitudinea că tu mă aştepţi..
Adieu, Jeau Perdu.
Te invidiez pentru toţi anii pe care îi mai ai.
Merg în ultima mea cameră şi de acolo în grădină. Da, aşa va fi. Voi păşi prin uşa prietenoasă şi înaltă a terasei şi în mijlocul apusului. Şi apoi, apoi voi deveni lumină, apoi voi putea pluti peste tot.
Aşa mi-ar fi felul, m-aş afla pentru totdeauna aici, în fiecare seară.
Jean Perdu şi-a mai turnat încă un pahar.
Soarele apunea încet. Lumina lui de culoare roz s-a aşternut peste pământ şi a colorat faţadele în auriu, făcând geamurile şi ferestrele să strălucească ca diamantele. Şi atunci s-a întâmplat.

Aerul a devenit incandescent.

Ca şi când, miliarde de picături se dezintegrau, străluceau şi dansau, aşa se aşternea vălul de lumină peste vale, peste munți şi peste el. lumina părea să râdă. Niciodată până atunci Jean Perdu nu văzuse un astfel de apus.

A mai sorbit o înghițitură, în timp ce norii începeau să se înfățişeze în toate nuanțele, de la cea a cireşelor sau a zmeurii până la cea de piersică şi de pepene galben. Şi atunci, Jean Perdu a înțeles, în cele din urmă.

Ea este aici.

Acolo!

Sufletul lui Manon, energia lui Manon, toată ființa imaterială a lui Manon, eliberată total de trup, da, toate erau pământul şi vântul, ea era peste tot şi în toate, ea strălucea, i se arăta lui în toate...

...pentru că totul este în noi. Şi nimic nu dispare.

Jean Perdu a râs, dar durerea din adâncul sufletului l-a amuțit, aşa că şi-a îndreptat atenția spre interior, unde râsul lui dansa mai departe.

Manon, ai dreptate.

Toate sunt încă aici. Timpul petrecut împreună este nepieritor, nemuritor. Iar viața nu se termină niciodată.

Moartea celor pe care îi iubim este doar un prag între un sfârşit şi un nou început.

Jean inspiră şi expiră rar.

Ar ruga-o pe Catherine să exploreze cu el această treaptă care urmează, această *viață următoare.* Această zi nouă şi luminoasă după o noapte lungă şi mohorâtă, care începuse în urmă cu douăzeci şi unu de ani.

— La revedere, Manon Morello. La revedere, a şoptit Jean Perdu. Mi-a părut extraordinar de bine că te-am cunoscut!

Soarele s-a scufundat în spatele colinelor din Vaucluse, iar cerul ardea incandescent.

Abia când culorile au pălit şi umbrele au cuprins lumea, Perdu a golit paharul de *Manon*, până la ultima picătură.

Epilog

Mâncaseră deja pentru a doua oară împreună cele treisprezece deserturi din Seara de Ajun şi pregătiseră cele trei scaune pentru cei morți, pentru cei vii şi pentru norocul din următorul an. Trei locuri rămâneau permanent libere la masa lungă din casa lui Luc Basset.

Ascultaseră „Ritualul cenuşii”, rugăciunea occitană a celor morți, pe care Victoria le-a citit-o în fața şemineului deschis din bucătărie. Le ceruse permisiunea să citească ea rugăciunea, în ziua de comemorare, pentru mama ei, Manon, şi pentru sine. Era un mesaj de la femeia răposată pentru cei vii.

— Sunt coaja care mă poartă spre tine, a început Vic, cu vocea ei clară. Sunt sarea de pe buzele tale împietrite, sunt aroma, ființa tuturor felurilor de mâncare... Sunt roşeața surprinsă a dimineții şi apusul guraliv de soare. Sunt insula de neclintit, care se opune mării. Sunt ce găseşti şi ce mă eliberează încet. Sunt granița bună a singurătății tale.

La ultimele vorbe, Vic plângea, la fel ca Jean şi Catherine, care se țineau de mână. Şi, de asemenea, Joaquin Albert Perdu şi Lirabelle Bernier, ocazional Perdu, care încercau aici, în Bonnieux, un soi de armistițiu în viața lor de amanți şi prieteni. Ei erau nişte nordici austeri pe care prea puține lucruri îi mişcau, şi cu siguranță nu nişte cuvinte.

Îl îndrăgiseră foarte tare pe Max, aşa-numitul „nepot adoptat”. Şi chiar şi pe familia Basset, cu care îşi uniseră

viața, prin dragoste, moarte şi suferință. Toate aceste sentimente ciudate îi aduceau pe părinții lui Perdu împreună, pentru scurt timp, în zilele de sărbătoare. În pat, la masă şi în călătoria pe care o făceau împreună, cu maşina. În restul anului, Jean primea acelaşi tratament la telefon, de la plângerile mamei sale legate de soțul ei divorțat, „dislexicul social" până la reproşurile pe un ton vesel ale tatălui la adresa doamnei profesoare.

Catherine presupunea că ambii se încingeau prin aceste tachinări, pentru ca după aceea, de 14 Iulie, de Crăciun şi de curând chiar şi la aniversarea lui Perdu, să se regăsească cu pasiune unul pe celălalt.

Perioada dintre douăzeci şi trei decembrie şi Bobotează au petrecut-o în Bonnieux, atât bătrânii Perdu, cât şi Jean şi Catherine. Zilele dintre ani au trecut cu multe feluri de mâncare, râs şi conversații, cu plimbări lungi şi degustări de vinuri, discuții între femei şi tăcerea bărbaților. Şi acum se apropia o nouă epocă, încă o dată.

Înflorirea piersicilor la sfârşitul iernii, când primăvara care se apropia de-a lungul Ronului scotea la iveală mugurii, însemna pentru Provence un nou început. Max şi Vic îşi aleseseră acest anotimp al înfloririi alb-roşietice pentru a se căsători. Douăsprezece luni îl lăsase ea să-i facă curte, înainte de a-i da primul sărut, dar după aceea, totul a mers repede.

Puțin mai târziu, lui Max i-a apărut prima carte pentru copii: *Magicianul din grădină. O carte cu eroi pentru copii.*

Cartea crease confuzie printre critici, îi deranjase pe părinți şi îi încântase pe copii, care se amuzau în legătură cu faptul că figurile autoritare erau mereu la ananghie în carte. Asta pentru că îi îndemna pe tineri să se revolte împotriva adulților care le spuneau tot timpul că nu au voie să facă una şi alta.

Catherine şi Jean găsiseră, după îndelungi căutări prin Provence, un atelier. Spaţiul în sine nu fusese niciodată o problemă, ci faptul că ea dorea ca peisajul să reflecte exact harta sufletească a ei şi a lui Jean. Au găsit în cele din urmă un hambar lângă o fermă provensală atrăgătoare, uşor dărăpănată, între Sault şi Mazan. La dreapta, un câmp de lavandă; la stânga, un munte; în faţă, o panoramă neîntreruptă spre podgorii şi Mont Ventoux. În spate, o livadă prin care dădeau ture pisicile lor, Rodin şi Nemirovsky.

— Mă simt ca acasă, îi explicase Catherine lui Jean, când depusese la notar, cu satisfacţie, majoritatea banilor primiţi după divorţ. Ca şi când mi-aş fi recunoscut, la sfârşitul unui drum neîndurător, propriul meu cămin.

Sculpturile ei erau aproape de două ori mai mari decât statura umană. Era ca şi când Catherine ar fi putut vedea fiinţe zăvorâte în piatră, ca şi când ea ar fi putut privi prin blocurile de piatră până în sufletul lor, le-ar fi auzit strigătele, le-ar fi simţit inima bătând. Şi apoi, Catherine începea să elibereze fiinţele, sculptându-le.

Nu erau întotdeauna făpturi plăcute la vedere.

Ura. Nevoia. Clemenţa. Cititorul de suflete.

Un moment!

Chiar aşa era! Dintr-un bloc de piatră de mărimea unei lăzi de banane, Catherine eliberase două palme care creau care dădeau formă unui lucru cu degetele. Citeau, mângâiau, atingeau aceste mâini căutând şi găsind cuvintele? Cui aparţineau? Trăgeau ceva în afară sau pipăiau prin interior?

Dacă îţi lipeai faţa de piatră, simţeai că se deschide înăuntru o uşă ascunsă, zidită. O intrare... spre o cameră?

— Fiecare om are o cameră interioară, în care se furişează demonii săi. Abia când o deschizi şi te aşezi în faţa lor, eşti liber, spuse Catherine.

Jean Perdu se îngrijea ca ei să-i meargă bine, în Provence sau la Paris, când locuiau amândoi în vechea lui locuinţă din Rue Montagnard.

El era atent ca ea să mănânce şi să doarmă bine, să se întâlnească cu prietenele ei şi să se elibereze dimineaţa de toate aberaţiile din vise.

Făceau dragoste deseori, încet şi concentrat. Îi cunoştea fiecare centimetru de piele, fiecare loc perfect şi imperfect. O mângâia şi îi dezmierda fiecare imperfecţiune, până ce corpul ei credea că ea era cea mai frumoasă femeie din lume pentru el.

Pe lângă jobul cu jumătate de normă de la librăria din Banon, Perdu mergea la vânătoare. În timp ce Catherine se ducea la Paris sau sculpta singură la fermă, ţinea cursuri, vindea piese de artă, finisa, retuşa, corecta – el căuta cele mai emoţionante cărţi din lume. În biblioteci şcolare, ascunse printre moştenirile profesorilor gârboviţi şi ale pomicultoarelor guralive, în pivniţele uitate şi în buncărele sumbre, construite în timpul războiului rece.

Perdu îşi începuse comerţul cu cărţi unice cu un facsimil al unui manuscris de-al lui Sanary, care ajunsese în posesia sa după drumuri întortocheate. Samy hotărâse ca pseudonimul ei să rămână un subiect închis.

În curând, s-a găsit un colecţionar solvabil pentru opera unică, datorită ajutorului oferit de Claudine Gulliver din Rue Montagnard nr. 27, care era funcţionară la o casă de licitaţii.

Dar, când Perdu a început să-l examineze emoţional pe omul căruia voia să-i vândă cartea, a luat naştere

renumele său de iubitor excentric de cărți, care nu le vinde unei persoane nepotrivite, oricât de mulți bani ar fi în joc. Uneori se anunțau grămezi de colecționari pentru o carte, dar Perdu îl alegea pe acela care i se părea că ar fi cel mai bun iubit, prieten sau pacient al operei respective. Banii erau pe planul doi.

Perdu a călătorit de la Istanbul la Stockholm, de la Lisabona la Hongkong şi a găsit cele mai înduioşătoare, cele mai inteligente, cele mai periculoase cărți – şi chiar şi pe cele mai potrivite ca să fie citite seara la culcare.

Deseori, ca acum de exemplu, Jean Perdu stă în bucătăria de vară a fermei, culege rozmarin şi flori de lavandă, miroase ținând ochii închişi parfumul acesta atât de tipic provensal şi scrie *Marea Enciclopedie a micilor sentimente. O operă de referință pentru librari, îndrăgostiți şi alți farmacişti literari.*

La litera G trece chiar Gătitul care alină, adică sentimentul că în bucătărie, pe aragaz, se pregăteşte ceva delicios în fața ta, geamurile se aburesc şi iubirea ta se aşază imediat cu tine la masă şi te priveşte cu afecțiune între două înghițituri. (Cunoscut şi drept: viață)

REŢETE

Bucătăria provensală este la fel de diversă ca peisajul din regiune: pe coastă, peşte; la țară, legume; în munți, carne de miel sau mâncăruri create de nevoie dintr-o multitudine de leguminoase. Într-o regiune se găteşte cu mult ulei de măsline, în alta, pe bază de vin şi la granița cu Italia există mâncăruri cu paste. În Marsilia Orientul sărută Occidentul

cu gust de mentă, şofran sau chimion şi în Vaucluse se găseşte paradisul trufelor şi al dulciurilor.
Totuşi, multe ingrediente sunt comune în tradiţia culinară a văii Ronului, ca şi a Coastei de Azur: ulei de măsline dens şi puternic aromat, usturoi, multe feluri diferite de roşii, unele uscate (pentru salate, sosuri, supe, tarte, pizza, confit-uri, umpluturi...), brânză de capră din Banon şi verdeţuri proaspete. Bucătăreasa provensală foloseşte doar cel mult trei sortimente diferite de ierburi pentru a-şi condimenta fripturile şi felurile de mâncare. Dintre acestea însă, în cantitate mare, salvie sau lavandă, cimbru sau rozmarin, fenicul sau cimbrişor.
Următoarele feluri de mâncare sunt tipice pentru anumite zone şi însoţesc istoria cu parfumul şi culoarea lor.

Bohémienne des légumes

Este un fel de mâncare înrudit cu *ratatouille,* dar are şi vinete. În plus, este îmbogăţit cu un sos de roşii cu busuioc. De cele mai multe ori, se face cu legume de o singură culoare, tăiate în bucăţele foarte mici.
Gustul tigăii cu legume provensale depinde de calitatea şi intensitatea ingredientelor. Legumele trebuie să fie „sărutate de soare", roşiile mari, fără gust şi pline de apă fac mâncarea fadă. Aromele verdeţurilor proaspete sunt la fel de importante.
Ingrediente (pentru 6 persoane):
2 vinete tari
2 cepe mari
2 zucchini mici, tari

3 ardei roşii
3-6 roşii zemoase şi bine coapte (sau o conservă de roşii pentru pizza)
sare, piper, un cățel de usturoi tocat, cimbru proaspăt (la alegere, rozmarin, frunze de dafin)
Pentru sosul de roşii:
500 g roşii coapte, dulci, aromate
cimbru, busuioc din belşug
3 linguri de ulei de măsline
Pregătire:
1. Se curăță legumele (la ardeii roşii se îndepărtează semințele şi se curăță pielița cu un curățător de cartofi; se opăresc roşiile şi li se îndepărtează pielița) şi se taie în cuburi mici. Mai întâi se încing vinetele în ulei fierbinte într-o tigaie mare şi se prăjesc, întorcându-se permanent (circa 10-15 minute). Restul legumelor se adaugă după aceea. Când s-au înmuiat, se condimentează cu sare, piper, usturoi tocat şi cimbru. Se presează într-o formă de terină.
2. Între timp se pregăteşte sosul: roşiile fără pieliță şi fără semințe se călesc cu verdețurile în ulei de măsline, până devin o pastă. Se adaugă sare şi piper după gust, apoi se trec prin blender.
3. Pentru servire, se stropeşte terina de legume cu ulei de măsline şi se serveşte cu sosul de roşii. Acest fel de mâncare se asezonează perfect cu baghetă şi smântână maturată.

Pistou

Aceasta este supa provensală care a încălzit-o pe Samy şi care poate să trezească oricui cheful de viață. Nu e chiar indicată pentru o seară romantică... Citiți mai jos de ce.
În Provence, aproape fiecare are o rețetă proprie pentru *soupe au pistou.* Ingredientele de bază sunt fasolea (verde, albă sau roşie), dovlecei, roşii, busuioc şi usturoi. Dar fiecare conferă supei nota sa proprie adăugând ce mai doreşte din grădină sau legume din piața săptămânală, de exemplu dovleac, sfeclă, țelină. Unii o pregătesc ca pe *minestrone*, alții pun înăuntru tăiței lați, de genul *gobetti*, macaroane mici sau *penne rigate*. În zona Nisa se adaugă o bucățică de bacon. Ingredientul magic este, însă, *pistou* (care înseamnă „zdrobit" în limba provensală), un sos verde, picant, asemănător cu pestoul genovez, doar că fără muguri de pini.
Ingrediente (pentru 4 persoane):
o conservă (greutate scursă de lichid: 250 g) de fasole albă boabe italiană
200 g morcovi
250 g zucchini
1 tulpină de praz (sau ceapă verde)
500 g cartofi
1 ceapă
4 roşii coapte dulci şi aromate (sau o jumătate de conservă cu roşii decojite)
ulei de măsline
200 g fasole verde
piper
3-4 ramuri de cimbru şi cimbrişor, rozmarin,
Pentru pasta de verdețuri:
2-3 căței de usturoi
½ linguriță de sare grunjoasă
3-4 fire de busuioc
50 g parmezan (sau *pecorino*, după gust)

5 linguri ulei de măsline
Pregătire:
1. Se curăță legumele, se spală, se taie în bucăți, felii sau cuburi. Se opăresc roşiile, se decojesc de pieliță şi se taie în bucățele (la alegere se pot folosi roşii bune din conservă). Se încinge ulei într-o oală mare. Se adaugă legumele şi verdețurile şi se călesc 10 minute la foc mic. Se adaugă sare.
2. Fasolea clătită în apă rece, se scurge, se adaugă peste legume. Se toarnă 1 l şi jumătate de apă şi se pune totul la foc mic, acoperind cu capac. Se fierbe supa 30-45 de minute (până când boabele de fasole albă s-au înmuiat). Se adaugă sare şi piper după gust.
3. *Pentru pasta de verdețuri:* Se curăță usturoiul, se toacă cu sare, frunze de busuioc şi parmezan în tocătorul universal sau se mixează până devine cremos. Se amestecă cu ulei de măsline până la omogenizare.
4. *Pistou* se pune în farfurii de supă, se toarnă supa de legume fierbinte şi se serveşte. Unii amestecă pasta în supă şi servesc apoi cu parmezan presărat deasupra.

Cotlete de miel cu flan de usturoi

Succesul unui fel de mâncare din carne de miel ține de calitatea cărnii şi de marinare.
Dacă măcelarul dumneavoastră nu vă marinează carnea, găsiți aici variante pentru o marinată delicioasă, în care carnea trebuie ținută aproximativ o noapte.
Ingrediente (pentru 2–3 persoane):
Pentru marinată:

2-3 căței de usturoi
puțin suc de roşii
1 lingură de rozmarin verde tocat
1 lingură de cimbru uscat tocat
2-3 linguri miere lichidă
piper
ulei de măsline de bună calitate (de exemplu, aromatizat cu rozmarin, usturoi, lavandă sau lămâie)
eventual, muştar de Dijon, chili dulce, sherry, cremă de oțet balsamic sau puțin vin roşu. Ce vă inspiră, se poate pune!
Pentru miel:
6 cotlete de miel
4 linguri de ulei de măsline
Pentru flanul de usturoi (garnitură mică pentru 2-4 persoane):
100 g usturoi
125 ml lapte sau smântână
sare, piper
3 ouă bătute
nucşoară, ulei de măsline
Pregătire:
1. *Marinata:* Se curăță usturoiul, se toacă mărunt şi se amestecă cu sucul de roşii, cu verdețurile, cu miere, piper, ulei de măsline şi ingredientele la alegere. Se pun cotletele de miel într-o pungă de 3 l pentru congelator. Se închide punga, se pune într-un castron şi se lasă carnea la marinat câteva ore sau peste noapte.
2. *Cotletele de miel:* Într-o tigaie se încing pe o parte şi pe cealaltă câte un minut. Tigaia se ia de pe foc, se lasă 5 minute să se odihnească. În interior, trebuie să fie roz. (Autoarea preferă să le pregătească pe un grill cu teflon – atunci carnea va fi perfectă.)
3. *Flanul de usturoi:* Căței de usturoi curățați se înmoaie la foc în lapte/smântână, se trec printr-o sită, se adaugă sare

şi piper şi se condimentează cu nucşoară. Se amestecă ouăle bătute în compoziția răcorită. Se pune într-o formă de budincă şi se coace în *bain marie* timp de 20 de minute. Se lasă 10 minute să se răcească, apoi se răstoarnă pe farfurie.
4. La asta se potrivesc cartofii cu rozmarin în tavă, unşi cu ulei de măsline şi presărați cu sare grunjoasă.

Înghețată de lavandă

În gelateriile din Rousillon, înghețata de lavandă are o culoare violet intensă, apropiată de cea a florilor – de cele mai multe ori este colorată cu suc de afine. Înghețata locală făcută fără afine este albă şi are în ea mici pete violet.
Ingrediente:
1-2 linguriţe de lavandă uscată sau 2-4 linguriţe de flori de lavandă (din grădină sau bio)
200 g zahăr
8 linguri lapte dulce
8 gălbenuşuri (pe cât posibil bio)
250 ml smântână (iaurt pentru versiunea uşoară)
eventual, o mână de afine pentru culoare
Pregătire:
1. Lavanda si zahărul se mărunțesc cu mixerul (sau cu o baghetă magică) până ia naştere un praf fin. Această pudră de lavandă se dizolvă în lapte, până ce cristalele nu se mai simt (eventual, se încălzeşte uşor dar nu se fierbe). Gălbenuşul se amestecă cu smântâna. Turnați laptele cu lavandă peste crema din gălbenuşuri şi smântână şi amestecați bine. Afinele se pasează şi se adaugă după preferință.

2. Puneți amestecul în maşina de înghețată sau în congelator, amestecând din când în când ca să nu se formeze cristale de gheață.
3. Se decorează cu flori de lavandă.
Rețetă alternativă pentru

Înghețata de lavandă cu sirop sau miere de lavandă

Ingrediente:
5 linguri de sirop de lavandă
500 g iaurt grecesc
8 linguri lapte proaspăt
200 g smântână
eventual, o mână de afine pentru culoare
miere de lavandă, sirop de lavandă sau flori, pentru decor
Pregătire:
1. Siropul de lavandă se amestecă cu iaurtul, se adaugă laptele şi smântâna şi se omogenizează, amestecând.
2. Se pasează afinele şi se adaugă pentru colorare.
3. Se pune în maşina de înghețată sau în congelator. Înainte de a se servi se decorează cu sirop, flori sau miere de lavandă.

Cele treisprezece deserturi

Cele *treisprezece deserturi* din produse provensale regionale urmează o tradiție de aproape o sută de ani a mâncărurilor de Crăciun.
Ele simbolizează cei treisprezece participanți la Cina cea de Taină (Iisus şi cei doisprezece apostoli) şi se servesc după masa de la miezul nopții sau *le gros souper*, care constă în şapte feluri de mâncare simple, fără carne).
O selecție tipică pentru cele *treisprezece deserturi* ar fi:
•stafide (de casă);
•smochine uscate (de casă);
•nucile obligatorii: migdale, nuci şi alune de pădure;
•curmale, care reprezintă regiunea unde a trăit şi a murit Iisus;
•patru sortimente diferite de fructe proaspete, cum ar fi prune (tradițional din Brignoles), pere de iarnă, pepeni, mere, portocale, struguri, mandarine;
•fructe glazurate;
•miere turcească deschisă şi închisă la culoare, nuga albă şi neagră. Cea albă este făcută din alune, semințe de pin şi fistic (simbolizează binele şi puritatea), nugaua închisă la culoare simbolizează răul şi impuritatea;
•*fougasse* (sau *Fouace*), un chec rotund cu ulei (trebuie rupt, nu tăiat!);
•*oreillettes*, vafe subțiri, aromate cu coajă de lămâie;
•*roules*: brioşe cu lapte şi scorțişoară;
•*ratafia* (mix de suc de fructe şi coniac) sau carthagène un vin dulce fortifiant;
•*calissons d'Aix:* dulciuri asemănătoare cu marțipanul, din pastă de migdale şi pepene galben confiat;
•*biscotti;*
•brânză de capră marinată.

FARMACIA LITERARĂ DE URGENȚĂ A LUI JEAN PERDU

De la Adams până la von Arnim

Acționând ca medicamente pentru spirit şi inimă în cazul catastrofelor uşoare, până la cele medii. Dacă nu sunt prescrise altfel, se împart pe mai multe zile în doze suficiente (5-50 pagini). Pe cât posibil, se iau cu picioarele calde şi/sau cu o pisică în poală.

Adams, Douglas, *Ghidul autostopistului galactic*

Se prescrie în doze mari pentru tratarea optimismului patologic sau împotriva lipsei de umor. Ideal pentru cei care merg la saună fără prosop.

Efecte secundare: Aversiune față de posesie şi o tendință potențial cronică de a purta halat de baie toată ziua.

Barbery, Muriel, *Eleganța ariciului*

Un tratament foarte eficient împotriva fricii de „drobul de sare". Recomandat geniilor nerecunoscute, îndrăgostiților de filme grele şi celor care îi urăsc pe şoferii de autobuz.

Cervantes, Miguel de, *Don Quijote de la Mancha*

Pentru conflictele dintre realitate şi ideal.

Efecte secundare: anxietatea în fața tehnologiei moderne şi efectelor distructive ale maşinilor, cu care ne luptăm ca şi cum ar fi mori de vânt.

Forster, Edward Morgan, *Maşina dă greş*

Primă apariție în *The Oxford and Cambridge Review,* 1909)

Atenție, antidot care acționează foarte puternic împotriva tehnocrației internetului şi credulității oarbe în iPhone. Ajută şi împotriva dependenței de Facebook şi încrederii în *The Matrix*.

Instrucțiuni de utilizare: Dacă sunteți în Partidul Piraților sau un activist în rețea, luați doar în cantități mici!

Gary, Romain, *Promisiunea zorilor.* Autobiografie

Pentru înțelegerea iubirii materne, împotriva amintirilor neclare din copilărie.

Efecte secundare: Evadare în lumea fantastică, suferință din iubire.

Gerlach, Gunter, *Frauen von Brücken werfen. (Cum se aruncă femeile de pe poduri)* – nepublicat în limba română

Pentru autori cu blocaj la scris şi oameni care cred că crima este supraestimată în romanele polițiste.

Efecte secundare: pierderea conectării la realitate, deschiderea minții.

Hesse, Hermann, *Treptele.* Poezie, apărută prima oară în *Jocul cu mărgele de sticlă*

Împotriva suferinței şi pentru curajul de a avea încredere.

Kafka, Franz, *Cercetările unui câine.* Povestire din volumul *Marele Zid Chinezesc*

Împotriva sentimentului ciudat de a nu fi înțeles de nimeni.

Efecte secundare: pesimism, dorul de a mângâia pisici.

Kästner. Erich, *Trusa lirică de prim ajutor*

Conform liricului doctor Kästner se foloseşte pentru tratarea diferitelor suferințe şi inconveniente, cum ar fi contra atotştiutorilor, dorinței urgente de a se despărți de cineva, grijilor zilnice şi melancoliilor de toamnă.

Lindgren, Astrid, *Pippi Şoseța*

Acționează împotriva pesimismului dobândit (nu înnăscut) şi fricii de minuni.

Efecte secundare: pierderea capacității de a calcula, cântatul sub duş.

Martin, George R.R., *Urzeala tronurilor.* Primul dintr-o serie de 5 romane

Te ajută să scapi de obsesia televizorului, împotriva necazurilor în dragoste, împotriva supărărilor de zi cu zi şi a idealurilor plictisitoare.

Efecte secundare: insomnie, vise tulburătoare.

Melville, Herman, *Moby-Dick*

Pentru vegetarieni.

Efect secundar: frica de apă.

Millet, Catherine, *Viața sexuală a Catherinei M.*
Te ajută să dai răspunsuri la întrebarea extrem de importantă, şi anume dacă te-ai avântat cu capul înainte într-o relație.
Observație: E posibil să fie şi mai rău de atât.
Musil, Robert, *Omul fără însuşiri*
O carte pentru bărbații care au uitat ce voiau de la viață.
Acționează împotriva lipsei țelului.
Efecte secundare: efect pe termen lung, după doi ani viața ți se va schimba complet. Principalele riscuri sunt date de faptul că vă veți pierde toți prietenii, veți avea chef de a critica societatea şi veți avea vise recurente.
Nin, Anaïs, *Delta lui Venus*
Tratează lipsa de libido şi reface senzualitatea după doar câteva zile!
Efect secundare: Enervare spontană.
Orwell, George, *1984*
Contra credulității şi a indiferenței. Vechi medicament băbesc împotriva optimismului cronic, valabilitate expirată.
Pearce, Philippa, *Grădina de la miezul nopții*
Eficient pentru îndrăgostiții nefericiți.
(PS: La această boală aveți voie să citiți orice, atâta vreme cât nimic nu are de-a face cu dragostea, de exemplu romane horror, polițiste sau steampunk.)
Pratchett, Terry, *Lumea Disc*, serie care cuprinde 40 de romane
Culoarea magiei este primul, iar ultimul este *The Shepard's Crown (Coroana păstorului)* – nepublicat în limba română
Contra suferințelor cauzate de lume şi a naivității periculoase. Le pune mintea pe bigudiuri chiar şi începătorilor.
Pullman, Philip, *Busola de aur.* Trilogie
Pentru cei care din când în când aud voci imaginare şi cred că ar avea frați de suflet printre animale.

Ringelnatz, Joachim, *Rugăciuni pentru copii*
Pentru agnosticii care ar dori să se roage vreodată.
Efect secundar: Frânturi de amintiri despre seri din copilărie.
Saramago, José, *Eseu despre orbire*
Te ajută să tratezi suprasolicitarea, să-ți alegi prioritățile şi să înțelegi care este sensul propriei vieți.
Stoker, Bram, *Dracula*
Contra viselor plictisitoare şi recomandate pentru cei care stau în aşteptarea telefonului: „Când o să sune, oare?)"
Surre-Garcia, Alem şi Meyruels, Françoise, *Ritualul cenuşii.* O rugăciune occitană a morților către cei vii. Originalul a apărut în: *Lo libre dels rituals*, 2002.
Ajută în situații de suferință continuă pentru o persoană iubită care a murit, şi ca rugăciune laică pentru cei fără confesiune.
Efect secundar: Lacrimi.
Toes, Jac, *De vrije man (Omul liber).* Cartea nu a fost publicată în limba română.
Pentru dansatorii de tangou între două *milongas,* precum şi pentru bărbații cărora le este frică de iubire.
Efect secundar: Reflexii asupra propriei relații.
Twain, Mark, *Aventurile lui Tom Sawyer*
Pentru adulții care vor să-şi înfrângă temerile şi să redescopere copilul din ei.
von Arnim, Elizabeth, *Aprilie magic*
Contra incapacității de decizie şi pentru încrederea în prieteni.
Efecte secundare: Îndrăgostirea de Italia, dorul de ținuturile sudice, un înalt simț al dreptății.
OBSERVAȚIE: Autorii Sanary (*Luminile sudului*), P. D. Olson şi Max Jordan (*Noaptea*) sunt exclusiv personaje ale acestui roman.

Mulțumiri

De când mi-a încolțit ideea şi am scris primele notițe (pe 9 august 2010) şi până la tipar (la începutul lui aprilie 2013), acest roman a trecut prin mai multe etape: cercetare şi disperare, scrierea unor pagini care au ajuns la gunoi, numeroase versiuni intermediare şi explozii de creativitate, precum şi o pauză forțată de un an, din cauza bolii.
Cei care mi-au stat alături pe parcursul acestui proces intens şi-au lăsat amprenta pe lucrarea mea. Vreo zece profesionişti (dintre care majoritatea, nevăzuți de public) sunt implicați în asigurarea faptului că o carte devine un act artistic care bucură, amuză şi încântă. Pe unii îi voi menționa, alții, pe care nu i-am întâlnit niciodată, au fost responsabili de designul cărții, de corectură, de producerea şi vânzarea cărții şi le sunt recunoscătoare. Cultura este rezultatul lucrului în echipă, iar un autor singur nu ar putea niciodată să fie la fel de bun fără sprijinul celor din fundal. Eu simt povestea şi o îngrijesc cu dragoste, dându-i forma scrisă, dar această echipă se asigură că povestea mea iese în lume şi că merită a fi citită.
Şi cititorii joacă un rol important. Am fost foarte mişcată de scrisorile minunate pe care le-am primit în timp ce scriam. Mesaje ale unora dintre aceşti cititori sunt întrețesute în text.
Aşadar, *merci beaucoup*:

Soțului meu, autorul J. Din păcate, nu pot să explic aici pe de-a-ntregul motivele, dar ele includ mâncare, confort şi iubire. Nevoia ta de a scrie mă face pe mine să petrec mai uşor timpul sub acelaşi acoperiş cu personajele mele şi să nu mi se pară nimic în neregulă.
Lui Hans-Peter, fiindcă a avut răbdare cu mine timp de un an.
Lui Adrian şi Nane, pentru că, timp de 8 luni, mi-au masat durerea din corp şi m-au ajutat să pot şedea la birou şi scrie. Şi lui Bernhard şi Claudia, sergenții de serviciu, care mi-au impus tortura kinetoterapiei.
Agentei mele istețe, Cecile.
Doamnei K., o corectoare minunată care nu numai că pune virgulele la locul lor, ci îmi ordonează şi ortografia creativă.
Lui Brigitte, gazda mea încântătoare de la porumbarul din Bonnieux, şi lui Dede, proprietarul pensiunii din Sanary-sur-Mer.
Patriciei, pentru încredere şi entuziasm.
Celor de la Ebgold Coffee Roasters: cartea asta a funcționat pe bază de cafea.
Lui Doris G., care mi-a permis să locuiesc practic în grădina ei câteva săptămâni, ca să scriu jurnalul lui Manon. Fertilitatea grădinii pătrunde în tot acest text.
Ultima pe listă şi cea mai importantă este redactorul meu, Andrea Müller, care face cărțile bune şi mai bune. Cu ochiul ei magic identifică textul superfluu şi intensifică dramatismul scenelor triste. Pune întrebări provocatoare şi nu pare să doarmă niciodată. Astfel de profesionişti fac dintr-un scriitor bun un povestitor cu greutate.

Nina George
ianuarie 2013

P.S.: Le mulțumesc şi librarilor care ajută magia să ajungă la mine. Eu respir mai bine în preajma cărților, pur şi simplu.

CUPRINS

Capitolul 1
Capitolul 2
Capitolul 3
Capitolul 4
Capitolul 5
Capitolul 6
Capitolul 7
Capitolul 8
Capitolul 9
Capitolul 10
Capitolul 11
Capitolul 12
Capitolul 13
Capitolul 14
Capitolul 15
Capitolul 16
Capitolul 17
Capitolul 18
Capitolul 19
Capitolul 20
Capitolul 21

Capitolul 22
Capitolul 23
Capitolul 24
Capitolul 25
Capitolul 26
Capitolul 27
Capitolul 28
Capitolul 29
Capitolul 30
Capitolul 31
Capitolul 32
Capitolul 33
Capitolul 34
Capitolul 35
Capitolul 36
Capitolul 37
Capitolul 38
Capitolul 39
Capitolul 40
Capitolul 41
Capitolul 42
Capitolul 43
Capitolul 44
Epilog
Mulțumiri

MICA LIBRĂRIE
DE PE SENA
NINA GEORGE